

Godina XXI

Уторак, 5. просина/децембра 2017. године

Број/Број

86

Година XXI

Уторак, 5. децембра 2017. године

ISSN 1512-7494 - hrvatski jezik

ISSN 1512-7508 - srpski jezik

ISSN 1512-7486 - bosanski jezik

**SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO
BOSNE I HERCEGOVINE**

1231

Na temelju članka 3.6 stavak (2) točka e), a u svezi s člankom 14.3 stavak (5) Izbornoga zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14 i 31/16), Odluke o raspisivanju i održavanju prijevremenih izbora za načelnika Općine Glamoč ("Službeni glasnik BiH", broj 79/17) i članka 2. stavak (9) Naputka o rokovima izbornih aktivnosti za održavanje prijevremenih izbora za načelnika Općine Glamoč ("Službeni glasnik BiH", broj 79/17), Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine je na 59. sjednici, održanoj dana 29.11.2017. godine, donijelo

ODLUKU

**O ZAKLJUČIVANJU I POTVRĐIVANJU BROJA
UPISANIH BIRAČA U SREDIŠNJI BIRAČKI POPIS ZA
PRIJEVREMENE IZBORE ZA NAČELNIKA OPĆINE
GLAMOČ SA STANJEM NA DAN 27.11.2017. GODINE
U 24.00 SATA**

Članak 1.

- (1) Ovom Odlukom utvrđuje se broj upisanih birača u izvatke iz Središnjeg biračkog popisa **za prijevremene izbore za načelnika Općine Glamoč** koji će se održati 17.12.2017. godine.
- (2) U izvatke iz Središnjeg biračkog popisa, zaključno sa podacima na dan 27.11.2017. godine u 24.00 sata, upisano je **ukupno 4412 birača**, od toga:
 - a) u izvadak iz Središnjeg biračkog popisa za birače koji glasuju na redovitim biračkim mjestima i biračkom mjestu za glasanje osobno, upisan je **4091 birač**,
 - b) u izvadak iz Središnjeg biračkog popisa za birače koji glasuju izvan Bosne i Hercegovine za prijevremene

izbore za načelnika Općine Glamoč upisan je **321 birač**.

Članak 2.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i bit će objavljena u "Službenom glasniku BiH", "Službenim novinama Federacije BiH", "Službenom glasniku RS", "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH" i na internet-stranici Središnjega izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine www.izbori.ba.

Broj 06-1-07-2-1086-70/17

29. studenoga 2017. godine

Sarajevo

Predsjednica

Dr. Irena Hadžiabdić, v. r.

Na osnovu člana 3.6 stav (2) tačka e), a u vezi s članom 14.3 stav (5) Izbornog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14 i 31/16), Odluke o raspisivanju i održavanju prijevremenih izbora za načelnika Opštine Glamoč ("Službeni glasnik BiH", broj 79/17) i člana 2. stav (9) Uputstva o rokovima izbornih aktivnosti za održavanje prijevremenih izbora za načelnika Opštine Glamoč ("Službeni glasnik BiH", broj 79/17), Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je na 59. sjednici, održanoj dana 29.11.2017. godine, donijela

ODLUKU

**O ZAKLJUČIVANJU I POTVRĐIVANJU BROJA
UPISANIH BIRAČA U CENTRALNI BIRAČKI
SPISAK ZA PRIJEVREMENE IZBORE ZA
NAČELNIKA OPŠTINE GLAMOČ SA STANJEM NA
DAN 27.11.2017. GODINE U 24.00 ČASA**

Član 1.

- (1) Ovom Odlukom utvrđuje se broj upisanih birača u izvode iz Centralnog biračkog spiska **za prijevremene**

не изборе за начелника Општине Глагољ који ће се одржати 17.12.2017. године.

- (2) У изводе из Централног бирачког списка, закључно са подацима на дан 27.11.2017. године у 24.00 часа, уписано је **укупно 4412 бирача**, од тога:

- а) у извод из Централног бирачког списка за бираче који гласају на редовним бирачким мјестима и бирачком мјесту за гласање лично, уписан је **4091 бирач**,
б) у извод из Централног бирачког списка за бираче који гласају ван Босне и Херцеговине за пријевремене изборе за начелника Општине Глагољ уписан је **321 бирач**.

Члан 2.

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и биће објављена у "Службеном гласнику БиХ", "Службеним новинама Федерације БиХ", "Службеном гласнику РС", "Службеном гласнику Брчко дистрикта БиХ" и на интернет-страници Централне изборне комисије Босне и Херцеговине www.izbori.ba.

Број 06-1-07-2-1086-70/17

29. новембра 2017. године

Сарајево

Предсједница

Др **Ирена Хаџиабдић**, с. р.

На основу члана 3.6 став (2) тачка е), а у вези са чланом 14.3 став (5) Изборног закона Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14 и 31/16), Одлуке о расписивању и одржавању пријевремених избора за начелника Општине Глагољ ("Службени гласник БиХ", број 79/17) и члана 2. став (9) Упутства о rokovima изборних активности за одржавање пријевремених избора за начелника Општине Глагољ ("Службени гласник БиХ", број 79/17), Централна изборна комисија Босне и Херцеговине је на 59. сједници, одржаној дана 29.11.2017. године, донјела

ODLUKU

O ZAKLJUČIVANJU I POTVRĐIVANJU BROJA UPISANIH BIRAČA U CENTRALNI BIRAČKI SPISAK ZA PRIJEVREMENE IZBORE ZA NAČELNIKA OPĆINE GLAMOČ SA STANJEM NA DAN 27.11.2017. GODINE U 24.00 SATA

Члан 1.

- (1) Овом Одлуком утврђује се број уписаних бирача у изводе из Централног бирачког списка **за пријевремене изборе за начелника Општине Глагољ** који ће се одржати 17.12.2017. године.
- (2) У изводе из Централног бирачког списка, закључно са подацима на дан 27.11.2017. године у 24.00 сата, уписано је **укупно 4412 бирача**, од тога:
- а) у извод из Централног бирачког списка за бираче који гласају на редовним бирачким мјестима и бирачком мјесту за гласање лично, уписан је **4091 бирач**,
б) у извод из Централног бирачког списка за бираче који гласају изван Босне и Херцеговине за пријевремене изборе за начелника Општине Глагољ уписан је **321 бирач**.

Члан 2.

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и биће објављена у "Службеном гласнику БиХ", "Службеним новинама Федерације БиХ", "Службеном гласнику РС", "Службеном гласнику Брчко дистрикта БиХ" и на интернет-страници Централне изборне комисије Босне и Херцеговине www.izbori.ba.

Број 06-1-07-2-1086-70/17

29. новембра 2017. године

Сарајево

Предсједница

Др **Ирена Хаџиабдић**, с. р.

KONKURENCIJSKO VIJEĆE BOSNE I HERCEGOVINE

1232

На основу члана 25. став (1) тачка е), члана 42. став (2), а у вези са чланом 26. Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09) и чланом 58. став (4) Закона о управном поступку Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 и 41/13), рјешавајући по Захтеву за pokretanje поступка господарског субјекта Туристичка заједница Кантона Сарајево, ул. Бранилаца Сарајева бр. 21., 71 000 Сарајево, запримљеног дана 18.08.2017. године под бројем UP 02-26-3-029-1/17, Конкуренијско вјеће Босне и Херцеговине, на 11. (једанаестом) сједници одржаној дана 11.10.2017. године, донјело је

ZAKLJUČAK

1. Odbacuje se Zahtjev za pokretanje postupka Turističke zajednice Kantona Sarajevo, protiv Skupštine Kantona Sarajevo, radi utvrđivanja zabranjenog konkurencijskog djelovanja u smislu članka 4. stavak (1) točke b) Zakona o konkurenciji, zbog stvarne nenadležnosti.
2. Ovaj Zaključak će biti objavljen u "Службеном гласнику БиХ", службеним гласилима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкуренијско вјеће је дана 18.08.2017. године под бројем UP 02-26-2-029-1/17 запримilo Захтев за pokretanje поступка поднесен од стране Туристичке заједнице Кантона Сарајево ул. Бранилаца Сарајева бр. 21., Сарајево 71 000 (у даљњем тексту: Подносилац захтева) путем Омеровић Елведина, одвјетника из Сарајева, ул. Деспичева бр. 1., 71 000 Сарајево, против Скупштине Кантона Сарајево, ул. Реиса Джемалудина Чаушевића бр. 1., 71 000 Сарајево, ради утврђивања забранјеног конкуренијског djelovanja у смислу члана 4. тачке б) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09).

Подносилац захтева се обраћа и са захтевом за доношење рјешења о привременој мјери којом ће се наложити Скупштини Кантона Сарајево, њеном извршном органу и другим правним и физичким особама обустава примјене Закона о измјенама и допунама Закона о туризму ("Службене новине Кантона Сарајево" број 31/17) у трајању од три мјесеца.

У Захтеву за pokretanje поступка Подносилац захтева, у битном наводи сlijедеће:

Туристичка заједница Кантона Сарајево је основана од стране Скупштине Туристичке заједнице Кантона Сарајево и то Одлуком о оснивању Туристичке заједнице Кантона Сарајево број 07-023-41 од 17.03.1998. године на оснивачкој скупштини одржаној 17.03.1998. године. Даном 24.04.1998. године уписана је у Уписник туристичких заједница код Министарства трговине Федерације БиХ под бројем 10/98. Измјене података у Уписник по питању сједишта и особе одговорне за заступање услједиле су 25.01.1999 и 07.02.2011. године. Сједиште Туристичке заједнице Кантона Сарајево сада је у ул. Бранилаца Сарајева 21. Сарајево 71 000, а

osoba ovlaštena za zastupanje je direktor Turističkog ureda doc. dr. Šemsudin Džeko.

Zakonom o turizmu ("Službene novine Kantona Sarajevo" broj 19/16 i 31/17) koji je donijela Skupština Kantona Sarajevo, i to člancima 108. i 109. i poglavljem VII - Turistička zajednica Kantona Sarajevo, Skupština Kantona Sarajevo, spriječava, ograničava i narušava tržišnu konkurenciju na tržištu promocije turizma Kantona Sarajevo ograničavanjem i kontrolom tržišta, što predstavlja zabranjeni sporazum u smislu članka 4. stava (1) točka b) Zakona o konkurenciji.

Skupština Kantona Sarajevo 2016. godine donijela Zakon o turizmu kojim se u člancima 108. i 109. propisuje prestanak rada Turističke zajednice Kantona Sarajevo - podnosioca zahtjeva, te je propisano da se ista briše iz Upisnika turističkih zajednica koji se vodi kod Ministarstva okoliša i turizma Federacije BiH, i da će se danom početka rada Turističke zajednice Kantona Sarajevo (osnovane po kantonalnom zakonu) preuzeti uposlenici, arhiva, dokumentacija, sredstva rada kao i prava i obveze Turističke zajednice Kantona Sarajevo - podnosioca zahtjeva.

Zakon o turizmu Kantona Sarajevo je izmijenjen i dopunjen 28. srpnja 2017. godine, i istim su između ostalih izmjena i dopuna, brisani upravo članci 108. i 109. temeljnog zakona "zbog neprovođenosti". U obrazloženju Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o turizmu, koje je dano na jednoj stranici, navedeno je da se članci 108. i 109. brišu zbog neprovođenosti. Zakon je donijet nedemokratski, po hitnoj proceduri - znači bez javne rasprave, i bez pribavljanja mišljenja Ekonomsko socijalnog vijeća Kantona Sarajevo, koje je tražio Ured za zakonodavstvo, što u osnovi znači i bez mišljenja Udruge poslodavaca Kantona Sarajevo čiji predstavnici su članovi navedenog vijeća.

Iz odredbi Zakona o turizmu - Poglavlje VII Turistička zajednica Kantona Sarajevo (članovi od 60.- 93.), vidljivo je da samo Skupština Kantona Sarajevo može osnovati turističku zajednicu Kantona Sarajevo, da ova zajednica ima u osnovi iste nadležnosti kao i postojeća Turistička zajednica Kantona Sarajevo - Podnositelj zahtjeva koju su kao nevladinu organizaciju osnovali turistički privrednici, da Skupštinu Turističke zajednice Kantona Sarajevo, kao najviše tijelo upravljanja ovom zajednicom, po spornom zakonu, čine u većinskom dijelu predstavnici osnivača - odnosno predstavnici Skupštine Kantona Sarajevo koja je u osnovi političko tijelo, a ne tijelo koje se bavi turističkom djelatnošću, da Turističko vijeće, koje je izvršni organ Skupštine, sada, nakon donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o turizmu čine većinski predstavnici osnivača - za razliku od pravnog rješenja po osnovnom tekstu Zakona o turizmu prema kojem su Turističko vijeće činili isključivo obavezni članovi Turističke zajednice. Ovo je eklatantan pokazatelj stvarnih namjera Supštine Kantona Sarajevo - da u cijelosti marginalizuje ili bolje reći u cjelosti eliminiše ulogu privrednika u ovoj turističkog zajednici, da predsjednika Turističke zajednice, po Zakonu o turizmu, imenuje i razrješava Vlada Kantona Sarajevo, dok predsjednika Turističke zajednice Kantona Sarajevo - podnosioca zahtjeva imenuje i razrješava Skupština Turističke zajednice odnosno gospodarstvenici, da određeni turistički gospodarstvenici imaju obvezu biti obvezni članovi Turističke zajednice Kantona Sarajevo (kao vladinog tijela) a što je u osnovi suprotno Ustavnom pravu na slobodu udruživanja odnosno neudruživanja (Ustav Federacije BiH - članak 2. alineja 1.), da su Pravilnikom o djelatnostima obveznih članova Turističke zajednice Kantona Sarajevo, donijetom na osnovu spornog zakona, izdvojene samo određene djelatnosti (i to: Hoteli i sličan smještaj, Odmarališta i slični objekti za kraći odmor, Kampovi i prostori za kampiranje, Ostali smještaj, Djelatnosti restorana i ostalih objekata za pripremu i usluživanje hrane, Ostale djelatnosti pripreme i usluživanja hrane, Djelatnosti pripreme i usluživanja pića,

Djelatnosti putničkih agencija, Djelatnosti turoperatora, Ostale rezervacijske usluge i djelatnosti u svezi s njima).

Spornim Zakonom o turizmu i njegovom daljnjom provedbom (ukidanjem računa za javne prihode, donošenjem rješenja o zabrani rada, a kako je sve naprijed navedeno) Skupština Kantona Sarajevo je nezakonito ukinula nevladinu organizaciju - zajednicu koju su formirali turistički privrednici, koji su u proteklih 20. godina razvili tržište turizma u Kantonu Sarajevo, koji su svojim radom, uplatama boravišnih taksi i članarina obezbjeđivali sredstva za promoviranje Kantona Sarajevo kao svjetski tražene turističke destinacije.

Djelatnost "promocija turizma Kantona Sarajevo" ni po čemu ne može biti ekskluzivno pravo zakonodavnog odnosno tijela uprave jer se ne radi o poslovima npr. sigurnosti države, odbrane, policijskih poslova ili sudskih poslova, odnosno smatramo da ova djelatnost: promocija turizma Kantona Sarajevo mora biti otvorena za tržište naročito za poslovne subjekte koji se bave turističkom ponudom (hotelijeri, ugostitelji...) i koji su ključni potrošači ove usluge, te da organizacije za vršenje navedene djelatnosti (promocija turizma Kantona Sarajevo) mogu osnovati fizičke i pravne osobe, uz ispunjavanje propisanih uvjeta, a da pri tome mogu i imaju pravo da ova djelatnost bude sufinancirana iz javnih prihoda - boravišna taksa (iako se radi o prihodu koji sami turistički gospodarstvenici izrađuju i prikupljaju) kao što to pravo imaju organizacije iz oblasti zdravstva, socijalne zaštite itd (doprinosi) naročito iz razloga što su turistički gospodarstvenici upravo jedini obveznici uplate ovih propisanih posebnih naknada - javnih prihoda.

Podnositelj zahtjeva na temelju navedenog predlaže da Konkurencijsko vijeće donese privremenu mjeru u trajanju od tri mjeseca kojom se stavlja van primjene Zakon o turizmu ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 19/16 i 31/17), te da odlučujući u postupku, donese odluku kojom će navedeni zakon proglasiti ništavnim.

Uvidom u podneseni Zahtjev, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da opisano činjenično stanje (utvrđeno iz dostavljene dokumentacije) ne spada u nadležnosti Konkurencijskog vijeća.

Skupština Kantona Sarajevo (u daljnjem tekstu: Skupština) konstituiše se, organizuje i radi sukladno sa Ustavom, zakonom i Poslovnikom Skupštine Kantona Sarajevo. Člankom 16. Ustava Kantona Sarajevo propisano je da zakonodavnu vlast u Kantonu vrši Skupština Kantona Nadležnosti Skupštine su definirane Ustavom Kantona Sarajevo, te je tako člankom 18. Ustava Kantona Sarajevo propisano da Skupština donosi zakone i druge propise u okviru izvršavanja nadležnosti Kantona, izuzev propisa koji su ovim Ustavom ili zakonom dati u nadležnost Vlade Kantona. Sukladno članku 118. Poslovnika Skupštine Kantona Sarajevo, Skupština vrši izmjene i dopune zakona.

Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine sukladno članku IV.C.10. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine daje ocjenu ustavnosti, odnosno odlučuje da li je neki zakon sukladan sa ovim Ustavom. Sukladno članku IV.C.3.12b) Ustava FBiH Odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće posebno kada Sud utvrdi da zakon, usvojeni ili predloženi zakoni ili drugi propisi Federacije ili bilo kojeg kantona/županije, grada ili bilo koje općine nije sukladan sa ovim ustavu.

Zakon je normativni akt države koji tačno po određenom postupku donosi njen zakonodavni organ, te je zakon nakon ustava, najviši i najvažniji pravni akt. Zakon prestaje da važi donošenjem novog zakona koji uređuje tu oblast, na osnovu odluke Ustavnog suda i istekom vremena na koji je donijeti (u koliko je donijet na određeno vremensko razdoblje).

Konkurencijsko vijeće je organ nadležan za zaštitu tržišne konkurencije, koji u okviru nadležnosti propisanih člankom 25. stav 1) Zakona, između ostalog, odlučuje o zahtjevima za

provođenje postupka, vodi postupak i donosi upravne akte kojima se okončava postupak pred Konkurencijskim vijećem.

Zabranjena konkurencijska djelovanja sukladno Zakonu o konkurenciji su zabranjeni sporazumi (član 4.), zlouporaba vladajućeg položaja (član 10.) i zabranjene koncentracije (članak 13.).

Obzirom na naprijed navedeno, donošenje zakona kao normativnog akta države, entiteta ili kantona/županija, se ne može podvesti pod zabranjeno konkurencijsko djelovanje, odnosno zakon ili određeni članci zakona se ne mogu smatrati zabranjenim sporazumom iz članka 4. Zakona o konkurenciji.

Nesporno je da se zakonom kao najvećim pravnim aktom, poslije Ustava, može utjecati na tržište na način da se sprječava, ograničava ili narušava tržišna konkurencija, međutim Konkurencijsko vijeće kao organ nadležan za zaštitu tržišne konkurencije, sukladno članku 25 stavak 2) Zakona u takvim slučajevima može dati mišljenje o usklađenosti određenog akta sa Zakonom o konkurenciji, ali da zakon kao takav stavi van primjene ili proglasi ništavim, ne spada u nadležnosti Konkurencijskog vijeća.

Naime, člankom 25. stavak (2) Zakona propisano je:

"Konkurencijsko vijeće na nacrtu i prijedloge zakona i drugih propisa iz oblasti koje imaju utjecaja na tržišnu konkurenciju, koje su obvezni dostaviti predlagači, daje mišljenje o njihovoj suglasnosti sa ovim Zakonom."

Člankom 2. Zakona o konkurenciji propisana je primjena ovog Zakona i to na način da u stavku (1) kaže:

- a) gospodarska društva, poduzeća i poduzetnike i njihove udruge bez obzira na oblik vlasništva, sjedište ili prebivalište;
- b) organe državne uprave i lokalne samouprave, kada posredno ili neposredno sudjeluju ili utječu na tržište;
- c) ostale fizičke i pravne osobe koje neposredno ili posredno, stalno, povremeno ili jednokratno sudjeluju na tržištu, bez obzira na pravni status, na oblik vlasništva, sjedište ili prebivalište, kao što su udruge, sportske organizacije, ustanove, zadruge, nositelji prava intelektualne svojine."

Skupština Kantona, kao zakonodavni organ vlasti, ne može se podvesti niti pod jednu od navedenih točaka stavka (1) članka 2. Zakona o konkurenciji.

Naime, člankom 2. stavkom (1) Zakona o upravi Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02 i 102/09) propisano je: "Poslove uprave iz nadležnosti Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: BiH) obavljaju ministarstva i upravne organizacije kao samostalne upravne organizacije, upravne organizacije u sastavu ministarstava (u daljnjem tekstu: organi uprave), kao i druge institucije Bosne i Hercegovine osnovane posebnim zakonom ili kojima je posebnim zakonom povjereno obavljanje poslova uprave."

Člankom 10. istog Zakona o upravi propisani su poslovi organa uprave:

- 1) vode politiku razvika i izvršavaju zakone i druge propise;
- 2) vrše upravni nadzor nad provođenjem zakona i drugih propisa;
- 3) donose propise za provođenje zakona i drugih propisa;
- 4) predlažu i daju preporuke iz oblasti zakonodavstva;
- 5) daju odgovore na pitanja organa zakonodavne i izvršne vlasti koja se odnose na njihovu nadležnost;
- 6) obavljaju druge upravne i stručne poslove određene zakonom i drugim propisima."

Zakonom o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 35/05) člankom 2. stavak (1) propisano je da organi državne uprave federacije, kantona, grada i općine osnivaju se za vršenje

upravnih, stručnih i drugih poslova koji se zakonom i drugim propisima stavljaju u njihovu nadležnost. Navedenim zakonom člankom 10. propisano je: "Organi uprave, iz okvira svoje nadležnosti, vrše slijedeće upravne i stručne poslove:

- 1) Izvršavaju zakone i druge propise;
- 2) Vrše upravni nadzor nad provedbom zakona i drugih propisa;
- 3) Donose podzakonske propise za provedbu zakona i drugih propisa;
- 4) Pripremaju propise i daju preporuke iz oblasti zakonodavstva;
- 5) Daju odgovore na pitanja organa zakonodavne i izvršne vlasti i pravnih i fizičkih osoba koja se odnose na njihovu nadležnost;
- 6) Prate stanje u oblastima za koje su osnovani i odgovaraju za stanje u tim oblastima;
- 7) Obavljaju i druge upravne i stručne poslove određene zakonom i drugim propisima."

Zakonom o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo ("Službene novine KS", broj 2/12 - Prečišćeni tekst, 41/12 i 8/15) člankom 2. propisano je da poslove uprave, stručne i s njima povezane upravne poslove iz okvira nadležnosti Kantona vrše kantonalna ministarstva, kantonalne uprave i kantonalne upravne organizacije.

Iz svega navedenog se zaključuje da je Skupština Kantona Sarajevo organ zakonodavne vlasti, te da nije organ državne uprave i lokalne samouprave, a sve sukladno sa citiranim zakonskim odredbama.

Slijedom navedenoga Konkurencijsko vijeće nema temelja za pokretanje postupka, u smislu odredbi članka 4. stavak (1) točke b) Zakona, na koje se poziva Podnositelj zahtjeva, niti bilo kojeg drugog članka istog Zakona, te se Podnositelj zahtjeva upućuje da zaštitu svojih prava i interesa ostvari putem drugih nadležnih institucija u Bosni i Hercegovini.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučio kao u izreci.

Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Zaključka nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana primitka ovog Zaključka.

Broj UP 02-26-3-029-5/17

11. listopada 2017. godine
Sarajevo

Predsjednik
Ivo Jerkić, v. r.

На основу члана 25. став (1) тачка е), члана 42. став (2), а у вези са чланом 26. Закон о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09) и чланом 58. став (4) Закона о управном поступку Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 и 41/13), рјешавајући по Захтјеву за покретање поступка привредног субјекта Туристичка заједница Кантона Сарајево, ул. Бранилаца Сарајева бр. 21., 71 000 Сарајево, запримљеног дана 18.08.2017. године под бројем УП 02-26-3-029-1/17, Конкуренијски савјет Босне и Херцеговине, на 11. (једанаестој) сједници одржаној дана 11.10.2017. године, донио је

ЗАКЉУЧАК

1. Одбацује се Захтјев за покретање поступка Туристичке заједнице Кантона Сарајево, против Скупштине Кантона Сарајево, ради утврђивања забрањеног конкуренијског дјеловања у смислу члана 4. став (1) тачке б) Закона о конкуренцији, због стварне ненадлежности.

2. Овај Закључак ће бити објављен у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласницима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкуренијски савјет је дана 18.08.2017. године под бројем УП 02-26-2-029-1/17 запримио Захтјев за покретање поступка поднесен од стране Туристичке заједнице Кантона Сарајево ул. Бранилаца Сарајева бр. 21., Сарајево 71 000 (у даљем тексту: Подносилац захтјева) путем Омеровић Елведина, адвоката из Сарајева, ул. Деспићева бр. 1., 71 000 Сарајево, против Скупштине Кантона Сарајево, ул. Реиса Џемалудина Чаушевића бр. 1., 71 000 Сарајево, ради утврђивања забрањеног конкуренијског дјеловања у смислу члана 4. тачке б) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09).

Подносилац захтјева се обраћа и са захтјевом за доношење рјешења о привременој мјери којим ће се наложити Скупштини Кантона Сарајево, њеном извршном органу и другим правним и физичким лицима обустава примјене Закона о измјенама и допунама Закона о туризму ("Службене новине Кантона Сарајево" број: 31/17) у трајању од три мјесеца.

У Захтјеву за покретање поступка Подносилац захтјева, у битном наводи следеће:

Туристичка заједница Кантона Сарајево је основана од стране Скупштине Туристичке заједнице Кантона Сарајево и то Одлуком о оснивању Туристичке заједнице Кантона Сарајево број 07-023-41 од 17.03.1998. године на оснивачкој скупштини одржаној 17.03.1998. године. Дана 24.04.1998. године уписана је у Уписник туристичких заједница код Министарства трговине Федерације БиХ под бројем 10/98. Измјене података у Уписник по питању сједишта и особе одговорне за заступање услједили су 25.01.1999 и 07.02.2011. године. Сједиште Туристичке заједнице Кантона Сарајево сада је у ул. Бранилаца Сарајева 21. Сарајево 71 000, а особа овлашћена за заступање је директор Туристичког уреда доц.др. Шемсудин Џеко.

Законом о туризму ("Службене новине Кантона Сарајево" број 19/16 и 31/17) који је донијела Скупштина Кантона Сарајево, и то члановима 108. и 109. и поглављем VII - Туристичка заједница Кантона Сарајево, Скупштина Кантона Сарајево, спријечава, ограничава и нарушава тржишну конкуренцију на тржишту промоције туризма Кантона Сарајево ограничавањем и контролом тржишта, што представља забрањени споразум у смислу члана 4. става (1) тачка б) Закона о конкуренцији.

Скупштина Кантона Сарајево 2016. године донијела Закон о туризму којим се у члановима 108. и 109. прописује престанак рада Туристичке заједнице Кантона Сарајево - подносиоца захтјева, те је прописано да се иста брише из Уписника туристичких заједница који се води код Министарства околиша и туризма Федерације БиХ, и да ће се даном почетка рада Туристичке заједнице Кантона Сарајево (основане по кантоналном закону) преузети запосленици, архива, документација, средства рада као и права и обавезе Туристичке заједнице Кантона Сарајево - подносиоца захтјева.

Закон о туризму Кантона Сарајево је измијењен и допуњен 28. јула 2017. године, и истим су између осталих измјена и допуна, брисани управно чланови 108. и 109. основног закона "због непроводивости". У образложењу Приједлога закона о измјенама и допунама Закона о туризму, које је дато на једној страници, наведено је да се чланови 108. и 109. бришу због непроводивости. Закон је донијет недемократски, по хитној процедури - значи без јавне

расправе, и без прибављања мишљења Економско социјалног савјета Кантона Сарајево, које је тражио Уред за законодавство, што у основи значи и без мишљења Удружења послодаваца Кантона Сарајево чији представници су чланови наведеног савјета.

Из одредби Закона о туризму - Поглавље VII Туристичка заједница Кантона Сарајево (чланови од 60.- 93.), видљиво је да само Скупштина Кантона Сарајево може основати туристичку заједницу Кантона Сарајево, да ова заједница има у основи исте надлежности као и постојећа Туристичка заједница Кантона Сарајево - Подносилац захтјева коју су као невладину организацију основали туристички привредници, да Скупштину Туристичке заједнице Кантона Сарајево, као највише тијело управљања овом заједницом, по спорном закону, чине у већинском дијелу представници оснивача - односно представници Скупштине Кантона Сарајево која је у основи политичко тијело, а не тијело које се бави туристичком дјелатношћу, да Туристички савјет, које је извршни орган Скупштине, сада, након доношења Закона о измјенама и допунама Закона о туризму чине већински представници оснивача - за разлику од правног рјешења по основном тексту Закона о туризму према којем су Туристички савјет чинили искључиво обавезни чланови Туристичке заједнице. Ово је еклатантан показатељ стварних намјера Скупштине Кантона Сарајево - да у цијелости маргинализује или боље рећи у цијелости елиминира улогу привредника у овој туристичкој заједници, да предсједника Туристичке заједнице, по Закону о туризму, именује и разрјешава Влада Кантона Сарајево, док предсједника Туристичке заједнице Кантона Сарајево - подносиоца захтјева именује и разрјешава Скупштина Туристичке заједнице односно привредници, да одређени туристички привредници имају обавезу бити обавезни чланови Туристичке заједнице Кантона Сарајево (као владиног тијела) а што је у основи супротно Уставном праву на слободу удруживања односно неудруживања (Устав Федерације БиХ - члан 2. алинеја 1.), да су Правилником о дјелатностима обавезних чланова Туристичке заједнице Кантона Сарајево, донијетом на основу спорног закона, издвојене само одређене дјелатности (и то: Хотели и сличан смјештај, Одмаралишта и слични објекти за краћи одмор, Кампови и простори за кампирање, Остали смјештај, Дјелатности ресторана и осталих објеката за припрему и услуживање хране, Остале дјелатности припреме и услуживања хране, Дјелатности припреме и услуживања пића, Дјелатности путничких агенција, Дјелатности троператора, Остале резервацијске услуге и дјелатности у вези с њима).

Спорним Законом о туризму и његовом даљом provedбом (укидањем рачуна за јавне приходе, доношењем рјешења о забрани рада, а како је све напријед наведено) Скупштина Кантона Сарајево је незаконито укинула невладину организацију - заједницу коју су формирали туристички привредници, који су у протеклих 20. година развили тржиште туризма у Кантону Сарајево, који су својим радом, уплатама боравишних такси и чланарина обезбјеђивали средства за промовисање Кантон Сарајево као свјетски тражене туристичке дестинације.

Дјелатност "промоција туризма Кантона Сарајево" ни по чему не може бити ексклузивно право законодавног односно тијела управе јер се не ради о пословима нпр. сигурности државе, одбране, полицијских послова или судских послова, односно сматрамо да ова дјелатност: промоција туризма Кантона Сарајево мора бити отворена за тржиште нарочито за пословне субјекте који се баве туристичком понудом (хотелијери, угоститељи...) и који су кључни потрошачи ове

услуге, те да организације за вршење наведене дјелатности (промоција туризма Кантона Сарајево) могу основати физичка и правна лица, уз испуњавање прописаних услова, а да при томе могу и имају право да ова дјелатност буде суфинансирана из јавних прихода - боравишна такса (иако се ради о приходу који сами туристички привредници зарађују и пркупљају) као што то право имају организације из области здравства, социјалне заштите...итд (доприноси) нарочито из разлога што су туристички привредници управо једини обвезници уплате ових прописаних посебних накнада - јавних прихода.

Подносилац захтјева на основу наведеног предлаже да Конкурenciјски савјет донесе привремену мјеру у трајању од три мјесеца којом се ставља ван примјене Закон о туризму ("Службене новине Кантона Сарајево", број 19/16 и 31/17), те да одлучујући у поступку, донесе одлуку којом ће наведени закон прогласити ништакним.

Увидом у поднесени Захтјев, Конкурenciјски савјет је оцијенио да описано чињенично стање (утврђено из достављене документације) не спада у надлежности Конкурenciјског савјет.

Скупштина Кантона Сарајево (у даљњем тексту: Скупштина) конституише се, организује и ради у складу са Уставом, законом и Пословником Скупштине Кантона Сарајево. Чланом 16. Устава Кантона Сарајево прописано је да законодавну власт у Кантону врши Скупштина Кантона Надлежности Скупштине су дефинисане Уставом Кантона Сарајево, те је тако чланом 18. Устава Кантона Сарајево прописано да Скупштина доноси законе и друге прописе у оквиру извршавања надлежности Кантона, изузев прописа који су овим Уставом или законом дати у надлежност Владе Кантона. У складу са чланом 118. Пословника Скупштине Кантона Сарајево, Скупштина врши измјене и допуне закона.

Уставни суд Федерације Босне и Херцеговине у складу са чланом IV.C.10. Устава Федерације Босне и Херцеговине даје оцјену уставности, односно одлучује да ли је неки закон у складу са овим Уставом. У складу са чланом IV.C.3.12б) Устава ФБиХ Одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће посебно када Суд утврди да закон, усвојени или предложени закони или други прописи Федерације или било којег кантона, града или било које општине није у складу са овим уставу.

Закон је нормативни акт државе који тачно по одређеном поступку доноси њен законодавни орган, те је закон након устава, највиши и најважнији правни акт. Закон престаје да важи доношењем новог закона који уређује ту област, на основу одлуке Уставног суда и истеком времена на који је донијети (у колико је донијет на одређени временски период).

Конкурenciјски савјет је орган надлежан за заштиту тржишне конкуренције, који у оквиру надлежности прописаних чланом 25. став 1) Закона, између осталог, одлучује о захтјевима за провођење поступка, води поступак и доноси управне акте којима се окончава поступак пред Конкурenciјским савјетом.

Забрањена конкурenciјска дјеловања у складу са Законом о конкуренцији су забрањени споразуми (члан 4.), злоупотреба доминантног положаја (члан 10.) и забрањене концентрације (члан 13.).

Обзиром на напријед наведено, доношење закона као нормативног акта државе, ентитета или кантона, се не може подвести под забрањено конкурenciјског дјеловање, односно закон или одређени чланови закона се не могу сматрати забрањеним споразумом из члана 4. Закона о конкуренцији.

Неспорно је да се законом као највећим правним актом, послјије Устава, може утицати на тржиште на начин да се

спрјечава, ограничава или нарушава тржишна конкуренција, међутим Конкурenciјски савјет као орган надлежан за заштиту тржишне конкуренције, у складу са чланом 25 став 2) Закона у таквим случајевима може дати мишљење о усклађености одређеног акта са Законом о конкуренцији, али да закон као такав стави ван примјене или прогласи ништакним, не спада у надлежности Конкурenciјског савјета.

Наиме, чланом 25. став (2) Закона прописано је:

"Конкурenciјски савјет на нацрте и приједлоге закона и других прописа из области које имају утицаја на тржишну конкуренцију, које су обавезни доставити предлагачи, даје мишљење о њиховој сагласности са овим Законом."

Чланом 2. Закона о конкуренцији прописана је примјена овог Закона и то на начин да у ставу (1) каже:

- "а) привредна друштва, предузећа и предузетнике и њихова удружења без обзира на облик власништва, сједиште или пребивалиште;
- б) органе државне управе и локалне самоуправе, када посредно или непосредно учествују или утичу на тржиште;
- ц) остала физичка и правна лица која непосредно или посредно, стално, повремено или једнократно учествују на тржишту, без обзира на правни статус, на облик власништва, сједиште или пребивалиште, као што су удружења, спортске организације, установе, задруге, носиоци права интелектуалне својине."

Скупштина Кантона, као законодавни орган власти, не може се подвести нити под једну од наведених тачака става (1) члана 2. Закона о конкуренцији.

Наиме, чланом 2. ставом (1) Закона о управи Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 32/02 и 102/09) прописано је: "Послове управе из надлежности Босне и Херцеговине (у даљем тексту: БиХ) обављају министарства и управне организације као самосталне управне организације, управне организације у саставу министарстава (у даљем тексту: органи управе), као и друге институције Босне и Херцеговине основане посебним законом или којима је посебним законом повјерено обављање послова управе."

Чланом 10. истог Закона о управи прописани су послови органа управе:

- "1) воде политику развоја и извршавају законе и друге прописе;
- 2) врше управни надзор над провођењем закона и других прописа;
- 3) доноси прописе за провођење закона и других прописа;
- 4) предлажу и дају препоруке из области законодавства;
- 5) дају одговоре на питања органа законодавне и извршне власти која се односе на њихову надлежност;
- 6) обављају друге управне и стручне послове одређене законом и другим прописима."

Законом о организацији органа управе у Федерацији Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 35/05) чланом 2. став (1) прописано је да органи државне управе федерације, кантона, града и општине оснивају се за вршење управних, стручних и других послова који се законом и другим прописима стављају у њихову надлежност. Наведеним законом чланом 10. прописано је: "Органи управе, из оквира своје надлежности, врше следеће управне и стручне послове:

- 1) Извршавају законе и друге прописе;
- 2) Врше управни надзор над provedбом закона и других прописа;

- 3) Доносе подзаконске прописе за provedбу закона и других прописа;
- 4) Припремају прописе и дају препоруке из области законодавства;
- 5) Дају одговоре на питања органа законодавне и izvršne власти и правних и физичких лица koja се односе на њихову надлежност;
- 6) Прате стање у областима за које су основани и одговарају за стање у тим областима;
- 7) Обављају и друге управне и стручне послове одређене законом и другим прописима."

Законом о организацији и дјелокругу органа управе и управних организација Кантона Сарајево ("Службене новине РС" број 2/12 – пречишћени текст, 41/12 и 8/15) чланом 2. прописано је да послове управе, стручне и с њима повезане управне послове из оквира надлежности Кантона врше кантонална министарства, кантоналне управе и кантоналне управне организације.

Из свега наведеног се закључује да је Скупштина Кантона Сарајево орган законодавне власти, те да није орган државне управе и локалне самоуправе, а све у складу са цитираним законским одредбама.

Слиједом наведенога Конкуренијски савјет нема основа за покретање поступка, у смислу одредби члана 4. став (1) тачке б) Закона, на које се позива Подносилац захтјева, нити било којег другог члана истог Закона, те се Подносилац захтјева се упућује да заштиту својих права и интереса оствари путем других надлежних институција у Босни и Херцеговини.

Имајући у виду наведено, Конкуренијски савјет је одлучио као у диспозитиву.

Поука о правном лијеку

Против овог Закључка незадовољна страна може покренути управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема овог Закључка.

Број УП 02-26-3-029-5/17

11. октобра 2017. године
Сарајево

Предсједник
Иво Јеркић, с. р.

На основу члана 25. став (1) тачка е), члана 42. став (2), а у веzi са чланом 26. Закон о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09) и чланом 58. став (4) Закона о управном поступку Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 и 41/13), рјешавајући по Захтјеву за покретање поступка привредног субјекта Турсићка заједница Кантона Сарајево, ул. Бранилаца Сарајева бр. 21., 71 000 Сарајево, запримљеног дана 18.08.2017. године под бројем УП 02-26-3-029-1/17, Конкуренијско вјеће Босне и Херцеговине, на 11. (једанаестог) сједници одржаној дана 11.10.2017. године, донјело је

ZAKLJUČAK

1. Оdbacuje се Захтјев за покретање поступка Турсићке заједнице Кантона Сарајево, против Скупштине Кантона Сарајево, ради утврђивања забранјеног конкуренијског дјеловања у смислу члана 4. став (1) тачке б) Закона о конкуренцији, због стварне ненадлежности.
2. Овај Закључак ће бити објављен у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласилима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкуренијско вјеће је дана 18.08.2017. године под бројем УП 02-26-2-029-1/17 запримilo Захтјев за покретање поступка поднесен од стране Турсићке заједнице Кантона

Сарајево ул. Бранилаца Сарајева бр. 21., Сарајево 71 000 (у даљем тексту: Подносилац захтјева) путем Омеровић Елведина, адвоката из Сарајева, ул. Деспићева бр. 1., 71 000 Сарајево, против Скупштине Кантона Сарајево, ул. Реиса Джемалудина Чаушевић бр. 1., 71 000 Сарајево, ради утврђивања забранјеног конкуренијског дјеловања у смислу члана 4. тачке б) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09).

Подносилац захтјева се обраћа и са захтјевом за доношење рјешења о привременој мјери којим ће се наложити Скупштини Кантона Сарајево, њеном извршном органу и другим правним и физичким лицима обустава примјене Закона о измјенама и допунама Закона о туризму ("Службене новине Кантона Сарајево", број 31/17) у трајању од три мјесеца.

У Захтјеву за покретање поступка Подносилац захтјева, у битном наводи слиједеће:

Турсићка заједница Кантона Сарајево је основана од стране Скупштине Турсићке заједнице Кантона Сарајево и то Одлуком о оснивању Турсићке заједнице Кантона Сарајево број 07-023- 41 од 17.03.1998. године на оснивајкој скупштини одржаној 17.03.1998.године. Дана 24.04.1998. године уписана је у Уписник туристичких заједница код Министарства трговине Федерације БиХ под бројем 10/98. Измјене података у Уписник по питању сједишта и особе одговорне за заступање услједиле су 25.01.1999 и 07.02.2011.године. Сједиште Турсићке заједнице Кантона Сарајево сада је у ул. Бранилаца Сарајева 21. Сарајево 71 000, а особа овлашћена за заступање је директор Турсићког уреда доц. др. Шемсудин Джеко.

Законом о туризму ("Службене новине Кантона Сарајево", број 19/16 и 31/17) који је донјела Скупштина Кантона Сарајево, и то члановима 108. и 109. и поглављем VII - Турсићка заједница Кантона Сарајево, Скупштина Кантона Сарајево, спријечава, ограничава и нарушава тржишну конкуренцију на тржишту промоције туризма Кантона Сарајево ограничавањем и контролом тржишта, што представља забранјени споразум у смислу члана 4. става (1) тачка б) Закона о конкуренцији.

Скупштина Кантона Сарајево 2016. године донјела Закон о туризму којим се у члановима 108. и 109. прописује престанак рада Турсићке заједнице Кантона Сарајево - подносиоца захтјева, те је прописано да се иста брише из Уписника туристичких заједница који се води код Министарства околиша и туризма Федерације БиХ, и да ће се даном почетка рада Турсићке заједнице Кантона Сарајево (основане по кантоналном закону) преузети запосленци, архива, документација, средства рада као и права и обавезе Турсићке заједнице Кантона Сарајево - подносиоца захтјева.

Закон о туризму Кантона Сарајево је измјенјен и допуњен 28. јула 2017. године, и истим су између осталих измјена и допуна, брисани управо чланови 108. и 109. основног закона "због неprovedivosti". У образложењу Приједлога закона о измјенама и допунама Закона о туризму, које је dato на једној страници, наведено је да се чланови 108. и 109. бришу због неprovedivosti. Закон је донјет недемократски, по hitној процедури - значи без јавне расправе, и без прибављања мишљења Економског социјалног вјећа Кантона Сарајево, које је тражио Уред за законодавство, што у основи значи и без мишљења Удружења послодавца Кантона Сарајево чији представници су чланови наведеног вјећа.

Из одредби Закона о туризму - Поглавље VII Турсићка заједница Кантона Сарајево (чланови од 60.- 93.), vidljivo је да само Скупштина Кантона Сарајево може основати туристичку заједницу Кантона Сарајево, да ова заједница има у основи исте надлежности као и постојећа Турсићка заједница Кантона Сарајево - Подносилац захтјева коју су као невладину организацију основали туристички привредници, да Скупштину Турсићке заједнице Кантона Сарајево, као највише тијело управљања овом заједницом, по спорном закону, чине у већинском дијелу представници оснивача - односно представници Скупштине Кантона Сарајево која је у основи политичко тијело, а не тијело које се бави туристичком дјелатношћу, да

Turističko vijeće, koje je izvršni organ Skupštine, sada, nakon donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o turizmu čine većinski predstavnici osnivača - za razliku od pravnog rješenja po osnovnom tekstu Zakona o turizmu prema kojem su Turističko vijeće činili isključivo obavezni članovi Turističke zajednice. Ovo je eklatantan pokazatelj stvarnih namjera Supštine Kantona Sarajevo - da u cjelosti marginalizuje ili bolje reći u cjelosti eliminiše ulogu privrednika u ovoj turističkog zajednici, da predsjednika Turističke zajednice, po Zakonu o turizmu, imenuje i razrješava Vlada Kantona Sarajevo, dok predsjednika Turističke zajednice Kantona Sarajevo - podnosioca zahtjeva imenuje i razrješava Skupština Turističke zajednice odnosno privrednici, da određeni turistički privrednici imaju obavezu biti obavezni članovi Turističke zajednice Kantona Sarajevo (kao vladinog tijela) a što je u osnovi suprotno Ustavnom pravu na slobodu udruživanja odnosno neudruživanja (Ustav Federacije BiH - član 2. alineja 1.), da su Pravilnikom o djelatnostima obaveznih članova Turističke zajednice Kantona Sarajevo, donijetom na osnovu spornog zakona, izdvojene samo određene djelatnosti (i to: Hoteli i sličan smještaj, Odmarašta i slični objekti za kraći odmor, Kampovi i prostori za kampiranje, Ostali smještaj, Djelatnosti restorana i ostalih objekata za pripremu i usluživanje hrane, Ostale djelatnosti pripreme i usluživanja hrane, Djelatnosti pripreme i usluživanja pića, Djelatnosti putničkih agencija, Djelatnosti turoperatora, Ostale rezervacijske usluge i djelatnosti u vezi s njima).

Spornim Zakonom o turizmu i njegovom daljom provedbom (ukidanjem računa za javne prihode, donošenjem rješenja o zabrani rada, a kako je sve naprijed navedeno) Skupština Kantona Sarajevo je nezakonito ukinula nevladinu organizaciju - zajednicu koju su formirali turistički privrednici, koji su u proteklih 20. godina razvili tržište turizma u Kantonu Sarajevo, koji su svojim radom, uplatama boravišnih taksi i članarina obezbjeđivali sredstva za promovisanje Kantona Sarajevo kao svjetski tražene turističke destinacije.

Djelatnost "promocija turizma Kantona Sarajevo" ni po čemu ne može biti ekskluzivno pravo zakonodavnog odnosno tijela uprave jer se ne radi o poslovima npr. sigurnosti države, odbrane, policijskih poslova ili sudskih poslova, odnosno smatramo da ova djelatnost: promocija turizma Kantona Sarajevo mora biti otvorena za tržište naročito za poslovne subjekte koji se bave turističkom ponudom (hotelijeri, ugostitelji...) i koji su ključni potrošači ove usluge, te da organizacije za vršenje navedene djelatnosti (promocija turizma Kantona Sarajevo) mogu osnovati fizička i pravna lica, uz ispunjavanje propisanih uslova, a da pri tome mogu i imaju pravo da ova djelatnost bude sufinansirana iz javnih prihoda - boravišna taksa (iako se radi o prihodu koji sami turistički privrednici zarađuju i prkupljaju) kao što to pravo imaju organizacije iz oblasti zdravstva, socijalne zaštite itd (doprinosi) naročito iz razloga što su turistički privrednici upravo jedini obveznici uplate ovih propisanih posebnih naknada - javnih prihoda.

Podnosilac zahtjeva na osnovu navedenog predlaže da Konkurencijsko vijeće donese privremenu mjeru u trajanju od tri mjeseca kojom se stavlja van primjene Zakon o turizmu ("Službene novine Kantona Sarajevo" broj 19/16 i 31/17), te da odlučujući u postupku, donese odluku kojom će navedeni zakon proglasiti ništavnim.

Uvidom u podneseni Zahtjev, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da opisano činjenično stanje (utvrđeno iz dostavljene dokumentacije) ne spada u nadležnosti Konkurencijskog vijeća.

Skupština Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: Skupština) konstituiše se, organizuje i radi u skladu sa Ustavom, zakonom i Poslovnikom Skupštine Kantona Sarajevo. Članom 16. Ustava Kantona Sarajevo propisano je da zakonodavnu vlast u Kantonu vrši Skupština Kantona Nadležnosti Skupštine su definisane Ustavom Kantona Sarajevo, te je tako članom 18. Ustava Kantona

Sarajevo propisano da Skupština donosi zakone i druge propise u okviru izvršavanja nadležnosti Kantona, izuzev propisa koji su ovim Ustavom ili zakonom dati u nadležnost Vlade Kantona. U skladu sa članom 118. Poslovnika Skupštine Kantona Sarajevo, Skupština vrši izmjene i dopune zakona.

Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine u skladu sa članom IV.C.10. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine daje ocjenu ustavnosti, odnosno odlučuje da li je neki zakon u skladu sa ovim Ustavom. U skladu sa članom IV.C.3.12b) Ustava FBiH Odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće posebno kada Sud utvrdi da zakon, usvojeni ili predloženi zakoni ili drugi propisi Federacije ili bilo kojeg kantona, grada ili bilo koje opštine nije u skladu sa ovim ustavu.

Zakon je normativni akt države koji tačno po određenom postupku donosi njen zakonodavni organ, te je zakon nakon ustava, najviši i najvažniji pravni akt. Zakon prestaje da važi donošenjem novog zakona koji uređuje tu oblast, na osnovu odluke Ustavnog suda i istekom vremena na koji je donijeti (u koliko je donijet na određeni vremenski period).

Konkurencijsko vijeće je organ nadležan za zaštitu tržišne konkurencije, koji u okviru nadležnosti propisanih članom 25. stav 1) Zakona, između ostalog, odlučuje o zahtjevima za provođenje postupka, vodi postupak i donosi upravne akte kojima se okončava postupak pred Konkurencijskim vijećem.

Zabranjena konkurencijska djelovanja u skladu sa Zakonom o konkurenciji su zabranjeni sporazumi (član 4.), zloupotreba dominantnog položaja (član 10.) i zabranjene koncentracije (član 13.).

Obzirom na naprijed navedeno, donošenje zakona kao normativnog akta države, entiteta ili kantona, se ne može podvesti pod zabranjeno konkurencijsko djelovanje, odnosno zakon ili određeni članovi zakona se ne mogu smatrati zabranjenim sporazumom iz člana 4. Zakona o konkurenciji.

Nesporno je da se zakonom kao najvećim pravnim aktom, poslije Ustava, može uticati na tržište na način da se sprječava, ograničava ili narušava tržišna konkurencija, međutim Konkurencijsko vijeće kao organ nadležan za zaštitu tržišne konkurencije, u skladu sa članom 25 stav 2) Zakona u takvim slučajevima može dati mišljenje o usklađenosti određenog akta sa Zakonom o konkurenciji, ali da zakon kao takav stavi van primjene ili proglasi ništavnim, ne spada u nadležnosti Konkurencijskog vijeća.

Naime, članom 25. stav (2) Zakona propisano je:

"Konkurencijsko vijeće na nacrtu i prijedloge zakona i drugih propisa iz oblasti koje imaju uticaja na tržišnu konkurenciju, koje su obavezni dostaviti predlagачi, daje mišljenje o njihovoj saglasnosti sa ovim Zakonom."

Članom 2. Zakona o konkurenciji propisana je primjena ovog Zakona i to na način da u stavu (1) kaže:

- a) privredna društva, preduzeća i preduzetnike i njihova udruženja bez obzira na oblik vlasništva, sjedište ili prebivalište;
- b) organe državne uprave i lokalne samouprave, kada posredno ili neposredno učestvuju ili utiču na tržište;
- c) ostala fizička i pravna lica koja neposredno ili posredno, stalno, povremeno ili jednokratno učestvuju na tržištu, bez obzira na pravni status, na oblik vlasništva, sjedište ili prebivalište, kao što su udruženja, sportske organizacije, ustanove, zadruge, nosioci prava intelektualne svojine."

Skupština Kantona, kao zakonodavni organ vlasti, ne može se podvesti niti pod jednu od navedenih tačaka stava (1) člana 2. Zakona o konkurenciji.

Naime, članom 2. stavom (1) Zakona o upravi Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02 i 102/09) propisano je: "Poslove uprave iz nadležnosti Bosne i Hercegovine

(u daljem tekstu: BiH) obavljaju ministarstva i upravne organizacije kao samostalne upravne organizacije, upravne organizacije u sastavu ministarstava (u daljem tekstu: organi uprave), kao i druge institucije Bosne i Hercegovine osnovane posebnim zakonom ili kojima je posebnim zakonom povjereno obavljanje poslova uprave."

Članom 10. istog Zakona o upravi propisani su poslovi organa uprave:

- "1) vode politiku razvoja i izvršavaju zakone i druge propise;
- 1) vrše upravni nadzor nad provođenjem zakona i drugih propisa;
- 2) donose propise za provođenje zakona i drugih propisa;
- 3) predlažu i daju preporuke iz oblasti zakonodavstva;
- 4) daju odgovore na pitanja organa zakonodavne i izvršne vlasti koja se odnose na njihovu nadležnost;
- 5) obavljaju druge upravne i stručne poslove određene zakonom i drugim propisima."

Zakonom o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 35/05) članom 2. stav (1) propisano je da organi državne uprave federacije, kantona, grada i općine osnivaju se za vršenje upravnih, stručnih i drugih poslova koji se zakonom i drugim propisima stavljaju u njihovu nadležnost. Navedenim zakonom članom 10. propisano je: "Organi uprave, iz okvira svoje nadležnosti, vrše slijedeće upravne i stručne poslove:

- 1) Izvršavaju zakone i druge propise;
- 2) Vrše upravni nadzor nad provedbom zakona i drugih propisa;
- 3) Donose podzakonske propise za provedbu zakona i drugih propisa;
- 4) Pripremaju propise i daju preporuke iz oblasti zakonodavstva;
- 5) Daju odgovore na pitanja organa zakonodavne i izvršne vlasti i pravnih i fizičkih osoba koja se odnose na njihovu nadležnost;
- 6) Prate stanje u oblastima za koje su osnovani i odgovaraju za stanje u tim oblastima;
- 7) Obavljaju i druge upravne i stručne poslove određene zakonom i drugim propisima."

Zakonom o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo ("Službene novine KS", broj 2/12 - Prečišćeni tekst, 41/12 i 8/15) članom 2. propisano je da poslove uprave, stručne i s njima povezane upravne poslove iz okvira nadležnosti Kantona vrše kantonalna ministarstva, kantonalne uprave i kantonalne upravne organizacije.

Iz svega navedenog se zaključuje da je Skupština Kantona Sarajevo organ zakonodavne vlasti, te da nije organ državne uprave i lokalne samouprave, a sve u skladu sa citiranim zakonskim odredbama.

Slijedom navedenoga Konkurencijsko vijeće nema osnova za pokretanje postupka, u smislu odredbi člana 4. stav (1) tačke b) Zakona, na koje se poziva Podnosilac zahtjeva, niti bilo kojeg drugog člana istog Zakona, te se Podnosilac zahtjeva upućuje da zaštitu svojih prava i interesa ostvari putem drugih nadležnih institucija u Bosni i Hercegovini.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučio kao u dispozitivu.

Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Zaključka nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema ovog Zaključka.

Broj UP 02-26-3-029-5/17

11. oktobra 2017. godine

Sarajevo

Predsjednik
Ivo Jerkić, s. r.

AGENCIJA ZA SIGURNOST HRANE BOSNE I HERCEGOVINE

1233

Na temelju članka 61. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17), članka 56. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04), članka 28. stav (2) Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 i 40/12), a po prethodno pribavljenom mišljenju Agencije za državnu službu Bosne i Hercegovine broj: 03-34-2-1004-10/17 od 24.11.2017. godine, ravnatelj Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine donosi

RJEŠENJE

O IMENOVANJU RUKOVODEĆEG DRŽAVNOG SLUŽBENIKA

1. **Dragan Tomović**, imenuje se za pomoćnika direktora u Sektoru za upravljanje krizom i hitnim slučajevima u Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, počev od 01.12.2017. godine.
2. Imenovanom iz tačke 1. ovog rješenja pripada plata iz B5 platnog razreda, kao i druga prava i obaveze u skladu sa važećim propisima.
3. Ovo rješenje stupa na snagu 01.12.2017. godine, a objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Obrazloženje

U skladu sa člankom 19. stav (1) i člankom 20., a u vezi sa člankom 31. stav (1) Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 35/03, 4/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 i 40/12), Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine obratila se Agenciji za državnu službu Bosne i Hercegovine zahtjevom broj: 02-34-1-1695-2/17 od 18.10.2017. godine, za raspisivanje internog oglasa za popunjavanje upražnjenog radnog mjesta pomoćnika direktora u Sektoru za upravljanje krizom i hitnim slučajevima u Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine.

Nakon provedene konkursne procedure po raspisanom internom oglasu, Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine dostavila je Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine aktom broj: 03-34-2-1004-10/17 od 24.11.2017. godine, a u skladu sa člankom 28. stav (2) Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine, mišljenje za imenovanje rukovodećeg državnog službenika - pomoćnika direktora u Sektoru za upravljanje krizom i hitnim slučajevima u Agenciji za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine i predložila da se Dragan Tomović kao najuspješniji kandidat imenuje za navedeno radno mjesto.

Platni razred rukovodećeg državnog službenika određen u skladu sa člankom 11. Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16 i 72/17).

Pouka o pravnom lijeku: Protiv ovog rješenja imenovani može uložiti žalbu Odboru državne službe za žalbe u roku od osam dana od dana prijema istog.

Broj 01-1-34-1-1695-25/17

24. studenoga 2017. godine

Mostar

Ravnatelj

Mr. sci **Džemil Hajrić, v. r.**

На основу члана 61. Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02, 102/09 и 72/17), члана 56. Закона о храни ("Службени гласник БиХ", број 50/04), члана 28. став (2) Закона о државној служби у институцијама Босне и

Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 и 40/12), а по претходно прибављеном мишљењу Агенције за државну службу Босне и Херцеговине број: 03-34-2-1004-10/17 од 24.11.2017. године, директор Агенције за безбједност хране Босне и Херцеговине доноси

РЈЕШЕЊЕ О ИМЕНОВАЊУ РУКОВОДЕЋЕГ ДРЖАВНОГ СЛУЖБЕНИКА

1. **Драган Томовић**, именује се за помоћника директора у Сектору за управљање кризом и хитним случајевима у Агенцији за безбједност хране Босне и Херцеговине, почев од 01.12.2017. године.
2. Именованом из тачке 1. овог рјешења припада плата из Б5 платног разреда, као и друга права и обавезе у складу са важећим прописима.
3. Ово рјешење ступа на снагу 01.12.2017. године, а објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

У складу са чланом 19. став (1) и чланом 20., а у вези са чланом 31. став (1) Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 19/02, 35/03, 4/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 и 40/12), Агенција за безбједност хране Босне и Херцеговине обратила се Агенцији за државну службу Босне и Херцеговине захтјевом број: 02-34-1-1695-2/17 од 18.10.2017. године, за расписивање интерног огласа за попуњавање упражњеног радног мјеста помоћника директора у Сектору за управљање кризом и хитним случајевима у Агенцији за безбједност хране Босне и Херцеговине.

Након проведене конкурсне процедуре по расписаном интерном огласу, Агенција за државну службу Босне и Херцеговине доставила је Агенцији за безбједност хране Босне и Херцеговине актом број: 03-34-2-1004-10/17 од 24.11.2017. године, а у складу са чланом 28. став (2) Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине, мишљење за именовање руководиоца државног службеника - помоћника директора у Сектору за управљање кризом и хитним случајевима у Агенцији за безбједност хране Босне и Херцеговине и предложила да се Драган Томовић као најуспјешнији кандидат именује за наведено радно мјесто.

Платни разред руководиоца државног службеника одређен у складу са чланом 11. Закона о плаћама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16 и 72/17).

Поука о правном лијеку: Против овог рјешења именовани може уложити жалбу Одбору државне службе за жалбе у року од осам дана од дана пријема истог.

Број 01-1-34-1-1695-25/17

24. новембра 2017. године

Мостар

Директор

Мр sci. **Џемил Хајрић**, с. р.

На основу члана 61. Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02, 102/09 и 72/17), члана 56. Закона о храни ("Службени гласник БиХ", број 50/04), члана 28. став (2) Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 и 40/12), а по претходно прибављеном мишљењу Агенције за државну службу Босне и Херцеговине број: 03-34-2-1004-10/17 од 24.11.2017. године, директор Агенције за сигурност хране Босне и Херцеговине доноси

РЈЕШЕЊЕ О ИМЕНОВАЊУ РУКОВОДЕЋЕГ ДРЖАВНОГ СЛУЖБЕНИКА

1. **Драган Томовић**, именује се за помоћника директора у Сектору за управљање кризом и хитним случајевима у Агенцији за сигурност хране Босне и Херцеговине, почев од 01.12.2017. године.
2. Именованом из тачке 1. овог рјешења припада плата из Б5 платног разреда, као и друга права и обавезе у складу са важећим прописима.
3. Ово рјешење ступа на снагу 01.12.2017. године, а објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

У складу са чланом 19. став (1) и чланом 20., а у вези са чланом 31. став (1) Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 19/02, 35/03, 4/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 и 40/12), Агенција за сигурност хране Босне и Херцеговине обратила се Агенцији за државну службу Босне и Херцеговине захтјевом број: 02-34-1-1695-2/17 од 18.10.2017. године, за расписивање интерног огласа за попуњавање упражњеног радног мјеста помоћника директора у Сектору за управљање кризом и хитним случајевима у Агенцији за сигурност хране Босне и Херцеговине.

Након проведене конкурсне процедуре по расписаном интерном огласу, Агенција за државну службу Босне и Херцеговине доставила је Агенцији за сигурност хране Босне и Херцеговине актом број: 03-34-2-1004-10/17 од 24.11.2017. године, а у складу са чланом 28. став (2) Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине, мишљење за именовање руководиоца државног службеника - помоћника директора у Сектору за управљање кризом и хитним случајевима у Агенцији за сигурност хране Босне и Херцеговине и предложила да се Драган Томовић као најуспјешнији кандидат именује за наведено радно мјесто.

Платни разред руководиоца државног службеника одређен у складу са чланом 11. Закона о плаћама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16 и 72/17).

Поука о правном лијеку: Против овог рјешења именовани може уложити жалбу Одбору државне службе за жалбе у року од осам дана од дана пријема истог.

Број 01-1-34-1-1695-25/17

24. новембра 2017. године

Мостар

Директор

Мр. sci. **Џемил Хајрић**, с. р.

ВИСОКО СУДБЕНО И ТУЖИТЕЛЈСКО ВЈЕЋЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

1234

На основу члана 88. ставак 1. тачка d) Закона о Вишом судбеном и тужитељском вјећу Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) и члана 117. Пословника Вишог судбеног и тужитељског вјећа БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15 и 93/16), Вишко судбено и тужитељско вјеће БиХ, на седници одржаној 04.10.2017. године, донијело је

ОДЛУКУ О ПРЕСТАКУ МАНДАТА

Миroljubu Mitroviću, сучу Округног привредног суда у Бијелјини, престао је мандат суча тог суда, са даном 30.09.2017. године, због подношења оставке.

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

Miroljub Mitrović, sudac Okružnog privrednog suda u Bijeljini, 14.09.2017. godine, u pismenoj formi, uputio je ostavku Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vijeće), na dužnost suca navedenog suda, sa danom 30.09.2017. godine, zbog odlaska u mirovinu.

Članom 88. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Zakon o VSTV BiH), propisani su razlozi zbog kojih prestaje mandat suca ili tužitelja, a jedan od razloga je u slučaju podnošenja ostavke. Prilikom podnošenja ostavke, mandat suca ili tužitelja ističe na dan kada Vijeće primi njegovu pismenu ostavku ili na dan kada ostavka treba da stupi na snagu, koje od navedenog nastupa kasnije, a što je u konkretnom slučaju 30.09.2017. godine.

Sukladno naprijed navedenom, a na temelju članka 88. stavak 1. točka d) Zakona o VSTV-u BiH, kao i člana 117. Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine, donesena je odluka kao u dispozitivu.

Број 04-07-3-2961-2/2017

Председник

04. listopada 2017. godine

Milan Tegeltija, v. r.

На основу члана 88. став 1. тачка д) Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког савјета БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15 и 93/16), Високи судски и тужилачки савјет БиХ, на сједници одржаној 04.10.2017. године, донио је

ОДЛУКУ
О ПРЕСТАНКУ МАНДАТА

Miroljub Mitrović, судији Окружног привредног суда у Бијелини, престао је мандат судије тог суда, са даном 30.09.2017. године, због подношења оставке.

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

Miroljub Mitrović, судија Окружног привредног суда у Бијелини, 14.09.2017. године, у писменој форми, упутио је оставку Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Савјет), на дужност судије наведеног суда, са даном 30.09.2017. године, због одласка у пензију.

Чланом 88. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Закон о ВСТС БиХ), прописани су разлози због којих престаје мандат судије или тужиоца, а један од разлога је у случају подношења оставке. Приликом подношења оставке, мандат судије или тужиоца истиче на дан када Савјет прими његову писмену оставку или на дан када оставка треба да ступи на снагу, које од наведеног наступа касније, а што је у конкретном случају 30.09.2017. године.

У складу са напријед наведеним, а на основу члана 88. став 1. тачка д) Закона о ВСТС-у БиХ, као и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине, донесена је одлука као у диспозитиву.

Број 04-07-3-2961-2/2017

Председник

04. октобра 2017. године

Milan Tegeltija, с. р.

На основу члана 88. став 1. тачка д) Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) и члана 117.

Пословника Високог судског и тужилачког вјећа БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15 и 93/16), Високо судско и тужилачко вјеће БиХ, на сједници одржаној 04.10.2017. године, донјело је

ОДЛУКУ
О ПРЕСТАНКУ МАНДАТА

Miroljub Mitrović, судији Окружног привредног суда у Бијелини, престао је мандат судије тог суда, са даном 30.09.2017. године, због подношења оставке.

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

Miroljub Mitrović, судија Окружног привредног суда у Бијелини, 14.09.2017. године, у писменој форми, упутио је оставку Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Вјеће), на дужност судије наведеног суда, са даном 30.09.2017. године, због одласка у пензију.

Чланом 88. Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Закон о ВСТВ БиХ), прописани су разлози због којих престаје мандат судије или тужиоца, а један од разлога је у случају подношења оставке. Приликом подношења оставке, мандат судије или тужиоца истиче на дан када Вјеће прими његову писмену оставку или на дан када оставка треба да ступи на снагу, које од наведеног наступа касније, а стоје у конкретном случају 30.09.2017. године.

У складу са напријед наведеним, а на основу члана 88. став 1. тачка д) Закона о ВСТВ-у БиХ, као и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког вјећа Босне и Херцеговине, донесена је одлука као у диспозитиву.

Број 04-07-3-2961-2/2017

Председник

04. октобра 2017. године

Milan Tegeltija, с. р.**1235**

На основу члана 88. став 1. тачка д) Закона о Високом судском и тужителском вјећу Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) и члана 117. Пословника Високог судбеног и тужителског вјећа БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15 и 93/16), Високо судбено и тужителско вјеће БиХ, на сједници одржаној 26.10.2017. године, донјело је

ОДЛУКУ
О ПРЕСТАНКУ МАНДАТА

Ramizi Karadža, sutkinji Općinskog suda u Mostaru, prestaje mandat sutkinje tog suda, sa danom 31.10.2017. godine, zbog podnošenja ostavke.

Ova odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH".

Образложење

Ramiza Karadža, sutkinja Općinskog suda u Mostaru, 02.10.2017. godine, u pismenoj formi, uputila je ostavku Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vijeće), na dužnost sutkinje navedenog suda, zbog odlaska u mirovinu, sa 01.11.2017. godine.

Članom 88. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Zakon o VSTV BiH), propisani su razlozi zbog kojih prestaje mandat suca ili tužitelja, a jedan od razloga je u slučaju podnošenja ostavke. Prilikom podnošenja ostavke, mandat suca ili tužitelja ističe na dan kada Vijeće primi njegovu pismenu ostavku ili na dan kada ostavka treba da stupi na snagu, koje od navedenog nastupa kasnije, a što je u konkretnom slučaju 31.10.2017. godine.

Sukladno naprijed navedenom, a na temelju članka 88. stavak 1. točka d) Zakona o VSTV-u BiH, kao i člana 117.

Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine, donesena je odluka kao u dispozitivu.

Broj 04-07-3-3087-3/2017
26. listopada 2017. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija

На основу члана 88. став 1. тачка д) Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког савјета БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15 и 93/16), Високи судски и тужилачки савјет БиХ, на сједници одржаној 26.10.2017. године, донио је

ОДЛУКУ О ПРЕСТАНКУ МАНДАТА

Рамизи Караџа судији Опћинског суда у Мостару, престаје мандат судије тог суда, са даном 31.10.2017. године, због подношења оставке.

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

Рамиза Караџа, судија Опћинског суда у Мостару, 02.10.2017. године, у писменој форми, упутила је оставку Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Савјет), на дужност судије наведеног суда, због одласка у пензију, са 01.11.2017. године.

Чланом 88. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Закон о ВСТС БиХ), прописани су разлози због којих престаје мандат судије или тужиоца, а један од разлога је у случају подношења оставке. Приликом подношења оставке, мандат судије или тужиоца истиче на дан када Савјет прими његову писмену оставку или на дан када оставка треба да ступи на снагу, које од наведеног наступа касније, а што је у конкретном случају 31.10.2017. године.

У складу са напријед наведеним, а на основу члана 88. став 1. тачка д) Закона о ВСТС-у БиХ, као и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине, донесена је одлука као у диспозитиву.

Број 04-07-3-3087-3/2017
26. октобра 2017. године

Председник
Милан Тегелтија

На основу члана 88. став 1. тачка д) Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког вјећа БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15 и 93/16), Високо судско и тужилачко вјеће БиХ, на сједници одржаној 26.10.2017. године, донјело је

ОДЛУКУ О ПРЕСТАНКУ МАНДАТА

Ramizi Karadža, судији Опћинског суда у Мостару, престаје мандат судије тог суда, са даном 31.10.2017. године, због подношења оставке.

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

Ramiza Karadža, судија Опћинског суда у Мостару, 02.10.2017. године, у писменој форми, упутила је оставку Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Вјеће), на дужност судије наведеног суда, због одласка у пензију, са 01.11.2017. године.

Чланом 88. Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Закон о ВСТВ БиХ), прописани су разлози због којих престаје мандат судије или тужиоца, а један од разлога је у случају подношења оставке. Приликом подношења оставке, мандат судије или тужиоца истиче на дан када Вјеће прими његову писмену оставку или на дан када оставка треба да ступи на снагу, које од наведеног наступа касније, а што је у конкретном случају 31.10.2017. године.

У складу са напријед наведеним, а на основу члана 88. став 1. тачка д) Закона о ВСТВ-у БиХ, као и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког вјећа Босне и Херцеговине, донесена је одлука као у диспозитиву.

Број 04-07-3-3087-3/2017
26. октобра 2017. године

Председник
Milan Tegeltija

1236

На основу члана 88. ставак 1. тачка а) Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког вјећа БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14 27/15 и 46/15), Високо судско и тужилачко вјеће Босне и Херцеговине, на сједници одржаној 04.10.2017. године, донјело је

ОДЛУКУ О ПРЕСТАНКУ МАНДАТА

Nermine Mujkić, суткињи Основног суда у Добоју, престаје мандат суца тог суда, са даном 15.10.2017. године, због одласка у mirovinu.

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

На основу службене евиденције Високог судског и тужилачког вјећа Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Вјеће), констатирано је да **Nermine Mujkić**, суткиња Основног суда у Добоју, 15.10.2017. године навршава старосну доб од шездесет (70) година живота.

Чланом 88. Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Закон о ВСТВ БиХ), прописани су разлози због којих престаје мандат суца или тужитеља, а један од разлога је када наврше старосну доб прописану за обавезан одлазак у mirovinu. Према чланку 90. Закона о ВСТВ-у БиХ, прописана старосна доб за обавезан одлазак у mirovinu је навршених шездесет (70) година живота.

На основу наведеног, утврђено је да су испуњени uvjeti за прекид мандата ради обавезног одласка у mirovinu а што је у конкретном случају 15.10.2017. године, па је, на основу одредба члана 88. ставак 1. тачка а) Закона о ВСТВ-у БиХ, као и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког вјећа Босне и Херцеговине, донесена одлука као у диспозитиву.

Број 04-07-3-3112-1/2017
04. listopada 2017. године

Председник
Milan Tegeltija

На основу члана 88. став 1. тачка а) Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) и чланом 117. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15 и 46/15), Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине, на сједници одржаној 04.10.2017. године, донио је

ОДЛУКУ О ПРЕСТАНКУ МАНДАТА

Нермини Мујкић, суткињи Основног суда у Добоју, престаје мандат судије тог суда, са даном 15.10.2017. године, због одласка у пензију.

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

На основу службене евиденције Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине, констатовано је да Нермина Мујкић, суткиња Основног суда у Добоју, 15.10.2017. године навршава старосну доб од седамдесет (70) година живота.

Чланом 88. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Закон о ВСТС БиХ), прописани су разлози због којих престаје мандат судије или тужиоца, а један од разлога је када наврше старосну доб прописану за обавезан одлазак у пензију. Према члану 90. Закона о ВСТС-у БиХ, прописана старосна доб за обавезан одлазак у пензију је навршених седамдесет (70) година живота.

На основу наведеног, утврђено је да су испуњени услови за престанак мандата ради обавезног одласка у пензију, а што је у конкретном случају 15.10.2017. године, те је, на основу одредаба члана 88. став 1. тачка а) Закона о ВСТС-у БиХ, као и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине, донесена одлука као у диспозитиву.

Број 04-07-3-3112-1/2017
04. октобра 2017. године

Предсједник
Милан Тегелтија

На основу члана 88. став 1. тачка а) Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког вјећа БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15 и 46/15), Високо судско и тужилачко вјеће БиХ, на сједници одржаној 04.10.2017. године, донijело је

ОДЛУКУ О ПРЕСТАНКУ МАНДАТА

Нермини Мујкић, суткињи Основног суда у Добоју, престаје мандат судије тог суда, са даном 15.10.2017. године, због одласка у пензију.

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

На основу службене евиденције Високог судског и тужилачког вјећа Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Вјеће), констатовано је да Нермина Мујкић, суткиња Основног суда у Добоју, дана 15.10.2017. године, навршава старосну доб од седамдесет (70) година живота.

Чланом 88. Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Закон о ВСТВ БиХ), прописани су разлози због којих престаје мандат судије или тужиоца, а један од разлога је када наврше старосну доб прописану за обавезан одлазак у пензију. Према члану 90. Закона о ВСТВ-у БиХ, прописана старосна доб за обавезан одлазак у пензију је навршених седамдесет (70) година живота.

На основу наведеног, утврђено је да су испуњени услови за престанак мандата ради обавезног одласка у пензију, а што је у конкретном случају 15.10.2017. године, те је, на основу одредаба члана 88. став 1. тачка а) Закона о ВСТВ-у БиХ, као и члана 117.

Пословника Високог судског и тужилачког вјећа Босне и Херцеговине, донесена одлука као у диспозитиву.

Број 04-07-3-3112-1/2017
04. октобра 2017. године

Предсједник
Милан Тегелтија

1237

На основу члана 17. тачка 2. Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) и члана 61. Пословника Високог судског и тужилачког вјећа Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 и 48/17), Високо судско и тужилачко вјеће Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној дана 4.10.2017. године, донijело

ОДЛУКУ О ИМЕНОВАЊУ ТУЖИТЕЉА У КАНТОНАЛНО ТУЖИТЕЉСТВО УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА

I

За тужитеља у Кантонално тужитељство Унско-санског кантона, именује се **Данијел Брекало**.

II

Вјеће је након оцјене стручности кандидата, способности правне анализе, комуникативности и способности презентирања, способности кандидата да одговорно, неовисно и nepristrano obnaša funkciju тужитеља, узимајући у обзир, између осталог, досадашње радно искуство кандидата, професионалну nepristranost и ugled, понашање изван посла, едукацију и usavršavanje, објављивање знатствених радова, те друге активности у струци и оцјене критерија подобности, оцијенило да именовани кандидат у потпуности испуњава увјете за именовање прописане у чланку 43. Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине.

III

Именовани преузима дужност 1.11.2017. године.

IV

Ова одлука ступа на снагу даном доношења.

V

Одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ", суkladно чланку 45. Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине.

Број 04-07-3-3112-2/2017
4. listopada 2017. године

Предсједник
Милан Тегелтија

На основу члана 17. тачка 2. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) и члана 61. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 и 48/17), Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној дана 4.10.2017. године, донijео

ОДЛУКУ О ИМЕНОВАЊУ ТУЖИОЦА У КАНТОНАЛНО ТУЖИЛАШТВО УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА

I

За тужиоца у Кантонално тужилаштво Унско-санског кантона, именује се **Данијел Брекало**.

II

Савјет је након оцјене стручности кандидата, способности правне анализе, комуникативности и способности

Na temelju članka 17. stavak 1. točka 1. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i članka 61. Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i

Савјет је након оцјене стручности кандидата, способности правне анализе, комуникативности и способности презентације, способности кандидата да одговорно, независно и непристрасно обавља функцију судије, узимајући у обзир, између осталог, досадашње радно искуство кандидата, професионалну непристрасност и углед, понашање ван посла, едукацију и усавршавање, објављивање научних радова, те друге активности у струци, и оцјене критерија подобности, оцијенио да именовани кандидат у потпуности испуњава услове за именовање прописане у члану 43. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине.

Na osnovu člana 17. tačka 2. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i člana 61. Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog Vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 i 48/17), Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj 4.10.2017. godine, donijelo

ODLUKU
O IMENOVANJU TUŽIOCA U KANTONALNO
TUŽILAŠTVO UNSKO-SANSKOG KANTONA

I

Za tužioca u Kantonalno tužilaštvo Unsko-sanskog kantona,
imenuje se **Kemal Kapić**.

II

Vijeće je nakon ocjene stručnosti kandidata, sposobnosti pravne analize, komunikativnosti i sposobnosti prezentacije, sposobnosti kandidata da odgovorno, nezavisno i nepristrasno obavlja funkciju tužioca, uzimajući u obzir, između ostalog, dosadašnje radno iskustvo kandidata, profesionalnu nepristrasnost i ugled, ponašanje van posla, edukaciju i usavršavanje, objavljivanje naučnih radova, te druge aktivnosti u struci i ocjene kriterija podobnosti, ocijenilo da imenovani kandidat u potpunosti ispunjava uslove za imenovanje propisane u članu 43. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine.

III
Imenovani preuzima dužnost 1.11.2017. godine.

IV

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

V
Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH" u skladu sa članom 45. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine.

Broj 04-07-3-3112-5/2017
4. oktobra 2017. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija

1241

Na temelju članka 17. stavak 1. točka 1. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i članka 61. Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 i 48/17), Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj dana 4.10.2017. godine, donijelo

ODLUKU O IMENOVANJU SUCA U OPĆINSKI SUD U TUZLI

I.
Za suca u Općinski sud u Tuzli, imenuje se **Muhamed Kovač**.

II.

Vijeće je nakon ocjene stručnosti kandidata, sposobnosti pravne analize, komunikativnosti i sposobnosti prezentacije, sposobnosti kandidata da odgovorno, neovisno i nepristrano obavlja funkciju suca, uzimajući u obzir, između ostalog, dosadašnje radno iskustvo kandidata, profesionalnu nepristrasnost i ugled, ponašanje izvan posla, edukaciju i usavršavanje, objavljivanje znanstvenih radova, te druge aktivnosti u struci, i ocjene kriterija podobnosti, ocijenilo da imenovani kandidat u potpunosti ispunjava uvjete za imenovanje propisane u članku 43.

Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine.

III.
Imenovani preuzima dužnost 1.11.2017. godine.

IV.
Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

V.
Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH",
sukladno članku 45. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom
vijeću Bosne i Hercegovine.

Broj 04-07-3-3112-6/2017
4. listopada 2017. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija

На основу члана 17. став 1. тачка 1. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) и члана 61. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 и 48/17), Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној 4.10.2017. године, донио

ОДЛУКУ О ИМЕНОВАЊУ СУДИЈЕ У ОПШТИНСКИ СУД У ТУЗЛИ

I
За судију у Опћински суд у Тузли, именује се **Мухамед
Ковач**

II

Савјет је након оцјене стручности кандидата, способности правне анализе, комуникативности и способности презентације, способности кандидата да одговорно, независно и непристрасно обавља функцију судије, узимајући у обзир, између осталог, досадашње радно искуство кандидата, професионалну непристрасност и углед, понашање ван посла, едукацију и усавршавање, објављивање научних радова, те друге активности у струци, и оцјене критерија подобности, оцијенио да именовани кандидат у потпуности испуњава услове за именовање прописане у члану 43. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине.

III

Именовани преузима дужност 1.11.2017. године.

IV

Ова одлука ступа на снагу даном доношења.

V

Одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ" у складу са чланом 45. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине.

Број 04-07-3-3112-6/2017
4. октобра 2017. године

Предсједник
Милан Тегелтија

Na osnovu člana 17. stav 1. tačka 1. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i člana 61. Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 i 48/17), Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj 4.10.2017. godine, donijelo

II

Vijeće je nakon ocjene stručnosti kandidata, sposobnosti pravne analize, komunikativnosti i sposobnosti prezentacije, sposobnosti kandidata da odgovorno, nezavisno i nepristrasno obavlja funkciju sudije, uzimajući u obzir, između ostalog, dosadašnje radno iskustvo kandidata, profesionalnu nepristrasnost i ugled, ponašanje van posla, edukaciju i usavršavanje, objavljivanje naučnih radova, te druge aktivnosti u struci, i ocjene kriterija podobnosti, ocijenilo da imenovani kandidat u potpunosti ispunjava uslove za imenovanje propisane u članu 43. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine.

III

Imenovani preuzima dužnost 1.11.2017. godine.

IV

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

V

Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH" u skladu sa članom 45. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine.

Broj 04-07-3-3112-7/2017
4. oktobra 2017. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija

1243

Na temelju članka 17. stavak 1. točka 1. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i članka 61. Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 i 48/17), Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj dana 4.10.2017. godine, donijelo

ODLUKU

O IMENOVANJU SUCA U OPĆINSKI SUD U TUZLI

I.

Za suca u Općinski sud u Tuzli, imenuje se **Bisera Kalaba Salčinović**.

II.

Vijeće je nakon ocjene stručnosti kandidatkinje, sposobnosti pravne analize, komunikativnosti i sposobnosti prezentiranja, sposobnosti kandidatkinje da odgovorno, neovisno i nepristrasno obavlja funkciju suca, uzimajući u obzir, između ostalog, dosadašnje radno iskustvo kandidatkinje, profesionalnu nepristrasnost i ugled, ponašanje izvan posla, edukaciju i usavršavanje, objavljivanje znanstvenih radova, te druge aktivnosti u struci, i ocjene kriterija podobnosti, ocijenilo da imenovana kandidatkinja u potpunosti ispunjava uvjete za imenovanje propisane u članu 43. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine.

III.

Imenovana preuzima dužnost 1.11.2017. godine.

IV.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

V.

Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH", sukladno članku 45. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine.

Broj 04-07-3-3112-8/2017
4. listopada 2017. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija

Na osnovu člana 17. stav 1. tačka 1. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom savjetu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i člana 61. Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog savjeta Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 i 48/17), Visoki sudski i tužilački savjet Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj 4.10.2017. godine, donio

ODLUKU

O IMENOVANJU SUDIJE U OPĆINSKI SUD U TUZLI

I

Za sudiju u Općinski sud u Tuzli, imenuje se **Bisera Kalača Salčinović**.

II

Savjet je nakon ocjene stručnosti kandidatkinje, sposobnosti pravne analize, komunikativnosti i sposobnosti prezentacije, sposobnosti kandidatkinje da odgovorno, nezavisno i nepristrasno obavlja funkciju sudije, uzimajući u obzir, između ostalog, dosadašnje radno iskustvo kandidatkinje, profesionalnu nepristrasnost i ugled, ponašanje van posla, edukaciju i usavršavanje, objavljivanje naučnih radova, te druge aktivnosti u struci, i ocjene kriterija podobnosti, ocijenilo da imenovana kandidatkinja u potpunosti ispunjava uslove za imenovanje propisane u članu 43. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom savjetu Bosne i Hercegovine.

III

Imenovana preuzima dužnost 1.11.2017. godine.

IV

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

V

Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH" u skladu sa članom 45. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom savjetu Bosne i Hercegovine.

Broj 04-07-3-3112-8/2017
4. oktobra 2017. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija

Na osnovu člana 17. stav 1. tačka 1. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i člana 61. Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 i 48/17), Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj 4.10.2017. godine, donijelo

ODLUKU

O IMENOVANJU SUDIJE U OPĆINSKI SUD U TUZLI

I.

Za sudiju u Općinski sud u Tuzli, imenuje se **Bisera Kalaba Salčinović**.

II.

Vijeće je nakon ocjene stručnosti kandidatkinje, sposobnosti pravne analize, komunikativnosti i sposobnosti prezentacije, sposobnosti kandidatkinje da odgovorno, nezavisno i nepristrasno obavlja funkciju sudije, uzimajući u obzir, između ostalog, dosadašnje radno iskustvo kandidatkinje, profesionalnu nepristrasnost i ugled, ponašanje van posla, edukaciju i usavršavanje, objavljivanje naučnih radova, te druge aktivnosti u struci, i ocjene kriterija podobnosti, ocijenilo da imenovana kandidatkinja u

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

V

Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH" u skladu sa članom 45. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine.

Broj 04-07-3-3112-9/2017
4. oktobra 2017. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija

1245

Na temelju članka 17. točka 1., a u vezi sa člankom 33. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i članka 61. Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 i 48/17), Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj dana 4.10.2017. godine, donijelo

ODLUKU

O IMENOVANJU DODATNOG SUCA U OPĆINSKI SUD U TUZLI

I

Za dodatnog suca u Općinski sud u Tuzli, na period od dvije (2) godine, imenuje se **Alisa Musić**.

III

Vijeće je nakon ocjene stručnosti kandidatkinje, sposobnosti pravne analize, komunikativnosti i sposobnosti prezentiranja, sposobnosti kandidatkinje da odgovorno, neovisno i nepristrano obnaša funkciju suca, uzimajući u obzir, između ostalog, dosadašnje radno iskustvo kandidatkinje, profesionalnu nepristranost i ugled, ponašanje izvan posla, edukaciju i usavršavanje, objavljivanje znanstvenih radova, te druge aktivnosti u struci i ocjene kriterija podobnosti, ocijenilo da imenovana kandidatkinja u potpunosti ispunjava uvjete za imenovanje propisane u članku 43. Zakona o Visokom sudbenom i tužilaškom vijeću Bosne i Hercegovine.

III

Imenovana će preuzeti dužnost 1.11.2017. godine i istu će obavljati do 1.11.2019. godine.

IV

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

V

Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH", sukladno članku 45. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine.

Broj 04-07-3-3112-10/2017
4. listopada 2017. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija

На основу члана 17. тачка 1., а у вези са чланом 33. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) и члана 61. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 и 48/17), Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној дана 4.10.2017. године, донио

ОЛЛУКУ

О ИМЕНОВАЊУ ДОДАТНОГ СУДИЈЕ У ОПШТИНСКИ СУД У ТУЗЛИ

I

За додатног судију у Опћински суд у Тузли, на период од двије (2) године, именује се **Алиса Мусић**.

II

Савјет је након оцјене стручности кандидаткиње, способности правне анализе, комуникативности и способности презентације, способности кандидаткиње да одговорно, независно и непристрасно обавља функцију судије, узимајући у обзир, између осталог, досадашње радно искуство кандидаткиње, професионалну непристрасност и углед, понашање ван посла, едукацију и усавршавање, објављивање научних радова, те друге активности у струци и оцјене критерија подобности, оцијенио да именована кандидаткиња у потпуности испуњава услове за именовање прописане у члану 43. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине.

III

Именована ће преузети дужност 1.11.2017. године и исту ће обављати до 1.11.2019. године.

IV

Ова одлука ступа на снагу даном доношења.

v

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ" у складу са чланом 45. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине.

Број 04-07-3-3112-10/2017
4. октобра 2017. године

Предсједник
Милан Тегелтија

Na osnovu člana 17. tačka 1., a u vezi sa članom 33. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i člana 61. Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 i 48/17), Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj 4. oktobra 2017. godine, donijelo

ODLUKU

O IMENOVANJU DODATNOG SUDIJE U OPĆINSKI SUD U TUZLI

I

Za dodatnog sudiju u Općinski sud u Tuzli, na period od dvije (2) godine, imenuje se **Alisa Musić**.

II

Vijeće je nakon ocjene stručnosti kandidatkinje, sposobnosti pravne analize, komunikativnosti i sposobnosti prezentacije, sposobnosti kandidatkinje da odgovorno, nezavisno i nepristrasno obavlja funkciju sudije, uzimajući u obzir, između ostalog, dosadašnje radno iskustvo kandidatkinje, profesionalnu nepristrasnost i ugled, ponašanje van posla, edukaciju i usavršavanje, objavljivanje naučnih radova, te druge aktivnosti u struci i ocjene kriterija podobnosti, ocijenilo da imenovana kandidatkinja u potpunosti ispunjava uslove za imenovanje propisane u članu 43. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine.

V

Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH" u skladu sa članom 45. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine.

Broj 04-07-3-3112-11/2017
4. oktobra 2017. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija

1247

Na temelju članka 17. točka 1., a u vezi sa člankom 33. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i članka 61. Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 i 48/17), Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj dana 4.10.2017. godine, donijelo

ODLUKU

O IMENOVANJU DODATNOG SUCA U OPĆINSKI SUD U ŽIVINICAMA

I

Za dodatnog suca u Općinski sud u Živinicama, na period od dvije (2) godine, imenuje se **Mirela Kuduzović Tunjić**.

II

Vijeće je nakon ocjene stručnosti kandidatkinje, sposobnosti pravne analize, komunikativnosti i sposobnosti prezentiranja, sposobnosti kandidatkinje da odgovorno, neovisno i nepristrano obnaša funkciju suca, uzimajući u obzir, između ostalog, dosadašnje radno iskustvo kandidatkinje, profesionalnu nepristranost i ugled, ponašanje izvan posla, edukaciju i usavršavanje, objavljivanje znanstvenih radova, te druge aktivnosti u struci i ocjene kriterija podobnosti, ocijenilo da imenovana kandidatkinja u potpunosti ispunjava uvjete za imenovanje propisane u članku 43. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine.

III

Imenovana će preuzeti dužnost 1.11.2017. godine i istu će obavljati do 1.11.2019. godine.

IV

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

V

Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH",
sukladno članku 45. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom
vijeću Bosne i Hercegovine.

Broj 04-07-3-3112-12/2017
4. listopada 2017. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija

На основу члана 17. тачка 1., а у вези са чланом 33. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) и члана 61. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 и 48/17), Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној дана 4.10.2017. године, донио

ОДЛУКУ

О ИМЕНОВАЊУ ДОДАТНОГ СУДИЈЕ У ОПЋИНСКИ СУД У ЖИВИНИЦАМА

I

За додатног судију у Опћински суд у Живиницама, на период од двије (2) године, именује се **Мирела Кудузовић Туњић**.

II

Савјет је након оцјене стручности кандидаткиње, способности правне анализе, комуникативности и способности презентације, способности кандидаткиње да одговорно, независно и непристрасно обавља функцију судије, узимајући у обзир, између осталог, досадашње радно искуство кандидаткиње, професионалну непристрасност и углед, понашање ван посла, едукацију и усавршавање, објављивање научних радова, те друге активности у струци и оцјене критерија подобности, оцјенило да именована кандидаткиња у потпуности испуњава услове за именовање прописане у члану 43. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине.

III

Именована ће преузети дужност 1.11.2017. године и исту ће обављати до 1.11.2019. године.

IV

Ова одлука ступа на снагу даном доношења.

V

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ" у складу са чланом 45. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине.

Број 04-07-3-3112-12/2017
4. октобра 2017. године

Предсједник
Милан Тегелтија

Na osnovu člana 17. tačka 1., a u vezi sa članom 33. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i člana 61. Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 i 48/17), Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj 4.10.2017. godine, donijelo

ODLUKU

O IMENOVANJU DODATNOG SUDIJE U OPĆINSKI SUD U ŽIVINICAMA

I

Za dodatnog sudiju u Općinski sud u Živinicama, na period od dvije (2) godine, imenuje se **Mirela Kuduzović Tunjić**.

II

Vijeće je nakon ocjene stručnosti kandidatkinje, sposobnosti pravne analize, komunikativnosti i sposobnosti prezentacije, sposobnosti kandidatkinje da odgovorno, nezavisno i nepristrasno obavlja funkciju sudije, uzimajući u obzir, između ostalog, dosadašnje radno iskustvo kandidatkinje, profesionalnu nepristrasnost i ugled, ponašanje van posla, edukaciju i usavršavanje, objavljivanje naučnih radova, te druge aktivnosti u struci i ocjene kriterija podobnosti, ocijenilo da imenovana kandidatkinja u potpunosti ispunjava uslove za imenovanje propisane u članu 43. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine.

III

Imenovana će preuzeti dužnost 1.11.2017. godine i istu će obavljati do 1.11.2019. godine.

IV

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

V

Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH" u skladu sa članom 45. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine.

Broj 04-07-3-3112-12/2017
4. oktobra 2017. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija

1248

Sukladno članku 88. stavak 1. točka d) Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i članka 117. Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15 i 93/16), Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće BiH, na sjednici održanoj 26.10.2017. godine, donijelo je

ODLUKU O PRESTANKU MANDATA

Jasminki Karabegović, sutkinji Kantonalnog suda u Bihaću, prestao je mandat sutkinje tog suda, sa danom 17.10.2017. godine, zbog podnošenja ostavke.

Ova odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH".

Obrazložjenje

Jasminka Karabegović, sutkinja Kantonalnog suda u Bijaču, 10.10.2017. godine, u pismenoj formi, uputila je ostavku Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vijeće), na dužnost suca navedenog suda, sa danom 17.10.2017. godine.

Članom 88. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Zakon o VSTV BiH), propisani su razlozi zbog kojih prestaje mandat suca ili tužitelja, a jedan od razloga je u slučaju podnošenja ostavke. Prilikom podnošenja ostavke, mandat suca ili tužitelja ističe na dan kada Vijeće primi njegovu pismenu ostavku ili na dan kada ostavka treba da stupi na snagu, koje od navedenog nastupa kasnije, a što je u konkretnom slučaju 17.10.2017. godine.

Sukladno navedenom, a na temelju članka 88. stavak 1. točka d) Zakona o VSTV-u BiH, kao i člana 117. Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine, donesena je odluka kao u dispozitivu.

Broj 04-07-3-3161-2/2017
26. listopada 2017. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija

На основу члана 88. став 1. тачка д) Закона о Високом судском и тужилачком савету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког савета БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15 и 93/16), Високи судски и тужилачки савет БиХ, на сједници одржаној 26.10.2017. године, донио је

ОДЛУКУ О ПРЕСТАЊКУ МАНДАТА

Јасминки Карабеговић, судији Кантоналног суда у Бихаћу, престао је мандат судије тог суда, са даном 17.10.2017. године, због подношења оставке.

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

Јасминка Карабеговић, судија Кантоналног суда у Бихаћу, 10.10.2017. године, у писменој форми, упутила је оставку Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Савјет), на дужност судије наведеног суда, са даном 17.10.2017. године.

Чланом 88. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Закон о ВСТС БиХ), прописани су разлози због којих престаје мандат судије или тужиоца, а један од разлога је у случају подношења оставке. Приликом подношења оставке, мандат судије или тужиоца истиче на дан када Савјет прими његову писмену оставку или на дан када оставка треба да ступи на снагу, које од наведеног настанка касније, а што је у конкретном случају 17.10.2017. године.

У складу са напријед наведеним, а на основу члана 88. став 1. тачка д) Закона о ВСТ-у БиХ, као и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине, донесена је одлука као у диспозитиву.

Број 04-07-3-3161-2/2017
26. октобра 2017. године

Предсједник
Милан Тегелтија

Na osnovu člana 88. stav 1. tačka d) Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i člana 117. Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15 i 93/16), Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH, na sjednici održanoj 26.10.2017. godine, donijelo je

ODLUKU O PRESTANKU MANDATA

Jasminki Karabegović, sudiji Kantonalnog suda u Bihaću, predao je mandat sudije tog suda, sa danom 17.10.2017. godine, zbog podnošenja ostavke.

Ova odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH".

Obrazloženie

Jasminka Karabegović, sudija Kantonalnog suda u Bihaću, 10.10.2017. godine, u pismenoj formi, uputila je ostavku Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vijeće), na dužnost sudije navedenog suda, sa danom 17.10.2017. godine.

Članom 88. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Zakon o VSTV BiH), propisani su razlozi zbog kojih prestaje mandat sudije ili tužioca, a jedan od razloga je u slučaju podnošenja ostavke. Prilikom podnošenja ostavke, mandat sudije ili tužioca ističe na dan kada Vijeće primi njegovu pismenu ostavku ili na dan kada ostavka treba da stupi na snagu, koje od navedenog nastupa kasnije, a što je u konkretnom slučaju 17.10.2017. godine.

U skladu sa naprijed navedenim, a na osnovu člana 88. stav 1. tačka d) Zakona o VSTV-u BiH, kao i člana 117. Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine, donesena je odluka kao u dispozitivu.

Broj 04-07-3-3161-2/2017
26. oktobra 2017. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija

1249

Na temelju članka 88. stavak 1. točka d) Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni

dana 12.11.2017. godine, navršava starosnu dob od sedamdeset (70) godina života.

Člankom 88. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Zakon o VSTV BiH), propisani su razlozi zbog kojih prestaje mandat suca ili tužioca, a jedan od razloga je kada navršava starosnu dob propisanu za obavezan odlazak u mirovinu. Prema članku 90. Zakona o VSTV-u BiH, propisana starosna dob za obavezan odlazak u mirovinu je navršena sedamdeset (70) godina života.

Na temelju navedenog, utvrđeno je da su ispunjeni uvjeti za prekid mandata radi obaveznog odlaska u mirovinu, a što je u konkretnom slučaju 12.11.2017. godine, pa je, na temelju odredaba članka 88. stavak 1. točka a) Zakona o VSTV-u BiH, kao i članka 117. Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine, donesena odluka kao u dispozitivu.

Broj 04-07-3-3358-1/2017
26. listopada 2017. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija

На основу члана 88. став 1. тачка а) Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) и чланом 117. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15 и 46/15), Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине, на сједници одржаној 26.10.2017. године, донио је

ОДЛУКУ О ПРЕСТАЈАНЈУ МАНДАТА

Асиму Пезер, судији Кантоналог суда у Зеници, престаје мандат судије тог суда, са даном 12.11.2017. године, због одласка у пензију.

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

На основу службене евиденције Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Савјет), констатовано је да **Асим Пезер**, судија Кантоналог суда у Зеници, 17.01.2017. године навршава старосну доб од седамдесет (70) година живота.

Чланом 88. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Закон о ВСТС БиХ), propisani su razlozi zbog kojih prestaje mandat sudije ili tužioca, a jedan od razloga je kada navršava starosnu dob propisanu za obavezan odlazak u penziju. Prema članu 90. Zakona o VSTC-u BiH, propisana starosna dob za obavezan odlazak u penziju je navršena sedamdeset (70) godina života.

На основу наведеног, утврђено је да су испуњени услови за престанак мандата ради обавезног одласка у пензију, а што је у конкретном случају 12.11.2017. године, те је, на основу одредаба члана 88. став 1. тачка а) Закона о ВСТС-у БиХ, као и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине, донесена одлука као у диспозитиву.

Број 04-07-3-3358-1/2017
26. октобра 2017. године

Председник
Милан Тегелтија

На основу члана 88. став 1. тачка а) Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког вјећа БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15 и

46/15), Високо судско и тужилачко вјеће БиХ, на сједници одржаној 26.10.2017. године, донијело је

ОДЛУКУ О ПРЕСТАЈАНЈУ МАНДАТА

Асиму Пезер, судији Кантоналог суда у Зеници, престаје мандат судије тог суда, са даном 12.11.2017. године, због одласка у пензију.

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

На основу службене евиденције Високог судског и тужилачког вјећа Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Вјеће), констатовано је да **Асим Пезер**, судија Кантоналог суда у Зеници, дана 12.11.2017. године, навршава старосну доб од седамдесет (70) година живота.

Чланом 88. Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Закон о VSTV BiH), propisani su razlozi zbog kojih prestaje mandat sudije ili tužioca, a jedan od razloga je kada navršava starosnu dob propisanu za obavezan odlazak u penziju. Prema članu 90. Zakona o VSTV-u BiH, propisana starosna dob za obavezan odlazak u penziju je navršena sedamdeset (70) godina života.

На основу наведеног, утврђено је да су испуњени услови за престанак мандата ради обавезног одласка у пензију, а што је у конкретном случају 12.11.2017. године, те је, на основу одредаба члана 88. став 1. тачка а) Закона о VSTV-u BiH, као и члана 117. Пословника Високог судског и тужилачког вјећа Босне и Херцеговине, донесена одлука као у диспозитиву.

Број 04-07-3-3358-1/2017
26. октобра 2017. године

Председник
Милан Тегелтија

1251

На основу члана 4. ставак 2. Закона о плаћама и осталим накнадима судца и туžiоца у Федерацији БиХ ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 72/05, 22/09 и 55/13), а у складу са одредбама Пословника Високог судског и туžiоца вјећа Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 и 48/17), Високо судско и туžiоца вјеће Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној 26.10.2017. године, донијело

ОДЛУКУ О ИМЕНОВАЊУ СТРУЧНОГ СУРАДНИКА У ОПЋИНСКИ СУД У БУГОЈНУ

I.

За стручног сурадника у Опћински суд у Бугојну, именује се **Кajić Marin**.

II.

Прilikом именовања Високо судско и туžiоца вјеће Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Вјеће) је узело у обзир квалификације, знање и искуство именованог кандидата. Именовани кандидат се istakao, između ostalih prijavljenih kandidata, sposobnošću razumijevanja i sistematičnog analiziranja pravnih problema, poznavanju relevantnih zakona i drugih propisa, sposobnosti da nepristrano, savjesno, marljivo, odlučno i odgovorno obavlja dužnosti i poslove stručnog suradnika. Вјеће smatra da ovaj kandidat u potpunosti ispunjava propisane uslove za imenovanje stručnih suradnika.

III.

Именовани ступа на дужност 1.12.2017. године.

IV.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења.

На основу члана 17. тачка 1., а у вези са чланом 33. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) и члана 61. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 и 48/17), Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној дана 26.10.2017. године, донио

ОДЛУКУ О ИМЕНОВАЊУ ДОДАТНОГ СУДИЈЕ У КАНТОНАЛНИ СУД У ТУЗЛИ

I

За додатног судију у Кантонални суд у Тузли, на период од двије (2) године, именује се **Бараковић Сабира**.

II

Савјет је након оцјене стручности кандидаткиње, способности правне анализе, комуникативности и способности презентације, способности кандидаткиње да одговорно, независно и непристрасно обавља функцију судије, узимајући у обзир, између осталог, досадашње радно искуство, професионалну непристрасност и углед, понашање ван посла, едукацију и усавршавање, објављивање научних радова, те друге активности у струци и оцјене критерија подобности, оцијенило да именована кандидаткиња у потпуности испуњава услове за именовање прописане у члану 43. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине.

III

Именована ће преузети дужност 1.12.2017. године и исту ће обављати до 30.11.2019. године.

IV

Ова одлука ступа на снагу даном доношења.

V

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ" у складу са чланом 45. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине.

Број 04-07-3-3372-2/2017
26. октобра 2017. године

Предсједник
Милан Тегелтија, с. р.

На основу члана 17. тачка 1., а у вези са чланом 33. Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) и члана 61. Пословника Високог судског и тужилачког вјећа Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 и 48/17), Високо судско и тужилачко вјеће Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној дана 26.10.2017. године, донјело

ОДЛУКУ О ИМЕНОВАЊУ ДОДАТНОГ СУДИЈЕ У КАНТОНАЛНИ СУД У ТУЗЛИ

I

За додатног судију у Кантонални суд у Тузли, на период од двије (2) године, именује се **Бараковић Сабира**.

II

Вјеће је након оцјене стручности кандидаткиње, способности правне анализе, комуникативности и способности презентације, способности кандидаткиње да одговорно, независно и непристрасно обавља функцију судије, узимајући у обзир, између осталог, досадашње радно искуство кандидаткиње, професионалну

непристрасност и углед, понашање ван посла, едукацију и усавршавање, објављивање научних радова, те друге активности у струци и оцјене критерија подобности, оцијенило да именована кандидаткиња у потпуности испуњава услове за именовање прописане у члану 43. Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине.

III

Именована ће преузети дужност 1.12.2017. године и исту ће обављати до 30.11.2019. године.

IV

Ова одлука ступа на снагу даном доношења.

V

Одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ" у складу са чланом 45. Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине.

Број 04-07-3-3372-2/2017
26. октобра 2017. године

Предсједник
Милан Тегелтија, с. р.

1253

На основу члана 17. ставак 1. тачка 1., а у вези са чланом 33. Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) и члана 61. Пословника Високог судског и тужилачког вјећа Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 и 48/17), Високо судско и тужилачко вјеће Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној дана 26.10.2017. године, донјело

ОДЛУКУ О ИМЕНОВАЊУ ДОДАТНОГ СУКА У ОСНОВНИ СУД У СОКОЦУ

I

За додатног сука у Основни суд у Сокочу, на период од двије (2) године, именује се **Окука Јелена**.

II

Вјеће је након оцјене стручности кандидаткиње, способности правне анализе, комуникативности и способности презентирања, способности кандидаткиње да одговорно, неовисно и непристрасно обавља функцију сука, узимајући у обзир, између осталог, досадашње радно искуство, професионалну непристрасност и углед, понашање изван посла, едукацију и усавршавање, објављивање знатствених радова, те друге активности у струци и оцјене критерија подобности, оцијенило да именована кандидаткиња у потпуности испуњава увјете за именовање прописане у члану 43. Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине.

III

Именована ће преузети дужност 1.12.2017. године и исту ће обављати до 30.11.2019. године.

IV

Ова одлука ступа на снагу даном доношења.

V

Одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ", суkladно члану 45. Закона о Високом судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине.

Број 04-07-3-3372-3/2017
26. листопада 2017. године

Предсједник
Милан Тегелтија, в. р.

На основу члана 17. став 1. тачка 1., а у вези са чланом 33. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) и члана 61. Пословника Високог судског и

тужилачког савјета Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 и 48/17), Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној дана 26.10.2017. године, донио

ОДЛУКУ О ИМЕНОВАЊУ ДОДАТНОГ СУДИЈЕ У ОСНОВНИ СУД У СОКОЦУ

I

За додатног судију у Основни суд у Сокоцу, на период од двије (2) године, именује се **Окука Јелена**.

II

Савјет је након оцјене стручности кандидаткиње, способности правне анапизе, комуникативности и способности презентације, способности кандидаткиње да одговорно, независно и непристрасно обавља функцију судије, узимајући у обзир, између осталог, досадашње радно искуство, професионалну непристрасност и углед, понашање ван посла, едукацију и усавршавање, објављивање научних радова, те друге активности у струци и оцјене критерија подобности, оцјенио да именована кандидаткиња у потпуности испуњава услове за именовање прописане у члану 43. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине.

III

Именована ће преузети дужност 1.12.2017. године и исту ће обављати до 30.11.2019. године.

IV

Ова одлука ступа на снагу даном доношења.

V

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ" у складу са чланом 45. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине.

Број 04-07-3-3372-3/2017
26. октобра 2017. године

Предсједник
Милан Тегелтија, с. р.

Na osnovu člana 17. stav 1. tačka 1., a u vezi sa članom 33. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i člana 61. Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 i 48/17), Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj 26.10.2017. godine, donijelo

ODLUKU
O IMENOVANJU DODATNOG SUDIJE U OSNOVNI SUD
U SOKOCU

I

Za dodatnog sudiju u Osnovni sud u Sokocu, na period od dvije (2) godine, imenuje se **Okuka Jelena**.

II

Vijeće je nakon ocjene stručnosti kandidatkinje, sposobnosti pravne analize, komunikativnosti i sposobnosti prezentacije, sposobnosti kandidatkinje da odgovorno, nezavisno i nepristrasno obavlja funkciju sudije, uzimajući u obzir, između ostalog, dosadašnje radno iskustvo, profesionalnu nepristrasnost i ugled, ponašanje van posla, edukaciju i usavršavanje, objavljivanje naučnih radova, te druge aktivnosti u struci i ocjene kriterija podobnosti, ocijenilo da imenovana kandidatkinja u potpunosti ispunjava uslove za imenovanje propisane u članu 43. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine.

III

Imenovana će preuzeti dužnost 1.12.2017. godine i istu će obavljati do 30.11.2019. godine.

IV

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

v

Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH" u skladu sa članom 45. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine.

Broj 04-07-3-3372-3/2017
26. oktobra 2017. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija, s. r.

1254

Na temelju članka 17. točka (1) Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i članka 61. Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 i 48/17), Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj dana 26.10.2017. godine, donijelo

ODLUKU

O IMENOVANJU SUCA U OKRUŽNI SUD U BIJELJINI

I

Za suca u Okružni sud u Bijeljini, imenuje se **Erdelić Dragoslav**.

II.

Vijeće je nakon ocjene stručnosti kandidata, sposobnosti pravne analize, komunikativnosti i sposobnosti prezentiranja, sposobnosti kandidata da odgovorno, neovisno i nepristrano obnaša funkciju suca, uzimajući u obzir, između ostalog, dosadašnje radno iskustvo, profesionalnu nepristranost i ugled, ponašanje izvan posla, edukaciju i usavršavanje, objavljivanje znanstvenih radova, te druge aktivnosti u struci i ocjene kriterija podobnosti, ocijenilo da imenovani kandidat u potpunosti ispunjava uvjete za imenovanje propisane u članku 43. Zakona o Visokom sudbenom i tužilaškom vijeću Bosne i Hercegovine.

III.

Imenovani preuzima dužnost 1.12.2017. godine.

IV.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

V

Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH", sukladno članku 45. stavak (3) Zakona o Visokom sudbenom i tužiteliskom vijeću Bosne i Hercegovine.

Broj 04-07-3-3372-4/2017
26. listopada 2017. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija, v. r.

На основу члана 17. тачка (1) Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) и члана 61. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 и 48/17), Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној дана 26.10.2017. године, донио

Милан Тегелтија, с. р.

Milan Tegeltija, s. r.

Na temelju članka 17. točka (1) Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni

Milan Tegeltija, v. r.

Савјет је након оцјене стручности кандидаткиње, способности правне анализе, комуникативности и способности презентације, способности кандидаткиње да одговорно, независно и непристрасно обавља функцију судије, узимајући у обзир, између осталог, досадашње радно искуство, професионалну непристрасност и углед, понашање ван посла, едукацију и усавршавање, објављивање научних радова, те друге активности у струци и оцјене критерија подобности, оцијенио да именована кандидаткиња у потпуности испуњава услове за именовање прописане у члану 43. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине.

Na osnovu člana 17. tačka (1) Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i člana 61. Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 i 48/17), Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj 26.10.2017. godine, donijelo

ODLUKU O IMENOVANJU SUDIJE U OPĆINSKI SUD U SARAJEVU

I

Za sudiju u Općinski sud u Sarajevu, imenuje se **Dragan Vukajlović**.

II

Vijeće je nakon ocjene stručnosti kandidata, sposobnosti pravne analize, komunikativnosti i sposobnosti prezentacije, sposobnosti kandidata da odgovorno, nezavisno i nepristrasno obavlja funkciju sudije, uzimajući u obzir, između ostalog, dosadašnje radno iskustvo, profesionalnu nepristrasnost i ugled, ponašanje van posla, edukaciju i usavršavanje, objavljivanje naučnih radova, te druge aktivnosti u struci i ocjene kriterija podobnosti, ocijenilo da imenovani kandidat u potpunosti ispunjava uslove za imenovanje propisane u članu 43. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine.

III

Imenovani preuzima dužnost 1.12.2017. godine.

IV

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

V

Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH", u skladu sa članom 45. stav (3) Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine.

Broj 04-07-3-3372-7/2017
26. oktobra 2017. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija, s. r.

1258

Na temelju članka 17. točka (1) Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i članka 61. Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 i 48/17), Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj dana 26.10.2017. godine, donijelo

ODLUKU O IMENOVANJU SUCA U OPĆINSKI SUD U SARAJEVU

I

Za suca u Općinski sud u Sarajevu, imenuje se **Vojnović Mirela**.

II

Vijeće je nakon ocjene stručnosti kandidatkinje, sposobnosti pravne analize, komunikativnosti i sposobnosti prezentiranja, sposobnosti kandidatkinje da odgovorno, neovisno i nepristrano obnaša funkciju suca, uzimajući u obzir, između ostalog, dosadašnje radno iskustvo, profesionalnu nepristranost i ugled, ponašanje izvan posla, edukaciju i usavršavanje, objavljivanje znanstvenih radova, te druge aktivnosti u struci i ocjene kriterija podobnosti, ocijenilo da imenovana kandidatkinja u potpunosti ispunjava uvjete za imenovanje propisane u članku 43. Zakona o Visokom sudbenom i tužilaškom vijeću Bosne i Hercegovine.

III

Imenovana preuzima dužnost 1.12.2017. godine.

IV

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

V

Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH", sukladno članku 45. stavak (3) Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine.

Broj 04-07-3-3372-8/2017
26. listopada 2017. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija, v. r.

На основу члана 17. тачка (1) Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) и члана 61. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 и 48/17), Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној дана 26.10.2017. године, донио

**ОДЛУКУ
О ИМЕНОВАЊУ СУДИЈЕ У ОПЋИНСКИ СУД У
САРАЈЕВУ**

I

За судију у Опћински суд у Сарајеву, именује се
Војновић Мирела.

II

Савјет је након оцјене стручности кандидаткиње, способности правне анализе, комуникативности и способности презентације, способности кандидаткиње да одговорно, независно и непристрасно обавља функцију судије, узимајући у обзир, између осталог, досадашње радно искуство кандидата, професионалну непристрасност и углед, понашање ван посла, едукацију и усавршавање, објављивање научних радова, те друге активности у струци и оцјене критерија подобности, оцијенио да именована кандидаткиња у потпуности испуњава услове за именовање прописане у члану 43. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине.

III

Именована преузима дужност 1.12.2017. године.

IV

Ова одлука ступа на снагу даном доношења.

V

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ" у складу са чланом 45. став (3) Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине.

Број 04-07-3-3372-8/2017
26. октобра 2017. године

Предсједник
Милан Тегелтија, с. р.

Na osnovu člana 17. tačka (1) Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i člana 61. Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 i 48/17), Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj 26.10.2017. godine, donijelo

и тужилачки савјет Босне и Херцеговине је, на сједници одржаној дана 26.10.2017. године, донио

ОДЛУКУ О ИМЕНОВАЊУ ТУЖИОЦА У КАНТОНАЛНО ТУЖИЛАШТВО КАНТОНА САРАЈЕВО

I

За тужиоца у Кантонално тужилаштво Кантона Сарајево, именује се **Цераховић Медина**.

II

Савјет је након оцјене стручности кандидаткиње, способности правне анализе, комуникативности и способности презентације, способности кандидаткиње да

Broj 04-07-3-3372-10/2017
26. oktobra 2017. godine

1261

Na temelju članka 17. točka 2. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i članka 61. Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 i 48/17), Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj dana 26.10.2017. godine, donijelo

**ODLUKU
O IMENOVANJU TUŽITELJA U KANTONALNO
TUŽITELJSTVO KANTONA SARAJEVO**

I.
Za tužitelja u Kantonalno tužiteljstvo Kantona Sarajevo,
imenuje se **Džerahović Medina**.

II.

Vijeće je nakon ocjene stručnosti kandidatkinje, sposobnosti pravne analize, komunikativnosti i sposobnosti prezentiranja, sposobnosti kandidatkinje da odgovorno, neovisno i nepristrano obnaša funkciju tužitelja, uzimajući u obzir, između ostalog, dosadašnje radno iskustvo, profesionalnu nepristranost i ugled, ponašanje izvan posla, edukaciju i usavršavanje, objavljivanje znanstvenih radova, te druge aktivnosti u struci i ocjene kriterija podobnosti, ocijenilo da imenovana kandidatkinja u potpunosti ispunjava uvjete za imenovanje propisane u članku 43. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine.

IV.
Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

Broj 04-07-3-3372-12/2017
26. listopada 2017. godine

На основу члана 17. тачка 2. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) и члана 61. Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 и 48/17), Високи судски

Савјет је након оцјене стручности кандидаткиње, способности правне анализе, комуникативности и способности презентације, способности кандидаткиње да одговорно, независно и непристрасно обавља функцију тужиоца, узимајући у обзир, између осталог, досадашње радно искуство, професионалну непристрасност и углед, понашање ван посла, едукацију и усавршавање, објављивање научних радова, те друге активности у струци и оцјене критерија подобности, оцијенио да именована кандидаткиња у потпуности испуњава услове за именовање прописане у члану 43. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине.

IV

Ова одлука ступа на снагу даном доношења.

V

Ова одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ" у складу са чланом 45. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине.

Број 04-07-3-3372-12/2017
26. октобра 2017. године

Na osnovu člana 17. tačka 2. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i člana 61. Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16 i 48/17), Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine je, na sjednici održanoj 26.10.2017. godine, donijelo

ODLUKU O IMENOVANJU TUŽIOCA U KANTONALNO TUŽILAŠTVO KANTONA SARAJEVO

I

Za tužioca u Kantonalno tužilaštvo Kantona Sarajevo,
imenuje se **Džerahović Medina**.

Vijeće je nakon ocjene stručnosti kandidatkinje, sposobnosti pravne analize, komunikativnosti i sposobnosti prezentacije, sposobnosti kandidatkinje da odgovorno, nezavisno i nepristrasno obavlja funkciju tužioca, uzimajući u obzir, između ostalog, dosadašnje radno iskustvo, profesionalnu nepristrasnost i ugled, ponašanje van posla, edukaciju i usavršavanje, objavljivanje naučnih radova, te druge aktivnosti u struci i ocjene kriterija podobnosti, ocijenilo da imenovana kandidatkinja u potpunosti ispunjava uslove za imenovanje propisane u članu 43. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine.

IV.
Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

1263

Na temelju članka 17. stavak 1. točka (1), a u svezi sa člankom 33. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i članka 66. Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15 i 46/15), Vijeće je, na sjednici održanoj 25.10.2017. godine, donijelo

ODLUKU**O PRODUŽENJU MANDATA DODATNOJ SUTKINJI U KANTONALNOM SUDU U ZENICI****I**

Produžava se mandat **Baškarad Ranki**, dodatnoj sutkinji u Kantonalnom sudu u Zenici, na period od dvije (2) godine.

II

Prigodom imenovanja Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine je uzelo u obzir kvalifikacije, znanje i iskustvo imenovane kandidatkinje. Imenovana kandidatkinja je u proteklom mandatu pokazala stručnost u izvršenju zadataka i spremnost za obnašanje dužnosti u narednom periodu. Vijeće smatra da ova kandidatkinja u potpunosti ispunjava uvjete za imenovanje propisane u članku 43. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine.

III

Imenovanoj se produžava mandat sa danom 01.12.2017. godine i dužnost će obnašati do 01.12.2019. godine.

IV

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

V

Sukladno članku 45. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine, ova Odluka bit će objavljena u "Službenom glasniku BiH", kao i u prostorijama Vijeća dostupnim javnosti.

Broj 06-07-2-2971-2/2017
25. listopada 2017. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija, v. r.

Na osnovu člana 17. stav 1. tačka (1), a u vezi sa članom 33. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom savjetu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i člana 66. Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog savjeta Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15 i 46/15), Savjet je, na sjednici održanoj 25.10.2017. godine, donio

ODLUKU**O PRODUŽENJU MANDATA DODATNOJ SUDIJI U KANTONALNOM SUDU U ZENICI****I**

Produžava se mandat **Baškarad Ranki**, dodatnoj sudiji u Kantonalnom sudu u Zenici, na period od dvije (2) godine.

II

Prilikom imenovanja Visoki sudski i tužilački savjet Bosne i Hercegovine je uzeo u obzir kvalifikacije, znanje i iskustvo imenovane kandidatkinje. Imenovana kandidatkinja je u proteklom mandatu pokazala stručnost u izvršenju zadataka i spremnost za obavljanje dužnosti u narednom periodu. Savjet smatra da ova kandidatkinja u potpunosti ispunjava uslove za imenovanje propisane u članu 43. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom savjetu Bosne i Hercegovine.

III

Imenovanoj se produžava mandat sa danom 01.12.2017. godine i dužnost će obavljati do 01.12.2019. godine.

IV

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

V

U skladu sa članom 45. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom savjetu Bosne i Hercegovine, ova Odluka biće objavljena u "Službenom glasniku BiH", kao i u prostorijama Savjeta dostupnim javnosti.

Broj 06-07-2-2971-2/2017
25. oktobra 2017. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija, s. r.

Na osnovu člana 17. stav 1. tačka (1), a u vezi sa članom 33. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) i člana 66. Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15 i 46/15), Vijeće je, na sjednici održanoj 25.10.2017. godine, donijelo

ODLUKU**O PRODUŽENJU MANDATA DODATNOJ SUDIJI U KANTONALNOM SUDU U ZENICI****I**

Produžava se mandat **Baškarad Ranki**, dodatnoj sudiji u Kantonalnom sudu u Zenici, na period od dvije (2) godine.

II

Prilikom imenovanja Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine je uzelo u obzir kvalifikacije, znanje i iskustvo imenovane kandidatkinje. Imenovana kandidatkinja je u proteklom mandatu pokazala stručnost u izvršenju zadataka i spremnost za obavljanje dužnosti u narednom periodu. Vijeće smatra da ova kandidatkinja u potpunosti ispunjava uslove za imenovanje propisane u članu 43. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine.

III

Imenovanoj se produžava mandat sa danom 01.12.2017. godine i dužnost će obavljati do 01.12.2019. godine.

IV

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

V

U skladu sa članom 45. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine, ova Odluka biće objavljena u "Službenom glasniku BiH", kao i u prostorijama Vijeća dostupnim javnosti.

Broj 06-07-2-2971-2/2017
25. oktobra 2017. godine

Predsjednik
Milan Tegeltija, s. r.

**USTAVNI SUD
BOSNE I HERCEGOVINE****1264**

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 2193/15**, rješavajući apelaciju **"NPC International" d.o.o. Banjaluka i dr.**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b), članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Mirsad Ceman, predsjednik
Mato Tadić, dopredsjednik

Zlatko M. Knežević, dopredsjednik
Valerija Galić, sutkinja
Miodrag Simović, sudac
Seada Palavrić, sutkinja
na sjednici održanoj 15. studenog 2017. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija "**NPC International**" d.o.o. **Banjaluka, Đoke Kesića i Gorana Rosića.**

Utvrdjuje se povreda prava na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se Presuda Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 096714 14 Gž od 26. veljače 2015. godine.

Predmet se vraća Okružnom sudu u Banjaluci, koji je dužan po žurnom postupku donijeti novu odluku, sukladno članku II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 10. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Okružnom sudu u Banjaluci da, sukladno članku 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. "NPC International" d.o.o. Banjaluka, Đoko Kesić iz Beograda i Goran Rosić iz Banjaluke (u daljnjem tekstu: prvoapelant, drugoapelant, trećeapelant ili apelanti), koje zastupa Dejan Miletić, odvjetnik iz Banjaluke, podnijeli su 30. travnja 2015. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Okružnog suda u Banjaluci (u daljnjem tekstu: Okružni sud) broj 71 0 P 096714 14 Gž od 26. veljače 2015. godine i Presude Osnovnog suda u Banjaluci (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj 71 0 P 096714 13 P 2 od 26. rujna 2014. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Okružnog suda, Osnovnog suda i Bože Šućura (u daljnjem tekstu: tužitelj) zatraženo je 19. rujna 2017. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Osnovni sud i opunomoćenik tužitelja Radmila Plavšić, odvjetnica iz Banjaluke, dostavili su odgovore na apelaciju u razdoblju od 29. rujna do 10. listopada 2017. godine. Okružni sud nije dostavio odgovor na apelaciju.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelacijskih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

5. Odlučujući u pravnoj stvari tužitelja protiv apelanata, koji su imali procesnu poziciju trećetuženog, četvrtetuženog i petotuženog, radi naknade štete za duševne bolove prouzročene klevetom, Osnovni sud je donio Presudu broj 71 0 P 096714 13 P 2 od 26. rujna 2014. godine, koja je potvrđena Presudom Okružnog suda (osim u dijelu odluke o troškovima postupka), kojom je tužbeni zahtjev djelomično usvojen, a u preostalom dijelu odbijen. Naime, u stavku 1. navedene presude obvezani su apelanti (kao i prvotuženi i drugotuženi) da tužitelju na ime nematerijalne štete za duševne bolove prouzročene klevetom solidarno isplate iznos od 2.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 26. rujna 2014. godine. U stavku 2. iste presude u preostalom dijelu je odbijen tužbeni zahtjev (preko dosuđenog iznosa koji čini razlika između traženog i dosuđenog iznosa) i u

dijelu u kojem je tužitelj tražio da prvoapelant po pravomoćnosti presude u dnevnom izdanju "Press RS" povuče tekst objavljen u broju 1.138 i da se javno izvini tužitelju zbog objavljivanja neistinitih informacija.

6. Iz obrazloženja presude proizlazi da je tužitelj svoj zahtjev za naknadu štete utemeljio na tekstu koji je objavljen u dnevnom novinama "Press RS" broj 1.138 od 7. kolovoza 2010. godine pod naslovom "Dubretom zatrpao put komšijama" i podnaslovom "Božo Šućur iz Han Kola kod Banjaluke duže od deset godina dubre iz svoje štale istovara na put koji koristi osamnaest domaćinstava iz tog sela", koji je, kako je navedeno u tužbi, najava opširnog teksta objavljenog na stranama 10 i 11 u kojima je o tužitelju iznesen niz neistina, između ostalog, da zagađena voda iz njegove staje truje stoku, da je put koji koristi još osamnaest familija, zbog nemara tužitelja, stalno nadubren, da tužitelj u dubretarnik baca i uginule životinje, te da su na strani 11 objavljene dvije fotografije na kojima su staje ispred kojih je rasuto dubre. U tužbi je, dalje, navedeno da je prvoapelant objavom spornog novinskog članka iznio i prenio neistinite informacije o tužitelju i učinio ih dostupnim javnosti, da je tekst sačinjen na temelju neprovjerenih informacija, jer su prvotuženi i drugotuženi (Milan Šućur i Mladen Šućur) sa zlom namjerom iznosili neistinite informacije o tužitelju, da je u pitanju malo selo Sjutrašnjica u kojem se svi dobro poznaju i da je zbog toga tužitelj izložen preživim pogledima i zloradim komentarima zbog kojih ima konstantno osjećanje grča, tjeskobe i straha. Stoga je predložio da se prvotuženi, drugotuženi i apelanti obvežu da mu solidarno, zbog duševnih bolova prouzročenih klevetom, isplate iznos od 11.000,00 KM.

7. Apelanti su u odgovoru na tužbu iznijeli sljedeće: da je tužbeni zahtjev neutemeljen, jer je sporni tekst napisan i objavljen sukladno propisima koji reguliraju javno informiranje (Kodeksom za tisak i Zakonom o zaštiti od klevete, u daljnjem tekstu: ZZK) čije odredbe štite pravo na slobodu izražavanja, da je iz teksta vidljivo da autor ni u jednom trenutku nije iznosio vlastite opservacije i mišljenja povodom predmetnog događaja, već da je prenio tvrdnje tužiteljevih susjeda (prvotuženog i drugotuženog), da je u tekstu objavljena izjava tužiteljeve supruge (Slobodanke Šućur) koja je navela da je optužbe na račun njezine obitelji iznio njihov susjed (prvotuženi) i da je, potom, u tekstu navedeno stajalište tužiteljeve obitelji koja odbacuje sve optužbe u svezi sa otjecanjem fekalija iz spornog dubretarnika koji se nalazi na parceli na kojoj žive. Iz navedenog, prema mišljenju apelanata, proizlazi da su ispoštovane navedene zakonske odredbe, posebice odredba članka 5. Kodeksa za tisak koja glasi: "Kod izvještavanja i komentara kontroverze, novine i periodična izdanja će se potruditi saslušati i predstaviti sve strane u sporu." Osim toga, prvoapelant je istaknuo da iz dokumenta Odjela Komunalne policije od 14. svibnja 2007. godine proizlazi da je kontrolom utvrđeno da se sa posjeda tužitelja izlijevaju fekalije na nekategoriziranu seosku cestu iako tužitelj tvrdi da pomoćni objekti (staje) pripadaju njegovoj snahi koja živi na istom imanju na kojem živi i tužitelj.

8. U tijeku postupka su provedeni dokazi na okolnost tvrdnji iz tužbe i odgovora na tužbu, i to uvid i čitanje pismene dokumentacije, između ostalog, spornog teksta, potom, zapisnika o izvršenoj kontroli Komunalne policijske inspekcije od 5. srpnja 2007. godine, prekršajni nalog od 3. svibnja 2007. godine, obavijesti Odjela Komunalne policije Grada Banjaluka od 14. svibnja 2007. godine, slike lica mjesta sa objašnjenjem fotografija sačinjenih povodom izlijevanja fekalija, saslušanje tužitelja, prvotuženog i drugotuženog u svojstvu parničnih stranaka, te saslušanje svjedoka (ukupno 15).

9. Osnovni sud je nakon izvedenih dokaza, njihove analize i ocjene, prije svega, konstatirao nespornu činjenicu iz koje proizlazi da su apelanti 7. kolovoza 2010. godine objavili novinski

članak pod nazivom "Dubretom zatrpao put komšijama". Među parničnim strankama je bilo sporno je li iznesenim informacijama u spornom tekstu tužitelju nanesena nematerijalna šteta u vidu duševnih bolova i jesu li apelanti zbog toga odgovorni.

10. S tim u svezi, Osnovni sud je istaknuo da je u odredbi članka 5. ZZK propisana odgovornost za klevetu, a u odredbi članka 6. stavak 1. ZZK su propisane iznimke od ove odgovornosti. S tog aspekta Osnovni sud je u obrazloženju presude analizom citiranih odredaba zaključio da je u njima suštinski propisano sljedeće: da je za klevetu odgovorna svaka poslovno sposobna osoba koja prouzroči štetu ugledu fizičke osobe iznošenjem ili pronošenjem izražavanja nečeg neistinitog, da je osoba odgovorna za izazvanu štetu ako je namjerno ili uslijed nepažnje iznijela ili pronijela izražavanje, da je osoba odgovorna kada se izražavanje odnosi na pitanja od javnog interesa ako je ta osoba znala da je izražavanje neistinito, ili je nepažnjom zanemarila neistinitost izražavanja. U pogledu iznimaka od odgovornosti za klevetu, Osnovni sud je naveo da, prema zakonskoj odredbi, ova odgovornost ne postoji ako se radi o izražavanju mišljenja, ili kada je izražavanje u suštini istinito, ako je osoba koja je, navodno, prouzročila štetu bila po zakonu obvezna iznositi ili pronošiti izražavanje, ili iznositi ili pronošiti izražavanje u tijeku zakonodavnog, sudskog ili upravnog postupka i ako je iznošenje ili pronošenje izražavanja bilo razumno. Tumačenjem smisla navedenih odredaba Osnovni sud je zaključio da je, u biti, teret dokazivanja utemeljenosti tužbenog zahtjeva na tužitelju (da mu je uslijed određenog izražavanja nanesena šteta), a na apelantima kao tuženim je teret dokazivanja da je izražavanje bilo istinito (utemeljeno na istinitim činjenicama), odnosno neistinito, ako je po zakonu bio obavezan iznositi ili pronošiti izražavanje i da je to izražavanje bilo razumno.

11. Ocjenjujući izvedene dokaze sukladno odredbama materijalnog prava, konkretno odredbama ZZK, Osnovni sud je utvrdio da je tužitelj dokazao da su mu prvotuženi, drugotuženi i apelanti u tekstu koji je objavio prvoapelant pronošenjem neistinitog izražavanja (u jednom dijelu) prouzročili nematerijalnu štetu koja se ogleda u duševnim bolovima zbog povrede ugleda, odnosno da apelanti nisu dokazali da je njihovo izražavanje bilo istinito (u jednom dijelu), dakle, utemeljeno na istinitim činjenicama. Imajući u vidu da tužitelj klevetničkim smatra sve navode u spornom tekstu, Osnovni sud je na okolnosti koje su bitne za odlučivanje o utemeljenosti tužbenog zahtjeva, konkretno istinitosti spornih navoda, proveo dokaz saslušanjem tužitelja, prvotuženog i drugotuženog u svojstvu parničnih stranaka, pa budući da su navedeni iskazi bili oprečni, proveo je dokaze saslušanjem brojnih svjedoka (ukupno 15). Nakon toga je, kako je navedeno u obrazloženju presude, utvrdio da tužitelj nije dokazao istinitost svojih navoda u cjelini, konkretno da nije dokazao da iz njegovih pomoćnih objekata u kojima drži stoku ne teku fekalije na cestu koja vodi ka kući prvotuženog i da nije dokazao da su tuženi i apelanti pejorativnim navodima htjeli nanijeti mu štetu. Ovakav zaključak je proizašao, kako je navedeno, na temelju iskaza saslušanih svjedoka koji su potvrdili činjenične navode iz spornog teksta o istjecanju fekalija na cestu a saznanja su stekli neposredno, prilikom obnašanja službene dužnosti. Osnovni sud je zaključio da tužitelj izvedenim dokazima nije dokazao da su svi navodi iz spornog članka bili neistiniti, jer je u postupku utvrđeno da su navodi u tekstu koji se odnose na curenje fekalija ("osoke") istiniti i da je prvotuženi tužitelju dao određenu svotu novca da riješi problem s curenjem, što, prema mišljenju Osnovnog suda, znači da tužitelj nije dokazao utemeljenost tužbenog zahtjeva u cjelini, već samo djelomično.

12. U tom smislu je, u pogledu djelomične utemeljenosti preostalog dijela tužbenog zahtjeva, utvrđeno da je tužitelj dokazao da su neki navodi iz spornog teksta bili klevetničkog karaktera (neistiniti), i to "da tužitelj duže od deset godina dubre iz

svoje štale istovara na put koji koristi osamnaest domaćinstava iz tog sela (jer tuženi i apelanti nisu dokazali da tužitelj, kako bi se jezičnim tumačenjem smatralo, fizički svoje dubre istovara na put), niti su dokazali da put koristi 18 domaćinstava, već samo prvotuženi i povremeno svjedok I.Š., i da tužitelj zagađuje obližnji izvor vode na kojem se napaja stoka", budući da apelanti suprotno tome nisu dokazali. Obrazlažući neutemeljenost navoda iz odgovora na tužbu prema kojima apelanti iznesenim sadržajem teksta negiraju odgovornost za klevetu, Osnovni sud je naveo da se opći interes i sloboda izražavanja, na koje se pozivaju apelanti, koji odista dopuštaju pokretanje pitanja o eventualnoj kvaliteti rada komunalnih i veterinarskih službi, kao i policije, ne mogu braniti iznošenjem neistinitih činjenica koje predstavljaju napad na ugled neke osobe i koje se, zbog toga, ne mogu smatrati kritikom koju su ove osobe dužne tolerirati obzirom na zanimanje koje obavljaju. Stoga je utvrđeno da objava spornog novinskog članka u jednom dijelu predstavlja činjenično izražavanje koje ima elemente klevete, pa su apelanti obavezani tužitelju naknaditi štetu koju su mu takvim izražavanjem prouzročili.

13. U pogledu visine tužbenog zahtjeva, Osnovni sud je utvrdio da je on previsoko postavljen budući da je prethodno ocijenjeno da je tužbeni zahtjev djelomično, a ne u cjelini, utemeljen. S tim u svezi je iz iskaza tužitelja i iskaza tri saslušana svjedoka utvrđeno da je tužitelj, kao što bi i svaki prosječan čovjek, pretprio određena negativna osjećanja prouzročena spornim novinskim člankom. Ocjenjujući sve okolnosti propisane odredbom članka 11. ZZK, kao i okolnosti koje propisuje odredba članka 200. Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO), utvrđeno je da je adekvatna novčana satisfakcija za duševne bolove koje su apelanti prouzročili tužitelju iznos od 2.000,00 KM zbog čega su obavezani solidarno ih isplatiti tužitelju. Dosuđena naknada štete u iznosu od 2.000,00 KM, kako je dalje obrazloženo, predstavlja pravičnu naknadu tužitelju za duševne bolove zbog povrede ugleda čiji je cilj satisfakcija koja ne smije težiti drugim ciljevima, tako da se svrha tražene naknade štete postiže obvezom apelanata da tužitelju, zbog učinjene klevete, isplate dosuđeni iznos (kao satisfakciju za pričinjenu štetu). U preostalom dijelu, preko dosuđenog iznosa, tužbeni zahtjev je odbijen.

14. Okružni sud je, odlučujući o prizivu apelanata, donio Presudu broj 71 0 P 096714 14 Gž od 26. veljače 2015. godine kojom je priziv odbijen i prvostupanjska presuda potvrđena, osim u dijelu odluke o troškovima parničnog postupka. Okružni sud je, nakon ispitivanja osporene presude u pogledu prizivnih tvrdnji apelanata prema kojima izražavanje u spornom članku ne predstavlja klevetu zbog toga što je bilo razumno u smislu članka 6. stavak 1. točka v) ZZK naveo da tisak ima veoma važnu ulogu u demokratskom društvu, ali da se ne smiju prekoračiti određene granice, osobito imajući u vidu zaštitu reputacije i prava drugih i potrebu da se spriječi objavljivanje povjerljivih informacija. Dužnost tiska je da na način koji je sukladan njezinim odgovornostima pruži i priopći informacije i ideje o svim pitanjima od javnog interesa a, s druge strane, pravo javnosti jeste da dobije takve informacije. Međutim, Okružni sud smatra da način objave spornog članka na naslovnoj strani dnevnih novina "Press RS" i samog naslova članka "Dubretom zatrpao put komšijama" ne predstavlja iznošenje ili pronošenje izražavanja koje je bilo razumno. S tim u svezi je navedeno da iz izvedenih dokaza ne proizlazi da je tužitelj dubretom zatrpao cestu susjedima i da je zbog toga zagađen lokalni izvor vode, pa se ne može govoriti da je to izražavanje bilo razumno, jer je očigledno neistinito. Samim tim, kako je dalje obrazloženo, iznošenje takvog izražavanja nije dužnost apelanata da javnost obavještava neistinitim izražavanjem, pa prizivni prigovori nisu doveli u sumnju pravilnost i zakonitost pobijane presude iz koje proizlazi da su u spornom tekstu, iznoseći neistinu (klevetu) o tužitelju,

apelanti zlorabovali pravo na slobodu izražavanja. Prvostupanjska presuda je potvrđena i u pogledu dosuđene visine naknade kao satisfakcije za pričinjenu štetu tužitelju (duševne bolove za povredu ugleda izazvanu iznošenjem klevete), a u pogledu odluke o troškovima postupka je preinačena tako što su apelanti obavezani tužitelju isplatiti troškove postupka, umjesto da svaka stranka snosi svoje troškove.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

15. Apelanti smatraju da je osporenim odlukama povrijeđeno njihovo pravo iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije i članka 17. Europske konvencije. Obrazlažući povredu navedenih prava, apelanti ukazuju da su redoviti sudovi utvrdili visinu nematerijalne štete u vidu duševnih bolova tužitelja, a da tijekom postupka na te okolnosti tužitelj nije izveo niti jedan dokaz, pozivajući se pri tome na stajalište Ustavnog suda iz predmeta broj AP 3001/10 od 5. rujna 2013. godine. Prema njihovom mišljenju, u pogledu pogrešnog utvrđenja redovitih sudova da su u okolnostima konkretnog slučaja u spornom tekstu iznijeli neistinite činjenice o tužitelju i da su ga na taj način oklevetali, apelanti su naveli da se sporni članak bavio temom od općeg interesa za javnost (kvalitetom komunalnih i veterinarskih usluga putem nadležnih službi), da su podatke o predmetnom događaju dobili od prvotuzženog i drugotuzženog (susjeda tužitelja) koji su detaljno opisali spornu situaciju i činjenice u svezi sa tom situacijom, da su, potom, kontaktirali sa suprugom tužitelja i njegovom snahom za koju je tužitelj tvrdio da je vlasnica pomoćnih objekata za stoku iz kojih cure fekalije, a potom i sa pomoćnikom načelnika Odjela Komunalne policije u Banjaluci. Stoga je njihova namjera, kako su dalje istaknuli, u spornom novinskom tekstu bila da se navodi o opisanoj situaciji prenesu objektivno, a to, dalje, znači da su postupali zakonito i razumno. Osim toga, apelanti su ukazali da ne postoji odgovornost za štetu u okolnostima konkretnog slučaja, prije svega, zato što su sudovi utvrdili odgovornost za štetu bez ikakvih jasnih parametara, budući da su utvrđivali jesu li navodi iz spornog teksta formalno istiniti umjesto da su utvrđivali jesu li navodi u suštini istiniti. S tim u svezi su ukazali na pogrešnu primjenu odredaba ZZK, konkretno članka 5. ovog zakona umjesto članka 6. ZZK, kojima su propisane iznimke od odgovornosti za štetu učinjenu klevetom, budući da je navedenom odredbom propisano da ne postoji odgovornost za štetu ukoliko je objava u suštini istinita, a prema njihovom mišljenju jeste, jer iz svih provedenih dokaza proizlazi zaključak da tužitelj dopušta da se iz njegovih objekata u kojima drži stoku slijeva nečista fekalna voda ("osoka") u razdoblju koje traje već 10 godina i da pri tome ne poduzima ništa kako bi se to spriječilo. Obzirom na te činjenice, za apelante se postavlja opravdano pitanje kakav status i ugled je tužitelj uživao u sredini u kojoj živi a u tom pravcu u postupku nije izveo niti jedan dokaz, pa se zaključak redovitih sudova ne može tumačiti drugačije nego kao proizvoljan. Ovo osobito imajući u vidu da su u spornom tekstu prenesene izjave drugih osoba, mještana (prvotuzženog i drugotuzženog) i da je tužitelju kao suprotstavljenoj strani dana mogućnost da se izjasni o navedenoj situaciji u svezi sa otjecanjem fekalija s njegove parcele na seosku cestu, kao i predstavnicima nadležne komunalne policije. Stoga, smatraju da je osporenim presudama kojima im je uspostavljena obveza da tužitelju nadoknade štetu prekršeno pravo na slobodu izražavanja, budući da su u spornom tekstu informacije, riječi i mišljenja dobiveni od osoba koje su imale određena saznanja o postojećem problemu s fekalijama i kao takvi preneseni u tekst.

16. Apelanti su predložili da se apelacija usvoji i utvrdi kršenje njihovih prava na koja su u apelaciji ukazali, posebice akcentirajući pravo na slobodu izražavanja, te da se osporena presuda Okružnog suda ukinе i predmet vrati tom sudu na ponovno suđenje sukladno standardima iz Europske konvencije i Ustava Bosne i Hercegovine.

b) Odgovor na apelaciju

17. Osnovni sud je naveo da presudom tog suda nisu povrijeđena prava apelanata na koja u apelaciji neutemeljeno ukazuju i da je presuda potvrđena drugostupanjskom presudom.

18. U odgovoru na apelaciju opunomoćenik tužitelja je sve apelacijske prigovore ocijenio neutemeljenim, ukazujući da su redoviti sudovi postupali na pravilan i zakonit način i da je apelacija opterećena ponavljanjem prizivnih navoda. Osim toga, apelanti su se upustili u tumačenje odredaba materijalnog prava, čineći to na selektivan način i tumačeći te odredbe potpuno proizvoljno. Posebice je napomenuto da se u okolnostima konkretnog slučaja suštinski radi o nezadovoljstvu apelanata neuspjehom u sporu, pa je predloženo da se apelacija odbaci kao očigledno neutemeljena.

V. Relevantni propisi

19. U **Zakonu o zaštiti od klevete** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 37/01) relevantne odredbe glase:

Član 1. stav 1. tačka a)

Ovim zakonom uređuju se prihvatljiva ograničenja slobode izražavanja u pogledu građanske odgovornosti za štetu nanesenu ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili prenošenjem nečeg neistinitog i potvrđuje da:

a) pravo na slobodu izražavanja, koje je garantovano Ustavom Republike Srpske i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, predstavlja jedan od osnova demokratskog društva, posebno kada se radi o pitanjima od političkog i javnog interesa;

Član 5.

Odgovornost za klevetu

(1) Svako poslovno sposobno lice koje prouzrokuje štetu ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili pronošenjem izražavanja nečeg neistinitog, identifikujući to lice trećem licu, odgovorno je za klevetu, ako je to lice prouzrokovalo štetu u svojstvu autora, urednika ili izdavača izražavanja, ili u svojstvu lica koje je na neki drugi način efikasno kontrolisalo sadržaj tog izražavanja, kao i pravno lice koje je objavilo izražavanje.

(2) Lice iz stava 1. ovog člana je odgovorno za izazvanu štetu ako je namjerno ili usled nepažnje iznijelo ili pronošlo izražavanje.

(3) Kada se izražavanje odnosi na pitanja od političkog ili javnog interesa, lice iz stava 1. ovog člana je odgovorno za izazvanu štetu iznošenjem ili pronošenjem izražavanja ako je to lice znalo da je izražavanje neistinito ili je nepažnjom zanemarilo neistinitost izražavanja. Isti standard odgovornosti primjenjuje se ako je oštećeni bio ili je javni službenik ili je kandidat za funkciju u javnom organu i ako vrši, prema opštem shvatanju javnosti, značajan uticaj na pitanja od političkog ili javnog interesa.

Izuzeci od odgovornosti

Član 6.

(1) U sljedećim slučajevima neće se odgovarati za klevetu:

a) ako se radi o izražavanju mišljenja ili kada je izražavanje u suštini istinito;

b) ako je lice koje je navodno prouzrokovalo štetu bilo po zakonu obavezno iznositi ili pronositi izražavanje, ili iznositi ili pronositi izražavanje u toku zakonodavnog, sudskog ili upravnog postupka;

v) ako je iznošenje ili pronošenje izražavanja bilo razumno.

(2) Kada sud donosi ovakvu odluku, uzima u obzir sve okolnosti slučaja, naročito uključujući: način, oblik i vrijeme iznošenja ili pronošenja izražavanja, prirodu i stepen prouzrokovane štete, dobronamjernost i pridržavanje opšte prihvaćenih profesionalnih standarda od strane štetnika, vjerovatnost da bi šteta nastala i da izražavanje nije izneseno ili proneseno, podatak da li izražavanje sadrži objektivnu i tačnu informaciju o izražavanju drugih lica, i da li se odnosi na pitanja iz privatnog života oštećenog ili pitanja od političkog ili javnog značaja.

Član 13.

Ovaj zakon je *lex specialis* u odnosu na sve druge zakone. Za sve što nije regulisano ovim zakonom primjenjivaće se odredbe Zakona o obligacionim odnosima, Zakona o izvršnom postupku i Zakona o parničnom postupku koji su na snazi u Republici Srpskoj.

20. U **Zakonu o obligacionim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 46/85 i 57/89, "Službeni glasnik Republike Srpske" br. 17/93, 3/96 i 39/03) relevantne odredbe glase:

Član 154. stav 1.

(1) Ko drugome prouzrokuje štetu dužan je naknaditi je, ukoliko ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivice.

Član 200.

(1) Za pretrpljene fizičke bolove, za pretrpljene duševne bolove zbog umanjjenja životne aktivnosti, naruženosti, povrede ugleda, časti, slobode ili prava ličnosti, smrti bliskog lica, kao i za strah sud će, ako nađe da okolnosti slučaja, a naročito jačina bolova i straha i njihovo trajanje to opravdava, dosuditi pravičnu naknadu, nezavisno od naknade materijalne štete kao i u njenom odsustvu.

(2) Prilikom odlučivanja o zahtevu za naknadu nematerijalne štete, kao i o visini njene naknade, sud će voditi računa o značaju povređenog dobra i cilju kome služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njenom prirodom i društvenom svrhom.

VI. Dopustivost

21. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

22. Sukladno članku 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojeg je koristio.

23. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Okružnog suda broj 71 0 P 096714 14 Gž od 26. veljače 2015. godine protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, osporenu presudu apelanti su primili 5. ožujka 2015. godine, a apelacija je podnesena 30. travnja 2015. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

24. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

25. Apelanti osporavaju presude redovitih sudova ukazujući da su tim presudama povrijeđena njihova prava iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije, te članka 17. Europske konvencije.

26. S tim u svezi, Ustavni sud ima u vidu da je osporenim odlukama usvojen tužbeni zahtjev prema kojem su apelanti obvezani tužitelju nadoknaditi nematerijalnu štetu po osnovi pretrpljenih duševnih bolova u određenom novčanom iznosu za iznesenu klevetu učinjenu putem sredstva javnog informiranja – tiska.

27. Budući da se suština zahtjeva apelanata odnosi na zaštitu "prava na slobodu izražavanja" i iz toga proistekle obveze na naknadu štete, koje je zaštićeno člankom 10. Europske konvencije, Ustavni sud će, slijedeći praksu Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud), ispitati radi li se u konkretnom slučaju o neistinitom iznošenju činjenica (kleveti) ili vrijednosnom sudu (mišljenju), odnosno jesu li redoviti sudovi dali dovoljne i relevantne razloge za uskraćivanje zaštite prava apelanata na slobodu izražavanja.

Pravo na slobodu izražavanja

28. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka stavak 2, što uključuje:

h) Slobodu izražavanja.

29. Članak 10. Europske konvencije glasi:

1. Svatko ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo obuhvaća slobodu vlastitog mišljenja, primanja i priopćavanja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj članak ne sprječava države da zahtijevaju dozvole za rad radio, televizijskih i kinematografskih poduzeća.

2. Pošto ostvarivanje ovih sloboda povlači za sobom dužnosti i odgovornosti, ono se može podvrgnuti formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom i neophodnim u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, radi sprječavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, zaštite ugleda ili prava drugih, sprječavanja otkrivanja informacija dobivenih u povjerenju, ili radi očuvanja autoriteta i nepristranosti sudstva.

a) Opća načela

30. Ustavni sud podsjeća da pravo na slobodu izražavanja iz članka 10. Europske konvencije spada u skupinu tzv. kvalificiranih prava za koja je karakteristično da prvim stavkom definiraju samo pravo, a drugim stavkom definiraju dozvoljena miješanja i ograničenja tih prava pod uvjetima propisanim drugim stavkom. Ova sloboda se, uz ograničenja iz članka 10. stavak 2. Europske konvencije, ne odnosi samo na "informacije" ili "ideje" koje su primljene pozitivno, ili se smatraju neuvredljivim, ili prema njima nema stava, već i na one koje vrijeđaju, šokiraju i uznemiravaju (vidi, Europski sud, *Selistö protiv Finske*, presuda od 16. studenog 2004. godine, aplikacija broj 56767/00, stavak 46, i Odluka broj AP 1203/05 od 27. lipnja 2006. godine, točka 42). Ova sloboda, ipak, nije apsolutna i može biti ograničena zbog okolnosti i pod uvjetima navedenim u članku 10. stavak 2. Europske konvencije pod kojima se javna vlast može miješati u uživanje slobode izražavanja. Stoga je ključna uloga i zadaća neovisnog sudstva da u svakom pojedinačnom slučaju jasno utvrdi granicu između opravdanih i potrebnih, te neopravdanih i nepotrebnih ograničenja koja neko načelo potvrđuju kao pravilo, ili ga negiraju kao puku deklaraciju.

31. Ustavni sud, također, ukazuje na to da je u okviru članka 10. stavak 2. Europske konvencije malo prostora za ograničavanje političkog govora ili debate o pitanjima od javnog interesa. U tom smislu, granice prihvatljivog kritičizma su šire kad su u pitanju javne ličnosti kao što su političari nego kad su u pitanju privatne osobe. Za razliku od privatnih osoba, javne ličnosti se neizbježno i svjesno stavljaju pred ocjenu javnosti, a njihove riječi i djela izloženi su pažljivijem ispitivanju javnosti, pa, stoga, moraju pokazati i veći stupanj tolerancije (vidi, Europski sud, *Hrico protiv Slovačke*, presuda od 20. srpnja 2004. godine, aplikacija broj 49418/99, stavak 40 [e]). Europski sud, također, podržava pravo na priopćavanje informacija u dobroj vjeri o pitanjima od javnog interesa čak i kada takva priopćenja sadrže neistinite ili štetne izjave o privatnim osobama (vidi, Europski sud, *Bladet Tromsø i Stensaas protiv Norveške* [GC], br. 28114/95, stavak 50) i naglašava da se mora uzeti u obzir odnosi li se sporno izražavanje na osobni život pojedinca, ili na njegovo postupanje u nekoj drugoj društvenoj sferi.

32. U svezi sa ograničenjima koja se tiču prava na slobodu izražavanja i koja su propisana u članku 10. stavak 2. Europske konvencije, Ustavni sud napominje da je u svakom pojedinom slučaju potrebno utvrditi jesu li domaće vlasti primijenile standarde koji su sukladni načelima ustanovljenim u članku 10. Europske konvencije, kao i jesu li domaće vlasti zasnovala svoje odluke na prihvatljivoj analizi relevantnih činjenica.

b) Primjena navedenih načela na konkretan slučaj

33. Dovodeći navedena opća načela u svezu s činjenicama konkretnog predmeta (na neka od njih su ukazali apelanti), Ustavni sud zapaža da su u konkretnom slučaju osporene presude donesene na temelju odredaba ZZK i ZOO iz čega proizlazi da je miješanje u pravo na slobodu izražavanja propisano zakonom. Ovi zakoni su javno objavljeni u službenom glasilu, njihov tekst je jasan, pristupačan i predvidiv. Osim toga, osporene presude su donesene u građanskoj parnici koju je pokrenuo tužitelj protiv apelanata zbog nanošenja štete njegovom ugledu, pa je jasno da je cilj miješanja u pravo apelanata na slobodu izražavanja zaštita "ugleda ili prava drugih" u okviru prava na privatnost, dakle, ugleda tužitelja, što je, svakako, legitiman cilj.

34. Ustavni sud, imajući u vidu načelo proporcionalnosti, dalje treba ispitati jesu li u osporenim presudama uzeti u obzir svi činitelji koji su bili opredjeljujući u zaključku da su u konkretnom slučaju apelanti prouzročili štetu tužitelju. Za Ustavni sud se sa tog aspekta postavlja pitanje je li u konkretnom slučaju napravljena jasna distinkcija između činjenice i vrijednosne ocjene, te jesu li uzeti u obzir svi ostali činitelji bez obzira na to je li u pitanju činjenica ili vrijednosni sud, i to: društveni status tužitelja, način, oblik i vrijeme iznošenja ili pronošenja izražavanja, narav i stupanj prouzročene štete, podatak sadrži li izražavanje objektivnu i točnu informaciju (djelomično ili potpuno), je li iznošenje ili pronošenje izražavanja bilo razumno, jesu li ispoštovani općeprihvaćeni profesionalni standardi i, konačno, radi li se o pitanjima od javnog značaja, ili su iznesene tvrdnje koje se tiču tužiteljeve privatnosti.

35. Imajući u vidu navedene relevantne kriterije, Ustavni sud zapaža da su redoviti sudovi prilikom odlučivanja o zahtjevu tužitelja imali u vidu nespornu činjenicu koja je utvrđena u prvostupanjskom postupku i kao takva ponovljena u obrazloženju drugostupanjske presude, a tiče se objave članka pod nazivom "Đubreton zatrpao put komšijama". Pri ocjeni postoji li u konkretnom slučaju osnova da se tužitelju dosudi naknada štete zbog klevete redoviti sudovi su imali u vidu činjenicu da je evidentno postojao problem s curenjem fekalnih voda sa imanja tužitelja na seosku cestu i to da opći interes u konkretnom slučaju dopušta pokretanje pitanja o eventualnoj kvaliteti rada komunalnih i veterinarskih službi. Iz obrazloženja presuda, dalje, proizlazi da tužitelj, na temelju dokaza koje je u postupku izveo, nije dokazao

istinitost svojih navoda u cjelini, konkretno nije dokazao neistinitost tvrdnji iz spornog teksta [...]"da iz njegovih pomoćnih objekata (štala i svinjac) ne teče 'osoka' (fekalna voda) na seoski put"....], jer su te činjenične navode iz teksta potvrdili neki od saslušanih svjedoka (osam od 15 saslušanih) koji su imali neposredna saznanja o tome (službene osobe) zbog čega im je sud u cijelosti poklonio vjeru. Navedene tvrdnje nije negirao ni tužitelj prilikom saslušanja u svojstvu partične stranke, pa je s tim u svezi zaključeno da tužitelj nije dokazao da su svi navodi iz spornog teksta bili neistiniti, jer je prethodni dio, kako je utvrđeno, istinit. Stoga je zaključeno da tužiteljev tužbeni zahtjev nije utemeljen u cjelini, već djelomično jer apelanti u dijelu spornog teksta nisu iznijeli neistinite, već istinite činjenice. S druge strane je, također, na temelju izvedenih dokaza, zaključeno da je tužitelj dokazao neistinitost drugog dijela navoda iz spornog teksta [...]"da duže od deset godina dubre iz svoje štale istovara na put koji koristi 18 domaćinstava iz tog sela, da zagađuje obližnji izvor vode na kojem se napaja stoka"....], odnosno da apelanti, nasuprot tome, nisu dokazali istinitost ovih navoda, pa je u tom dijelu utvrđena odgovornost apelanata za naknadu štete učinjene klevetom. Pri izvođenju takvog zaključka sudovi su se, kako proizlazi iz obrazloženja osporenih presuda, rukovali isključivo primjenom pravila o teretu dokazivanja i to na okolnost istinitosti, odnosno neistinitosti iznesenih tvrdnji u spornom tekstu. U svezi s tim je pojašnjeno da se opći interes, koji evidentno postoji i tiče se kvalitete rada komunalnih, veterinarskih, pa i policijskih službi, i sloboda izražavanja ne mogu braniti iznošenjem neistinitih činjenica koje predstavljaju napad na ugled neke osobe i koje se, stoga, ne mogu smatrati kritikom, te da je pri utvrđivanju odgovornosti za klevetu dovoljno da je uslijed iznošenja neistite postojala mogućnost da se povrijedi ugled, što je u uvjetima društvenog uređenja, moralnih načela i okruženja u kojem oštećeni (tužitelj) živi podobno da umanju njegovu moralnu i društvenu vrijednost i da ga izloži poruzi i potcjenjivanju, te da ga učini nedostojnim za obnašanje nekih društvenih ili državnih funkcija.

36. U svezi sa navedenim stajalištem, Ustavni sud zapaža da je postojanje odgovornosti apelanata za naknadu štete učinjene klevetom (neistinitim iznošenjem činjenica), kao i nepostojanje ove odgovornosti (u jednom dijelu) obrazloženo tumačenjem smisla odredaba materijalnog prava, dakle, odredaba ZZK iz kojih, prema ocjeni redovitih sudova, proizlazi isključiva primjena pravila o teretu dokazivanja. To, dalje, upućuje, kako je navedeno u presudama, na obvezu tužitelja, s jedne strane, i apelanata, s druge strane (kao partičnih stranaka), da u postupku dokažu istinitost svojih tvrdnji i navoda, jer suprotno ukazuje na njihovu neistinitost (klevetu).

37. Međutim, u okolnostima konkretnog slučaja postavlja se pitanje jesu li činjenice iz cjelokupnog spornog teksta dovedene u kontekst svih ostalih relevantnih kriterija navedenih u stavku 33. ove odluke, te materijalnih odredaba iz članka 5. ZZK kojima je propisana odgovornost za klevetu i iznimaka od ove odgovornosti koje su propisane u članku 6. ZZK kao *lex specialis* u odnosu na druge zakone. Navedenim odredbama je, između ostalog, propisano da odgovornost postoji ako su neistinite činjenice iznesene namjerno ili uslijed nepažnje (postojanje svijesti), odnosno da ova odgovornost ne postoji ako je izražavanje u suštini istinito i razumno. U tom smislu, Ustavni sud primjećuje da u postupku pred redovitim sudovima nije bilo sporno da su pojedini navodi iz spornog teksta bili istiniti (curenje fekalne vode na put), a pojedini, koji se tiču istog događaja, zbog toga što ih apelanti nisu na adekvatan način dokazali (da tužitelj u fizičkom smislu dulje od deset godina dubre istovara na cestu) ocijenjeni su kao očigledno neistiniti.

38. S tog aspekta, imajući u vidu navedeno, Ustavni sud nije mogao ocijeniti da su se redoviti sudovi pri evidentnoj potrebi

koja dopušta pokretanje pitanja o eventualnoj kvaliteti rada komunalnih i veterinarskih službi uopće bavili spornim izražavanjem u svezi s kriterijima uspostavljenim u materijalnim odredbama ZZK i standardima uspostavljenim u članku 10. Europske konvencije (status tužitelja, javni interes, prihvatljiva kritika...), budući da su tvrdnje tužitelja, čiji status i društveni položaj u osporenim presudama nisu definirani, pa, prema tome, i osnova tužbenog zahtjeva (u jednom dijelu) za naknadu štete učinjene klevetom, prihvaćene isključivo zbog nedostatka adekvatnog dokaza na okolnost tvrdnji koje su apelanti iznijeli u jednom dijelu spornog teksta iz čega je proizašao zaključak o njihovoj očiglednoj neistinitosti, odnosno učinjenoj kleveti. Ovo osobito imajući u vidu da su navodi koji su izneseni u članku kojim je, prema zaključku sudova, tužitelj oklevetan, kako proizlazi iz obrazloženja osporenih odluka, imali dovoljnu činjeničnu osnovu (što proizlazi iz sadržaja dokaza prezentiranih u prvostupanjskoj presudi).

39. Ustavni sud, u tom smislu, podsjeća na presudu Europskog suda u predmetu *Dalban protiv Rumunjske* (presuda od 28. rujna 1999. godine, toč. 49-50) u kojoj je aplikant, novinar, napisao članak u kojem se govorilo o nizu prevara koje je počinio izvršni ravnatelj poljoprivrednog poduzeća u vlasništvu države s kojim je bio povezan jedan od senatora, zbog čega su ga domaći sudovi sankcionirali. Europski sud je, utvrđujući kršenje prava na slobodu izražavanja, naveo da nema dokaza prema kojima je opis događaja iz članka potpuno neistinit i da je cilj bio isključivo podsticanje klevetničkih izjava protiv izvršnog ravnatelja i senatora, da nije pisao o aspektima privatnog života, već o njegovom ponašanju i držanju u svojstvu izabranog predstavnika i da se novinari pod određenim okolnostima mogu osloniti na glasine kada izvješćuju o pitanjima od javnog interesa. Domaći sudovi su smatrali da način na koji je aplikant iznio svoje mišljenje ne odgovara realnosti i da se, stoga, radi o kleveti, te da je činjenica prema kojoj nije bilo osnova da se protiv izvršnog ravnatelja pokrene kazneni postupak zbog navodnih prevara nedovoljna da se utvrdi da je informacija u članku neistinita.

40. Imajući u vidu navedenu praksu, kao i uspostavljene kriterije, Ustavni sud smatra da su redoviti sudovi, propuštajući da razjasne je li u okolnostima konkretnog slučaja postojao legitimni interes da se lokalna zajednica obavijesti o evidentnim problemima koji su izneseni u spornom tekstu, čija je istinitost osporenim presudama djelomično potvrđena, kao i da sporno izražavanje (u drugom dijelu) dovedu u širi kontekst (postojećeg problema u svezi sa odlaganjem i istjecanjem nečistoća na cestu) relevantnih odredaba ZZK, dakle, onih koje propisuju odgovornost za klevetu i onih koje propisuju iznimke od ove odgovornosti, i standarda uspostavljenih u odredbi članka 10. Europske konvencije, prekoračili granice "slobodne procjene" koju, u smislu članka 10. Europske konvencije, apelanti uživaju. Iz navedenog proizlazi da, u smislu prakse Europskog suda (*mutatis mutandis*, *Šabanović protiv Crne Gore*, presuda od 31. svibnja 2011. godine, stavak 42), u svjetlu "ovog prilično ograničenog pristupa cijeloj stvari, teško da se može reći da razlozi koje su naveli domaći sudovi mogu da se smatraju relevantnim i dovoljnim". U svezi s tim, Ustavni sud ponavlja da je unutar članka 10. stavak 2. Europske konvencije malo prostora za ograničavanje rasprave o pitanjima od javnog interesa, čije su postojanje u konkretnom slučaju redoviti sudovi konstatirali navodom da opći interes na koji su se apelanti pozvali odista dopušta pokretanje pitanja o eventualnoj kvaliteti rada komunalnih i veterinarskih službi, kao i policije, ali se taj interes ne može braniti (djelomičnim) iznošenjem neistinitih činjenica. Obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da takvo miješanje u pravo apelanata na slobodu izražavanja u okolnostima konkretnog slučaja nije bilo nužno u demokratskom društvu.

41. Na temelju svega navedenog, Ustavni sud zaključuje da je u okolnostima konkretnog slučaja povrijeđeno pravo apelanata na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije.

Ostali navodi

42. Obzirom na zaključke o povredi prava iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije, Ustavni sud smatra da nema potrebe posebice ispitivati navode o povredi prava iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije i prava iz članka 17. Europske konvencije.

VIII. Zaključak

43. Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije kada su redoviti sudovi, propuštajući da ocijene je li u okolnostima konkretnog slučaja postojao legitimni interes da se lokalna zajednica obavijesti o evidentnim problemima koji su izneseni u spornom tekstu, čija je istinitost osporenim presudama djelomično potvrđena, kao i da sporno izražavanje (u drugom dijelu) dovedu u kontekst relevantnih odredaba ZZK, onih koje propisuju odgovornost za klevetu i onih koje propisuju iznimke od ove odgovornosti, te standarda uspostavljenih u odredbi članka 10. Europske konvencije. Time su prekoračili granice "slobodne procjene" koju, u smislu članka 10. Europske konvencije, apelanti uživaju, što je rezultiralo miješanjem u pravo apelanata na slobodu izražavanja, koje u okolnostima konkretnog slučaja nije bilo nužno u demokratskom društvu.

44. Na temelju članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

45. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mirsad Čeman, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број АП 2193/15, рјешавајући апелацију "NPC International" д.о.о. Бања Лука и др., на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Мирсад Ћеман, председник
Мато Тадић, потпредседник
Златко М. Кнежевић, потпредседник
Валерија Галић, судија
Миодраг Симовић, судија
Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 15. новембра 2017. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација "NPC International" д.о.о. Бања Лука, Ђоке Кесића и Горана Росића.

Утврђује се повреда права на слободу изражавања из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 096714 14 Гж од 26. фебруара 2015. године.

Предмет се враћа Окружном суду у Бањој Луци, који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку, у складу са чланом II/3х) Устава Босне и Херцеговине и чланом 10

Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Окружном суду у Бањој Луци да, у складу са чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. "NPC International" д.о.о. Бања Лука, Ђоко Кесић из Београда и Горан Росић из Бање Луке (у даљњем тексту: првоапелант, другоапелант, трећеапелант или апеланти), које заступа Дејан Милетић, адвокат из Бање Луке, поднјели су 30. априла 2015. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Окружног суда у Бањој Луци (у даљњем тексту: Окружни суд) број 71 0 П 096714 14 Гж од 26. фебруара 2015. године и Пресуде Основног суда у Бањој Луци (у даљњем тексту: Основни суд) број 71 0 П 096714 13 П 2 од 26. септембра 2014. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Окружног суда, Основног суда и Боже Шућура (у даљњем тексту: тужилац) затражено је 19. септембра 2017. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Основни суд и пуномоћник тужиоца Радмила Плавшић, адвокат из Бање Луке, доставили су одговоре на апелацију у периоду од 29. септембра до 10. октобра 2017. године. Окружни суд није доставио одговор на апелацију.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произилазе из апелационих навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин:

5. Одлучујући у правној ствари тужиоца против апеланата, који су имали процесну позицију трећетуженог, четвртотуженог и петотуженог, ради накнаде штете за душевне болове проузроковане клеветом, Основни суд је донио Пресуду број 71 0 П 096714 13 П 2 од 26. септембра 2014. године, која је потврђена Пресудом Окружног суда (осим у дијелу одлуке о трошковима поступка), којом је тужбени захтјев дјелимично усвојен, а у преосталом дијелу одбијен. Наиме, у ставу 1 наведене пресуде обавезани су апеланти (као и првотужени и друготужени) да тужиоцу на име нематеријалне штете за душевне болове проузроковане клеветом солидарно исплате износ од 2.000,00 КМ са законском затезном каматом од 26. септембра 2014. године. У ставу 2 исте пресуде у преосталом дијелу је одбијен тужбени захтјев (преко досуђеног износа који чини разлика између траженог и досуђеног износа) и у дијелу у којем је тужилац тражио да првоапелант по правоснажности пресуде у дневном издању "Press RS" повуче текст објављен у броју 1.138 и да се јавно извини тужиоцу због објављивања неистинитих информација.

6. Из образложења пресуде произилази да је тужилац свој захтјев за накнаду штете утемељио на тексту који је објављен у дневним новинама "Press RS" број 1.138 од 7. августа 2010. године под насловом "Ђубретом затрпао пут комшијама" и поднасловом "Боже Шућур из Хан Кола код Бање Луке дуже од десет година ђубре из своје штале

истовара на пут који користи осамнаест домаћинстава из тог села", који је, како је наведено у тужби, најава опширног текста објављеног на странама 10 и 11 у којима је о тужиоцу изнесен низ неистина, између осталог, да загађена вода из његове штале трује стоку, да је пут који користи још осамнаест фамилија, због немара тужиоца, стално нађубрен, да тужилац у ђубретарник баца и угинуле животиње, те да су на страни 11 објављене двије фотографије на којима су штале испред којих је расуто ђубре. У тужби је, даље, наведено да је првоапелант објављивањем спорног новинског чланка изнио и пренио неистините информације о тужиоцу и учинио их доступним јавности, да је текст сачињен на основу непроверених информација, јер су првотужени и друготужени (Милан Шућур и Младен Шућур) са злом намјером износили неистините информације о тужиоцу, да је у питању мало село Сјутрашњица у којем се сви добро познају и да је због тога тужилац изложен презривим погледима и злурадним коментарима због којих има константно осјећање грча, тјескобе и страха. Стога је предложио да се првотужени, друготужени и апеланти обавезу да му солидарно, због душевних болова проузрокованих клеветом, исплате износ од 11.000,00 КМ.

7. Апеланти су у одговору на тужбу изнијели сљедеће: да је тужбени захтјев неоснован, јер је спорни текст написан и објављен у складу с прописима који регулишу јавно информисање (Кодексом за штампу и Законом о заштити од клевете, у даљњем тексту: ЗЗК) чије одредбе штите право на слободу изражавања, да је из текста видљиво да аутор ни у једном тренутку није износио сопствене опсервације и мишљења поводом предметног догађаја, већ да је пренио тврдње тужиоцевих комшија (првотуженог и друготуженог), да је у тексту објављена изјава тужиоцеве супруге (Слободанке Шућур) која је навела да је оптужбе на рачун њене породице изнио њихов комшија (првотужени) и да је, затим, у тексту наведен став тужиоцеве породице која одбацује све оптужбе у вези са отицањем фекалија из спорног ђубретарника који се налази на парцели на којој живе. Из наведеног, према мишљењу апеланата, произилази да су испоштоване наведене законске одредбе, посебно одредба члана 5 Кодекса за штампу која гласи: "Код извјештавања и коментара контроверзе, новине и периодична издања ће се потрудити саслушати и представити све стране у спору." Осим тога, првоапелант је истакао да из документа Одјељења Комуналне полиције од 14. маја 2007. године произилази да је контролом утврђено да се са посједа тужиоца излијевају фекалије на некатегорисани сеоски пут иако тужилац тврди да помоћни објекти (штале) припадају његовој снахи која живи на истом имању на којем живи и тужилац.

8. У току поступка су спроведени докази на околност тврдњи из тужбе и одговора на тужбу, и то увид и читање писмене документације, између осталог, спорног текста, затим, записника о извршеној контроли Комуналне полицијске инспекције од 5. јула 2007. године, прекршајни налог од 3. маја 2007. године, обавјештења Одјељења Комуналне полиције Града Бања Лука од 14. маја 2007. године, слике лица мјеста са објашњењем фотографија сачињених поводом излијевања фекалија, саслушање тужиоца, првотуженог и друготуженог у својству парничних странака, те саслушање свједока (укупно 15).

9. Основни суд је након изведених доказа, њихове анализе и оцјене, прије свега, констатовао неспорну чињеницу из које произилази да су апеланти 7. августа 2010. године објавили новински чланак под називом "Ђубретом затрпао пут комшијама". Међу парничним странкама је било спорно да ли је изнесеним информацијама у спорном тексту

тужиоцу нанесена нематеријална штета у виду душевних болова и да ли су апеланти због тога одговорни.

10. С тим у вези, Основни суд је истакао да је у одредби члана 5 ЗЗК прописана одговорност за клевету, а у одредби члана 6 став 1 ЗЗК су прописани изузеци од ове одговорности. С тог аспекта Основни суд је у образложењу пресуде анализом цитираних одредаба закључио да је у њима суштински прописано следеће: да је за клевету одговорно свако пословно способно лице које проузрокује штету угледу физичког лица изношењем или проношењем изражавања нечег неистинитог, да је лице одговорно за изазвану штету ако је намјерно или услед непажње изнијело или пронијело изражавање, да је лице одговорно када се изражавање односи на питања од јавног интереса ако је то лице знало да је изражавање неистинито, или је непажњом занемарило неистинитост изражавања. У погледу изузетака од одговорности за клевету, Основни суд је навео да, према законској одредби, ова одговорност не постоји ако се ради о изражавању мишљења, или када је изражавање у суштини истинито, ако је лице које је, наводно, проузроковало штету било по закону обавезно да износи или да проноси изражавање у току законодавног, судског или управног поступка и ако је изношење или проношење изражавања било разумно. тумачењем смисла наведених одредаба Основни суд је закључио да је, у суштини, терет доказивања основаности тужбеног захтјева на тужиоцу (да му је услед одређеног изражавања нанесена штета), а на апелантима као туженим је терет доказивања да је изражавање било истинито (засновано на истинитим чињеницама), односно неистинито, ако је по закону био обавезан да износи или да проноси изражавање и да је то изражавање било разумно.

11. Оцјењујући изведене доказе у складу са одредбама материјалног права, конкретно одредбама ЗЗК, Основни суд је утврдио да је тужилац доказао да су му првотужени, друготужени и апеланти у тексту који је објавио првоапелант проношењем неистинитог изражавања (у једном дијелу) проузроковали нематеријалну штету која се огледа у душевним боловима због повреде угледа, односно да апеланти нису доказали да је њихово изражавање било истинито (у једном дијелу), дакле, засновано на истинитим чињеницама. Имајући у виду да тужилац клеветничким сматра све наводе у спорном тексту, Основни суд је на околности које су битне за одлучивање о основаности тужбеног захтјева, конкретно истинитости спорних навода, спровео доказ саслушањем тужиоца, првотуженог и друготуженог у својству парничних странака, па будући да су наведени искази били опречни, спровео је доказе саслушањем бројних свједока (укупно 15). Након тога је, како је наведено у образложењу пресуде, утврдио да тужилац није доказао истинитост својих навода у цјелини, конкретно да није доказао да из његових помоћних објеката у којима држи стоку не теку фекалије на пут који води ка кући првотуженог и да није доказао да су тужени и апеланти пејоративним наводима хтјели да му нанесу штету. Овакав закључак је произашао, како је наведено, на основу исказа саслушаних свједока који су потврдили чињеничне наводе из спорног текста о истицању фекалија на пут а сазнања су стекли непосредно, приликом обављања службене дужности. Основни суд је закључио да тужилац изведеним доказима није доказао да су сви наводи из спорног чланка били неистинити, јер је у поступку утврђено да су наводи у тексту који се односе на цурење фекалија ("осоке") истинити и да је првотужени тужиоцу дао одређену своту новца да ријеш проблем с цурењем, што, према мишљењу Основног суда,

значи да тужилац није доказао основаност тужбеног захтјева у цјелини, већ само дјелимично.

12. У том смислу је, у погледу дјелимичне основаности преосталог дијела тужбеног захтјева, утврђено да је тужилац доказао да су неки наводи из спорног текста били клеветничког карактера (неистинити), и то "да тужилац дуже од десет година ђубре из своје штале истовара на пут који користи осамнаест домаћинстава из тог села (јер тужени и апеланти нису доказали да тужилац, како би се језичким тумачењем сматрало, физички своје ђубре истовара на пут), нити су доказали да пут користи 18 домаћинстава, већ само првотужени и повремено свједок И.Ш., и да тужилац загађује оближњи извор воде на којем се напаја стока", будући да апеланти супротно томе нису доказали. Образлажући неоснованост навода из одговора на тужбу према којима апеланти изнесеним садржајем текста негирају одговорност за клевету, Основни суд је навео да се општи интерес и слобода изражавања, на које се позивају апеланти, који заиста допуштају покретање питања о евентуалном квалитету рада комуналних и ветеринарских служби, као и полиције, не могу бранити изношењем неистинитих чињеница које представљају напад на углед неког лица и које, због тога, не могу да се сматрају критиком коју су ова лица дужна да толеришу с обзиром на занимање које обављају. Стога је утврђено да објављивање спорног новинског чланка у једном дијелу представља чињенично изражавање које има елементе клевете, па су апеланти обавезани да тужиоцу накнаде штету коју су му таквим изражавањем проузроковали.

13. У погледу висине тужбеног захтјева, Основни суд је утврдио да је он превисоко постављен будући да је претходно оцјењено да је тужбени захтјев дјелимично, а не у цјелини, основан. С тим у вези је из исказа тужиоца и исказа три саслушана свједока утврђено да је тужилац, као што би и сваки просјечан човјек, претрпио одређена негативна осјећања узрокована спорним новинским чланком. Оцјењујући све околности прописане одредбом члана 11 ЗЗК, као и околности које прописује одредба члана 200 Закона о облигационим односима (у даљем тексту: ЗОО), утврђено је да је адекватна новчана сатисфакција за душевне болове које су апеланти проузроковали тужиоцу износ од 2.000,00 КМ због чега су обавезани да их солидарно исплате тужиоцу. Досуђена накнада штете у износу од 2.000,00 КМ, како је даље образложено, представља правичну накнаду тужиоцу за душевне болове због повреде угледа чији је циљ сатисфакција која не смије да тежи другим циљевима, тако да се сврха тражене накнаде штете постиже обавезом апеланата да тужиоцу, због учињене клевете, исплате досуђени износ (као сатисфакцију за причињену штету). У преосталом дијелу, преко досуђеног износа, тужбени захтјев је одбијен.

14. Окружни суд је, одлучујући о жалби апеланата, донио Пресуду број 71 0 П 096714 14 Гж од 26. фебруара 2015. године којом је жалба одбијена и првостепена пресуда потврђена, осим у дијелу одлуке о трошковима парничног поступка. Окружни суд је, након испитивања оспорене пресуде у погледу жалбених тврдњи апеланата према којима изражавање у спорном чланку не представља клевету због тога што је било разумно у смислу члана 6 став 1 тачка в) ЗЗК навео да штампа има веома важну улогу у демократском друштву, али да не смије да се прекораче одређене границе, нарочито имајући у виду заштиту репутације и права других и потребу да се спријечи објављивање повјерљивих информација. Дужност штампе је да на начин који је у складу са њеним одговорностима пружи и саопшти информације и идеје о свим питањима од јавног интереса а, с друге стране, право јавности јесте да добије такве информације. Међутим, Окружни суд сматра да начин објављивања спорног чланка

на насловној страни дневних новина "Press RS" и самог наслова чланка "Ћубретом затрпао пут комшијама" не представља изношење или проношење изражавања које је било разумно. С тим у вези је наведено да из изведених доказа не произилази да је тужилац Ћубретом затрпао пут комшијама и да је због тога загађен локални извор воде, па не може да се говори да је то изражавање било разумно, јер је очигледно неистинито. Самим тим, како је даље образложено, изношење таквог изражавања није дужност апеланата да јавност обавјештава неистинитим изражавањем, па жалбени приговори нису довели у сумњу правилност и законитост побијане пресуде из које произилази да су у спорном тексту, износећи неистину (клевету) о тужиоцу, апеланти злоупотребили право на слободу изражавања. Првостепена пресуда је потврђена и у погледу досуђене висине накнаде као сатисфакције за причињену штету тужиоцу (душевне болове за повреду угледа изазвану изношењем клевете), а у погледу одлуке о трошковима поступка је преиначена тако што су апеланти обавезани да тужиоцу исплате трошкове поступка, умјесто да свака странка сноси своје трошкове.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

15. Апеланти сматрају да је оспореним одлукама повријеђено њихово право из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције и члана 17 Европске конвенције. Образлажући повреду наведених права, апеланти указују да су редовни судови утврдили висину нематеријалне штете у виду душевних болова тужиоца, а да током поступка на те околности тужилац није извео нити један доказ, позивајући се при томе на став Уставног суда из предмета број *АП 3001/10* од 5. септембра 2013. године. Према њиховом мишљењу, у погледу погрешног утврђења редовних судова да су у околностима конкретног случаја у спорном тексту изнијели неистините чињенице о тужиоцу и да су га на тај начин оклеветали, апеланти су навели да се спорни чланак бавио темом од општег интереса за јавност (квалитетом комуналних и ветеринарских услуга путем надлежних служби), да су податке о предметном догађају добили од првотуженог и друготуженог (комшија тужиоца) који су детаљно описали спорну ситуацију и чињенице у вези са том ситуацијом, да су, затим, контактирали са супругом тужиоца и његовом снахом за коју је тужилац тврдио да је власница помоћних објеката за стоку из којих цуре фекалије, а затим и са помоћником начелника Одјељења Комуналне полиције у Бањој Луци. Стога је њихова намјера, како су даље истакли, у спорном новинском тексту била да се наводи о описаној ситуацији пренесу објективно, а то, даље, значи да су поступали законито и разумно. Осим тога, апеланти су указали да не постоји одговорност за штету у околностима конкретног случаја, прије свега, зато што су судови утврдили одговорност за штету без икаквих јасних параметара, будући да су утврђивали да ли су наводи из спорног текста формално истинити умјесто да су утврђивали да ли су наводи у суштини истинити. С тим у вези су указали на погрешну примјену одредаба 33К, конкретно члана 5 овог закона умјесто члана 6 33К, којима су прописани изузеци од одговорности за штету учињену клеветом, будући да је наведеном одредбом прописано да не постоји одговорност за штету уколико је објављивање у суштини истинито, а према њиховом мишљењу јесте, јер из свих спроведених доказа произилази закључак да тужилац допушта да се из његових

објеката у којима држи стоку слијева нечиста фекална вода ("осока") у периоду који траје већ 10 година и да при томе не предузима ништа како би се то спријечило. С обзиром на те чињенице, за апеланте се поставља оправдано питање какав статус и углед је тужилац уживао у средини у којој живи а у том правцу у поступку није извео нити један доказ, па закључак редовних судова не може да се тумачи другачије него као произвољан. Ово нарочито имајући у виду да су у спорном тексту пренесене изјаве других лица, мјештана (првотуженог и друготуженог) и да је тужиоцу као супротстављеној страни дата могућност да се изјасни о наведеној ситуацији у вези са отицањем фекалија с његове парцеле на сеоски пут, као и представницима надлежне комуналне полиције. Стога, сматрају да је оспореним пресудама којима им је успостављена обавеза да тужиоцу надокнаде штету прекршено право на слободу изражавања, будући да су у спорном тексту информације, ријечи и мишљења добијени од лица која су имала одређена сазнања о постојећем проблему с фекалијама и као такви пренесени у текст.

16. Апеланти су предложили да се апелација усвоји и утврди кршење њихових права на која су у апелацији указали, посебно акцентирајући право на слободу изражавања, те да се оспорена пресуда Окружног суда укине и предмет врати том суду на поновно суђење у складу са стандардима из Европске конвенције и Устава Босне и Херцеговине.

б) Одговор на апелацију

17. Основни суд је навео да пресудом тог суда нису повријеђена права апеланата на која у апелацији неосновано указују и да је пресуда потврђена другостепеном пресудом.

18. У одговору на апелацију пуномоћник тужиоца је све апелационе приговоре оцијенио неоснованим, указујући да су редовни судови поступали на правилан и законит начин и да је апелација оптерећена понављањем жалбених навода. Осим тога, апеланти су се упустили у тумачење одредаба материјалног права, чинећи то на селективан начин и тумачећи те одредбе потпуно произвољно. Посебно је напоменуто да се у околностима конкретног случаја суштински ради о незадовољству апеланата неуспјехом у спору, па је предложено да се апелација одбаци као очигледно неоснована.

V. Релевантни прописи

19. У **Закону о заштити од клевете** ("Службени гласник Републике Српске" број 37/01) релевантне одредбе гласе:

Члан 1. став 1. тачка а)

Овим законом уређују се прихватљива ограничења слободе изражавања у погледу грађанске одговорности за штету нанесену угледу физичког или правног лица изношењем или преношењем нечег неистинитог и потврђује да:

а) право на слободу изражавања, које је гарантовано Уставом Републике Српске и Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода, представља један од основа демократског друштва, посебно када се ради о питањима од политичког и јавног интереса;

Члан 5.

Одговорност за клевету

(1) Свако пословно способно лице које проузрокује штету угледу физичког или правног лица изношењем или преношењем изражавања нечег неистинитог, идентификујући то лице трећем лицу, одговорно је за клевету, ако је то лице проузроковало штету у својству аутора, уредника

или издавача изражавања, или у својству лица које је на неки други начин ефикасно контролисало садржај тог изражавања, као и правно лице које је објавило изражавања.

(2) Лице из става 1. овог члана је одговорно за изазвану штету ако је намјерно или услед непажње изнијело или пронело изражавања.

(3) Када се изражавања односи на питања од политичког или јавног интереса, лице из става 1. овог члана је одговорно за изазвану штету изношењем или доношењем изражавања ако је то лице знало да је изражавања неистинито или је непажњом занемарило неистинитост изражавања. Исти стандард одговорности примјењује се ако је оштећени био или је јавни службеник или је кандидат за функцију у јавном органу и ако врши, према општем схватању јавности, значајан утицај на питања од политичког или јавног интереса.

Изузеци од одговорности

Члан 6.

(1) У сљедећим случајевима неће се одговарати за клевету:

а) ако се ради о изражавању мишљења или када је изражавања у суштини истинито;

б) ако је лице које је наводно проузроковало штету било по закону обавезно износити или проносити изражавања, или износити или проносити изражавања у току законодавног, судског или управног поступка;

в) ако је изношење или доношење изражавања било разумно.

(2) Када суд доноси овакву одлуку, узима у обзир све околности случаја, нарочито укључујући: начин, облик и вријеме изношења или доношења изражавања, природу и степен проузроковане штете, добронамјерност и придржавање опште прихваћених професионалних стандарда од стране штетника, вјероватност да би штета настала и да изражавања није изнесено или пронесено, податак да ли изражавања садржи објективну и тачну информацију о изражавању других лица, и да ли се односи на питања из приватног живота оштећеног или питања од политичког или јавног значаја.

Члан 13.

Овај закон је *lex specialis* у односу на све друге законе. За све што није регулисано овим законом примењиваће се одредбе Закона о облигационим односима, Закона о извршном поступку и Закона о парничном поступку који су на снази у Републици Српској.

20. У **Закону о облигационим односима** ("Службени лист СФРЈ" бр. 29/78, 39/85, 46/85 и 57/89, "Службени гласник Републике Српске" бр. 17/93, 3/96 и 39/03) релевантне одредбе гласе:

Члан 154. став 1.

(1) Ко другоме проузрокује штету дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице.

Члан 200.

(1) За претрпљене физичке болове, за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободе или права личности, смрти блиског лица, као и за страх суд ће, ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдава, досудити правичну накнаду, независно од накнаде материјалне штете као и у њеном одсуству.

(2) Приликом одлучивања о захтеву за накнаду нематеријалне штете, као и о висини њене накнаде, суд ће водити рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи

та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

VI. Допустивост

21. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

22. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме побија, испрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку којег је користио.

23. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Окружног суда број 71 0 П 096714 14 Гж од 26. фебруара 2015. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорену пресуду апеланти су примили 5. марта 2015. године, а апелација је поднесена 30. априла 2015. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда, јер не постоји неки други формални разлог због којег апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

24. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

25. Апеланти оспоравају пресуде редовних судова указујући да су тим пресудама повријеђена њихова права из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције, те члана 17 Европске конвенције.

26. С тим у вези, Уставни суд има у виду да је оспореним одлукама усвојен тужбени захтјев према којем су апеланти обавезани да тужиоцу надокнаде нематеријалну штету по основу претрпљених душевних болова у одређеном новчаном износу за изнесену клевету учињену путем средства јавног информисања – штампе.

27. Будући да се суштина захтјева апеланата односи на заштиту "права на слободу изражавања" и из тога проистекле обавезе на накнаду штете, које је заштићено чланом 10 Европске конвенције, Уставни суд ће, слиједећи праксу Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд), испитати да ли се у конкретном случају ради о неистинитом изношењу чињеница (клевети) или вриједносном суду (мишљењу), односно да ли су редовни судови дали довољне и релевантне разлоге за ускраћивање заштите права апеланата на слободу изражавања.

Право на слободу изражавања

28. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

х) Слободу изражавања.

29. Члан 10 Европске конвенције гласи:

1. Свако има право на слободу изражавања. Ово право обухвата слободу сопственог мишљења, примања и саопштавања информација и идеја без мијешања јавне

власти и без обзира на границе. Овај члан не спречава државе да захтијевају дозволе за рад радио, телевизијских и кинематографских предузећа.

2. Пошто остваривање ових слобода повлачи за собом дужности и одговорности, оно се може подвргнути формалностима, условима, ограничењима или казнама прописаним законом и неопходним у демократском друштву у интересу националне безбједности, територијалног интегритета или јавне безбједности, ради спречавања нереда или криминала, заштите здравља или морала, заштите угледа или права других, спречавања откривања информација добијених у повјерењу, или ради очувања ауторитета и непристрасности судства.

а) Општи принципи

30. Уставни суд подсјећа да право на слободу изражавања из члана 10 Европске конвенције спада у групу тзв. квалификованих права за која је карактеристично да првим ставом дефинишу само право, а другим ставом дефинишу дозвољена мијешања и ограничења тих права под условима прописаним другим ставом. Ова слобода се, уз ограничења из члана 10 став 2 Европске конвенције, не односи само на "информације" или "идеје" које су примљене позитивно, или се сматрају неувредљивим, или према њима нема становишта, већ и на оне које вријеђају, шокирају и узнемиравају (види, Европски суд, *Selistö против Финске*, пресуда од 16. новембра 2004. године, апликација број 56767/00, став 46, и Одлука број АП 1203/05 од 27. јуна 2006. године, тачка 42). Ова слобода, ипак, није апсолутна и може бити ограничена због околности и под условима наведеним у члану 10 став 2 Европске конвенције под којима се јавна власт може мијешати у уживање слободе изражавања. Стога је кључна улога и задатак независног судства да у сваком појединачном случају јасно утврди границу између оправданих и потребних, те неоправданих и непотребних ограничења која неки принцип потврђују као правило, или га негирају као пуку декларацију.

31. Уставни суд, такође, указује на то да је у оквиру члана 10 став 2 Европске конвенције мало простора за ограничавање политичког говора или дебате о питањима од јавног интереса. У том смислу, границе прихватљивог критицизма су шире кад су у питању јавне личности као што су политичари него кад су у питању приватна лица. За разлику од приватних лица, јавне личности се неизбјежно и свјесно стављају пред оцјену јавности, а њихове ријечи и дјела изложени су пажљивијем испитивању јавности, па, стога, морају да покажу и већи степен толеранције (види, Европски суд, *Hriso против Словачке*, пресуда од 20. јула 2004. године, апликација број 49418/99, став 40 [е]). Европски суд, такође, подржава право на саопштавање информација у доброј вјери о питањима од јавног интереса чак и када таква саопштења садрже неистините или штетне изјаве о приватним лицима (види, Европски суд, *Bladet Tromsø и Stensaas против Норвешке* [GC], бр. 28114/95, став 50) и наглашава да се мора узети у обзир да ли се спорно изражавање односи на лични живот појединца, или на његово поступање у некој другој друштвеној сфери.

32. У вези са ограничењима која се тичу права на слободу изражавања и која су прописана у члану 10 став 2 Европске конвенције, Уставни суд напомиње да је у сваком појединачном случају потребно утврдити да ли су домаће власти примјениле стандарде који су у складу с принципима установљеним у члану 10 Европске конвенције, као и да ли су домаће власти засновале своје одлуке на прихватљивој анализи релевантних чињеница.

б) Примјена наведених принципа на конкретан случај

33. Доводећи наведене опште принципе у везу с чињеницама конкретног предмета (на неке од њих су указали апеланти), Уставни суд запажа да су у конкретном случају оспорене пресуде донесене на основу одредаба 33К и 30О из чега произилази да је мијешање у право на слободу изражавања прописано законом. Ови закони су јавно објављени у службеном гласилу, њихов текст је јасан, приступачан и предвидљив. Осим тога, оспорене пресуде су донесене у грађанској парници коју је покренуо тужилац против апеланата због доношења штете његовом угледу, па је јасно да је циљ мијешања у право апеланата на слободу изражавања заштита "угледа или права других" у оквиру права на приватност, дакле, угледа тужиоца, што је, свакако, легитиман циљ.

34. Уставни суд, имајући у виду принцип пропорционалности, даље треба испитати да ли су у оспореним пресудама узети у обзир сви фактори који су били одређујући у закључку да су у конкретном случају апеланти проузроковали штету тужиоцу. За Уставни суд се са тог аспекта поставља питање да ли је у конкретном случају направљена јасна дистинкција између чињенице и вриједносне оцјене, те да ли су узети у обзир сви остали фактори без обзира на то да ли је у питању чињеница или вриједносни суд, и то: друштвени статус тужиоца, начин, облик и вријеме доношења или доношења изражавања, природа и степен проузроковане штете, податак да ли изражавање садржи објективну и тачну информацију (дјелимично или потпуно), да ли је доношење или доношење изражавања било разумно, да ли су испоштовани општеприхваћени професионални стандарди и, коначно, да ли се ради о питањима од јавног значаја, или су изнесене тврдње које се тичу тужиоцеве приватности.

35. Имајући у виду наведене релевантне критеријуме, Уставни суд запажа да су редовни судови приликом одлучивања о захтјеву тужиоца имали у виду неспорну чињеницу која је утврђена у првостепеном поступку и као таква поновљена у образложењу другостепене пресуде, а тиче се објављивања чланка под називом "Ћубретом затрпао пут комшијама". При оцјени да ли у конкретном случају постоји основ да се тужиоцу досуди накнада штете због клевете редовни судови су имали у виду чињеницу да је евидентно постојао проблем с цурењем фекалних вода са имања тужиоца на сеоски пут и то да општи интерес у конкретном случају допушта покретање питања о евентуалном квалитету рада комуналних и ветеринарских служби. Из образложења пресуда, даље, произилази да тужилац, на основу доказа које је у поступку извео, није доказао истинитост својих навода у цјелини, конкретно није доказао неистинитост тврдњи из спорног текста [...]"да из његових помоћних објеката (штала и свињац) не тече 'осока' (фекална вода) на сеоски пут"....], јер су те чињеничне наводе из текста потврдили неки од саслушаних свједока (осам од 15 саслушаних) који су имали непосредна сазнања о томе (службена лица) због чега им је суд у цјелости поклатио вјеру. Наведене тврдње није негирао ни тужилац приликом саслушања у својству парничне странке, па је с тим у вези закључено да тужилац није доказао да су сви наводи из спорног текста били неистинити, јер је претходни дио, како је утврђено, истинит. Стога је закључено да тужиоцев тужбени захтјев није основан у цјелини, већ дјелимично јер апеланти у дијелу спорног текста нису изнијели неистините, већ истините чињенице. С друге стране је, такође, на основу изведених доказа, закључено да је тужилац доказао неистинитост другог дијела навода из спорног текста [...]"да дуже од десет година ђубре из своје штале истовара на пут који користи 18 домаћинстава из

тог села, да загађује оближњи извор воде на којем се напаја стока"...], односно да апеланти, насупрот томе, нису доказали истинитост ових навода, па је у том дијелу утврђена одговорност апеланата за накнаду штете учињене клеветом. При извођењу таквог закључка судови су се, како произилази из образложења оспорених пресуда, руководили искључиво примјеном правила о терету доказивања и то на околност истинитости, односно неистинитости изнесених тврдњи у спорном тексту. У вези с тим је појашњено да општи интерес, који евидентно постоји и тиче се квалитета рада комуналних, ветеринарских, па и полицијских служби, и слобода изражавања не могу да се бране изношењем неистинитих чињеница које представљају напад на углед неког лица и које, стога, не могу да се сматрају критиком, те да је при утврђивању одговорности за клевету довољно да је услјед изношења неистине постојала могућност да се повриједи углед, што је у условима друштвеног уређења, моралних принципа и окружења у којем оштећени (туžilаци) живи подобно да умањи његову моралну и друштвену вриједност и да га изложи порузи и потцењивању, те да га учини недостојним за вршење неких друштвених или државних функција.

36. У вези са наведеним становиштем, Уставни суд запажа да је постојање одговорности апеланата за накнаду штете учињене клеветом (неистинитим изношењем чињеница), као и непостојање ове одговорности (у једном дијелу) образложено тумачењем смисла одредаба материјалног права, дакле, одредаба ЗЗК из којих, према оцјени редовних судова, произилази искључива примјена правила о терету доказивања. То, даље, упућује, како је наведено у пресудама, на обавезу тужиоца, с једне стране, и апеланата, с друге стране (као парничних странака), да у поступку докажу истинитост својих тврдњи и навода, јер супротно указује на њихову неистинитост (клевету).

37. Међутим, у околностима конкретног случаја поставља се питање да ли су чињенице из цјелокупног спорног текста доведене у контекст свих осталих релевантних критеријума наведених у ставу 33 ове одлуке, те материјалних одредаба из члана 5 ЗЗК којима је прописана одговорност за клевету и изузетака од ове одговорности који су прописани у члану 6 ЗЗК као *lex specialis* у односу на друге законе. Наведеним одредбама је, између осталог, прописано да одговорност постоји ако су неистините чињенице изнесене намјерно или услјед непажње (постојање свијести), односно да ова одговорност не постоји ако је изражавање у суштини истинито и разумно. У том смислу, Уставни суд примјећује да у поступку пред редовним судовима није било спорно да су поједини наводи из спорног текста били истинити (цурење фекалне воде на пут), а поједини, који се тичу истог догађаја, због тога што их апеланти нису на адекватан начин доказали (да тужилац у физичком смислу дуже од десет година ђубре истовара на пут) оцијењени су као очигледно неистинити.

38. С тог аспекта, имајући у виду наведено, Уставни суд није могао да оцијени да су се редовни судови при евидентној потреби која допушта покретање питања о евентуалном квалитету рада комуналних и ветеринарских служби уопште бавили спорним изражавањем у вези с критеријумима успостављеним у материјалним одредбама ЗЗК и стандардима успостављеним у члану 10 Европске конвенције (статус тужиоца, јавни интерес, прихватљива критика...), будући да су тврдње тужиоца, чији статус и друштвени положај у оспореним пресудама нису дефинисани, па, према томе, и основ тужбеног захтјева (у једном дијелу) за накнаду штете учињене клеветом, прихваћене искључиво због недостатка адекватног доказа на околност тврдњи које су апеланти изнијели у једном дијелу спорног текста из чега је

произашао закључак о њиховој очигледној неистинитости, односно учињеној клевети. Ово нарочито имајући у виду да су наводи који су изнесени у чланку којим је, према закључку судова, тужилац оклеветан, како произилази из образложења оспорених одлука, имали довољан чињенични основ (што произилази из садржаја доказа презентованих у првостепеној пресуди).

39. Уставни суд, у том смислу, подсјећа на пресуду Европског суда у предмету *Dalban protiv Румуније* (пресуда од 28. септембра 1999. године, тач. 49-50) у којој је апликант, новинар, написао чланак у којем се говорило о низу превара које је починио извршни директор пољопривредног предузећа у својини државе с којим је био повезан један од сенатора, због чега су га домаћи судови санкционисали. Европски суд је, утврђујући кршење права на слободу изражавања, навео да нема доказа према којима је опис догађаја из чланка потпуно неистинит и да је циљ био искључиво подстицање клеветничких изјава против извршног директора и сенатора, да није писао о аспектима приватног живота, већ о његовом понашању и држању у својству изабраног представника и да се новинари под одређеним околностима могу ослонити на гласине када извјештавају о питањима од јавног интереса. Домаћи судови су сматрали да начин на који је апликант изнио своје мишљење не одговара реалности и да се, стога, ради о клевети, те да је чињеница према којој није било основа да се против извршног директора покрене кривични поступак због наводних превара недовољна да се утврди да је информација у чланку неистинита.

40. Имајући у виду наведену праксу, као и успостављене критеријуме, Уставни суд сматра да су редовни судови, пропуштајући да разјасне да ли је у околностима конкретног случаја постојао легитимни интерес да се локална заједница обавијести о евидентним проблемима који су изнесени у спорном тексту, чија је истинитост оспореним пресудама дјелимично потврђена, као и да спорно изражавање (у другом дијелу) доведу у шири контекст (постојећег проблема у вези са одлагањем и истицањем нечистоћа на пут) релевантних одредаба ЗЗК, дакле, оних које прописују одговорност за клевету и оних које прописују изузетке од ове одговорности, и стандарда успостављених у одредби члана 10 Европске конвенције, прекорачили границе "слободне процјене" коју, у смислу члана 10 Европске конвенције, апеланти уживају. Из наведеног произилази да, у смислу праксе Европског суда (*mutatis mutandis*, *Шабановић против Црне Горе*, пресуда од 31. маја 2011. године, став 42), у свјетлу "овог прилично ограниченог приступа цијелој ствари, тешко да се може рећи да разлози које су навели домаћи судови могу да се сматрају релевантним и довољним". У вези с тим, Уставни суд понавља да је унутар члана 10 став 2 Европске конвенције мало простора за ограничавање расправе о питањима од јавног интереса, чије су постојање у конкретном случају редовни судови констатовали наводом да општи интерес на који су се апеланти позвали заиста допушта покретање питања о евентуалном квалитету рада комуналних и ветеринарских служби, као и полиције, али се тај интерес не може бранити (дјелимичним) изношењем неистинитих чињеница. С обзиром на наведено, Уставни суд сматра да такво мијешање у право апеланата на слободу изражавања у околностима конкретног случаја није било нужно у демократском друштву.

41. На основу свега наведеног, Уставни суд закључује да је у околностима конкретног случаја повријеђено право апеланата на слободу изражавања из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције.

Остали наводи

42. С обзиром на закључке о повреди права из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције, Уставни суд сматра да нема потребе да посебно испитује наводе о повреди права из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције и права из члана 17 Европске конвенције.

VIII. Закључак

43. Уставни суд закључује да постоји повреда права на слободу изражавања из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције када су редовни судови, пропуштајући да оцијене да ли је у околностима конкретног случаја постојао легитимни интерес да се локална заједница обавијести о евидентним проблемима који су изнесени у спорном тексту, чија је истинитост оспореним пресудама дјелимично потврђена, као и да спорно изражавање (у другом дијелу) доведу у контекст релевантних одредаба ЗЗК, оних које прописују одговорност за клевету и оних које прописују изузетке од ове одговорности, те стандарда успостављених у одредби члана 10 Европске конвенције. Тиме су прекорачили границе "слободне процјене" коју, у смислу члана 10 Европске конвенције, апеланти уживају, што је резултирало мијешањем у право апеланата на слободу изражавања, које у околностима конкретног случаја није било нужно у демократском друштву.

44. На основу члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

45. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник

Уставног суда Босне и Херцеговине

Мирсад Ђеман, с. р.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вјећу, у предмету број **AP 2193/15**, рјешавајући апелацију **"NPC International" d.o.o. Banja Luka i dr.**, на основу члана VI/3.b) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став (2) таčka б), члана 59. ст. (1) и (2) и члана 62. став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – преčišчени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Мирсад Ђеман, предсједник

Мато Тодић, потпредсједник

Златко М. Кнежевић, потпредсједник

Валерија Галић, судија

Миодраг Симовић, судија

Сеада Palavriћ, судија

на сједници одржаној 15. новембра 2017. године донио је

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Усваја се апелација **"NPC International" d.o.o. Banja Luka, Đoke Kesića i Gorana Rosića**.

Утврђује се повреда права на слободу изражавања из члана II/3.h) Устава Босне и Херцеговине и члана 10. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Округног суда у Банjoj Luci број 71 0 P 096714 14 Gž од 26. фебруара 2015. године.

Предмет се враћа Округном суду у Банjoj Luci, који је дужан да по hitnom поступку донесе нову одлуку, у складу са чланом II/3.h) Устава Босне и Херцеговине и чланом 10. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Округном суду у Банjoj Luci да, у складу са чланом 72. став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у

roku од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

OBRAZLOŽENJE**I. Uvod**

1. "NPC International" d.o.o. Banja Luka, Đoko Kesić из Београда и Goran Rosić из Banje Luke (у даљњем тексту: првоапелант, другоапелант, трећеапелант или апеланти), које заступа Dejan Miletić, адвокат из Banje Luke, поднјели су 30. априла 2015. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Округног суда у Банjoj Luci (у даљњем тексту: Округни суд) број 71 0 P 096714 14 Gž од 26. фебруара 2015. године и Пресуде Основног суда у Банjoj Luci (у даљњем тексту: Основни суд) број 71 0 P 096714 13 P 2 од 26. септембра 2014. године.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. На основу члана 23. Правила Уставног суда, од Округног суда, Основног суда и Боже Шућуре (у даљњем тексту: туžilј) затражено је 19. септембра 2017. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Основни суд и опунomoћеник туžilј Radmila Plavšić, адвокат из Banje Luke, доставили су одговоре на апелацију у периоду од 29. септембра до 10. октобра 2017. године. Округни суд није доставио одговор на апелацију.

III. Činjenično stanje

4. Čинjenice predmeta које произлазе из апелационих навода и докумената предочених Уставном суду могу се сумирати на слjedeћи начин:

5. Одлучујући у правној ствари туžilј против апеланата, који су имали процесну позицију трећетуженог, четвртуженог и петотуженог, ради накнаде штете за душевне болове проузроковане клеветом, Основни суд је донио Пресуду број 71 0 P 096714 13 P 2 од 26. септембра 2014. године, која је потврђена Пресудом Округног суда (осим у дијелу одлуке о трошковима поступка), којом је туžбени захтев дјеломично усвојен, а у преосталом дијелу одбијен. Naиме, у ставу 1. наведене пресуде обавезани су апеланти (као и првотуžени и друготуžени) да туžilју на име нематеријалне штете за душевне болове проузроковане клеветом solidarno исплате износ од 2.000,00 KM са законском затезном каматом од 26. септембра 2014. године. У ставу 2. исте пресуде у преосталом дијелу је одбијен туžбени захтев (преко досуђеног износа који чини разлика између траженог и досуђеног износа) и у дијелу у којем је туžilј тражио да првоапелант по правоснажности пресуде у дневном издању "Press RS" повуче текст објављен у броју 1.138 и да се јавно извини туžilју због објављивања неистинитих информација.

6. Из образложења пресуде произлази да је туžilј свој захтев за накнаду штете utemeljiо на тексту који је објављен у дневним новинама "Press RS" број 1.138 од 7. августа 2010. године под насловом "Ћубретом затрпао пут комшијама" и поднасловом "Боžo Шућур из Han Kola код Banje Luke дуће од десет година дубре из своје штале истовара на пут који користи осамнаест домаћинстава из tog села", који је, како је наведено у туžби, најављивао опширног текста објављеног на странaма 10 и 11 у којима је о туžilју изнесен низ неистина, између осталог, да загађена вода из његове штале трује сток, да је пут који користи још осамнаест фамилија, због немара туžilј, стално надубрен, да туžilј у дубретарник baca и угинуле животиње, те да су на страни 11 објављене двије фотографије на којима су штале испред којих је расута дубре. У туžби је, даље, наведено да је првоапелант објавом спорног новинског чланка изнио и пренио неистините

informacije o tužitelju i učinio ih dostupnim javnosti, da je tekst sačinjen na osnovu neprovjerenih informacija, jer su prvotuženi i drugotuženi (Milan Šućur i Mladen Šućur) sa zlom namjerom iznosili neistinite informacije o tužitelju, da je u pitanju malo selo Sjutrašnjica u kojem se svi dobro poznaju i da je zbog toga tužitelj izložen prezivim pogledima i zlu radim komentarima zbog kojih ima konstantno osjećanje grča, tjeskobe i straha. Stoga je predložio da se prvotuženi, drugotuženi i apelanti obavežu da mu solidarno, zbog duševnih bolova prouzrokovanih klevetom, isplate iznos od 11.000,00 KM.

7. Apelanti su u odgovoru na tužbu iznijeli sljedeće: da je tužbeni zahtjev neosnovan, jer je sporni tekst napisan i objavljen u skladu s propisima koji reguliraju javno informiranje (Kodeksom za štampu i Zakonom o zaštiti od klevete, u daljnjem tekstu: ZZK) čije odredbe štite pravo na slobodu izražavanja, da je iz teksta vidljivo da autor ni u jednom trenutku nije iznosio vlastite opservacije i mišljenja povodom predmetnog događaja, već da je prenio tvrdnje tužiteljevih komšija (prvotuženog i drugotuženog), da je u tekstu objavljena izjava tužiteljeve supruge (Slobodanke Šućur) koja je navela da je optužbe na račun njene porodice iznio njihov komšija (prvotuženi) i da je, zatim, u tekstu naveden stav tužiteljeve porodice koja odbacuje sve optužbe u vezi sa otjecanjem fekalija iz spornog dubretarnika koji se nalazi na parceli na kojoj žive. Iz navedenog, prema mišljenju apelanata, proizlazi da su ispoštovane navedene zakonske odredbe, posebno odredba člana 5. Kodeksa za štampu koja glasi: "Kod izvještavanja i komentara kontroverze, novine i periodična izdanja će se potruditi saslušati i predstaviti sve strane u sporu." Osim toga, prvoapelant je istakao da iz dokumenta Odjeljenja Komunalne policije od 14. maja 2007. godine proizlazi da je kontrolom utvrđeno da se sa posjeda tužitelja izljevaju fekalije na nekategorizirani seoski put iako tužitelj tvrdi da pomoćni objekti (štale) pripadaju njegovoj snahi koja živi na istom imanju na kojem živi i tužitelj.

8. U toku postupka su provedeni dokazi na okolnost tvrdnji iz tužbe i odgovora na tužbu, i to uvid i čitanje pismene dokumentacije, između ostalog, spornog teksta, zatim, zapisnika o izvršenoj kontroli Komunalne policijske inspekcije od 5. jula 2007. godine, prekršajni nalog od 3. maja 2007. godine, obavijesti Odjeljenja Komunalne policije Grada Banja Luka od 14. maja 2007. godine, slike lica mjesta sa objašnjenjem fotografija sačinjenih povodom izlivanja fekalija, saslušanje tužitelja, prvotuženog i drugotuženog u svojstvu pamičnih stranaka, te saslušanje svjedoka (ukupno 15).

9. Osnovni sud je nakon izvedenih dokaza, njihove analize i ocjene, prije svega, konstatirao nespornu činjenicu iz koje proizlazi da su apelanti 7. augusta 2010. godine objavili novinski članak pod nazivom "Dubretom zatrpao put komšijama". Među pamičnim strankama je bilo sporno da li je iznesenim informacijama u spornom tekstu tužitelju nanjena nematerijalna šteta u vidu duševnih bolova i da li su apelanti zbog toga odgovorni.

10. S tim u vezi, Osnovni sud je istakao da je u odredbi člana 5. ZZK propisana odgovornost za klevetu, a u odredbi člana 6. stav 1. ZZK su propisani izuzeci od ove odgovornosti. S tog aspekta Osnovni sud je u obrazloženju presude analizom citiranih odredaba zaključio da je u njima suštinski propisano sljedeće: da je za klevetu odgovorno svako poslovno sposobno lice koje prouzrokuje štetu ugledu fizičkog lica iznošenjem ili pronošenjem izražavanja nečeg neistinitog, da je lice odgovorno za izazvanu štetu ako je namjerno ili uslijed nepažnje iznijelo ili pronijelo izražavanje, da je lice odgovorno kada se izražavanje odnosi na pitanja od javnog interesa ako je to lice znalo da je izražavanje neistinito, ili je nepažnjom zanemarilo neistinitost izražavanja. U pogledu izuzetaka od odgovornosti za klevetu, Osnovni sud je naveo da, prema zakonskoj odredbi, ova odgovornost ne postoji

ako se radi o izražavanju mišljenja, ili kada je izražavanje u suštini istinito, ako je lice koje je, navodno, prouzrokovalo štetu bilo po zakonu obavezno iznositi ili pronošiti izražavanje, ili iznositi ili pronošiti izražavanje u toku zakonodavnog, sudskog ili upravnog postupka i ako je iznošenje ili pronošenje izražavanja bilo razumno. Tumačenjem smisla navedenih odredaba Osnovni sud je zaključio da je, u suštini, teret dokazivanja osnovanosti tužbenog zahtjeva na tužitelju (da mu je uslijed određenog izražavanja nanjena šteta), a na apellantima kao tuženim je teret dokazivanja da je izražavanje bilo istinito (zasnovano na istinitim činjenicama), odnosno neistinito, ako je po zakonu bio obavezan iznositi ili pronošiti izražavanje i da je to izražavanje bilo razumno.

11. Ocjenjujući izvedene dokaze u skladu sa odredbama materijalnog prava, konkretno odredbama ZZK, Osnovni sud je utvrdio da je tužitelj dokazao da su mu prvotuženi, drugotuženi i apelanti u tekstu koji je objavio prvoapelant pronošenjem neistinitog izražavanja (u jednom dijelu) prouzrokovali nematerijalnu štetu koja se ogleda u duševnim bolovima zbog povrede ugleda, odnosno da apellantima nisu dokazali da je njihovo izražavanje bilo istinito (u jednom dijelu), dakle, zasnovano na istinitim činjenicama. Imajući u vidu da tužitelj klevetničkim smatra sve navode u spornom tekstu, Osnovni sud je na okolnosti koje su bitne za odlučivanje o osnovanosti tužbenog zahtjeva, konkretno istinitosti spornih navoda, proveo dokaz saslušanjem tužitelja, prvotuženog i drugotuženog u svojstvu pamičnih stranaka, pa budući da su navedeni iskazi bili oprečni, proveo je dokaze saslušanjem brojnih svjedoka (ukupno 15). Nakon toga je, kako je navedeno u obrazloženju presude, utvrdio da tužitelj nije dokazao istinitost svojih navoda u cjelini, konkretno da nije dokazao da iz njegovih pomoćnih objekata u kojima drži stoku ne teku fekalije na put koji vodi ka kući prvotuženog i da nije dokazao da su tuženi i apelanti pejorativnim navodima htjeli da mu nanese štetu. Ovakav zaključak je proizšao, kako je navedeno, na temelju iskaza saslušanih svjedoka koji su potvrdili činjenične navode iz spornog teksta o istjecanju fekalija na put a saznanja su stekli neposredno, prilikom obavljanja službene dužnosti. Osnovni sud je zaključio da tužitelj izvedenim dokazima nije dokazao da su svi navodi iz spornog članka bili neistiniti, jer je u postupku utvrđeno da su navodi u tekstu koji se odnose na curenje fekalija ("osoke") istiniti i da je prvotuženi tužitelju dao određenu svotu novca da riješi problem s curenjem, što, prema mišljenju Osnovnog suda, znači da tužitelj nije dokazao osnovanost tužbenog zahtjeva u cjelini, već samo djelomično.

12. U tom smislu je, u pogledu djelomične osnovanosti preostalog dijela tužbenog zahtjeva, utvrđeno da je tužitelj dokazao da su neki navodi iz spornog teksta bili klevetničkog karaktera (neistiniti), i to "da tužitelj duže od deset godina dubre iz svoje štale istovara na put koji koristi osamnaest domaćinstava iz tog sela (jer tuženi i apelanti nisu dokazali da tužitelj, kako bi se jezičkim tumačenjem smatralo, fizički svoje dubre istovara na put), niti su dokazali da put koristi 18 domaćinstava, već samo prvotuženi i povremeno svjedok I.Š., i da tužitelj zagađuje obližnji izvor vode na kojem se napaja stoka", budući da apellantima suprotno tome nisu dokazali. Obrazlažući neosnovanost navoda iz odgovora na tužbu prema kojima apellant iznesenim sadržajem teksta negiraju odgovornost za klevetu, Osnovni sud je naveo da se opći interes i sloboda izražavanja, na koje se pozivaju apellant, koji zaista dopuštaju pokretanje pitanja o eventualnom kvalitetu rada komunalnih i veterinarskih službi, kao i policije, ne mogu braniti iznošenjem neistinitih činjenica koje predstavljaju napad na ugled nekog lica i koje se, zbog toga, ne mogu smatrati kritikom koju su ova lica dužna tolerirati s obzirom na zanimanje koje obavljaju. Stoga je utvrđeno da objavljivanje spornog novinskog članka u jednom dijelu predstavlja činjenično izražavanje koje ima elemente klevete, pa su apellant obavezani da tužitelju naknade štetu koju su mu takvim izražavanjem prouzrokovali.

13. U pogledu visine tužbenog zahtjeva, Osnovni sud je utvrdio da je on previsoko postavljen budući da je prethodno ocijenjeno da je tužbeni zahtjev djelomično, a ne u cjelini, osnovan. S tim u vezi je iz iskaza tužitelja i iskaza tri saslušana svjedoka utvrđeno da je tužitelj, kao što bi i svaki prosječan čovjek, pretrpio određena negativna osjećanja uzrokovana spornim novinskim člankom. Ocjenjujući sve okolnosti propisane odredbom člana 11. ZZK, kao i okolnosti koje propisuje odredba člana 200. Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO), utvrđeno je da je adekvatna novčana satisfakcija za duševne bolove koje su apelanti prouzrokovali tužitelju iznos od 2.000,00 KM zbog čega su obavezani da ih solidarno isplate tužitelju. Dosuđena naknada štete u iznosu od 2.000,00 KM, kako je dalje obrazloženo, predstavlja pravičnu naknadu tužitelju za duševne bolove zbog povrede ugleda čiji je cilj satisfakcija koja ne smije težiti drugim ciljevima, tako da se svrha tražene naknade štete postiže obavezom apelanata da tužitelju, zbog učinjene klevete, isplate dosuđeni iznos (kao satisfakciju za pričinjenu štetu). U preostalom dijelu, preko dosuđenog iznosa, tužbeni zahtjev je odbijen.

14. Okružni sud je, odlučujući o žalbi apelanata, donio Presudu broj 71 O P 096714 14 GŽ od 26. februara 2015. godine kojom je žalba odbijena i prvostepena presuda potvrđena, osim u dijelu odluke o troškovima parničnog postupka. Okružni sud je, nakon ispitivanja osporene presude u pogledu žalbenih tvrdnji apelanata prema kojima izražavanje u spornom članku ne predstavlja klevetu zbog toga što je bilo razumno u smislu člana 6. stav 1. tačka v) ZZK naveo da štampa ima veoma važnu ulogu u demokratskom društvu, ali da se ne smiju prekoračiti određene granice, naročito imajući u vidu zaštitu reputacije i prava drugih i potrebu da se spriječi objavljivanje povjerljivih informacija. Dužnost štampe je da na način koji je u skladu sa njenim odgovornostima pruži i saopći informacije i ideje o svim pitanjima od javnog interesa a, s druge strane, pravo javnosti jeste da dobije takve informacije. Međutim, Okružni sud smatra da način objavljivanja spornog članka na naslovnoj strani dnevnih novina "Press RS" i samog naslova članka "Dubretom zatrpao put komšijama" ne predstavlja iznošenje ili pronošenje izražavanja koje je bilo razumno. S tim u vezi je navedeno da iz izvedenih dokaza ne proizlazi da je tužitelj dubretom zatrpao put komšijama i da je zbog toga zagađen lokalni izvor vode, pa se ne može govoriti da je to izražavanje bilo razumno, jer je očigledno neistinito. Samim tim, kako je dalje obrazloženo, iznošenje takvog izražavanja nije dužnost apelanata da javnost obavještava neistinitim izražavanjem, pa žalbeni prigovori nisu doveli u sumnju pravilnost i zakonitost pobijane presude iz koje proizlazi da su u spornom tekstu, iznoseći neistinu (klevetu) o tužitelju, apelanti zloupotrijebili pravo na slobodu izražavanja. Prvostepena presuda je potvrđena i u pogledu dosuđene visine naknade kao satisfakcije za pričinjenu štetu tužitelju (duševne bolove za povredu ugleda izazvanu iznošenjem klevete), a u pogledu odluke o troškovima postupka je preinačena tako što su apelanti obavezani da tužitelju isplate troškove postupka, umjesto da svaka stranka snosi svoje troškove.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

15. Apelanti smatraju da je osporenim odlukama povrijeđeno njihovo pravo iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije i člana 17. Evropske konvencije. Obrazlažući povredu navedenih prava, apelanti ukazuju da su redovni sudovi utvrdili visinu nematerijalne štete u vidu duševnih bolova tužitelja, a da tokom postupka na te okolnosti tužitelj nije

izveo niti jedan dokaz, pozivajući se pri tome na stav Ustavnog suda iz predmeta broj AP 3001/10 od 5. septembra 2013. godine. Prema njihovom mišljenju, u pogledu pogrešnog utvrđenja redovnih sudova da su u okolnostima konkretnog slučaja u spornom tekstu iznijeli neistinite činjenice o tužitelju i da su ga na taj način oklevetali, apelanti su naveli da se sporni članak bavio temom od općeg interesa za javnost (kvalitetom komunalnih i veterinarskih usluga putem nadležnih službi), da su podatke o predmetnom događaju dobili od prvotuzenog i drugotuzenog (komšija tužitelja) koji su detaljno opisali spornu situaciju i činjenice u vezi sa tom situacijom, da su, zatim, kontaktirali sa suprugom tužitelja i njegovom snahom za koju je tužitelj tvrdio da je vlasnica pomoćnih objekata za stoku iz kojih cure fekalije, a zatim i sa pomoćnikom načelnika Odjeljenja Komunalne policije u Banjoj Luci. Stoga je njihova namjera, kako su dalje istakli, u spornom novinskom tekstu bila da se navodi o opisanoj situaciji prenesu objektivno, a to, dalje, znači da su postupali zakonito i razumno. Osim toga, apelanti su ukazali da ne postoji odgovornost za štetu u okolnostima konkretnog slučaja, prije svega, zato što su sudovi utvrdili odgovornost za štetu bez ikakvih jasnih parametara, budući da su utvrđivali da li su navodi iz spornog teksta formalno istiniti umjesto da su utvrđivali da li su navodi u suštini istiniti. S tim u vezi su ukazali na pogrešnu primjenu odredaba ZZK, konkretno člana 5. ovog zakona umjesto člana 6. ZZK, kojima su propisani izuzeci od odgovornosti za štetu učinjenu klevetom, budući da je navedenom odredbom propisano da ne postoji odgovornost za štetu ukoliko je objavljivanje u suštini istinito, a prema njihovom mišljenju jeste, jer iz svih provedenih dokaza proizlazi zaključak da tužitelj dopušta da se iz njegovih objekata u kojima drži stoku slijeva nečista fekalna voda ("osoka") u periodu koji traje već 10 godina i da pri tome ne preduzima ništa kako bi se to spriječilo. S obzirom na te činjenice, za apelante se postavlja opravdano pitanje kakav status i ugled je tužitelj uživao u sredini u kojoj živi a u tom pravcu u postupku nije izveo niti jedan dokaz, pa se zaključak redovnih sudova ne može tumačiti drugačije nego kao proizvoljan. Ovo naročito imajući u vidu da su u spornom tekstu prenesene izjave drugih lica, mještana (prvotuzenog i drugotuzenog) i da je tužitelju kao suprotstavljenoj strani data mogućnost da se izjasni o navedenoj situaciji u vezi sa otjecanjem fekalija s njegove parcele na seoski put, kao i predstavnicima nadležne komunalne policije. Stoga, smatraju da je osporenim presudama kojima im je uspostavljena obaveza da tužitelju nadoknade štetu prekršeno pravo na slobodu izražavanja, budući da su u spornom tekstu informacije, riječi i mišljenja dobiveni od lica koja su imala određena saznanja o postojećem problemu s fekalijama i kao takvi preneseni u tekst.

16. Apelanti su predložili da se apelacija usvoji i utvrdi kršenje njihovih prava na koja su u apelaciji ukazali, posebno akcentirajući pravo na slobodu izražavanja, te da se osporena presuda Okružnog suda ukine i predmet vrati tom sudu na ponovno suđenje u skladu sa standardima iz Evropske konvencije i Ustava Bosne i Hercegovine.

b) Odgovor na apelaciju

17. Osnovni sud je naveo da presudom tog suda nisu povrijeđena prava apelanata na koja u apelaciji neosnovano ukazuju i da je presuda potvrđena drugostepenom presudom.

18. U odgovoru na apelaciju opunomoćenik tužitelja je sve apelacione prigovore ocijenio neosnovanim, ukazujući da su redovni sudovi postupali na pravilan i zakonit način i da je apelacija opterećena ponavljanjem žalbenih navoda. Osim toga, apelanti su se upustili u tumačenje odredaba materijalnog prava, čineći to na selektivan način i tumačeći te odredbe potpuno proizvoljno. Posebno je napomenuto da se u okolnostima konkretnog slučaja suštinski radi o nezadovoljstvu apelanata

neuspjehom u sporu, pa je predloženo da se apelacija odbaci kao očigledno neosnovana.

V. Relevantni propisi

19. U **Zakonu o zaštiti od klevete** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 37/01) relevantne odredbe glase:

Član 1. stav 1. tačka a)

Ovim zakonom uređuju se prihvatljiva ograničenja slobode izražavanja u pogledu građanske odgovornosti za štetu nanесenu ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili prenošenjem nečeg neistinitog i potvrđuje da:

a) pravo na slobodu izražavanja, koje je garantovano Ustavom Republike Srpske i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, predstavlja jedan od osnova demokratskog društva, posebno kada se radi o pitanjima od političkog i javnog interesa;

Član 5.

Odgovornost za klevetu

(1) Svako poslovno sposobno lice koje prouzrokuje štetu ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili pronošenjem izražavanja nečeg neistinitog, identifikujući to lice trećem licu, odgovorno je za klevetu, ako je to lice prouzrokovalo štetu u svojstvu autora, urednika ili izdavača izražavanja, ili u svojstvu lica koje je na neki drugi način efikasno kontrolisalo sadržaj tog izražavanja, kao i pravno lice koje je objavilo izražavanje.

(2) Lice iz stava 1. ovog člana je odgovorno za izazvanu štetu ako je namjerno ili usled nepažnje iznijelo ili proneo izražavanje.

(3) Kada se izražavanje odnosi na pitanja od političkog ili javnog interesa, lice iz stava 1. ovog člana je odgovorno za izazvanu štetu iznošenjem ili pronošenjem izražavanja ako je to lice znalo da je izražavanje neistinito ili je nepažnjom zanemarilo neistinitost izražavanja. Isti standard odgovornosti primjenjuje se ako je oštećeni bio ili je javni službenik ili je kandidat za funkciju u javnom organu i ako vrši, prema opštem shvatanju javnosti, značajan uticaj na pitanja od političkog ili javnog interesa.

Izuzeci od odgovornosti

Član 6.

(1) U sljedećim slučajevima neće se odgovarati za klevetu:

a) ako se radi o izražavanju mišljenja ili kada je izražavanje u suštini istinito;

b) ako je lice koje je navodno prouzrokovalo štetu bilo po zakonu obavezno iznositi ili pronositi izražavanje, ili iznositi ili pronositi izražavanje u toku zakonodavnog, sudskog ili upravnog postupka;

v) ako je iznošenje ili pronošenje izražavanja bilo razumno.

(2) Kada sud donosi ovakvu odluku, uzima u obzir sve okolnosti slučaja, naročito uključujući: način, oblik i vrijeme iznošenja ili pronošenja izražavanja, prirodu i stepen prouzrokovane štete, dobronamjernost i pridržavanje opšte prihvaćenih profesionalnih standarda od strane štetnika, vjerovatnost da bi šteta nastala i da izražavanje nije izneseno ili proneseno, podatak da li izražavanje sadrži objektivnu i tačnu informaciju o izražavanju drugih lica, i da li se odnosi na pitanja iz privatnog života oštećenog ili pitanja od političkog ili javnog značaja.

Član 13.

Ovaj zakon je *lex specialis* u odnosu na sve druge zakone. Za sve što nije regulisano ovim zakonom primjenjivaće se odredbe Zakona o obligacionim odnosima, Zakona o izvršnom postupku i Zakona o parničnom postupku koji su na snazi u Republici Srpskoj.

20. U **Zakonu o obligacionim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 46/85 i 57/89, "Službeni glasnik

Republike Srpske" br. 17/93, 3/96 i 39/03) relevantne odredbe glase:

Član 154. stav 1.

(1) Ko drugome prouzrokuje štetu dužan je naknaditi je, ukoliko ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivice.

Član 200.

(1) Za pretrpljene fizičke bolove, za pretrpljene duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti, naruženosti, povrede ugleda, časti, slobode ili prava ličnosti, smrti bliskog lica, kao i za strah sud će, ako nađe da okolnosti slučaja, a naročito jačina bolova i straha i njihovo trajanje to opravdava, dosuditi pravičnu naknadu, nezavisno od naknade materijalne štete kao i u njenom odsustvu.

(2) Prilikom odlučivanja o zahtevu za naknadu nematerijalne štete, kao i o visini njene naknade, sud će voditi računa o značaju povređenog dobra i cilju kome služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njenom prirodom i društvenom svrhom.

VI. Dopustivost

21. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

22. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

23. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Okružnog suda broj 71 0 P 096714 14 Gž od 26. februara 2015. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelanti su primili 5. marta 2015. godine, a apelacija je podnesena 30. aprila 2015. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

24. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

25. Apelanti osporavaju presude redovnih sudova ukazujući da su tim presudama povrijeđena njihova prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije, te člana 17. Evropske konvencije.

26. S tim u vezi, Ustavni sud ima u vidu da je osporenim odlukama usvojen tužbeni zahtjev prema kojem su apelanti obavezani da tužitelju nadoknade nematerijalnu štetu po osnovu pretrpljenih duševnih bolova u određenom novčanom iznosu za iznesenu klevetu učinjenu putem sredstva javnog informiranja – štampe.

27. Budući da se suština zahtjeva apelanata odnosi na zaštitu "prava na slobodu izražavanja" i iz toga proistekle obaveze na naknadu štete, koje je zaštićeno članom 10. Evropske konvencije, Ustavni sud će, slijedeći praksu Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), ispitati da li se u konkretnom slučaju radi o neistinitom iznošenju činjenica (kleveti) ili vrijednosnom sudu (mišljenju), odnosno da li su redovni sudovi

dali dovoljne i relevantne razloge za uskraćivanje zaštite prava apelanata na slobodu izražavanja.

Pravo na slobodu izražavanja

28. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

h) Slobodu izražavanja.

29. Član 10. Evropske konvencije glasi:

1. Svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo obuhvaća slobodu vlastitog mišljenja, primanja i saopćavanja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj član ne sprečava države da zahtijevaju dozvole za rad radio, televizijskih i kinematografskih preduzeća.

2. Pošto ostvarivanje ovih sloboda povlači za sobom dužnosti i odgovornosti, ono se može podvrgnuti formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom i neophodnim u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, radi sprečavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, zaštite ugleda ili prava drugih, sprečavanja otkrivanja informacija dobivenih u povjerenju, ili radi očuvanja autoriteta i nepristrasnosti sudstva.

a) Opći principi

30. Ustavni sud podsjeća da pravo na slobodu izražavanja iz člana 10. Evropske konvencije spada u grupu tzv. kvalificiranih prava za koja je karakteristično da prvim stavom definiraju samo pravo, a drugim stavom definiraju dozvoljena miješanja i ograničenja tih prava pod uvjetima propisanim drugim stavom. Ova sloboda se, uz ograničenja iz člana 10. stav 2. Evropske konvencije, ne odnosi samo na "informacije" ili "ideje" koje su primljene pozitivno, ili se smatraju neuvredljivim, ili prema njima nema stava, već i na one koje vrijeđaju, šokiraju i uznemiravaju (vidi, Evropski sud, *Selistö protiv Finske*, presuda od 16. novembra 2004. godine, aplikacija broj 56767/00, stav 46, i Odluka broj *AP 1203/05* od 27. juna 2006. godine, tačka 42). Ova sloboda, ipak, nije apsolutna i može biti ograničena zbog okolnosti i pod uvjetima navedenim u članu 10. stav 2. Evropske konvencije pod kojima se javna vlast može miješati u uživanje slobode izražavanja. Stoga je ključna uloga i zadatak nezavisnog sudstva da u svakom pojedinačnom slučaju jasno utvrdi granicu između opravdanih i potrebnih, te neopravdanih i nepotrebnih ograničenja koja neki princip potvrđuju kao pravilo, ili ga negiraju kao puku deklaraciju.

31. Ustavni sud, također, ukazuje na to da je u okviru člana 10. stav 2. Evropske konvencije malo prostora za ograničavanje političkog govora ili debate o pitanjima od javnog interesa. U tom smislu, granice prihvatljivog kritičizma su šire kad su u pitanju javne ličnosti kao što su političari nego kad su u pitanju privatna lica. Za razliku od privatnih lica, javne ličnosti se neizbježno i svjesno stavljaju pred ocjenu javnosti, a njihove riječi i djela izloženi su pažljivijem ispitivanju javnosti, pa, stoga, moraju pokazati i veći stepen tolerancije (vidi, Evropski sud, *Hricov protiv Slovačke*, presuda od 20. jula 2004. godine, aplikacija broj 49418/99, stav 40 [e]). Evropski sud, također, podržava pravo na saopćavanje informacija u dobroj vjeri o pitanjima od javnog interesa čak i kada takva saopćenja sadrže neistinite ili štetne izjave o privatnim licima (vidi, Evropski sud, *Bladet Tromsø i Stensaas protiv Norveške* [GC], br. 28114/95, stav 50) i naglašava da se mora uzeti u obzir da li se sporno izražavanje odnosi na lični život pojedinca, ili na njegovo postupanje u nekoj drugoj društvenoj sferi.

32. U vezi sa ograničenjima koja se tiču prava na slobodu izražavanja i koja su propisana u članu 10. stav 2. Evropske konvencije, Ustavni sud napominje da je u svakom pojedinom

slučaju potrebno utvrditi da li su domaće vlasti primijenile standarde koji su u skladu s principima ustanovljenim u članu 10. Evropske konvencije, kao i da li su domaće vlasti zasnovalе svoje odluke na prihvatljivoj analizi relevantnih činjenica.

b) Primjena navedenih principa na konkretan slučaj

33. Dovodeći navedene opće principe u vezu s činjenicama konkretnog predmeta (na neke od njih su ukazali apelanti), Ustavni sud zapaža da su u konkretnom slučaju osporene presude donesene na osnovu odredaba ZZK i ZOO iz čega proizlazi da je miješanje u pravo na slobodu izražavanja propisano zakonom. Ovi zakoni su javno objavljeni u službenom glasilu, njihov tekst je jasan, pristupačan i predvidiv. Osim toga, osporene presude su donesene u građanskoj parnici koju je pokrenuo tužitelj protiv apelanata zbog nanošenja štete njegovom ugledu, pa je jasno da je cilj miješanja u pravo apelanata na slobodu izražavanja zaštita "ugleda ili prava drugih" u okviru prava na privatnost, dakle, ugleda tužitelja, što je, svakako, legitiman cilj.

34. Ustavni sud, imajući u vidu princip proporcionalnosti, dalje treba ispitati da li su u osporenim presudama uzeti u obzir svi faktori koji su bili opredjeljujući u zaključku da su u konkretnom slučaju apelanti prouzrokovali štetu tužitelju. Za Ustavni sud se sa tog aspekta postavlja pitanje da li je u konkretnom slučaju napravljena jasna distinkcija između činjenice i vrijednosne ocjene, te da li su uzeti u obzir svi ostali faktori bez obzira na to da li je u pitanju činjenica ili vrijednosni sud, i to: društveni status tužitelja, način, oblik i vrijeme iznošenja ili pronošenja izražavanja, priroda i stepen prouzrokovane štete, podatak da li izražavanje sadrži objektivnu i tačnu informaciju (djelomično ili potpuno), da li je iznošenje ili pronošenje izražavanja bilo razumno, da li su ispoštovani općeprihvaćeni profesionalni standardi i, konačno, da li se radi o pitanjima od javnog značaja, ili su iznesene tvrdnje koje se tiču tužiteljeve privatnosti.

35. Imajući u vidu navedene relevantne kriterije, Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi prilikom odlučivanja o zahtjevu tužitelja imali u vidu nespornu činjenicu koja je utvrđena u prvostepenom postupku i kao takva ponovljena u obrazloženju drugostepene presude, a tiče se objave članka pod nazivom "Dubretom zatrpao put komšijama". Pri ocjeni da li u konkretnom slučaju postoji osnov da se tužitelju dosudi naknada štete zbog klevete redovni sudovi su imali u vidu činjenicu da je evidentno postojao problem s curenjem fekalnih voda sa imanja tužitelja na seoski put i to da opći interes u konkretnom slučaju dopušta pokretanje pitanja o eventualnom kvalitetu rada komunalnih i veterinarskih službi. Iz obrazloženja presuda, dalje, proizlazi da tužitelj, na temelju dokaza koje je u postupku izveo, nije dokazao istinitost svojih navoda u cjelini, konkretno nije dokazao neistinitost tvrdnji iz spornog teksta [...]"da iz njegovih pomoćnih objekata (štala i svinjac) ne teče 'osoka' (fekalna voda) na seoski put" [...], jer su te činjenične navode iz teksta potvrdili neki od saslušanih svjedoka (osam od 15 saslušanih) koji su imali neposredna saznanja o tome (službena lica) zbog čega im je sud u cijelosti poklonio vjeru. Navedene tvrdnje nije negirao ni tužitelj prilikom saslušanja u svojstvu parnične stranke, pa je s tim u vezi zaključeno da tužitelj nije dokazao da su svi navodi iz spornog teksta bili neistiniti, jer je prethodni dio, kako je utvrđeno, istinit. Stoga je zaključeno da tužiteljev tužbeni zahtjev nije osnovan u cjelini, već djelomično jer apelanti u dijelu spornog teksta nisu iznijeli neistinite, već istinite činjenice. S druge strane je, također, na osnovu izvedenih dokaza, zaključeno da je tužitelj dokazao neistinitost drugog dijela navoda iz spornog teksta [...]"da duže od deset godina dubre iz svoje štale istovara na put koji koristi 18 domaćinstava iz tog sela, da zagađuje obližnji izvor vode na kojem se napaja stoka" [...], odnosno da apelanti, nasuprot tome, nisu dokazali istinitost ovih navoda, pa je u tom dijelu utvrđena odgovornost apelanata za naknadu štete učinjene klevetom. Pri

izvođenju takvog zaključka sudovi su se, kako proizlazi iz obrazloženja osporenih presuda, rukovodili isključivo primjenom pravila o teretu dokazivanja i to na okolnost istinitosti, odnosno neistinitosti iznesenih tvrdnji u spornom tekstu. U vezi s tim je pojašnjeno da se opći interes, koji evidentno postoji i tiče se kvaliteta rada komunalnih, veterinarskih, pa i policijskih službi, i sloboda izražavanja ne mogu braniti iznošenjem neistinitih činjenica koje predstavljaju napad na ugled nekog lica i koje se, stoga, ne mogu smatrati kritikom, te da je pri utvrđivanju odgovornosti za klevetu dovoljno da je uslijed iznošenja neistine postojala mogućnost da se povrijedi ugled, što je u uvjetima društvenog uređenja, moralnih principa i okruženja u kojem oštećeni (tužitelj) živi podobno da umanji njegovu moralnu i društvenu vrijednost i da ga izloži poruzi i potcjenjivanju, te da ga učini nedostojnim za vršenje nekih društvenih ili državnih funkcija.

36. U vezi sa navedenim stavom, Ustavni sud zapaža da je postojanje odgovornosti apelanata za naknadu štete učinjene klevetom (neistinitim iznošenjem činjenica), kao i nepostojanje ove odgovornosti (u jednom dijelu) obrazloženo tumačenjem smisla odredaba materijalnog prava, dakle, odredaba ZZK iz kojih, prema ocjeni redovnih sudova, proizlazi isključiva primjena pravila o teretu dokazivanja. To, dalje, upućuje, kako je navedeno u presudama, na obavezu tužitelja, s jedne strane, i apelanata, s druge strane (kao parničnih stranaka), da u postupku dokažu istinitost svojih tvrdnji i navoda, jer suprotno ukazuje na njihovu neistinitost (klevetu).

37. Međutim, u okolnostima konkretnog slučaja postavlja se pitanje da li su činjenice iz cjelokupnog spornog teksta dovedene u kontekst svih ostalih relevantnih kriterija navedenih u stavu 33. ove odluke, te materijalnih odredaba iz člana 5. ZZK kojima je propisana odgovornost za klevetu i izuzetaka od ove odgovornosti koji su propisani u članu 6. ZZK kao *lex specialis* u odnosu na druge zakone. Navedenim odredbama je, između ostalog, propisano da odgovornost postoji ako su neistinite činjenice iznesene namjerno ili uslijed nepažnje (postojanje svijesti), odnosno da ova odgovornost ne postoji ako je izražavanje u suštini istinito i razumno. U tom smislu, Ustavni sud primjećuje da u postupku pred redovnim sudovima nije bilo sporno da su pojedini navodi iz spornog teksta bili istiniti (curenje fekalne vode na put), a pojedini, koji se tiču istog događaja, zbog toga što ih apelanti nisu na adekvatan način dokazali (da tužitelj u fizičkom smislu duže od deset godina dubre istovara na put) ocijenjeni su kao očigledno neistiniti.

38. S tog aspekta, imajući u vidu navedeno, Ustavni sud nije mogao ocijeniti da su se redovni sudovi pri evidentnoj potrebi koja dopušta pokretanje pitanja o eventualnom kvalitetu rada komunalnih i veterinarskih službi uopće bavili spornim izražavanjem u vezi s kriterijima uspostavljenim u materijalnim odredbama ZZK i standardima uspostavljenim u članu 10. Evropske konvencije (status tužitelja, javni interes, prihvatljiva kritika...), budući da su tvrdnje tužitelja, čiji status i društveni položaj u osporenim presudama nisu definirani, pa, prema tome, i osnov tužbenog zahtjeva (u jednom dijelu) za naknadu štete učinjene klevetom, prihvaćene isključivo zbog nedostatka adekvatnog dokaza na okolnost tvrdnji koje su apelanti iznijeli u jednom dijelu spornog teksta iz čega je proizašao zaključak o njihovoj očiglednoj neistinitosti, odnosno učinjenoj kleveti. Ovo osobito imajući u vidu da su navodi koji su izneseni u članku kojim je, prema zaključku sudova, tužitelj oklevetan, kako proizlazi iz obrazloženja osporenih odluka, imali dovoljnu činjeničnu osnovu (što proizlazi iz sadržaja dokaza prezentiranih u prvostepenoj presudi).

39. Ustavni sud, u tom smislu, podsjeća na presudu Evropskog suda u predmetu *Dalban protiv Rumunije* (presuda od 28. septembra 1999. godine, tač. 49-50) u kojoj je aplikant,

novinar, napisao članak u kojem se govorilo o nizu prevara koje je počinio izvršni direktor poljoprivrednog preduzeća u vlasništvu države s kojim je bio povezan jedan od senatora, zbog čega su ga domaći sudovi sankcionirali. Evropski sud je, utvrđujući kršenje prava na slobodu izražavanja, naveo da nema dokaza prema kojima je opis događaja iz članka potpuno neistinit i da je cilj bio isključivo podsticanje klevetničkih izjava protiv izvršnog direktora i senatora, da nije pisao o aspektima privatnog života, već o njegovom ponašanju i držanju u svojstvu izabranog predstavnika i da se novinari pod određenim okolnostima mogu osloniti na glasine kada izvještavaju o pitanjima od javnog interesa. Domaći sudovi su smatrali da način na koji je aplikant iznio svoje mišljenje ne odgovara realnosti i da se, stoga, radi o kleveti, te da je činjenica prema kojoj nije bilo osnova da se protiv izvršnog direktora pokrene krivični postupak zbog navodnih prevara nedovoljna da se utvrdi da je informacija u članku neistinita.

40. Imajući u vidu navedenu praksu, kao i uspostavljene kriterije, Ustavni sud smatra da su redovni sudovi, propuštajući da razjasne da li je u okolnostima konkretnog slučaja postojao legitimni interes da se lokalna zajednica obavijesti o evidentnim problemima koji su izneseni u spornom tekstu, čija je istinitost osporenim presudama djelomično potvrđena, kao i da sporno izražavanje (u drugom dijelu) dovedu u širi kontekst (postojećeg problema u vezi sa odlaganjem i istjecanjem nečistoća na put) relevantnih odredaba ZZK, dakle, onih koje propisuju odgovornost za klevetu i onih koje propisuju izuzetke od ove odgovornosti, i standarda uspostavljenih u odredbi člana 10. Evropske konvencije, prekoračili granice "slobodne procjene" koju, u smislu člana 10. Evropske konvencije, apelanti uživaju. Iz navedenog proizlazi da, u smislu prakse Evropskog suda (*mutatis mutandis*, *Šabanović protiv Crne Gore*, presuda od 31. maja 2011. godine, stav 42), u svjetlu "ovog prilično ograničenog pristupa cijeloj stvari, teško da se može reći da razlozi koje su naveli domaći sudovi mogu da se smatraju relevantnim i dovoljnim". U vezi s tim, Ustavni sud ponavlja da je unutar člana 10. stav 2. Evropske konvencije malo prostora za ograničavanje rasprave o pitanjima od javnog interesa, čije su postojanje u konkretnom slučaju redovni sudovi konstatirali navodom da opći interes na koji su se apelanti pozvali zaista dopušta pokretanje pitanja o eventualnom kvalitetu rada komunalnih i veterinarskih službi, kao i policije, ali se taj interes ne može braniti (djelomičnim) iznošenjem neistinitih činjenica. S obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da takvo miješanje u pravo apelanata na slobodu izražavanja u okolnostima konkretnog slučaja nije bilo nužno u demokratskom društvu.

41. Na osnovu svega navedenog, Ustavni sud zaključuje da je u okolnostima konkretnog slučaja povrijeđeno pravo apelanata na slobodu izražavanja iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije.

Ostali navodi

42. S obzirom na zaključke o povredi prava iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da nema potrebe da posebno ispituje navode o povredi prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije i prava iz člana 17. Evropske konvencije.

VIII. Zaključak

43. Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na slobodu izražavanja iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije kada su redovni sudovi, propuštajući da li je u okolnostima konkretnog slučaja postojao legitimni interes da se lokalna zajednica obavijesti o evidentnim problemima koji su izneseni u spornom tekstu, čija je istinitost osporenim presudama djelomično potvrđena, kao i da sporno izražavanje (u drugom dijelu) dovedu u kontekst

Rješenjem broj FZ3/2-1199188457 od 28. svibnja 2010. godine priziv odbio.

10. Nakon toga, apelantica je pokrenula upravni spor kod Kantonalnog suda koji je Presudom broj 07 0 U 004321 13 U 2 od 26. ožujka 2013. godine tužbu uvažio, poništio rješenje drugostupajnskog organa od 28. svibnja 2010. godine i zaključak Kantonalne administrativne službe od 28. rujna 2009. godine, te predmet vratio prvostupajnskom organu na ponovno rješavanje.

Osporene odluke

11. U ponovnom postupku, nakon izvedenih dokaza i njihove ocjene na temelju članka 9. Zakona o upravnom postupku ("Službene novine FBiH" br. 2/98 i 48/99; u daljnjem tekstu: ZUP), Rješenjem ravnatelja Kantonalne administrativne službe broj FZ10/2-1199188457 od 12. prosinca 2013. godine odbijen je apelantičin zahtjev za određivanje starosne mirovine.

12. U obrazloženju navedenog rješenja, nakon izvedenih dokaza i njihove ocjene, utvrđeno je da su u vrijeme podnošenja zahtjeva za priznavanje prava na starosnu mirovinu na snazi bile odredbe Uredbe. Međutim, Presudom Ustavnog suda Federacije BiH broj U-40/10 od 5. travnja 2011. godine, koja je objavljena u "Službenim novinama FBiH" broj 34/11 od 6. lipnja 2011. godine, utvrđeno je da Uredba nije u skladu s Ustavom Federacije BiH.

13. U obrazloženju se nadalje navode odredbe članka IV.C.3.12.(b) Ustava Federacije BiH kojim je propisano da su odluke Ustavnog suda konačne i obvezujuće, posebno kada Sud utvrdi da zakon, usvojeni ili predloženi zakon ili drugi propis Federacije ili bilo kojeg kantona ili općine nije u skladu s Ustavom Federacije BiH, a takav zakon ili drugi propis neće se primjenjivati odnosno stupiti na snagu, osim ukoliko se ne izmijeni na način koji propiše Sud ili ako Sud ne utvrdi prijelazna rješenja koja ne mogu biti na snazi dulje od šest mjeseci. Presudom Ustavnog suda broj U-40/10 od 5. travnja 2011. godine je samo utvrđeno da navedena uredba nije u skladu s Ustavom Federacije BiH. Kako je dalje navedeno, Ustavom Federacije BiH nije regulirano pitanje od kada se propis koji je proglašen neustavnim neće primjenjivati, ali je to pitanje regulirano člankom 40. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom FBiH ("Službene novine FBiH" br. 6/95 i 37/03). Člankom 40. stavak 1. navedenog zakona je propisano da usvojeni ili predloženi zakon ili drugi propis organa federalne, kantonalne ili općinske vlasti za koji Ustavni sud utvrdi da nije u skladu s Ustavom se neće primjenjivati od dana objavljivanja presude Ustavnog suda u "Službenim novinama FBiH", odnosno predloženi zakon ili drugi propis neće stupiti na snagu.

14. U konkretnoj upravnoj stvari, imajući u vidu da je Ustavni sud Federacije BiH materijalni propis povodom kojeg je pokrenut postupak za priznavanje prava na starosnu mirovinu, dakle Uredba, proglasio da nije u skladu s Ustavom FBiH, a koja presuda Ustavnog suda je objavljena u "Službenim novinama Federacije BiH" od 6. lipnja 2011. godine, dakle prije nego što je odlučeno o zahtjevu osiguranika, odredbe Uredbe ne mogu se primijeniti, čak i pod pretpostavkom da je osiguranik ispunjavao uvjete propisane navedenom uredbom s obzirom na to da je prije donošenja odluke ovog organa propis povodom kojeg je pokrenut postupak za priznavanje prava na starosnu mirovinu proglašen neustavnim.

15. Rješenjem Sektora za sustav i provođenje prava iz MIO osiguranja Federalnog zavoda za MIO broj FZ3/2-1199188457 od 10. veljače 2014. godine apelantičin priziv na prvostupajnsko rješenje je odbijen. Kako je navedeno u osporenom rješenju, Presudom Ustavnog suda od 5. travnja 2011. godine je samo utvrđeno da navedena uredba nije u skladu s Ustavom Federacije BiH. Ustavom Federacije BiH nije regulirano pitanje od kada se propis koji je proglašen neustavnim neće primjenjivati, ali je to pitanje regulirano člankom 40. Zakona o postupku pred Ustavnim

sudom FBiH. Dakle, u konkretnoj upravnoj stvari, imajući u vidu da je zahtjev za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu u skladu s Uredbom podnesen 5. ožujka 2007. godine, te kako je Presudom Ustavnog suda FBiH broj U-40/10 od 5. travnja 2011. godine, koja je objavljena u "Službenim novinama FBiH" broj 34/11 od 6. lipnja 2011. godine, materijalni propis na temelju kojeg apelantica želi ostvariti pravo na mirovinu, odnosno Uredba, proglašen neustavnim, to se odredbe Uredbe u konkretnom slučaju ne mogu primijeniti, pa je nadležni organ odlučio kao u dispozitivu ovog rješenja.

16. Presudom Kantonalnog suda broj 07 0 U 010263 14 U od 12. lipnja 2014. godine apelantičina tužba protiv Rješenja šefa Sektora za sustav i provođenje prava iz MIO osiguranja Federalnog zavoda za MIO osiguranje broj FZ3/2-1199188457 od 10. veljače 2014. godine je odbijena.

17. Kantonalni sud je zakonitost osporenog upravnog akta ispitao u granicama zahtjeva i razloga tužbe, na temelju članka 34. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije BiH" broj 9/05), pa je odlučio kao u izreci ove presude. Naime, apelantica je zahtjev za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu podnijela po osnovi Uredbe (zahtjev podnesen 5. ožujka 2007. godine). Presudom Ustavnog suda Federacije BiH broj U-40/10 od 5. travnja 2011. godine Ustavni sud Federacije BiH je utvrdio da Uredba nije u skladu s Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine. Navedena presuda Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine objavljena je u "Službenim novinama Federacije BiH" broj 34/11 od 6. lipnja 2011. godine. Navedeno prvostupajnsko i osporeno rješenje doneseni su poslije objavljivanja Presude Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj U-40/10 od 5. travnja 2011. godine u "Službenim novinama Federacije BiH", kojom je utvrđeno da Uredba nije u suglasnosti s Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine, pa ti organi povodom apelantičinog zahtjeva za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu nisu mogli primijeniti Uredbu jer poslije objavljivanja spomenute presude Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine u "Službenim novinama Federacije BiH" Uredba se nije mogla primjenjivati.

18. Presudom Vrhovnog suda broj 07 0 U 010263 14 Uvp od 23. siječnja 2015. godine apelantičin zahtjev za izvanredno preispitivanje sudske odluke je odbijen.

19. Vrhovni sud je na temelju članka 45. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 9/05; u daljnjem tekstu: ZUS) ispitao zakonitost pobijane presude u granicama zahtjeva i povrede propisa iz članka 41. stavak 2. tog zakona, pa je odlučio kao u izreci presude.

20. Kako navodi Vrhovni sud, apelantičin zahtjev od 5. ožujka 2007. godine podnesen prvostupajnskom upravnom organu je jasan, u njemu je naznačen predmet na koji se odnosi zahtjev, odnosno što se traži odnosno predlaže (što u smislu članka 66. Zakona o upravnom postupku, između ostalog, mora sadržavati svaki podnesak da bi se po njemu moglo postupiti). U konkretnom slučaju apelantica je tražila da joj se prizna pravo na starosnu mirovinu po osnovi Uredbe, a ne po nekom drugom propisu. U postupku po zahtjevu stranke organ odlučuje o tom zahtjevu ostajući u granicama postavljenog zahtjeva, pri čemu se i obrazloženje rješenja mora odnositi samo na zahtjev o kome je odlučeno u izreci rješenja. Organ ne može raspraviti stvar na koju se zahtjev ne odnosi. Stoga su upravni organi, kako zaključuje Vrhovni sud, pravilno i odlučili o apelantičinom zahtjevu za ostvarivanje predmetnog prava po zakonu po kome je ona to i tražila (Uredba).

21. Dalje je navedeno da kod ocjene zakonitosti upravnog akta u upravnom sporu, sud je također vezan granicama zahtjeva stranke. Točno je da su u vrijeme podnošenja apelantičinog zahtjeva na snazi bili i drugi propisi i moguće je da je u momentu podnošenja zahtjeva apelantica ispunjavala uvjete za ostvarivanje

prava na starosnu mirovinu po osnovi nekog od tih propisa, međutim, ona takav zahtjev u konkretnom slučaju nije postavila, pa se o takvom zahtjevu nije moglo ni odlučivati. Kako je dalje navedeno, ako apelantica smatra da ispunjava uvjete za ostvarivanje prava na mirovinu po osnovi nekog drugog važećeg propisa, ona takav zahtjev može naknadno postaviti jer nema pravnih smetnji da u istoj upravnoj stvari stranka ponovo podnese zahtjev.

22. Imajući u vidu naprijed izneseno, Vrhovni sud je i ostale navode zahtjeva za izvanredno preispitivanje ocijenio neutemeljenim, pa je primjenom članka 46. stavak 1. ZUS-a odlučio kao u izreci ove presude.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

23. Apelantica smatra da je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) i pravo na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije i zabrana diskriminacije iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članak 14. Europske konvencije. Apelantica posebno ističe da ovaj postupak traje osam godina, te da su nadležni organi nepotrebno odugovlačili postupak tražeći nepotrebnu dokumentaciju i donoseći odluku o prekidu postupka, mada za takvu odluku nije postojao nijedan zakonom predviđen razlog.

24. Apelantica navodi da su joj ovakvim postupcima Vrhovni i Kantonalni sud i upravni organi povrijedili prava na pravično suđenje tako što su joj "proizvoljnim postupanjem ograničili, a u krajnjem cilju i potpuno onemogućili da njezin predmet bude razmatran pred neovisnim i nepristranim organom i sudom" zato što ne žele obrazložiti svoje odluke prema materijalnim propisima i ne žele donijeti odluku u razumnom roku. Smatra da su u obrazloženju svojih odluka Kantonalni i Vrhovni sud iskazali međusobnu ovisnost zakonodavnih organa vlasti u BiH o upravnim organima, nejednako tretirajući apelanticu u odnosu na Federalni zavod MIO, iako su i apelantica i upravni organi stranke u postupku koje su trebale biti jednako tretirane u apelantičnom predmetu. U svezi s povredom prava na pravično suđenje, apelantica ističe da su joj upravni organi i domaći sudovi svojim odlukama povrijedili "pravo na sud", odnosno temeljno načelo sadržano u ovom pravu, a to je načelo "rasprave" (spora), kojoj su osporene odluke dale samo formalno, ali ne i suštinsko značenje u duhu Europske konvencije.

25. Naime, upravni organi i sudovi potvrđuju stvarno postojanje apelantičinog prava na mirovinu jer je u vrijeme podnošenja zahtjeva ispunjavala uvjete propisane temeljnom Uredbom ("Službene novine FBiH" broj 75/06), dakle apelantici tijekom rješavanja predmetnog spora pružaju "tehnički" i "formalno" pravo na raspravljanje pred sudom, ali joj ne pružaju "suštinsko" ostvarivanje ovog prava jer o njezinom pravu nikako ne odlučuju s obzirom na to da su osporenim odlukama obrazložena samo činjenična, ali ne i pravna pitanja vezana za apelantičin zahtjev. Navodi da su je na ovaj način državni organi i sudovi potpuno spriječili u ostvarenju njezinog prava na pristup sudu jer su potpuno izbjegli obvezu meritornog odlučivanja i davanja valjanog obrazloženja. Obrazloženje da u konkretnom slučaju nema materijalnog propisa po kojem bi se odlučivalo o apelantičnom zahtjevu jer Uredba nije u skladu s Ustavom FBiH ne zadovoljava ni minimum standarda prava na "obrazloženu" odluku. Kako dalje navodi apelantica, upravni organi i sudovi nisu čak odlučili ni pripada li apelantici pravo na mirovinu po sada važećem propisu: Zakon o prijevremenom povoljnijem umirovljenju branilaca obrambeno-oslobodilačkog rata u FBiH ("Službene novine FBiH" broj 41/13), ni po Zakonu o

potvrđivanju prava na prijevremenu starosnu mirovinu ostvarenu pod povoljnijim uvjetima („Službene novine FBiH" br. 42/11 i 37/12), čime je došlo do potpunog ignoriranja apelantičinog zahtjeva, obrazloženjem da apelantica sada može podnijeti novi zahtjev.

26. Glede razumnog roka odlučivanja, iz brojnih urgencija i aktivnog sudjelovanja apelantice, dostavljanjem isprava koje nisu tražene, te po nekoliko puta dostavljanjem istih traženih isprava, pa i odluka sudova koje je upravni organ već prethodno imao u spisu, vidljivo je da apelantica ničim nije doprinijela ovako dugom trajanju postupka rješavanja njezinog zahtjeva. Prema tome, u konkretnom slučaju je povrijeđeno apelantičino pravo na pravično suđenje u svezi s pravom na donošenje odluke u razumnom roku jer su upravni i sudski postupak pred sudom koji je trajao osam godina prešli granice "razumnog roka", odnosno duljina trajanja postupaka nije bila razmjerna okolnostima slučaja. S obzirom na to da je apelantica ispunjavala uvjete za priznavanje prava na mirovinu kontinuirano prema važećim propisima od 30. rujna 2005. godine kad joj je prestao radni odnos, od 5. ožujka 2007. godine, kao i na dan donošenja odluke Kantonalnog suda od 12. lipnja 2014. godine, a sve vrijeme odlučivano na temelju iste dokumentacije, koja je na dan podnošenja zahtjeva već postojala u spisu. Stoga apelantica zaključuje da su upravni organi i sudovi kršili njezina prava na pristup sudu iz članka 6. Europske konvencije, onemogućavali da se koristi efikasnim pravnim sredstvima iz članka 13. Europske konvencije tako što su njezin predmet, na koji je bilo potrebno obratiti posebnu pozornost s obzirom na prirodu predmeta, nepotrebno rješavali punih osam godina jer su, i pored činjenice što njezin predmet nije složen i što je cijelo vrijeme bila aktivna, upravni organi i sudovi odgađali donošenje meritornih odluka.

27. Apelantica predlaže da Ustavni sud BiH usvoji ovu apelaciju, utvrdi povredu ustavnih prava koje je navela u apelaciji, ukine presudu Vrhovnog suda i predmet vrati tom sudu koji je dužan po žurnom postupku donijeti novu odluku u skladu sa člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. stavak 1. Europske konvencije.

b) Odgovor na apelaciju

28. U odgovoru Federalnog zavoda MIO se navodi da osporenim rješenjem nije povrijeđen zakon niti ustavna prava stranke, pa navedeni organ ostaje pri rješenju u cijelosti i predlaže da se apelacija odbije.

29. Vrhovni sud navodi da pred ovim sudom nisu povrijeđena nikakva apelantičina prava jer je presuda donesena u skladu s važećim propisima i na temelju dokumentacije koja se nalazila u spisu.

V. Relevantni propisi

30. U **Zakonu o postupku pred Ustavnim sudom FBiH** ("Službene novine FBiH" br. 6/95 i 37/03) relevantne odredbe glase:

Član 40.

Usvojeni ili predloženi zakon ili drugi propis organa federalne kantonalne ili općinske vlasti za koji Ustavni sud utvrdi da nije u skladu sa Ustavom neće se primjenjivati od dana objavljivanja presude Ustavnog suda u "Službenim novinama FBiH" odnosno predloženi zakon ili drugi propis neće stupiti na snagu.

31. U **Zakonu o upravnim sporovima** ("Službene novine Federacije BiH" broj 9/05) relevantne odredbe glase:

Članak 34.

Zakonitost osporenog upravnoga akta sud ispituje u granicama zahtjeva iz tužbe i pri tome je vezan razlozima tužbe.

Ako sud po zahtjevu iz tužbe ustvrdi da je osporeni upravni akt ništavan, poništiti će ga, a ako su razlozi ništavosti sadržani i u prvostupanjskome upravnom aktu, poništiti će i taj akt.

Članak 41.

Protiv pravomoćne odluke kantonalnoga suda donijete u upravnome sporu stranka može podnijeti zahtjev za izvanrednim preispitivanjem sudske odluke (u daljnjem tekstu: zahtjev za izvanredno preispitivanje) Vrhovnome sudu Federacije ili kantonalnom sudu.

Vrhovnome sudu Federacije stranka može podnijeti zahtjev za izvanredno preispitivanje zbog povrede federalnoga zakona ili drugog federalnog propisa ili zbog povrede pravila federalnoga zakona o postupku koja je mogla biti od utjecaja na rješenje stvari putem kantonalnog suda.

Kantonalnom sudu stranka može podnijeti zahtjev za izvanredno preispitivanje zbog povrede kantonalnoga zakona ili drugih kantonalnih propisa ili zbog povrede pravila federalnoga zakona o postupku koja je mogla biti od utjecaja na rješenje stvari.

Zahtjev za izvanredno preispitivanje ne može se podnijeti zbog povrede pravila postupka koja se odnosi na pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje.

Članak 45.

Nadležni sud rješava o zahtjevu iz članka 41. ovoga Zakona, po pravilu, u nejavnoj sjednici, a pobijanu odluku ispituje samo u granicama zahtjeva i povreda propisa iz članka 41. ovoga Zakona navedenih u zahtjevu.

32. U Zakonu o potvrđivanju prava na prijevremenu starosnu mirovinu ostvarenu pod povoljnijim uvjetima ("Službene novine FBiH" br. 42/11 i 37/12) relevantne odredbe glase:

Članak 1.

Ovim se zakonom uređuje potvrđivanje ostvarenog prava na prijevremenu starosnu mirovinu pod povoljnijim uvjetima za korisnike koji su to pravo ostvarili prema uredbama Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o povoljnijem umirovljenju, kao i iznimno ostvarivanje prava na starosnu mirovinu pod povoljnijim uvjetima, način njihovog financiranja i druga pitanja.

Članak 2.

Korisnicima prava na povoljnije umirovljenje, koji su to pravo ostvarili na način i pod uvjetima propisanim Uredbom o povoljnijim uvjetima za sticanje prava na starosnu mirovinu vojnih osiguranika Vojske Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/00, 21/01 i 25/01), (u daljnjem tekstu: Uredba I), Uredbom o povoljnijim uvjetima za sticanje prava na starosnu penziju vojnih osiguranika Vojske Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 18/04, 27/04 i 47/04), (u daljnjem tekstu: Uredba II) i Uredbom o sticanju prava na starosnu penziju pod povoljnijim uvjetima pripadnika bivše Vojske Federacije Bosne i Hercegovine i državnih službenika i namještenika bivšeg Federalnog ministarstva obrane ("Službene novine Federacije BiH", br. 75/06, 58/07, 89/07 i 31/08), (u daljnjem tekstu: Uredba III), potvrđuje se ostvareno pravo na starosnu mirovinu ostvarenu po tim propisima i to pravo nastavljaju i dalje koristiti.

VI. Dopustivost

33. U skladu sa člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

34. U skladu sa člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi

učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku koji je koristio.

35. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 07 0 U 010263 14 Uvp od 23. siječnja 2015. godine protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelantica je primila 13. ožujka 2015. godine, a apelacija je podnesena 11. svibnja 2015. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

36. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

37. Apelantica smatra da su joj osporenim presudama prekršeni pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, pravo na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije i zabrana diskriminacije iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članak 14. Europske konvencije. Apelantica posebno ističe da ovaj postupak traje više od osam godina, te da su nadležni organi nepotrebno odugovlačili postupak tražeći nepotrebnu dokumentaciju i donoseći odluku o prekidu postupka, mada za takvu odluku nije postojao nijedan zakonom predviđen razlog.

Pravo na pravično suđenje

38. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

[...]

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.

39. Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1) Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza ili kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravično i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim sudom ustanovljenim zakonom. [...]

40. Ustavni sud zapaža da su predmet osporavanja apelacijom presude donesene u postupku u kojem su utvrđivana apelantičina prava na ostvarivanje starosne mirovine prema Uredbi, iz čega proizlazi da se radi o sporu građansko-pravne prirode i da su članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 6. stavak 1. Europske konvencije primjenjivi.

Ostali aspekti prava na pravično suđenje

41. Apelantica smatra da su redovni sudovi, pri donošenju svojih odluka, proizvoljno primijenili materijalno pravo na činjenice i okolnosti koje se odnose na njezina prava iz radnog odnosa.

42. U svezi s tim, Ustavni sud ukazuje da, prema praksi Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije preispitivati zaključke redovnih sudova glede činjeničnog stanja i primjene materijalnog prava (vidi Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, Odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovnih sudova ocijeniti činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Europski

sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je ispitati je li eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na učinkovit pravni lijek i dr.), te je li primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminatorska.

43. Ustavni sud zapaža da je apelantica 5. ožujka 2007. godine podnijela zahtjev za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu po osnovi Uredbe, te da je konačno, nakon što je Kantonalni sud vratio predmet na ponovno odlučivanje, Rješenjem ravnatelja Kantonalne administrativne službe broj FZ10/2-1199188457 od 12. prosinca 2013. godine odbijen apelantičin zahtjev za određivanje starosne mirovine. Nadalje, Ustavni sud zapaža da je Presudom Ustavnog suda Federacije BiH broj U-40/10 od 5. travnja 2011. godine Ustavni sud Federacije BiH utvrdio da Uredba nije u skladu s Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine. Navedena presuda Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine objavljena je u "Službenim novinama Federacije BiH" broj 34/11 od 6. lipnja 2011. godine. Dakle, u konkretnoj upravnoj stvari, imajući u vidu da je zahtjev za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu u skladu s Uredbom podnesen 5. ožujka 2007. godine, te kako je Presudom Ustavnog suda FBiH broj U-40/10 od 5. travnja 2011. godine, koja je objavljena u "Službenim novinama FBiH" broj 34/11 od 6. lipnja 2011. godine, materijalni propis na temelju kojeg apelantica želi ostvariti pravo na mirovinu, točnije Uredba, proglašen neustavnim, posebno imajući u vidu da se sve to desilo prije nego što je donesena odluka o apelantičinom zahtjevu, to su upravni organi i redovni sudovi smatrali da se odredbe Uredbe u konkretnom slučaju ne mogu primijeniti, te su odlučili kao u dispozitivu osporenih odluka.

44. U svezi s tim, Ustavni sud smatra da su upravni organi i redovni sudovi, u konkretnom predmetu, u obrazloženju osporenih odluka dali zadovoljavajuće, jasne i potpune razloge glede primjene materijalnog i procesnog prava, te da su na taj način ispoštovali garancije prava na pravično suđenje iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Ustavni sud, također, zapaža da su redovni sudovi detaljno ispitali apelantičine navode koje je ona isticala u toku postupka, dajući za svoja stajališta dovoljno jasna i argumentirana obrazloženja koja Ustavni sud, u okolnostima konkretnog slučaja, ne smatra proizvoljnim, niti se primjena materijalnog i procesnog prava čini proizvoljnom.

45. Nadalje, apelantica tvrdi da su joj bile uskraćene garancije glede neovisnog i nepristranog suda, ne obrazlažući posebno u čemu vidi navedene povrede. Ustavni sud podsjeća da se nepristranost suda u smislu članka 6. stavak 1. Europske konvencije ispituje s aspekta subjektivne i objektivne nepristranosti suda. Subjektivna ili osobna nepristranost se pretpostavlja, odnosno smatra se da je u osobnom smislu sud uvijek nepristran u odnosu na stranke, osim ukoliko se to ne ospori uvjerljivim dokazima. S druge strane, objektivna nepristranost se ne pretpostavlja, već se ona utvrđuje na temelju objektivnih činjenica koje se nalaze u samom predmetu, tj. utvrđuje se postoje li u spisu objektivni dokazi na temelju kojih se može razumno sumnjati da sud nije bio nepristran. S obzirom na to da apelantica nije ponudila nikakve argumente u prilog svojim navodima, Ustavni sud zaključuje da je apelacija u ovom dijelu neutemeljena. Potom, pravo na pristup sudu, na koje se apelantica također poziva, jamči sveobuhvatne procesne garancije i zahtijeva javno i neometano provođenje postupka, kao i jamčenje zakonitosti postupka i poštovanje standarda pravne države i to pravo se mora efikasno garantirati i ne samo formalno jamčiti, a pojedinac ima pravo zahtijevati od suda da u potpunosti odluči o njegovom zahtjevu. Nema naznaka da je u konkretnom postupku ovo pravo uskraćeno apelantici, niti je ona ponudila ikakve dokaze u tom pravcu. Nadalje, Ustavni sud smatra da, suprotno apelantičinim

navodima, dana obrazloženja ni u jednom dijelu ne izgledaju proizvoljno ili neprihvatljivo sama po sebi, niti da ima elemenata koji bi ukazivali na to da je primjena prava zloporabljena na apelantičinu štetu, posebno zato što apelantica, osim ponavljanja svojih navoda koje je isticala tokom sudskog postupka, nije ponudila bilo kakvu drugu argumentaciju. U svezi s tim, Ustavni sud smatra da su Kantonalni i Vrhovni sud u osporenim odlukama detaljno obrazložili na kojim su dokazima utemeljili činjenično stanje, te da su naveli relevantne propise na kojima su utemeljili osporene odluke i o tome dali detaljna i jasna obrazloženja koja se ne mogu smatrati proizvoljnim ili suprotnim pravu na obrazloženu odluku iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije. I konačno, Ustavni sud zapaža da su i upravni i sudski organi vodili postupak na način da su o apelantičinom zahtjevu odlučivali u skladu s važećim pravnim propisima, imajući u vidu da je njezin zahtjev bio utemeljen isključivo na Uredbi koja je u međuvremenu proglašena neustavnom, tako da je neutemeljen njezin zahtjev da navedeni organi "nisu odlučili o njezinom zahtjevu jer nisu odlučili o tome pripada li joj pravo na mirovinu po važećem propisu, čak i ako bi se eliminirala Uredba".

46. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju nije bilo kršenja prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije u odnosu na ostale aspekte koji se ne odnose na razuman rok.

Učinkovit pravni lijek

47. Apelantica je navela i da je došlo do kršenja prava na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije. U svezi s tim navodima, Ustavni sud ukazuje da apelantica nije eksplicitno navela u svezi s kojim pravima smatra da postoji kršenje prava iz članka 13. Europske konvencije. Međutim, iz apelacije se može zaključiti da se navodi o kršenju ovog prava dovode u vezu s pravom na pravično suđenje. Ustavni sud zapaža da je apelantica imala mogućnost koristiti i da je koristila zakonom propisane pravne lijekove, odnosno da je u konkretnom postupku koristila pravo priziva. Stoga, Ustavni sud zaključuje da su apelantičini navodi o povredi prava na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije u svezi s pravom na pravično suđenje neutemeljeni.

Zabrana diskriminacije

48. Apelantica smatra da je u konkretnom slučaju došlo do kršenja članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije. U svezi s tim, Ustavni sud primjećuje da se apelantica nije izjasnila u svezi s kojim pravom smatra da je diskriminirana, ali da iz navoda apelacije proizlazi kako smatra da je diskriminirana u odnosu na pravo na pravično suđenje. Međutim, s obzirom na zaključke Ustavnog suda u svezi s navedenim pravima, tj. neutemeljenost tih apelacijskih navoda, te imajući u vidu da apelantica, osim paušalnih navoda, nije ponudila argumente, niti dokaze koji bi ukazivali na vjerojatnoću da je diskriminirana, Ustavni sud smatra da su apelantičini navodi o kršenju članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije u svezi s pravom na pravično suđenje neutemeljeni (vidi, *mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 700/14 od 6. prosinca 2016. godine, točka 27.).

U odnosu na suđenje u razumnom roku

49. Apelantica, također, smatra da joj je zbog duljine trajanja predmetnog postupka prekršeno pravo na suđenje u razumnom roku iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

50. U svezi s tim, Ustavni sud, prije svega, ističe da se, prema konzistentnoj praksi Europskog i Ustavnog suda, razumnost duljine trajanja postupka mora ocjenjivati u svjetlu

okolnosti pojedinog predmeta, vodeći računa o kriterijima uspostavljenim sudskom praksom Europskog suda, a naročito o složenosti predmeta, ponašanju strana u postupku i nadležnog suda ili drugih javnih vlasti, te o značaju koji konkretna pravna stvar ima za apelanta (vidi Europski sud, *Mikulić protiv Hrvatske*, aplikacija broj 53176/99 od 7. veljače 2002. godine, Izvješće broj 2002-I, stavak 38.).

a) Razdoblje koje se uzima u obzir

51. Ustavni sud zapaža da je predmetni postupak započeo 5. ožujka 2007. godine kada je apelantica podnijela zahtjev za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu po osnovi Uredbe, a da je taj postupak okončan Presudom Vrhovnog suda broj 07 0 U 010263 14 Uvp od 23. siječnja 2015. godine. Dakle, predmetni postupak je trajao skoro osam godina i to je razdoblje koje će Ustavni sud ispitati.

b) Analiza duljine trajanja postupka

52. U konkretnom slučaju, glede ocjene složenosti predmeta, Ustavni sud zapaža da je predmet konkretnog postupka bilo pitanje ostvarivanja apelantičinog prava na starosnu mirovinu prema Uredbi. U svezi s tim Ustavni sud smatra da se nije radilo o složenim činjeničnim i pravnim pitanjima koja su redovni sudovi trebali razmotriti.

53. Analizirajući duljinu postupka koji traje od 5. ožujka 2007. godine, kako to proizlazi iz toč. 5.-10. ove odluke, postupak utvrđivanja apelantičinog prava na starosnu mirovinu je pred nadležnim upravnim organima trajao do 28. svibnja 2010. godine (tri godine i dva mjeseca), kada je apelantičin priziv odbijen. Nakon toga, apelantica je pokrenula upravni spor kod Kantonalnog suda koji je Presudom broj 07 0 U 004321 13 U 2 od 26. ožujka 2013. godine tužbu uvažio, poništio rješenje drugostupanjskog organa od 28. svibnja 2010. godine i zaključak Kantonalne administrativne službe od 28. rujna 2009. godine, te predmet vratio prvostupanjskom organu na ponovno rješavanje. U ponovnom postupku, organi uprave, te Kantonalni i Vrhovni sud su u relativno kratkom postupku donosili svoje odluke, tako da se može zaključiti da je od 26. ožujka 2013. godine odlučivano u skladu sa standardima prava na pravičan postupak.

54. Ipak, promatrajući ovaj postupak u cjelini, Ustavni sud smatra da ne postoji opravdanje za ovako dugo postupanje, posebno ako se uzme u obzir da je Kantonalni sud vraćao predmet upravnim organima radi ponovnog vođenja postupka. U svezi s tim, Ustavni sud podsjeća na stajalište Europskog suda i Ustavnog suda da stalno vraćanje predmeta od višeg ka nižem sudu ili tijelu ne predstavlja uvijek najbolji način da pojedinci ostvare i realiziraju svoja prava. Ustavni sud mora naglasiti da je za pravni sustav od fundamentalne važnosti vođenje postupka u okviru razumnog vremena jer svako nepotrebno odugovlačenje, kao i vraćanje predmeta od višeg ka nižem sudu često dovodi do, *de facto*, lišavanja pojedinca njegovih prava, gubitka učinkovitosti i povjerenja u pravni sustav.

55. Osim toga, Ustavni sud podsjeća na to da se radi o predmetu od posebnog značaja za apelanticu, a da je od podnošenja zahtjeva do donošenja konačne odluke Vrhovnog suda proteklo osam godina. Stoga, ocjenjujući ponašanje upravnih organa i redovnih sudova, te s obzirom na činjenicu da apelantica svojim ponašanjem nije doprinijela duljini postupka, Ustavni sud smatra da je povrijeđeno apelantičino pravo na pravično suđenje u razumnom roku. Imajući u vidu navedeno i uzimajući u obzir sve navedene čimbenike, Ustavni sud zaključuje da je u ovom slučaju, zbog duljine trajanja postupka, povrijeđeno apelantičino pravo na pravično suđenje u razumnom roku iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

c) Pitanje naknade na ime nematerijalne štete

56. Iako apelantica nije zatražila da joj se naknadi šteta zbog duljine trajanja predmetnog postupka, Ustavni sud podsjeća da, prema članku 74. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, u odluci kojom usvaja apelaciju Ustavni sud može odrediti naknadu na ime nematerijalne štete. Prema članku 74. stavak (2) Pravila Ustavnog suda, ako Ustavni sud odredi da je potrebno dodijeliti novčanu naknadu, odredit će ju na temelju pravednosti, uzimajući u obzir standarde koji proizlaze iz prakse Ustavnog suda. Imajući u vidu citirane odredbe Pravila, Ustavni sud smatra da bi u konkretnom slučaju na ime naknade nematerijalne štete zbog nedonošenja odluke u razumnom roku trebalo isplatiti iznos od 1.200,00 KM s obzirom na to da je navedeni postupak trajao osam godina. Navedeni iznos apelantici je dužna isplatiti Vlada Unsko-sanskog kantona u roku od tri mjeseca od dana dostave ove odluke. Ova odluka Ustavnog suda u dijelu koji se odnosi na naknadu nematerijalne štete predstavlja izvršnu ispravu.

VIII. Zaključak

57. Nema kršenja prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije u odnosu na primjenu materijalnog prava kada su upravni organi i redovni sudovi za svoja odlučivanja dali jasne i detaljne argumente i kada nema ništa što bi ukazivalo da su pri tome proizvoljno primijenili zakonske propise.

58. S druge strane, postoji kršenje prava na suđenje u razumnom roku kao segmenta prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije kada je postupak u kojem su rješavana pitanja apelantičinog prava na starosnu mirovinu i u kojem nije trebalo utvrditi posebno složene činjenice i pravna pitanja trajao osam godina, bez uvjerljivog i logičnog opravdanja zašto je postupak toliko dugo trajao.

59. Ustavni sud, također, zaključuje da nema kršenja članka 13. Europske konvencije kada apelantica kršenje tog prava vezuje za pravo na pravično suđenje, te da je apelantica imala mogućnost koristiti i da je koristila zakonom propisane pravne lijekove, odnosno da je u konkretnom postupku koristila pravo na priziv.

60. Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na nediskriminaciju iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije u svezi s pravom na pravično suđenje jer apelantica, osim svojih paušalnih navoda, nije ponudila argumente koji bi upućivali na diskriminaciju.

61. Na temelju članka 59. st. (1), (2) i (3) i članka 74. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

62. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mirsad Čeman, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број АП 2303/15, рјешавајући апелацију **Селме Абазовић** на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б) и члана 59 ст. (1), (2) и (3) и члана 74 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – преципишени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Мирсад Ћеман, председник
Мато Тадић, потпредседник
Златко М. Кнежевић, потпредседник
Валерија Галић, судија
Миодраг Симовић, судија
Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 15. новембра 2017. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Дјелимично се усваја апелација **Селме Абазовић**.

Утврђује се повреда права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у односу на доношење одлуке у разумном року у поступку који је окончан Пресудом Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број 07 0 У 010263 14 Увп од 23. јануара 2015. године.

Налаже се Влади Унско-санског кантона да, у складу са чланом 74 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, апеланткињи **Селми Абазовић** у року од три мјесеца од достављања ове одлуке исплати износ од 1.200,00 КМ на име накнаде нематеријалне штете због кршења права на доношење одлуке у разумном року, уз обавезу да након истека овог рока плати апеланткињи **Селми Абазовић** законску затезну камату на евентуално неисплаћени износ или дио износа накнаде одређене овом одлуком.

Налаже се Влади Унско-санског кантона да, у складу са чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одбија се као неоснована апелација **Селме Абазовић** поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број 07 0 У 010263 14 Увп од 23. јануара 2015. године, Пресуде Кантоналног суда у Мостару број 07 0 У 010263 14 У од 12. јуна 2014. године, Рјешења Сектора за систем и спровођење права из ПИО осигурања Федералног завода за ПИО у Мостару број Ф33/2-1199188457 од 10. фебруара 2014. године и Рјешења директора Кантоналне административне службе ПИО у Мостару број Ф310/2-1199188457 од 12. децембра 2013. године у односу на остале аспекте права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, право на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и забрану дискриминације из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Селма Абазовић (у даљњем тексту: апеланткиња) из Цазина, коју заступа Амела Алагић, адвокат из Цазина, поднијела је 11. маја 2015. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) апелацију против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Врховни суд) број 07 0 У 010263 14 Увп од 23. јануара 2015. године, Пресуде Кантоналног суда у Мостару (у даљњем тексту: Кантонални суд) број 07 0 У 010263 14 У од 12. јуна 2014. године, Рјешења Сектора за систем и спровођење права из ПИО осигурања Федералног завода за ПИО у Мостару број Ф33/2-1199188457 од 10. фебруара 2014. године и Рјешења директора Кантоналне административне службе Федералног завода за ПИО у Мостару број Ф310/2-1199188457 од 12. децембра 2013. године. Апеланткиња је 17. новембра 2016.

године, 15. децембра 2016. године, 13. фебруара 2017. године и 2. октобра 2017. године затражила да се убрза поступак за рјешавање њене апелације.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Врховног и Кантоналног суда, као и од Кантоналне административне службе Федералног завода ПИО Мостар затражено је 8. маја 2017. године да доставе одговор на апелацију.

3. Кантонална административна служба је 6. јуна 2017. године доставила одговор на апелацију, Врховни суд 11. маја 2017. године, док Кантонални суд није доставио одговор на апелацију.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произлазе из апеланткињиних навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

Претходни поступак

5. Рјешењем директора Кантоналне административне службе Федералног завода ПИО у Мостару матични број 1199188457 од 19. маја 2008. године, у поступку покренутом по апеланткињином захтјеву поднесеном 5. марта 2007. године, апеланткињи није признато право на старосну пензију по одредбама Уредбе о стицању права на старосну пензију под повољнијим условима припадника бивше Војске Федерације Босне и Херцеговине и државних службеника и намјештеника бившег Федералног министарства одбране ("Службене новине ФБиХ" бр. 75/06, 58/07, 89/07 и 31/08; у даљњем тексту: Уредба).

6. Незадовољна наведеним рјешењем, апеланткиња је изјавила жалбу директору Федералног завода ПИО, који је рјешењем од 2. децембра 2008. године жалбу одбио као неосновану.

7. Апеланткиња је покренула управни спор код Кантоналног суда који је Пресудом број 07 0 У 002419 09 У од 28. септембра 2009. године поништио наведена рјешења с упутом да се на поуздан начин утврди разлог престанка радног односа.

8. Закључком директора Кантоналне административне службе у Мостару матични број 1199188457 од 1. децембра 2009. године, донесеним у извршењу Пресуде Кантоналног суда број 070 У 00 2419 09 У од 28. септембра 2009. године, прекинут је поступак за остваривање права на старосну пензију.

9. Незадовољна наведеним закључком, апеланткиња је изјавила жалбу директору Федералног завода за ПИО који је Рјешењем број Ф33/2-1199188457 од 28. маја 2010. године жалбу одбио.

10. Након тога, апеланткиња је покренула управни спор код Кантоналног суда који је Пресудом број 07 0 У 004321 13 У 2 од 26. марта 2013. године тужбу уважио, поништио рјешење другостепеног органа од 28. маја 2010. године и закључак Кантоналне административне службе од 28. септембра 2009. године, те предмет вратио првостепеном органу на поновно рјешавање.

Оспорене одлуке

11. У поновном поступку, након изведених доказа и њихове оцјене на основу члана 9 Закона о управном поступку ("Службене новине ФБиХ" бр. 2/98 и 48/99; у даљњем тексту: ЗУП), Рјешењем директора Кантоналне административне службе број Ф310/2-1199188457 од 12. децембра 2013. године одбијен је апеланткињин захтјев за одређивање старосне пензије.

12. У образложењу наведеног рјешења, након изведених доказа и њихове оцјене, утврђено је да су у вријеме подношења захтјева за признавање права на старосну пензију на снази биле одредбе Уредбе. Међутим, Пресудом Уставног суда Федерације БиХ број У-40/10 од 5. априла 2011. године, која је објављена у "Службеним новинама ФБиХ" број 34/11 од 6. јуна 2011. године, утврђено је да Уредба није у складу с Уставом Федерације БиХ.

13. У образложењу се надаље наводе одредбе члана IV.Ц.3.12.(б) Устава Федерације БиХ којим је прописано да су одлуке Уставног суда коначне и обавезујуће, посебно када Суд утврди да закон, усвојени или предложени закон или други пропис Федерације или било којег кантона или општине није у складу с Уставом Федерације БиХ, а такав закон или други пропис неће се примјењивати односно ступити на снагу, осим уколико се не измијени на начин који пропише Суд или уколико Суд не утврди прелазна рјешења која не могу бити на снази дуже од шест мјесеци. Пресудом Уставног суда број У-40/10 од 5. априла 2011. године је само утврђено да наведена уредба није у складу с Уставом Федерације БиХ. Како је даље наведено, Уставом Федерације БиХ није регулисано питање од када се пропис који је проглашен неуставним неће примјењивати, али је то питање регулисано чланом 40 Закона о поступку пред Уставним судом ФБиХ ("Службене новине ФБиХ" бр. 6/95 и 37/03). Чланом 40 став 1 наведеног закона је прописано да усвојени или предложени закон или други пропис органа федералне, кантоналне или општинске власти за који Уставни суд утврди да није у складу с Уставом се неће примјењивати од дана објављивања пресуде Уставног суда у "Службеним новинама ФБиХ", односно предложени закон или други пропис неће ступити на снагу.

14. У конкретној управној ствари, имајући у виду да је Уставни суд Федерације БиХ материјални пропис поводом којег је покренут поступак за признавање права на старосну пензију, дакле Уредба, прогласио да није у складу с Уставом ФБиХ, а која пресуда Уставног суда је објављена у "Службеним новинама Федерације БиХ" од 6. јуна 2011. године, дакле прије него што је одлучено о захтјеву осигураника, одредбе Уредбе не могу се примијенити, чак и под претпоставком да је осигураник испуњавао услове прописане наведеном уредбом с обзиром на то да је прије доношења одлуке овог органа пропис поводом којег је покренут поступак за признавање права на старосну пензију проглашен неуставним.

15. Рјешењем Сектора за систем и спровођење права из ПИО осигурања Федералног завода за ПИО број Ф33/2-1199188457 од 10. фебруара 2014. године апеланткињина жалба на првостепено рјешење је одбијена. Како је наведено у оспореном рјешењу, Пресудом Уставног суда од 5. априла 2011. године је само утврђено да наведена уредба није у складу с Уставом Федерације БиХ. Уставом Федерације БиХ није регулисано питање од када се пропис који је проглашен неуставним неће примјењивати, али је то питање регулисано чланом 40 Закона о поступку пред Уставним судом ФБиХ. Дакле, у конкретној управној ствари, имајући у виду да је захтјев за остваривање права на старосну пензију у складу с Уредбом поднесен 5. марта 2007. године, те како је Пресудом Уставног суда ФБиХ број У-40/10 од 5. априла 2011. године, која је објављена у "Службеним новинама ФБиХ" број 34/11 од 6. јуна 2011. године, материјални пропис на основу којег апеланткиња жели да оствари право на пензију, односно Уредба, проглашен неуставним, то се одредбе Уредбе у конкретном случају не могу примијенити, па је надлежни орган одлучио као у диспозитиву овог рјешења.

16. Пресудом Кантоналног суда број 07 0 У 010263 14 У од 12. јуна 2014. године апеланткињина тужба против Рјешења шефа Сектора за систем и спровођење права из ПИО осигурања Федералног завода за ПИО осигурање број Ф33/2-1199188457 од 10. фебруара 2014. године је одбијена.

17. Кантонални суд је законитост оспореног управног акта испитао у границама захтјева и разлога тужбе, на основу члана 34 Закона о управним споровима ("Службене новине Федерације БиХ" број 9/05), па је одлучио као у изреци ове пресуде. Наиме, апеланткиња је захтјев за остваривање права на старосну пензију поднијела по основу Уредбе (захтјев поднесен 5. марта 2007. године). Пресудом Уставног суда Федерације БиХ број У-40/10 од 5. априла 2011. године Уставни суд Федерације БиХ је утврдио да Уредба није у складу с Уставом Федерације Босне и Херцеговине. Наведена пресуда Уставног суда Федерације Босне и Херцеговине објављена је у "Службеним новинама Федерације БиХ" број 34/11 од 6. јуна 2011. године. Наведено првостепено и оспорено рјешење донесени су послје објављивања Пресуде Уставног суда Федерације Босне и Херцеговине број У-40/10 од 5. априла 2011. године у "Службеним новинама Федерације БиХ", којом је утврђено да Уредба није у сагласности с Уставом Федерације Босне и Херцеговине, па ти органи поводом апеланткињиног захтјева за остваривање права на старосну пензију нису могли примијенити Уредбу јер послје објављивања споменуте пресуде Уставног суда Федерације Босне и Херцеговине у "Службеним новинама Федерације БиХ" Уредба се није могла примјењивати.

18. Пресудом Врховног суда број 07 0 У 010263 14 Увп од 23. јануара 2015. године апеланткињин захтјев за ванредно преиспитивање судске одлуке је одбијен.

19. Врховни суд је на основу члана 45 Закона о управним споровима ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине" број 9/05; у даљњем тексту: ЗУС) испитао законитост побијане пресуде у границама захтјева и повреде прописа из члана 41 став 2 тог закона, па је одлучио као у изреци пресуде.

20. Како наводи Врховни суд, апеланткињин захтјев од 5. марта 2007. године поднесен првостепеном управном органу је јасан, у њему је назначен предмет на који се односи захтјев, односно шта се тражи односно предлаже (шта у смислу члана 66 Закона о управном поступку, између осталог, мора да садржи сваки поднесак да би се по њему могло поступити). У конкретном случају апеланткиња је тражила да јој се призна право на старосну пензију по основу Уредбе, а не по неком другом пропису. У поступку по захтјеву странке орган одлучује о том захтјеву остајући у границама постављеног захтјева, при чему се и образложење рјешења мора односити само на захтјев о коме је одлучено у изреци рјешења. Орган не може да расправи ствар на коју се захтјев не односи. Стога су управни органи, како закључује Врховни суд, правилно и одлучили о апеланткињиним захтјеву за остваривање предметног права по закону по коме је она то и тражила (Уредба).

21. Даље је наведено да код оцјене законитости управног акта у управном спору, суд је такође везан границама захтјева странке. Тачно је да су у вријеме подношења апеланткињиног захтјева на снази били и други прописи и могуће је да је у моменту подношења захтјева апеланткиња испуњавала услове за остваривање права на старосну пензију по основу неког од тих прописа, међутим, она такав захтјев у конкретном случају није поставила, па се о таквом захтјеву није могло ни одлучивати. Како је даље наведено, уколико апеланткиња сматра да испуњава услове за остваривање права на пензију по основу неког другог важећег прописа, она такав захтјев може накнадно поставити јер нема

правних сметњи да у истој управној ствари странка поново поднесе захтјев.

22. Имајући у виду напријед изнесено, Врховни суд је и остале наводе захтјева за ванредно преиспитивање оцијенио неоснованим, па је примјеном члана 46 став 1 ЗУС-а одлучио као у изреци ове пресуде.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

23. Апеланткиња сматра да је оспореним одлукама повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција) и право на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције и забрана дискриминације из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члан 14 Европске конвенције. Апеланткиња посебно истиче да овај поступак траје осам година, те да су надлежни органи непотребно одуговлачили поступак тражећи непотребну документацију и доносећи одлуку о прекиду поступка, мада за такву одлуку није постојао ниједан законом предвиђен разлог.

24. Апеланткиња наводи да су јој оваквим поступцима Врховни и Кантонални суд и управни органи повриједили права на правично суђење тако што су јој "произвољним поступањем ограничили, а у крајњем циљу и потпуно онемогућили да њен предмет буде разматран пред независним и непристрасним органом и судом" зато што не желе образложити своје одлуке према материјалним прописима и не желе донијети одлуку у разумном року. Сматра да су у образложењу својих одлука Кантонални и Врховни суд исказали међусобну зависност законодавних органа власти у БиХ од управних органа, неједнако третирајући апеланткињу у односу на Федерални завод ПИО, иако су и апеланткиња и управни органи странке у поступку које су требале бити једнако третиране у апеланткињином предмету. У вези с повредом права на правично суђење, апеланткиња истиче да су јој управни органи и домаћи судови својим одлукама повриједили "право на суд", односно основни принцип садржан у овом праву, а то је принцип "расправе" (спора), којој су оспорене одлуке дале само формално, али не и суштинско значење у духу Европске конвенције.

25. Наиме, управни органи и судови потврђују стварно постојање апеланткињиног права на пензију јер је у вријеме подношења захтјева испуњавала услове прописане основном Уредбом („Службене новине ФБиХ" број 75/06), дакле апеланткињи у току рјешавања предметног спора пружају "технички" и "формално" право на расправљање пред судом, али јој не пружају "суштинско" остваривање овог права јер о њеном праву никако не одлучују с обзиром на то да су оспореним одлукама образложена само чињенична, али не и правна питања везана за апеланткињин захтјев. Наводи да су је на овај начин државни органи и судови потпуно спријечили у остварењу њеног права на приступ суду јер су потпуно избјегли обавезу мериторног одлучивања и давања ваљаног образложења. Образложење да у конкретном случају нема материјалног прописа по којем би се одлучивало о апеланткињином захтјеву јер Уредба није у складу с Уставом ФБиХ не задовољава ни минимум стандарда права на "образложено" одлуку. Како даље наводи апеланткиња, управни органи и судови нису чак одлучили ни да ли апеланткињи припада право на пензију по сада важећем пропису: Закон о пријевременом повољнијем пензионисању бранилаца одбрамбено-ослободилачког рата у ФБиХ ("Службене новине ФБиХ" број 41/13), ни по Закону о

потврђивању права на пријевремену старосну пензију остварену под повољнијим условима („Службене новине ФБиХ" бр. 42/11 и 37/12), чиме је дошло до потпуног игнорисања апеланткињиног захтјева, образложењем да апеланткиња сада може поднијети нови захтјев.

26. У погледу разумног рока одлучивања, из бројних ургенција и активног учешћа апеланткиње, достављањем исправа које нису тражене, те по неколико пута достављањем истих тражених исправа, па и одлука судова које је управни орган већ претходно имао у спису, видљиво је да апеланткиња ничим није допринијела овако дугом трајању поступка рјешавања њеног захтјева. Према томе, у конкретном случају је повријеђено апеланткињино право на правично суђење у вези с правом на доношење одлуке у разумном року јер су управни и судски поступак пред судом који је трајао осам година прешли границе "разумног рока", односно дужина трајања поступка није била сразмјерна околностима случаја. С обзиром на то да је апеланткиња испуњавала услове за признавање права на пензију континуирано према важећим прописима од 30. септембра 2005. године кад јој је престао радни однос, од 5. марта 2007. године, као и на дан доношења одлуке Кантоналног суда од 12. јуна 2014. године, а све вријеме одлучивано на основу исте документације, која је на дан подношења захтјева већ постојала у спису. Стога апеланткиња закључује да су управни органи и судови кршили њена права на приступ суду из члана 6 Европске конвенције, онемогућавали да се користи ефикасним правним средствима из члана 13 Европске конвенције тако што су њен предмет, на који је било потребно обратити посебну пажњу с обзиром на природу предмета, непотребно рјешавали пуних осам година јер су, и поред чињенице што њен предмет није сложен и што је цијело вријеме била активна, управни органи и судови одгађали доношење мериторних одлука.

27. Апеланткиња предлаже да Уставни суд БиХ усвоји ову апелацију, утврди повреду уставних права које је навела у апелацији, укине пресуду Врховног суда и предмет врати том суду који је дужан по хитном поступку донијети нову одлуку у складу са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције.

б) Одговор на апелацију

28. У одговору Федералног завода ПИО се наводи да оспореним рјешењем није повријеђен закон нити уставна права странке, па наведени орган остаје при рјешењу у цијелости и предлаже да се апелација одбије.

29. Врховни суд наводи да пред овим судом нису повријеђена никаква апеланткињина права јер је пресуда донесена у складу с важећим прописима и на основу документације која се налазила у спису.

V. Релевантни прописи

30. У Закону о поступку пред Уставним судом ФБиХ ("Службене новине ФБиХ" бр. 6/95 и 37/03) релевантне одредбе гласе:

Члан 40.

Усвојени или предложени закон или други пропис органа федералне кантоналне или опћинске власти за који Уставни суд утврди да није у складу са Уставом неће се примјењивати од дана објављивања пресуде Уставног суда у "Службеним новинама ФБиХ" односно предложени закон или други пропис неће ступити на снагу.

31. У Закону о управним споровима ("Службене новине Федерације БиХ" број 9/05) релевантне одредбе гласе:

Члан 34.

Законитост оспореног управног акта суд испитује у границама захтјева из тужбе и при том је везан разлозима тужбе.

Ако суд по захтјеву из тужбе утврди да је оспорени управни акт ништав, поништиће га, а ако су разлози ништавости садржани и у првостепеном управном акту, поништиће и тај акт.

Члан 41.

Против правоснажне одлуке кантоналног суда донесене у управном спору странка може поднијети захтјев за ванредно преиспитивање судске одлуке (у даљем тексту: захтјев за ванредно преиспитивање) Врховном суду Федерације или кантоналном суду.

Врховном суду Федерације странка може поднијети захтјев за ванредно преиспитивање због повреде федералног закона или другог федералног прописа или због повреде правила федералног закона о поступку која је могла бити од утицаја на рјешење ствари путем кантоналног суда.

Кантоналном суду странка може поднијети захтјев за ванредно преиспитивање због повреде кантоналног закона или других кантоналних прописа или због повреде правила федералног закона о поступку која је могла бити од утицаја на рјешење ствари.

Захтјев за ванредно преиспитивање не може се поднијети због повреде правила поступка која се односи на погрешно или непотпуно утврђено чињенично стање.

Члан 45.

Надлежни суд рјешава о захтјеву из члана 41. овог закона, по правилу, у нејавној сједници, а побијању одлуку испитује само у границама захтјева и повреда прописа из члана 41. овог закона наведених у захтјеву.

32. У Закону о потврђивању права на пријевремену старосну пензију остварену под повољнијим условима ("Службене новине ФБиХ" бр. 42/11 и 37/12) релевантне одредбе гласе:

Члан 1.

Овим законом уређује се потврђивање оствареног права на пријевремену старосну пензију под повољнијим условима за кориснике који су то право остварили према уредбама Владе Федерације Босне и Херцеговине о повољнијем пензионисању, као и изузетно остваривање права на старосну пензију под повољнијим условима, начин њиховог финансирања и друга питања.

Члан 2.

Корисницима права на повољније пензионисање, који су то право остварили на начин и под увјетима прописаним Уредбом о повољнијим условима за стицање права на старосну пензију војних осигураника Војске Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 2/00, 21/01 и 25/01), (у даљем тексту: Уредба I), Уредбом о повољнијим увјетима за стицање права на старосну пензију војних осигураника Војске Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 18/04, 27/04 и 47/04), (у даљем тексту: Уредба II) и Уредбом о стицању права на старосну пензију под повољнијим условима припадника бивше Војске Федерације Босне и Херцеговине и државних службеника и намјештеника бившег Федералног министарства одбране ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 75/06, 58/07, 89/07 и 31/08), (у даљем тексту: Уредба III), потврђује се остварено право на старосну пензију остварену по тим прописима и то право настављају и даље да користе.

VI. Допустивост

33. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

34. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њом побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

35. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Врховног суда број 07 0 У 010263 14 Увп од 23. јануара 2015. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорену пресуду апеланткиња је примила 13. марта 2015. године, а апелација је поднесена 11. маја 2015. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда јер не постоји неки формални разлог због којег апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

36. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

37. Апеланткиња сматра да су јој оспореним пресудама прекршени право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, право на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције и забрана дискриминације из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члан 14 Европске конвенције. Апеланткиња посебно истиче да овај поступак траје више од осам година, те да су надлежни органи непотребно одуговлачили поступак тражећи непотребну документацију и доносећи одлуку о прекиду поступка, мада за такву одлуку није постојао ниједан законом предвиђен разлог.

Право на правично суђење

38. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

[...]

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.

39. Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1) Приликом утврђивања његових грађанских права и обавеза или кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом. [...]

40. Уставни суд запажа да су предмет оспоравања апелацијом пресуде донесене у поступку у којем су утврђивана апеланткињина права на остваривање старосне пензије према Уредби, из чега произлази да се ради о спору грађанско-правне природе и да су члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члан 6 став 1 Европске конвенције примјењиви.

Остали аспекти права на правично суђење

41. Апеланткиња сматра да су редовни судови, при доношењу својих одлука, произвољно примијенили материјално право на чињенице и околности које се односе на њена права из радног односа.

42. У вези с тим, Уставни суд указује да, према пракси Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) и Уставног суда, задатак ових судова није да преиспитују закључке редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене материјалног права (види Европски суд, *Pronina protiv Русије*, Одлука о допустивости од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01). Наиме, Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је, генерално, задатак редовних судова да оцијене чињенице и доказе које су извели (види Европски суд, *Thomas против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број 19354/02). Задатак Уставног суда је да испита да ли је евентуално дошло до повреде или занемаривања уставних права (право на правично суђење, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и др.), те да ли је примјена закона била, евентуално, произвољна или дискриминаторска.

43. Уставни суд запажа да је апеланткиња 5. марта 2007. године поднијела захтјев за остваривање права на старосну пензију по основу Уредбе, те да је коначно, након што је Кантонални суд вратио предмет на поновно одлучивање, Рјешењем директора Кантоналне административне службе број Ф310/2-1199188457 од 12. децембра 2013. године одбијен апеланткињин захтјев за одређивање старосне пензије. Надаље, Уставни суд запажа да је Пресудом Уставног суда Федерације БиХ број У-40/10 од 5. априла 2011. године Уставни суд Федерације БиХ утврдио да Уредба није у складу с Уставом Федерације Босне и Херцеговине. Наведена пресуда Уставног суда Федерације Босне и Херцеговине објављена је у "Службеним новинама Федерације БиХ" број 34/11 од 6. јуна 2011. године. Дакле, у конкретној управној ствари, имајући у виду да је захтјев за остваривање права на старосну пензију у складу с Уредбом поднесен 5. марта 2007. године, те како је Пресудом Уставног суда ФБиХ број У-40/10 од 5. априла 2011. године, која је објављена у "Службеним новинама ФБиХ" број 34/11 од 6. јуна 2011. године, материјални пропис на основу којег апеланткиња жели да оствари право на пензију, тачније Уредба, проглашен неуставним, посебно имајући у виду да се све то десило прије него што је донесена одлука о апеланткињином захтјеву, то су управни органи и редовни судови сматрали да се одредбе Уредбе у конкретном случају не могу примијенити, те су одлучили као у диспозитиву оспорених одлука.

44. С тим у вези, Уставни суд сматра да су управни органи и редовни судови, у конкретном предмету, у образложењу оспорених одлука дали задовољавајуће, јасне и потпуне разлоге у погледу примјене материјалног и процесног права, те да су на тај начин испоштовали гаранције права на правично суђење из члана 6 став 1 Европске конвенције. Уставни суд, такође, запажа да су редовни судови детаљно испитали апеланткињине наводе које је она истицала у току поступка, дајући за своје ставове довољно јасна и аргументована образложења која Уставни суд, у околностима конкретног случаја, не сматра произвољним, нити се примјена материјалног и процесног права чини произвољном.

45. Надаље, апеланткиња тврди да су јој биле ускраћене гаранције у погледу независног и непристрасног суда, не образлажући посебно у чему види наведене повреде. Уставни суд подсјећа да се непристрасност суда у смислу члана 6 став 1 Европске конвенције испитује с аспекта субјективне и

објективне непристрасности суда. Субјективна или лична непристрасност се претпоставља, односно сматра се да је у личном смислу суд увијек непристрасан у односу на странке, осим уколико се то не оспори увјерљивим доказима. С друге стране, објективна непристрасност се не претпоставља, већ се она утврђује на основу објективних чињеница које се налазе у самом предмету, тј. утврђује се да ли у спису постоје објективни докази на основу којих се може разумно сумњати да суд није био непристрасан. С обзиром на то да апеланткиња није понудила никакве аргументе у прилог својим наводима, Уставни суд закључује да је апелација у овом дијелу неоснована. Затим, право на приступ суду, на које се апеланткиња такође позива, јамчи свеобухватне процесне гаранције и захтијева јавно и неометано спровођење поступка, као и јамчење законитости поступка и поштовање стандарда правне државе и то право се мора ефикасно гарантовати и не само формално јамчити, а појединац има право да захтијева од суда да у потпуности одлучи о његовом захтјеву. Нема назнака да је у конкретном поступку ово право ускраћено апеланткињи, нити је она понудила икакве доказе у том правцу. Надаље, Уставни суд сматра да, супротно апеланткињиним наводима, дата образложења ни у једном дијелу не изгледају произвољно или неприхватљиво сама по себи, нити да има елемената који би указивали на то да је примјена права злоупотређена на апеланткињину штету, посебно зато што апеланткиња, осим понављања својих навода које је истицала током судског поступка, није понудила било какву другу аргументацију. С тим у вези, Уставни суд сматра да су Кантонални и Врховни суд у оспореним одлукама детаљно образложили на којим су доказима засновали чињенично стање, те да су навели релевантне прописе на којима су засновали оспорене одлуке и о томе дали детаљна и јасна образложења која се не могу сматрати произвољним или супротним праву на образложену одлуку из члана 6 став 1 Европске конвенције. И коначно, Уставни суд запажа да су и управни и судски органи водили поступак на начин да су о апеланткињином захтјеву одлучивали у складу с важећим правним прописима, имајући у виду да је њен захтјев био заснован искључиво на Уредби која је у међувремену проглашена неуставном, тако да је неоснован њен захтјев да наведени органи "нису одлучили о њеном захтјеву јер нису одлучили о томе да ли јој припада право на пензију по важећем пропису, чак и ако би се елиминисала Уредба".

46. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да у конкретном случају није било кршења права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције у односу на остале аспекте који се не односе на разуман рок.

Дјелотворан правни лијек

47. Апеланткиња је навела и да је дошло до кршења права на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције. У вези с тим наводима, Уставни суд указује да апеланткиња није експлицитно навела у вези с којим правима сматра да постоји кршење права из члана 13 Европске конвенције. Међутим, из апелације се може закључити да се наводи о кршењу овог права доводе у везу с правом на правично суђење. Уставни суд запажа да је апеланткиња имала могућност да користи и да је користила законом прописане правне лијекове, односно да је у конкретном поступку користила право жалбе. Стога, Уставни суд закључује да су апеланткињини наводи о повреди права на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције у вези с правом на правично суђење неосновани.

Забрана дискриминације

48. Апеланткиња сматра да је у конкретном случају дошло до кршења члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције. У вези с тим, Уставни суд примјеђује да се апеланткиња није изјаснила у вези с којим правом сматра да је дискриминисана, али да из навода апелације произлази како сматра да је дискриминисана у односу на право на правично суђење. Међутим, с обзиром на закључке Уставног суда у вези с наведеним правима, тј. неоснованост тих апелационих навода, те имајући у виду да апеланткиња, осим паушалних навода, није понудила аргументе, нити доказе који би указивали на вјероватноћу да је дискриминисана, Уставни суд сматра да су апеланткињини наводи о кршењу члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције у вези с правом на правично суђење неосновани (види, *mutatis mutandis*, Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број АП 700/14 од 6. децембра 2016. године, тачка 27).

У односу на суђење у разумном року

49. Апеланткиња, такође, сматра да јој је због дужине трајања предметног поступка прекршено право на суђење у разумном року из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

50. С тим у вези, Уставни суд, прије свега, истиче да се, према конзистентној пракси Европског и Уставног суда, разумност дужине трајања поступка мора оцјењивати у свјетлу околности појединог предмета, водећи рачуна о критеријумима успостављеним судском праксом Европског суда, а нарочито о сложености предмета, понашању страна у поступку и надлежног суда или других јавних власти, те о значају који конкретна правна ствар има за апеланта (види Европски суд, *Микулић против Хрватске*, апликација број 53176/99 од 7. фебруара 2002. године, Извјештај број 2002-I, став 38).

а) Период који се узима у обзир

51. Уставни суд запажа да је предметни поступак започео 5. марта 2007. године када је апеланткиња поднијела захтјев за остваривање права на старосну пензију по основу Уредбе, а да је тај поступак окончан Пресудом Врховног суда број 07 0 У 010263 14 Увп од 23. јануара 2015. године. Дакле, предметни поступак је трајао скоро осам година и то је период који ће Уставни суд да испита.

б) Анализа дужине трајања поступка

52. У конкретном случају, у погледу оцјене сложености предмета, Уставни суд запажа да је предмет конкретног поступка било питање остваривања апеланткињиног права на старосну пензију према Уредби. С тим у вези Уставни суд сматра да се није радило о сложеним чињеничним и правним питањима која су редовни судови требали да размотре.

53. Анализирајући дужину поступка који траје од 5. марта 2007. године, како то произлази из тач. 5-10 ове одлуке, поступак утврђивања апеланткињиног права на старосну пензију је пред надлежним управним органима трајао до 28. маја 2010. године (три године и два мјесеца), када је апеланткињина жалба одбијена. Након тога, апеланткиња је покренула управни спор код Кантоналног суда који је Пресудом број 07 0 У 004321 13 У 2 од 26. марта 2013. године тужбу уважио, поништио рјешење другостепеног органа од 28. маја 2010. године и закључак Кантоналне административне службе од 28. септембра 2009. године, те предмет вратио првостепеном органу на поновно рјешавање. У поновном поступку, органи управе, те Кантонални и Врховни суд су у релативно кратком поступку доносили своје одлуке, тако да се може закључити да је од 26. марта 2013.

године одлучивано у складу са стандардима права на правичан поступак.

54. Ипак, посматрајући овај поступак у цјелини, Уставни суд сматра да не постоји оправдање за овако дуго поступање, посебно ако се узме у обзир да је Кантонални суд враћао предмет управним органима ради поновног вођења поступка. С тим у вези, Уставни суд подсјећа на став Европског суда и Уставног суда да стално враћање предмета од вишег ка нижем суду или тијелу не представља увијек најбољи начин да појединци остваре и реализују своја права. Уставни суд мора нагласити да је за правни систем од фундаменталне важности вођење поступка у оквиру разумног времена јер свако непотребно одуговлачење, као и враћање предмета од вишег ка нижем суду често доводи до, *de facto*, лишавања појединца његових права, губитка дјелотворности и повјерења у правни систем.

55. Осим тога, Уставни суд подсјећа на то да се ради о предмету од посебног значаја за апеланткињу, а да је од подношења захтјева до доношења коначне одлуке Врховног суда протекло осам година. Стога, оцјењујући понашање управних органа и редовних судова, те с обзиром на чињеницу да апеланткиња својим понашањем није допринијела дужини поступка, Уставни суд сматра да је повријеђено апеланткињино право на правично суђење у разумном року. Имајући у виду наведено и узимајући у обзир све наведене факторе, Уставни суд закључује да је у овом случају, због дужине трајања поступка, повријеђено апеланткињино право на правично суђење у разумном року из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

ц) Питање накнаде на име нематеријалне штете

56. Иако апеланткиња није затражила да јој се накнади штета због дужине трајања предметног поступка, Уставни суд подсјећа да, према члану 74 став (1) Правила Уставног суда, у одлуци којом усваја апелацију Уставни суд може одредити накнаду на име нематеријалне штете. Према члану 74 став (2) Правила Уставног суда, ако Уставни суд одреди да је потребно додијелити новчану накнаду, одредиће је на основу праведности, узимајући у обзир стандарде који произлазе из праксе Уставног суда. Имајући у виду цитиране одредбе Правила, Уставни суд сматра да би у конкретном случају на име накнаде нематеријалне штете због недоношења одлуке у разумном року требало исплатити износ од 1.200,00 KM с обзиром на то да је наведени поступак трајао осам година. Наведени износ апеланткињи је дужна исплатити Влада Унско-санског кантона у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке. Ова одлука Уставног суда у дијелу који се односи на накнаду нематеријалне штете представља извршну исправу.

VIII. Закључак

57. Нема кршења права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције у односу на примјену материјалног права када су управни органи и редовни судови за своја одлучења дали јасне и детаљне аргументе и када нема ништа што би указивало да су при томе произвољно примијенили законске прописе.

58. С друге стране, постоји кршење права на суђење у разумном року као сегмента права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када је поступак у којем су рјешавана питања апеланткињиног права на старосну пензију и у којем није требало утврдити посебно сложене чињенице и правна питања трајао осам година, без увјерљивог и логичног оправдања зашто је поступак толико дуго трајао.

59. Ustavni sud, takoђе, zaključuje da nema krшења члана 13 Европске конвенције када апеланткиња кршење тог права везује за право на правично суђење, те да је апеланткиња имала могућност да користи и да је користила законом прописане правне лијекове, односно да је у конкретном поступку користила право на жалбу.

60. Уставни суд закључује да нема кршења права на недискриминацију из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције у вези с правом на правично суђење јер апеланткиња, осим својих паушалних навода, није понудила аргументе који би упућивали на дискриминацију.

61. На основу члана 59 ст. (1), (2) и (3) и члана 74 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

62. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мирсад Ћеман, с. р.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вјећу, у предмету број **AP 2303/15**, рјешавајући апелацију **Selme Abazović** на основу члана VI/3.b) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став (2) тачка b) и члана 59. ст. (1), (2) и (3) и члана 74. Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Мирсад Ћеман, предсједник
Мато Тодић, потпредсједник
Златко М. Кнежевић, потпредсједник
Валерија Галић, судкиња
Миодраг Симоновић, судија
Сеада Палаврић, судкиња
на сједници одржаној 15. новембра 2017. године донио је

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Дјелимично се усваја апелација **Selme Abazović**.

Утврђује се повреда права на правично суђење из члана II/3.e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у односу на доношење одлуке у разумном року у поступку који је окончан Пресудом Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број 07 0 U 010263 14 Uvp од 23. јануара 2015. године.

Налаже се Влади Унско-санског кантона да, у складу са чланом 74. Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, апелантки **Selmi Abazović** у року од три мјесеца од достављања ове одлуке исплати износ од 1.200,00 KM на име накнаде нематеријалне штете због кршења права на доношење одлуке у разумном року, уз обавезу да након истека овог рока плати апелантки **Selmi Abazović** законску затезну камату на eventualno неисплаћени износ или дио износа накнаде одређене овом одлуком.

Налаже се Влади Унско-санског кантона да, у складу са чланом 72. став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одбија се као неоснована апелација **Selme Abazović** поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број 07 0 U 010263 14 Uvp од 23. јануара 2015. године, Пресуде Кантоналног суда у Mostaru број 07 0 U 010263 14 U од 12. јуна 2014. године, Рјешења Сектора за систем и провођење права из PIO осигурања Федералног завода за PIO у Mostaru број FZ3/2-1199188457 од 10. фебруара 2014. године и Рјешења директора Кантоналне административне службе PIO у Mostaru број FZ10/2-1199188457 од 12. децембра 2013. године у односу на остале аспекте права на правично суђење из члана

II/3.e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, право на дјелотворан правни лијек из члана 13. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и забрану дискриминације из члана II/4. Устава Босне и Херцеговине и члана 14. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Selma Abazović (у даљњем тексту: апеланткица) из Cazina, коју заступа Amela Alagić, адвокат из Cazina, поднијела је 11. маја 2015. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) апелацију против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Врховни суд) број 07 0 U 010263 14 Uvp од 23. јануара 2015. године, Пресуде Кантоналног суда у Mostaru (у даљњем тексту: Кантонални суд) број 07 0 U 010263 14 U од 12. јуна 2014. године, Рјешења Сектора за систем и провођење права из PIO осигурања Федералног завода за PIO у Mostaru број FZ3/2-1199188457 од 10. фебруара 2014. године и Рјешења директора Кантоналне административне службе Федералног завода за PIO у Mostaru број FZ10/2-1199188457 од 12. децембра 2013. године. Апеланткица је 17. новембра 2016. године, 15. децембра 2016. године, 13. фебруара 2017. године и 2. октобра 2017. године затражила да се убрза поступак за рјешавање њене апелације.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. На основу члана 23. Правила Уставног суда, од Врховног и Кантоналног суда, као и од Кантоналне административне службе Федералног завода PIO Mostar затражено је 8. маја 2017. године да доставе одговор на апелацију.

3. Кантонална административна служба је 6. јуна 2017. године доставила одговор на апелацију, Врховни суд 11. маја 2017. године, док Кантонални суд није доставио одговор на апелацију.

III. Činjenično stanje

4. Čинjenice предмета које произлазе из апеланткиних навода и докумената предочених Уставном суду могу се сумирати на слjedeћи начин.

Prethodni postupak

5. Рјешењем директора Кантоналне административне службе Федералног завода PIO у Mostaru матични број 1199188457 од 19. маја 2008. године, у поступку покренутом по апеланткином захтеву поднесеном 5. марта 2007. године, апеланткица није признато право на старосну пензију по одредбама Уредбе о стјечању права на старосну пензију под повољнијим увјетима припадника бивше Војске Федерације Босне и Херцеговине и државних службеника и намјештеника бившег Федералног министарства одбране ("Службене новине FBiH" бр. 75/06, 58/07, 89/07 и 31/08; у даљњем тексту: Уредба).

6. Незадовољна наведеним рјешењем, апеланткица је изјавила жалбу директору Федералног завода PIO, који је рјешењем од 2. децембра 2008. године жалбу одбио као неосновану.

7. Апеланткица је покренула управни спор код Кантоналног суда који је Пресудом број 07 0 U 002419 09 U од 28. септембра 2009. године поништио наведена рјешења с упутом да се на поуздан начин утврди разлог престанка радног односа.

8. Закључком директора Кантоналне административне службе у Mostaru матични број 1199188457 од 1. децембра 2009. године, донесеним у извршењу Пресуде Кантоналног суда број 070 U 00 2419 09 U од 28. септембра 2009. године, прекинут је поступак за остваривање права на старосну пензију.

9. Nezadovoljna navedenim zaključkom, apelantica je izjavila žalbu direktoru Federalnog zavoda za PIO koji je Rješenjem broj FZ3/2-1199188457 od 28. maja 2010. godine žalbu odbio.

10. Nakon toga, apelantica je pokrenula upravni spor kod Kantonalnog suda koji je Presudom broj 07 0 U 004321 13 U 2 od 26. marta 2013. godine tužbu uvažio, poništio rješenje drugostepenog organa od 28. maja 2010. godine i zaključak Kantonalne administrativne službe od 28. septembra 2009. godine, te predmet vratio prvostepenom organu na ponovno rješavanje.

Osporene odluke

11. U ponovnom postupku, nakon izvedenih dokaza i njihove ocjene na osnovu člana 9. Zakona o upravnom postupku ("Službene novine FBiH" br. 2/98 i 48/99; u daljnjem tekstu: ZUP), Rješenjem direktora Kantonalne administrativne službe broj FZ10/2-1199188457 od 12. decembra 2013. godine odbijen je apelantčin zahtjev za određivanje starosne penzije.

12. U obrazloženju navedenog rješenja, nakon izvedenih dokaza i njihove ocjene, utvrđeno je da su u vrijeme podnošenja zahtjeva za priznavanje prava na starosnu penziju na snazi bile odredbe Uredbe. Međutim, Presudom Ustavnog suda Federacije BiH broj U-40/10 od 5. aprila 2011. godine, koja je objavljena u "Službenim novinama FBiH" broj 34/11 od 6. juna 2011. godine, utvrđeno je da Uredba nije u skladu s Ustavom Federacije BiH.

13. U obrazloženju se nadalje navode odredbe člana IV.C.3.12.(b) Ustava Federacije BiH kojim je propisano da su odluke Ustavnog suda konačne i obavezujuće, posebno kada Sud utvrdi da zakon, usvojeni ili predloženi zakon ili drugi propis Federacije ili bilo kojeg kantona ili općine nije u skladu s Ustavom Federacije BiH, a takav zakon ili drugi propis neće se primjenjivati odnosno stupiti na snagu, osim ukoliko se ne izmijeni na način koji propiše Sud ili ukoliko Sud ne utvrdi prelazna rješenja koja ne mogu biti na snazi duže od šest mjeseci. Presudom Ustavnog suda broj U-40/10 od 5. aprila 2011. godine je samo utvrđeno da navedena uredba nije u skladu s Ustavom Federacije BiH. Kako je dalje navedeno, Ustavom Federacije BiH nije regulirano pitanje od kada se propis koji je proglašen neustavnim neće primjenjivati, ali je to pitanje regulirano članom 40. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom FBiH ("Službene novine FBiH" br. 6/95 i 37/03). Članom 40. stav 1. navedenog zakona je propisano da usvojeni ili predloženi zakon ili drugi propis organa federalne, kantonalne ili općinske vlasti za koji Ustavni sud utvrdi da nije u skladu s Ustavom se neće primjenjivati od dana objavljivanja presude Ustavnog suda u "Službenim novinama FBiH", odnosno predloženi zakon ili drugi propis neće stupiti na snagu.

14. U konkretnoj upravnoj stvari, imajući u vidu da je Ustavni sud Federacije BiH materijalni propis povodom kojeg je pokrenut postupak za priznavanje prava na starosnu penziju, dakle Uredba, proglasio da nije u skladu s Ustavom FBiH, a koja presuda Ustavnog suda je objavljena u "Službenim novinama Federacije BiH" od 6. juna 2011. godine, dakle prije nego što je odlučeno o zahtjevu osiguranika, odredbe Uredbe ne mogu se primijeniti, čak i pod pretpostavkom da je osiguranik ispunjavao uvjete propisane navedenom uredbom s obzirom na to da je prije donošenja odluke ovog organa propis povodom kojeg je pokrenut postupak za priznavanje prava na starosnu penziju proglašen neustavnim.

15. Rješenjem Sektora za sistem i provođenje prava iz PIO osiguranja Federalnog zavoda za PIO broj FZ3/2-1199188457 od 10. februara 2014. godine apelantčina žalba na prvostepeno rješenje je odbijena. Kako je navedeno u osporenom rješenju, Presudom Ustavnog suda od 5. aprila 2011. godine je samo utvrđeno da navedena uredba nije u skladu s Ustavom Federacije BiH. Ustavom Federacije BiH nije regulirano pitanje od kada se

propis koji je proglašen neustavnim neće primjenjivati, ali je to pitanje regulirano članom 40. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom FBiH. Dakle, u konkretnoj upravnoj stvari, imajući u vidu da je zahtjev za ostvarivanje prava na starosnu penziju u skladu s Uredbom podnesen 5. marta 2007. godine, te kako je Presudom Ustavnog suda FBiH broj U-40/10 od 5. aprila 2011. godine, koja je objavljena u "Službenim novinama FBiH" broj 34/11 od 6. juna 2011. godine, materijalni propis na osnovu kojeg apelantica želi ostvariti pravo na penziju, odnosno Uredba, proglašen neustavnim, to se odredbe Uredbe u konkretnom slučaju ne mogu primijeniti, pa je nadležni organ odlučio kao u dispozitivu ovog rješenja.

16. Presudom Kantonalnog suda broj 07 0 U 010263 14 U od 12. juna 2014. godine apelantčina tužba protiv Rješenja šefa Sektora za sistem i provođenje prava iz PIO osiguranja Federalnog zavoda za PIO osiguranje broj FZ3/2-1199188457 od 10. februara 2014. godine je odbijena.

17. Kantonalni sud je zakonitost osporenog upravnog akta ispitao u granicama zahtjeva i razloga tužbe, na osnovu člana 34. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije BiH" broj 9/05), pa je odlučio kao u izreci ove presude. Naime, apelantica je zahtjev za ostvarivanje prava na starosnu penziju podnijela po osnovu Uredbe (zahtjev podnesen 5. marta 2007. godine). Presudom Ustavnog suda Federacije BiH broj U-40/10 od 5. aprila 2011. godine Ustavni sud Federacije BiH je utvrdio da Uredba nije u skladu s Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine. Navedena presuda Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine objavljena je u "Službenim novinama Federacije BiH" broj 34/11 od 6. juna 2011. godine. Navedeno prvostepeno i osporeno rješenje doneseni su poslije objavljivanja Presude Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj U-40/10 od 5. aprila 2011. godine u "Službenim novinama Federacije BiH", kojom je utvrđeno da Uredba nije u saglasnosti s Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine, pa ti organi povodom apelantčinog zahtjeva za ostvarivanje prava na starosnu penziju nisu mogli primijeniti Uredbu jer poslije objavljivanja spomenute presude Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine u "Službenim novinama Federacije BiH" Uredba se nije mogla primjenjivati.

18. Presudom Vrhovnog suda broj 07 0 U 010263 14 Uvp od 23. januara 2015. godine apelantčin zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke je odbijen.

19. Vrhovni sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 9/05; u daljnjem tekstu: ZUS) ispitao zakonitost pobijane presude u granicama zahtjeva i povrede propisa iz člana 41. stav 2. tog zakona, pa je odlučio kao u izreci presude.

20. Kako navodi Vrhovni sud, apelantčin zahtjev od 5. marta 2007. godine podnesen prvostepenom upravnom organu je jasan, u njemu je naznačen predmet na koji se odnosi zahtjev, odnosno šta se traži odnosno predlaže (šta u smislu člana 66. Zakona o upravnim postupku, između ostalog, mora da sadrži svaki podnesak da bi se po njemu moglo postupiti). U konkretnom slučaju apelantica je tražila da joj se prizna pravo na starosnu penziju po osnovu Uredbe, a ne po nekom drugom propisu. U postupku po zahtjevu stranke organ odlučuje o tom zahtjevu ostajući u granicama postavljenog zahtjeva, pri čemu se i obrazloženje rješenja mora odnositi samo na zahtjev o kome je odlučeno u izreci rješenja. Organ ne može da raspravi stvar na koju se zahtjev ne odnosi. Stoga su upravni organi, kako zaključuje Vrhovni sud, pravilno i odlučili o apelantčinom zahtjevu za ostvarivanje predmetnog prava po zakonu po kome je ona to i tražila (Uredba).

21. Dalje je navedeno da kod ocjene zakonitosti upravnog akta u upravnom sporu, sud je također vezan granicama zahtjeva stranke. Tačno je da su u vrijeme podnošenja apelantčinog zahtjeva na snazi bili i drugi propisi i moguće je da je u momentu

podnošenja zahtjeva apelantica ispunjavala uvjete za ostvarivanje prava na starosnu penziju po osnovu nekog od tih propisa, međutim, ona takav zahtjev u konkretnom slučaju nije postavila, pa se o takvom zahtjevu nije moglo ni odlučivati. Kako je dalje navedeno, ukoliko apelantica smatra da ispunjava uvjete za ostvarivanje prava na penziju po osnovu nekog drugog važećeg propisa, ona takav zahtjev može naknadno postaviti jer nema pravnih smetnji da u istoj upravnoj stvari stranka ponovo podnese zahtjev.

22. Imajući u vidu naprijed izneseno, Vrhovni sud je i ostale navode zahtjeva za vanredno preispitivanje ocijenio neosnovanim, pa je primjenom člana 46. stav 1. ZUS-a odlučio kao u izreci ove presude.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

23. Apelantica smatra da je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) i pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije i zabrana diskriminacije iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i član 14. Evropske konvencije. Apelantica posebno ističe da ovaj postupak traje osam godina, te da su nadležni organi nepotrebno odugovlačili postupak tražeći nepotrebnu dokumentaciju i donoseći odluku o prekidu postupka, mada za takvu odluku nije postojao nijedan zakonom predviđen razlog.

24. Apelantica navodi da su joj ovakvim postupcima Vrhovni i Kantonalni sud i upravni organi povrijedili prava na pravično suđenje tako što su joj "proizvoljnim postupanjem ograničili, a u krajnjem cilju i potpuno onemogućili da njen predmet bude razmatran pred nezavisnim i nepristrasnim organom i sudom" zato što ne žele obrazložiti svoje odluke prema materijalnim propisima i ne žele donijeti odluku u razumnom roku. Smatra da su u obrazloženju svojih odluka Kantonalni i Vrhovni sud iskazali međusobnu zavisnost zakonodavnih organa vlasti u BiH od upravnih organa, nejednako tretirajući apelanticu u odnosu na Federalni zavod PIO, iako su i apelantica i upravni organi stranke u postupku koje su trebale biti jednako tretirane u apelanticinom predmetu. U vezi s povredom prava na pravično suđenje, apelantica ističe da su joj upravni organi i domaći sudovi svojim odlukama povrijedili "pravo na sud", odnosno osnovno načelo sadržano u ovom pravu, a to je načelo "rasprave" (spora), kojoj su osporene odluke dale samo formalno, ali ne i suštinsko značenje u duhu Evropske konvencije.

25. Naime, upravni organi i sudovi potvrđuju stvarno postojanje apelanticinog prava na penziju jer je u vrijeme podnošenja zahtjeva ispunjavala uvjete propisane osnovnom Uredbom ("Službene novine FBiH" broj 75/06), dakle apelantici u toku rješavanja predmetnog spora pružaju "tehnički" i "formalno" pravo na raspravljanje pred sudom, ali joj ne pružaju "suštinsko" ostvarivanje ovog prava jer o njenom pravu nikako ne odlučuju s obzirom na to da su osporenim odlukama obrazložena samo činjenična, ali ne i pravna pitanja vezana za apelanticin zahtjev. Navodi da su je na ovaj način državni organi i sudovi potpuno spriječili u ostvarenju njenog prava na pristup sudu jer su potpuno izbjegli obavezu meritornog odlučivanja i davanja valjanog obrazloženja. Obrazloženje da u konkretnom slučaju nema materijalnog propisa po kojem bi se odlučivalo o apelanticinom zahtjevu jer Uredba nije u skladu s Ustavom FBiH ne zadovoljava ni minimum standarda prava na "obrazloženu" odluku. Kako dalje navodi apelantica, upravni organi i sudovi nisu čak odlučili ni da li apelantici pripada pravo na penziju po sada važećem propisu: Zakon o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca odbrambeno-oslobodilačkog rata u FBiH ("Službene novine

FBiH" broj 41/13), ni po Zakonu o potvrđivanju prava na prijevremenu starosnu penziju ostvarenu pod povoljnijim uvjetima („Službene novine FBiH" br. 42/11 i 37/12), čime je došlo do potpunog ignoriranja apelanticinog zahtjeva, obrazloženjem da apelantica sada može podnijeti novi zahtjev.

26. U pogledu razumnog roka odlučivanja, iz brojnih urgencija i aktivnog učešća apelantice, dostavljanjem isprava koje nisu tražene, te po nekoliko puta dostavljanjem istih traženih isprava, pa i odluka sudova koje je upravni organ već prethodno imao u spisu, vidljivo je da apelantica ničim nije doprinijela ovako dugom trajanju postupka rješavanja njenog zahtjeva. Prema tome, u konkretnom slučaju je povrijeđeno apelanticino pravo na pravično suđenje u vezi s pravom na donošenje odluke u razumnom roku jer su upravni i sudski postupak pred sudom koji je trajao osam godina prešli granice "razumnog roka", odnosno dužina trajanja postupka nije bila razmjerna okolnostima slučaja. S obzirom na to da je apelantica ispunjavala uvjete za priznavanje prava na penziju kontinuirano prema važećim propisima od 30. septembra 2005. godine kad joj je prestao radni odnos, od 5. marta 2007. godine, kao i na dan donošenja odluke Kantonalnog suda od 12. juna 2014. godine, a sve vrijeme odlučivano na osnovu iste dokumentacije, koja je na dan podnošenja zahtjeva već postojala u spisu. Stoga apelantica zaključuje da su upravni organi i sudovi kršili njena prava na pristup sudu iz člana 6. Evropske konvencije, onemogućavali da se koristi efikasnim pravnim sredstvima iz člana 13. Evropske konvencije tako što su njen predmet, na koji je bilo potrebno obratiti posebnu pažnju s obzirom na prirodu predmeta, nepotrebno rješavali punih osam godina jer su, i pored činjenice što njen predmet nije složen i što je cijelo vrijeme bila aktivna, upravni organi i sudovi odgađali donošenje meritornih odluka.

27. Apelantica predlaže da Ustavni sud BiH usvoji ovu apelaciju, utvrdi povredu ustavnih prava koje je navela u apelaciji, ukine presudu Vrhovnog suda i predmet vrati tom sudu koji je dužan po hitnom postupku donijeti novu odluku u skladu sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije.

b) Odgovor na apelaciju

28. U odgovoru Federalnog zavoda PIO se navodi da osporenim rješenjem nije povrijeđen zakon niti ustavna prava stranke, pa navedeni organ ostaje pri rješenju u cijelosti i predlaže da se apelacija odbije.

29. Vrhovni sud navodi da pred ovim sudom nisu povrijeđena nikakva apelanticina prava jer je presuda donesena u skladu s važećim propisima i na osnovu dokumentacije koja se nalazila u spisu.

V. Relevantni propisi

30. U Zakonu o postupku pred Ustavnim sudom FBiH ("Službene novine FBiH" br. 6/95 i 37/03) relevantne odredbe glase:

Član 40.

Usvojeni ili predloženi zakon ili drugi propis organa federalne kantonalne ili općinske vlasti za koji Ustavni sud utvrdi da nije u skladu sa Ustavom neće se primjenjivati od dana objavljivanja presude Ustavnog suda u "Službenim novinama FBiH" odnosno predloženi zakon ili drugi propis neće stupiti na snagu.

31. U Zakonu o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije BiH" broj 9/05) relevantne odredbe glase:

Član 34.

Zakonitost osporenog upravnog akta sud ispituje u granicama zahtjeva iz tužbe i pri tom je vezan razlozima tužbe.

Ako sud po zahtjevu iz tužbe utvrdi da je osporeni upravni akt ništavan, poništiti će ga, a ako su razlozi ništavnosti sadržani i u prvostepenom upravnom aktu, poništiti će i taj akt.

Član 41.

Protiv pravomoćne odluke kantonalnog suda donesene u upravnom sporu stranka može podnijeti zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke (u daljem tekstu: zahtjev za vanredno preispitivanje) Vrhovnom sudu Federacije ili kantonalnom sudu.

Vrhovnom sudu Federacije stranka može podnijeti zahtjev za vanredno preispitivanje zbog povrede federalnog zakona ili drugog federalnog propisa ili zbog povrede pravila federalnog zakona o postupku koja je mogla biti od uticaja na rješenje stvari putem kantonalnog suda.

Kantonalnom sudu stranka može podnijeti zahtjev za vanredno preispitivanje zbog povrede kantonalnog zakona ili drugih kantonalnih propisa ili zbog povrede pravila federalnog zakona o postupku koja je mogla biti od uticaja na rješenje stvari.

Zahtjev za vanredno preispitivanje ne može se podnijeti zbog povrede pravila postupka koja se odnosi na pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje.

Član 45.

Nadležni sud rješava o zahtjevu iz člana 41. ovog Zakona, po pravilu, u nejavnoj sjednici, a pobijanu odluku ispituje samo u granicama zahtjeva i povreda propisa iz člana 41. ovog Zakona navedenih u zahtjevu.

32. U Zakonu o potvrđivanju prava na prijevremenu starosnu penziju ostvarenu pod povoljnijim uvjetima ("Službene novine FBiH" br. 42/11 i 37/12) relevantne odredbe glase:

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se potvrđivanje ostvarenog prava na prijevremenu starosnu penziju pod povoljnijim uvjetima za korisnike koji su to pravo ostvarili prema uredbama Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o povoljnijem penzionisanju, kao i izuzetno ostvarivanje prava na starosnu penziju pod povoljnijim uvjetima, način njihovog finansiranja i druga pitanja.

Član 2.

Korisnicima prava na povoljnije penzionisanje, koji su to pravo ostvarili na način i pod uvjetima propisanim Uredbom o povoljnijem uvjetima za sticanje prava na starosnu penziju vojnih osiguranika Vojske Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/00, 21/01 i 25/01), (u daljnjem tekstu: Uredba I), Uredbom o povoljnijim uvjetima za sticanje prava na starosnu penziju vojnih osiguranika Vojske Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 18/04, 27/04 i 47/04), (u daljnjem tekstu: Uredba II) i Uredbom o sticanju prava na starosnu penziju pod povoljnijim uvjetima pripadnika bivše Vojske Federacije Bosne i Hercegovine i državnih službenika i namještenika bivšeg Federalnog ministarstva odbrane ("Službene novine Federacije BiH", br. 75/06, 58/07, 89/07 i 31/08), (u daljnjem tekstu: Uredba III), potvrđuje se ostvareno pravo na starosnu penziju ostvarenu po tim propisima i to pravo nastavljaju i dalje koristiti.

VI. Dopustivost

33. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

34. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njom pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio

odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

35. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 07 0 U 010263 14 Uvp od 23. januara 2015. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelantica je primila 13. marta 2015. godine, a apelacija je podnesena 11. maja 2015. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

36. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

37. Apelantica smatra da su joj osporenim presudama prekršeni pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije i zabrana diskriminacije iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i član 14. Evropske konvencije. Apelantica posebno ističe da ovaj postupak traje više od osam godina, te da su nadležni organi nepotrebno odugovlačili postupak tražeći nepotrebnu dokumentaciju i donoseći odluku o prekidu postupka, ma da za takvu odluku nije postojao nijedan zakonom predviđen razlog.

Pravo na pravično suđenje

38. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

[...]

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

39. Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1) Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ili krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ustanovljenim zakonom. [...]

40. Ustavni sud zapaža da su predmet osporavanja apelacijom presude donesene u postupku u kojem su utvrđivana apelantina prava na ostvarivanje starosne penzije prema Uredbi, iz čega proizlazi da se radi o sporu građansko-pravne prirode i da su član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjivi.

Ostali aspekti prava na pravično suđenje

41. Apelantica smatra da su redovni sudovi, pri donošenju svojih odluka, proizvoljno primijenili materijalno pravo na činjenice i okolnosti koje se odnose na njena prava iz radnog odnosa.

42. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene materijalnog prava (vidi Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, Odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak

Ustavnog suda je da ispita da li je eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminatorna.

43. Ustavni sud zapaža da je apelantica 5. marta 2007. godine podnijela zahtjev za ostvarivanje prava na starosnu penziju po osnovu Uredbe, te da je konačno, nakon što je Kantonalni sud vratio predmet na ponovno odlučivanje, Rješenjem direktora Kantonalne administrativne službe broj FZ10/2-1199188457 od 12. decembra 2013. godine odbijen apelantčin zahtjev za određivanje starosne penzije. Nadalje, Ustavni sud zapaža da je Presudom Ustavnog suda Federacije BiH broj U-40/10 od 5. aprila 2011. godine Ustavni sud Federacije BiH utvrdio da Uredba nije u skladu s Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine. Navedena presuda Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine objavljena je u "Službenim novinama Federacije BiH" broj 34/11 od 6. juna 2011. godine. Dakle, u konkretnoj upravnoj stvari, imajući u vidu da je zahtjev za ostvarivanje prava na starosnu penziju u skladu s Uredbom podnesen 5. marta 2007. godine, te kako je Presudom Ustavnog suda FBiH broj U-40/10 od 5. aprila 2011. godine, koja je objavljena u "Službenim novinama FBiH" broj 34/11 od 6. juna 2011. godine, materijalni propis na osnovu kojeg apelantica želi ostvariti pravo na penziju, tačnije Uredba, proglašen neustavnom, posebno imajući u vidu da se sve to desilo prije nego što je donesena odluka o apelantčinom zahtjevu, to su upravni organi i redovni sudovi smatrali da se odredbe Uredbe u konkretnom slučaju ne mogu primijeniti, te su odlučili kao u dispozitivu osporenih odluka.

44. S tim u vezi, Ustavni sud smatra da su upravni organi i redovni sudovi, u konkretnom predmetu, u obrazloženju osporenih odluka dali zadovoljavajuće, jasne i potpune razloge u pogledu primjene materijalnog i procesnog prava, te da su na taj način ispoštovali garancije prava na pravično suđenje iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Ustavni sud, također, zapaža da su redovni sudovi detaljno ispitati apelantčine navode koje je ona isticala u toku postupka, dajući za svoje stavove dovoljno jasna i argumentirana obrazloženja koja Ustavni sud, u okolnostima konkretnog slučaja, ne smatra proizvoljnim, niti se primjena materijalnog i procesnog prava čini proizvoljnom.

45. Nadalje, apelantica tvrdi da su joj bile uskraćene garancije u pogledu nezavisnog i nepristrasnog suda, ne obrazlažući posebno u čemu vidi navedene povrede. Ustavni sud podsjeća da se nepristrasnost suda u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije ispituje s aspekta subjektivne i objektivne nepristrasnosti suda. Subjektivna ili lična nepristrasnost se pretpostavlja, odnosno smatra se da je u ličnom smislu sud uvijek nepristrasan u odnosu na stranke, osim ukoliko se to ne ospori uvjerljivim dokazima. S druge strane, objektivna nepristrasnost se ne pretpostavlja, već se ona utvrđuje na osnovu objektivnih činjenica koje se nalaze u samom predmetu, tj. utvrđuje se da li u spisu postoje objektivni dokazi na osnovu kojih se može razumno sumnjati da sud nije bio nepristrasan. S obzirom na to da apelantica nije ponudila nikakve argumente u prilog svojim navodima, Ustavni sud zaključuje da je apelacija u ovom dijelu neosnovana. Zatim, pravo na pristup sudu, na koje se apelantica također poziva, jamči sveobuhvatne procesne garancije i zahtijeva javno i neometano provođenje postupka, kao i jamčenje zakonitosti postupka i poštovanje standarda pravne države i to pravo se mora efikasno garantirati i ne samo formalno jamčiti, a pojedinac ima pravo zahtijevati od suda da u potpunosti odluči o njegovom zahtjevu. Nema naznaka da je u konkretnom postupku ovo pravo uskraćeno apelantici, niti je ona ponudila ikakve dokaze u tom pravcu. Nadalje, Ustavni sud smatra da, suprotno apelantčinim navodima, data obrazloženja ni u jednom dijelu ne izgledaju proizvoljno ili neprihvatljivo sama po sebi, niti da ima elemenata koji bi ukazivali na to da je primjena prava

zloupotrijebljena na apelantčinu štetu, posebno zato što apelantica, osim ponavljanja svojih navoda koje je isticala tokom sudskog postupka, nije ponudila bilo kakvu drugu argumentaciju. S tim u vezi, Ustavni sud smatra da su Kantonalni i Vrhovni sud u osporenim odlukama detaljno obrazložili na kojim su dokazima zasnovali činjenično stanje, te da su naveli relevantne propise na kojima su zasnovali osporene odluke i o tome dali detaljna i jasna obrazloženja koja se ne mogu smatrati proizvoljnim ili suprotnim pravu na obrazloženu odluku iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije. I konačno, Ustavni sud zapaža da su i upravni i sudski organi vodili postupak na način da su o apelantčinom zahtjevu odlučivali u skladu s važećim pravnim propisima, imajući u vidu da je njen zahtjev bio zasnovan isključivo na Uredbi koja je u međuvremenu proglašena neustavnom, tako da je neosnovan njen zahtjev da navedeni organi "nisu odlučili o njenom zahtjevu jer nisu odlučili o tome da li joj pripada pravo na penziju po važećem propisu, čak i ako bi se eliminirala Uredba".

46. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju nije bilo kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u odnosu na ostale aspekte koji se ne odnose na razuman rok.

Djelotvoran pravni lijek

47. Apelantica je navela i da je došlo do kršenja prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije. U vezi s tim navodima, Ustavni sud ukazuje da apelantica nije eksplicitno navela u vezi s kojim pravima smatra da postoji kršenje prava iz člana 13. Evropske konvencije. Međutim, iz apelacije se može zaključiti da se navodi o kršenju ovog prava dovode u vezu s pravom na pravično suđenje. Ustavni sud zapaža da je apelantica imala mogućnost da koristi i da je koristila zakonom propisane pravne lijekove, odnosno da je u konkretnom postupku koristila pravu žalbu. Stoga, Ustavni sud zaključuje da su apelantčini navodi o povredi prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije u vezi s pravom na pravično suđenje neosnovani.

Zabrana diskriminacije

48. Apelantica smatra da je u konkretnom slučaju došlo do kršenja člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije. U vezi s tim, Ustavni sud primjećuje da se apelantica nije izjasnila u vezi s kojim pravom smatra da je diskriminirana, ali da iz navoda apelacije proizlazi kako smatra da je diskriminirana u odnosu na pravo na pravično suđenje. Međutim, s obzirom na zaključke Ustavnog suda u vezi s navedenim pravima, tj. neosnovanost tih apelacionih navoda, te imajući u vidu da apelantica, osim paušalnih navoda, nije ponudila argumente, niti dokaze koji bi ukazivali na vjerovatnoću da je diskriminirana, Ustavni sud smatra da su apelantčini navodi o kršenju člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije u vezi s pravom na pravično suđenje neosnovani (vidi, *mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 700/14 od 6. decembra 2016. godine, tačka 27).

U odnosu na suđenje u razumnom roku

49. Apelantica, također, smatra da joj je zbog dužine trajanja predmetnog postupka prekršeno pravo na suđenje u razumnom roku iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

50. S tim u vezi, Ustavni sud, prije svega, ističe da se, prema konzistentnoj praksi Evropskog i Ustavnog suda, razumnost dužine trajanja postupka mora ocjenjivati u svjetlu okolnosti pojedinog predmeta, vodeći računa o kriterijima uspostavljenim sudskom praksom Evropskog suda, a naročito o složenosti predmeta, ponašanju strana u postupku i nadležnog suda ili drugih

javnih vlasti, te o značaju koji konkretna pravna stvar ima za apelanta (vidi Evropski sud, *Mikulić protiv Hrvatske*, aplikacija broj 53176/99 od 7. februara 2002. godine, Izvještaj broj 2002-I, stav 38).

a) Period koji se uzima u obzir

51. Ustavni sud zapaža da je predmetni postupak započeo 5. marta 2007. godine kada je apelantica podnijela zahtjev za ostvarivanje prava na starosnu penziju po osnovu Uredbe, a da je taj postupak okončan Presudom Vrhovnog suda broj 07 0 U 010263 14 Uvp od 23. januara 2015. godine. Dakle, predmetni postupak je trajao skoro osam godina i to je period koji će Ustavni sud ispitati.

b) Analiza dužine trajanja postupka

52. U konkretnom slučaju, u pogledu ocjene složenosti predmeta, Ustavni sud zapaža da je predmet konkretnog postupka bilo pitanje ostvarivanja apelanticinog prava na starosnu penziju prema Uredbi. S tim u vezi Ustavni sud smatra da se nije radilo o složenim činjeničnim i pravnim pitanjima koja su redovni sudovi trebali razmotriti.

53. Analizirajući dužinu postupka koji traje od 5. marta 2007. godine, kako to proizlazi iz tač. 5-10 ove odluke, postupak utvrđivanja apelanticinog prava na starosnu penziju je pred nadležnim upravnim organima trajao do 28. maja 2010. godine (tri godine i dva mjeseca), kada je apelantica žalba odbijena. Nakon toga, apelantica je pokrenula upravni spor kod Kantonalnog suda koji je Presudom broj 07 0 U 004321 13 U 2 od 26. marta 2013. godine tužbu uvažio, poništio rješenje drugostepenog organa od 28. maja 2010. godine i zaključak Kantonalne administrativne službe od 28. septembra 2009. godine, te predmet vratio prvostepenom organu na ponovno rješavanje. U ponovnom postupku, organi uprave, te Kantonalni i Vrhovni sud su u relativno kratkom postupku donosili svoje odluke, tako da se može zaključiti da je od 26. marta 2013. godine odlučivano u skladu sa standardima prava na pravičan postupak.

54. Ipak, posmatrajući ovaj postupak u cjelini, Ustavni sud smatra da ne postoji opravdanje za ovako dugo postupanje, posebno ako se uzme u obzir da je Kantonalni sud vraćao predmet upravnim organima radi ponovnog vođenja postupka. S tim u vezi, Ustavni sud podsjeća na stav Evropskog suda i Ustavnog suda da stalno vraćanje predmeta od višeg ka nižem sudu ili tijelu ne predstavlja uvijek najbolji način da pojedinci ostvare i realiziraju svoja prava. Ustavni sud mora naglasiti da je za pravni sistem od fundamentalne važnosti vođenje postupka u okviru razumnog vremena jer svako nepotrebno odugovlačenje, kao i vraćanje predmeta od višeg ka nižem sudu često dovodi do, *de facto*, lišavanja pojedinca njegovih prava, gubitka djelotvornosti i povjerenja u pravni sistem.

55. Osim toga, Ustavni sud podsjeća na to da se radi o predmetu od posebnog značaja za apelanticu, a da je od podnošenja zahtjeva do donošenja konačne odluke Vrhovnog suda proteklo osam godina. Stoga, ocjenjujući ponašanje upravnih organa i redovnih sudova, te s obzirom na činjenicu da apelantica svojim ponašanjem nije doprinijela dužini postupka, Ustavni sud smatra da je povrijeđeno apelanticino pravo na pravično suđenje u razumnom roku. Imajući u vidu navedeno i uzimajući u obzir sve navedene faktore, Ustavni sud zaključuje da je u ovom slučaju, zbog dužine trajanja postupka, povrijeđeno apelanticino pravo na pravično suđenje u razumnom roku iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

c) Pitanje naknade na ime nematerijalne štete

56. Iako apelantica nije zatražila da joj se naknadi šteta zbog dužine trajanja predmetnog postupka, Ustavni sud podsjeća da, prema članu 74. stav (1) Pravila Ustavnog suda, u odluci kojom usvaja apelaciju Ustavni sud može odrediti naknadu na ime

nematerijalne štete. Prema članu 74. stav (2) Pravila Ustavnog suda, ako Ustavni sud odredi da je potrebno dodijeliti novčanu naknadu, odredit će je na osnovu pravednosti, uzimajući u obzir standarde koji proizlaze iz prakse Ustavnog suda. Imajući u vidu citirane odredbe Pravila, Ustavni sud smatra da bi u konkretnom slučaju na ime naknade nematerijalne štete zbog nedonošenja odluke u razumnom roku trebalo isplatiti iznos od 1.200,00 KM s obzirom na to da je navedeni postupak trajao osam godina. Navedeni iznos apelantici je dužna isplatiti Vlada Unsko-sanskog kantona u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke. Ova odluka Ustavnog suda u dijelu koji se odnosi na naknadu nematerijalne štete predstavlja izvršnu ispravu.

VIII. Zaključak

57. Nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u odnosu na primjenu materijalnog prava kada su upravni organi i redovni sudovi za svoja odlučivanja dali jasne i detaljne argumente i kada nema ništa što bi ukazivalo da su pri tome proizvoljno primijenili zakonske propise.

58. S druge strane, postoji kršenje prava na suđenje u razumnom roku kao segmenta prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada je postupak u kojem su rješavana pitanja apelanticinog prava na starosnu penziju i u kojem nije trebalo utvrditi posebno složene činjenice i pravna pitanja trajao osam godina, bez uvjerljivog i logičnog opravdanja zašto je postupak toliko dugo trajao.

59. Ustavni sud, također, zaključuje da nema kršenja člana 13. Evropske konvencije kada apelantica kršenje tog prava vezuje za pravo na pravično suđenje, te da je apelantica imala mogućnost da koristi i da je koristila zakonom propisane pravne lijekove, odnosno da je u konkretnom postupku koristila pravo na žalbu.

60. Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na nediskriminaciju iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije u vezi s pravom na pravično suđenje jer apelantica, osim svojih paušalnih navoda, nije ponudila argumente koji bi upućivali na diskriminaciju.

61. Na osnovu člana 59. st. (1), (2) i (3) i člana 74. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

62. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik

Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

Mirsad Čeman, s. r.

1266

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 3808/17**, rješavajući apelaciju **Slobodana Markovića**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. stavak (3) točka 1), članka 57. stavak (2) točka b), članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Mirsad Čeman, predsjednik

Mato Tadić, dopredsjednik

Zlatko M. Knežević, dopredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudac

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 15. studenog 2017. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Djelomično se usvaja apelacija **Slobodana Markovića**.

Utvrđuje se povreda prava na slobodu i sigurnost osobe iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. stavak 1. točka c) i stavak 3. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u dijelu pobijanih rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske broj 11 0 K 019836 17 Kž 5 od 11. srpnja 2017. godine i broj 11 0 K 019836 17 Kž 6 od 25. rujna 2017. godine koja se odnose na postojanje posebnog pritvorskog razloga iz članka 197. stavak 1. točka g) Zakona o kaznenom postupku Republike Srpske.

Ukida se Rješenje Vrhovnog suda Republike Srpske broj 11 0 K 019836 17 Kž 6 od 25. rujna 2017. godine.

Predmet se vraća Vrhovnom sudu Republike Srpske koji je dužan po žurnom postupku, a najkasnije u roku od tri dana od dana dostave ove odluke, donijeti novu odluku u skladu s člankom II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 5. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Vrhovnom sudu Republike Srpske da, u skladu s člankom 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od pet dana od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija **Slobodana Markovića** podnesena protiv rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske broj 11 0 K 019836 17 Kž 5 od 11. srpnja 2017. godine i broj 11 0 K 019836 17 Kž 6 od 25. rujna 2017. godine u odnosu na navode o kršenju prava iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda zbog toga što je preuranjena.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Slobodan Marković (u daljnjem tekstu: apelant) iz Banje Luke, kojega zastupa odvjetnik Miljkan Pucar, podnio je 8. rujna 2017. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 11 0 K 019836 17 Kž 5 od 11. srpnja 2017. godine. Apelacija je zavedena pod brojem AP 3808/17.

2. Apelant je 5. listopada 2017. godine podnio apelaciju Ustavnom sudu protiv Rješenja Vrhovnog suda broj 11 0 K 019836 17 Kž 6 od 25. rujna 2017. godine. Apelacija je zavedena pod brojem AP 4162/17.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

3. S obzirom na to da je apelacije podnio isti apelant, a u obje se pobijaju rješenja kojima je apelantu produljen pritvor, Ustavni sud je, na temelju članka 32. Pravila Ustavnog suda, odlučio apelacije spojiti i voditi jedan postupak pod brojem AP 3808/17.

4. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda, Okružnog suda u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Okružni sud) i od Okružnog javnog tužiteljstva u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Tužiteljstvo) zatraženo je da dostave odgovor na apelacije.

5. Pozvani su dostavili odgovore.

III. Činjenično stanje

6. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

7. Okružni sud je donio Rješenje broj 11 0 K 019836 17 Kv 6 od 30. lipnja 2017. godine kojim je utvrdio da nisu prestali razlozi za pritvor apelantu, određeni rješenjem Okružnog suda od

7. prosinca 2016. godine, zbog kaznenog djela teško ubojstvo u pokušaju iz članka 148. stavak 1. u svezi s člankom 20. Kaznenog zakona Republike Srpske (u daljnjem tekstu: KZ), koji je produljen rješenjem Okružnog suda od 30. prosinca 2016. godine, a nakon potvrđivanja optužnice rješenjem od 9. ožujka 2017. godine, zbog pritvorskih osnova iz članka 197. stavak 1. točka g) Zakona o kaznenom postupku Republike Srpske (u daljnjem tekstu: ZKP), tako da pritvor može trajati do izricanja prvostupanjske presude, a najdulje dvije godine od potvrđivanja optužnice, uz obveznu dvomjesečnu kontrolu pritvora.

8. Okružni sud navodi da je osnovana sumnja da je apelant počinio navedeno kazneno djelo utvrđeno u rješenju o određivanju pritvora, u rješenju o produljenju pritvora, te u rješenju o produljenju pritvora nakon potvrđivanja optužnice, a temelji se na dokazima prikupljenim u tijeku istrage. Okružni sud je smatrao da nema okolnosti niti činjenica koje bi ukazivale na opravdanost ukidanja pritvora u ovoj fazi kaznenog postupka i koje bi ukazivale i dovele u sumnju daljnje egzistiranje osnovane sumnje kao općeg uvjeta za produljenje pritvora optuženom.

9. Dakle, sud je utvrdio da se nisu promijenile okolnosti od vremena donošenja rješenja o pritvoru, te da okolnosti u neizmijenjenom obliku i dalje egzistiraju, čime je opravdana primjena mjere pritvora po uspostavljenoj pritvorskoj osnovi propisanoj u članku 197. stavak 1. točka g) ZKPRS.

10. Okružni sud je naveo da okolnosti koje karakteriziraju način izvršenja kaznenog djela čine neophodnim da se apelant i dalje zadrži u pritvoru. Naime, apelantu se stavlja na teret izvršenje kaznenog djela ubojstvo u pokušaju za koje se može izreći kazna zatvora 10 godina ili veća kazna, a načinom izvršenja toga djela (apelant je djelo isplanirao, maskirao se, ponio je drvenu palicu duljine 73 cm, blokirao je oštećenoj pokretanje vozila u podzemnoj garaži zgrade u kojoj drži svoj auto, napao ju je u ranim jutarnjim satima i zadao joj više udaraca u predjelu glave, u dva navrata ju je pokušao ugurati u gepek vozila, pripremio je i komad platna koji je svezao oštećenoj preko usta i nosa, te je obuhvatio rukama glavu oštećene i njome je udarao više puta od betonsku podlogu) iskazao je bezobzirnost i upornost, a dovršetak radnje optuženoga prekinula su dva građanina koja su ga spriječila u pokušaju ubojstva oštećene. Sve navedene okolnosti su okolnosti koje ovo kazneno djelo čine posebno teškim, a kada se imaju u vidu i posljedice izvršenja kaznenog djela, teške tjelesne povrede koje je oštećena u predmetnom događaju zadobila. Dakle, apelant je zadao više udaraca oštećenoj u vitalne dijelove tijela - glavu, drvenom palicom, sredstvom podobnim da se oštećena liši života, te je nakon izvršenja kaznenog djela pokušao pobjeći s lica mjesta, međutim, u tome su ga spriječili prisutni građani, a sve u nastojanju da prikrije izvršenje kaznenog djela. Sve navedeno, prema stavu Okružnog suda, djelo čini tako teškim, a apelanta tako opasnim i poprma značaj posebnih okolnosti koje se mogu smatrati izvanrednim, tako da bi puštanje apelanta na slobodu moglo rezultirati stvarnom prijetnjom narušavanju javnog reda na području Banje Luke, gdje je djelo izvršeno i gdje žive oštećena, njen sin, rođaci i prijatelji, kao i apelant, njegovi rođaci i prijatelji, između kojih bi moglo doći do pojačanih tenzija, pa i sukoba. Slijedom navedenoga, u konkretnim okolnostima predmetnoga slučaja ukazuje se neophodnim da se optuženi i u daljnjem tijeku ovog kaznenog postupka zadrži u pritvoru zbog egzistiranja pritvorskih razloga iz članka 197. stavak 1. točka g) ZKP.

11. Vrhovni sud je donio Rješenje broj 11 0 K 019836 17 Kž 5 od 11. srpnja 2017. godine kojim je odbio apelantovu žalbu.

12. Ispitujući pobijano rješenje u dijelu koji se pobija žalbom, te po službenoj dužnosti, u smislu odredbe članka 320. u svezi s člankom 338. ZKP, Vrhovni sud je dao svoje razloge za odlučivanje. Vrhovni sud se pozvao na odredbu članka 202. stavak 1. ZKP kojom je regulirano da se kontrola opravdanosti pritvora određenog ili produljenog nakon potvrđivanja optužnice vrši

istekom svaka dva mjeseca od dana donošenja posljednjeg rješenja o pritvoru. Pri tome zakonom nije propisano da tu kontrolu u fazi glavnog pretresa vrši isključivo sudsko vijeće pred kojim se vodi glavni pretres, kako se to žalbom sugerira, pa slijedom toga, kada se kontrola opravdanosti pritvora obavlja izvan ročišta za glavni pretres, onda je za donošenje odluke, na temelju odredbi članka 24. stavak 5. ZKP, nadležno vijeće sastavljeno od troje sudaca, koje prema ovoj zakonskoj odredbi odlučuje o žalbama protiv rješenja kada je to određeno ovim zakonom i donosi druge odluke izvan glavnog pretresa (izvanraspravno vijeće). Dakle, kada zakonom nije izričito propisana funkcionalna nadležnost suda, onda je za donošenje odluka izvan glavnog pretresa, u smislu citirane zakonske odredbe, nadležno izvanraspravno vijeće. Zbog toga je neutemeljen žalbeni prigovor zasnovan na tvrdnji da je pobijano rješenje donijelo nenadležno sudsko vijeće.

13. Vrhovni sud navodi i da se u sklopu argumenata kojima se pobija postojanje osnovane sumnje da je apelant počinio kazneno djelo ubojstvo u pokušaju iz članka 148. stavak 1. u svezi s člankom 20. KZRS za koje se tereti potvrđenom optužnicom, što predstavlja opći uvjet za egzistiranje pritvora prema pritvorskom razlogu iz članka 197. stavak 1. točka g) ZKPRS, žalbom tvrdi da činjenični opis djela u dispozitivu optužnice ne odražava navedenu pravnu kvalifikaciju djela, te da tu pravnu kvalifikaciju ne potvrđuju ni dokazi na koje se poziva pobijano rješenje, sugerirajući da bi se eventualno moglo raditi o kaznenom djelu iz članka 156. stavak 1. KZRS (teška tjelesna povreda u osnovnom obliku).

14. Detaljno ispitujući ovaj navod na str. 2. i 3. rješenja, Vrhovni sud zaključuje da je zadovoljen standard osnovane sumnje, odnosno da dokazi prikupljeni u fazi istrage, priloženi uz optužnicu, pružaju dovoljno osnova za sumnju da je apelant počinio navedeno kazneno djelo, a pravilnost zaključka nije dovedena u sumnju ni dokazima provedenim na glavnom pretresu (nalaz i mišljenje vještaka medicinske struke), koji nije doveo u pitanje standard sumnje na kojima se temelji optužnica.

15. U odnosu na posebni pritvorski razlog iz članka 197. stavak 1. točka g) ZKP, Sud je istakao da je apelant ukazivao na proizvoljnost pri donošenju ovog zaključka, kao i da je utemeljen na pretpostavkama, te da obrazloženje nije jasno, konkretno i objektivizirano. Vrhovni sud je zaključio da su u obrazloženju prvostupanjskog rješenja dati jasni i precizni razlozi za zaključak o postojanju izvanrednih okolnosti uslijed kojih bi apelantov boravak na slobodi rezultirao stvarnom prijetnjom narušavanju javnog reda i mira, a pravilnost takvog zaključka nije dovedena u sumnju dokazima na koje žalba ukazuje (izjave oštećene i njene obitelji i apelantove supruge), jer oni ne potvrđuju tezu obrane o odsustvu tenzija u odnosima između obitelji. Vrhovni sud je naveo da sve okolnosti iznijete u pobijanome rješenju u svezi s načinom i okolnostima pod kojima je djelo izvršeno, kao i posljedice, ukazuju na visok stupanj društvene opasnosti počinjenog djela i njegovog izvršitelja i predstavljaju izvanredne okolnosti takvog karaktera koje ukazuju da bi puštanje na slobodu rezultiralo stvarnom prijetnjom narušavanju javnog reda.

Rješenja nakon izricanja prvostupanjske presude

16. Okružni sud je donio Rješenje broj 11 0 K 019836 17 K od 11. rujna 2017. godine kojim je apelantu produljio pritvor iz pritvorskih razloga propisanih odredbom članka 197. stavak 1. točka g) ZKP, tako da pritvor prema tom rješenju može trajati do upućivanja optuženog na izdržavanje kazne zatvora, a najdulje devet mjeseci od dana izricanja prvostupanjske presude. Istim rješenjem određeno je da ako za to vrijeme ne bude izrečena drugostupanjska presuda kojom se prvostupanjska presuda preinačava ili potvrđuje, pritvor će se ukinuti i apelant pustiti na slobodu. Ako u roku od devet mjeseci bude izrečena

drugostupanjska odluka kojom se prvostupanjska odluka ukida, pritvor može trajati najdulje još jednu godinu od izricanja drugostupanjske odluke, s tim što će se pritvor ukinuti uvijek istekom izrečene kazne.

17. U obrazloženju presude navedeno je da je apelant presudom Okružnog suda proglašen krivim zbog kaznenog djela ubojstvo u pokušaju iz članka 148. stavak 1. u svezi s člankom 20. KZ i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od pet godina, u koju je uračunato vrijeme provedeno u pritvoru dok pritvor bude trajao. Odlučujući o tužiteljevom prijedlogu, Okružni sud je naveo da smatra da je i dalje neophodno zadržati apelanta u pritvoru imajući u vidu način i okolnosti pod kojima je djelo počinjeno. Naime, imajući u vidu prvostupanjsku presudu, odnosno da je apelant proglašen krivim za izvršenje kaznenog djela ubojstvo u pokušaju, za koje se može izreći kazna zatvora najmanje pet godina, te način izvršenja djela, iskazanu bezobzirnost i upornost, kao i to da su dovršetak apelantove radnje prekinula dva građanina koja su ga spriječila u pokušaju ubojstva oštećene, čine ovo kazneno djelo posebno teškim, pogotovo kada se imaju u vidu i posljedice izvršenja kaznenog djela, odnosno povrede koje je oštećena zadobila u predmetnome događaju. Dakle, apelant je zadao više udaraca oštećenoj u vitalne dijelove tijela sredstvom podobnim za lišenje života, te je nakon izvršenja kaznenog djela pokušao pobjeći s lica mjesta, međutim, u tome su ga spriječili prisutni građani. Sve navedeno djelo čini tako teškim, a apelanta tako opasnim i poprma značaj posebnih okolnosti koje se mogu smatrati izvanrednim, tako da bi puštanje apelanta na slobodu moglo rezultirati stvarnom prijetnjom narušavanju javnog reda na području Banje Luke, gdje je djelo izvršeno i gdje žive oštećena, njen sin, rođaci i prijatelji, kao i apelant, njegovi rođaci i prijatelji, između kojih bi moglo doći do pojačanih tenzija, pa i sukoba, prema stavu Okružnog suda. Slijedom navedenoga, u konkretnim okolnostima predmetnoga slučaja ukazuje se neophodnim da se apelant i u daljnjem tijeku kaznenog postupka zadrži u pritvoru zbog egzistiranja pritvorskih razloga iz članka 197. stavak 1. točka g) ZKP.

18. Vrhovni sud je donio Rješenje broj 11 0 K 019836 17 Kž 6 od 25. rujna 2017. godine kojim je apelantovu žalbu izjavljenu protiv rješenja od 11. rujna 2017. godine odbio kao neutemeljenu.

19. U obrazloženju je navedeno da je pravilan zaključak prvostupanjskog suda, odnosno da je ispunjen objektivni uvjet iz članka 197. stavak 1. točka g) ZKP, kao i da iz detaljnog obrazloženja prvostupanjskog suda proizlazi da način i okolnosti pod kojima je djelo učinjeno čine djelo tako teškim da bi apelantovo puštanje na slobodu prouzrokovalo izvanredne okolnosti koje bi predstavljale stvarnu prijetnju narušavanju javnog reda. Vrhovni sud je našao da nisu osnovani suprotni navodi žalbe kojima se tvrdi da nisu ispunjeni uvjeti za produljenje pritvora po toj osnovi jer se pritvor iz te pritvorske osnove može produljiti i kada postoji velik stupanj izvjesnosti da će do poremećaja javnog reda doći ako bi optuženi bio pušten na slobodu, a sud je ocijenio da se radi o takvom slučaju.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

20. Apelant u apelacijama ukazuje na povrede članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 6. Europske konvencije i članka 13. Europske konvencije. Apelant je u apelaciji AP 3808/17 najprije ukazivao na povredu prava na pravično suđenje, te je naveo da mu je bilo uskraćeno da prisustvuje sjednici vijeća koje je odlučivalo o žalbi. Također, apelant je naveo da vijeće koje je donijelo odluke nije sudeće vijeće, tj. da je postupalo neovlašteno vijeće. Nadalje, u odnosu na rješenje o produljenju pritvora apelant ukazuje da se

samo prepisuju razlozi iz ranijih rješenja, da nisu uzeti u obzir iskazi svjedoka (oštećene, obitelji oštećene i apelantove obitelji), kao i da nije na pravilan način ispitana njegova žalba izjavljena protiv prvostupanjskog rješenja. Apelant je veoma opširno problematizirao postojanje osnovane sumnje, i to pogrešnom kvalifikacijom djela, zatim činjenice i utvrđenja vještaka, te je ukazivao na to da se sud oslanja na pretpostavku da će javnost biti uznemirena. Apelant je naveo da se rješenje temelji na odredbi članka 197. stavak 1. točka g) ZKP, koju sud tumači pogrešno, ekstenzivno i proizvoljno, bez obrazloženja izvanrednih okolnosti zbog čega se rješenje ne može ispitati. Apelant sve navedeno veoma opširno obrazlaže u apelaciji. Također, apelant navodi da je postupak diskriminirajući, odnosno da Tužiteljstvo ima "poseban tretman u odnosu na obranu", te ističe da sud dovodi u pitanje standard jednakosti strana u postupku i jednakosti oružja, ukazujući na to da su u odnosu na prijedloge Tužiteljstva rokovi u kojima odlučuje kraći i usvaja ih. Apelant ističe da nikada nije kažnjavan, da je obiteljski i miran čovjek.

21. U apelaciji AP 4681/17 apelant je ponovno ukazao da su pobijana rješenja o produljenju pritvora i to nakon izricanja prvostupanjske presude nezakonita, paušalna, donijeta bez obrazloženog prijedloga Tužiteljstva zašto je potrebno produljiti pritvor, bez konkretizacije i bez uvažavanja iskaza svjedoka, kao i da sud nije na adekvatan način ispitao apelantove žalbene prigovore. Apelant opet ponavlja da sud ugrožavanje javnog reda iz odredbe članka 197. stavak 1. točka g) ZKP podvodi pod izvanredne okolnosti, iako se radi o dva potpuno odvojena pojma. Također, apelant problematizira činjenice, odnosno navodi da Vrhovni sud pogrešno potvrđuje neutvrđene činjenice (palica od 73 cm, udaranje glavom oštećene od betonsku podlogu i ostalo u opisu okolnosti slučaja, kao i samog apelanta). Apelant navodi da obrazloženje nije dalo ni razloge o postojanju osnovane sumnje. Apelant opet problematizira pravnu kvalifikaciju kaznenog djela. Prema njegovome mišljenju, postupak je diskriminirajući. Apelant je 9. studenog 2017. godine poslao dopis Ustavnom sudu kojim je obavijestio Ustavni sud da je još uvijek u pritvoru i nakon Odluke Ustavnog suda AP 2886/17 u kojoj je utvrđena povreda apelantovog prava na slobodu i sigurnost osobe, te traži puštanje iz pritvora odmah. Također, apelant traži naknadu nematerijalne štete u iznosu od 10.000,00 KM, jer je "Ustavni sud utvrdio da je apelant bez osnove u pritvoru proveo dva mjeseca".

b) Odgovor na apelaciju

22. Vrhovni sud je naveo da je apelacija neutemeljena, da je apelant imao mogućnost žalbe i da nisu povrijeđena njegova prava kako ističe.

23. Okružni sud je u odgovoru na apelaciju naveo da je u pobijanom rješenju od 11. srpnja 2017. godine utvrđeno da nisu prestali razlozi za pritvor apelantu, za šta je dato obrazloženje, te da je apelacija neutemeljena i da nisu povrijeđena apelantova prava.

24. Tužiteljstvo je u odgovoru najprije ukazalo da je apelant prvostupanjskom presudom proglašen krivim, da pobijana rješenja sadrže valjane razloge u pogledu osnovane sumnje, kao i posebnog pritvorskog razloga, te da je pravilno ocijenjeno da apelantovim puštanjem na slobodu egzistira prijetnja javnom redu. Stoga je predloženo da se apelacija odbije kao neutemeljena.

V. Relevantni propisi

25. **Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 53/12) u relevantnom dijelu glasi:

Razlozi za pritvor

Član 197.

(1) Ako postoji osnovana sumnja da je određeno lice učinilo krivično djelo, pritvor se protiv tog lica može odrediti:

[...]

g) u vanrednim okolnostima, ako je riječ o krivičnom djelu za koje se može izreći kazna zatvora od deset godina ili teža kazna, a koje je posebno teško s obzirom na način izvršenja ili posljedice krivičnog djela, ako bi puštanje na slobodu rezultiralo stvarnom prijetnjom narušavanja javnog reda.

[...]

Pritvor nakon potvrđivanja optužnice

Član 202.

Pritvor se može odrediti, produžiti ili ukinuti i nakon potvrđivanja optužnice. Kontrola opravdanosti pritvora se vrši po isteku svaka dva mjeseca od dana donošenja posljednjeg rješenja o pritvoru. Žalba protiv ovog rješenja ne zadržava njegovo izvršenje.

[...]

Određivanje pritvora nakon izricanja presude

Član 203.

Kada izrekne presudu na kaznu zatvora, sud će optuženom odrediti pritvor, odnosno pritvor će se produžiti ako postoje razlozi iz člana 197. stav 1. t. a), v) i g) ovog zakona, a optuženom koji se nalazi u pritvoru ukinuće pritvor ako za pritvor više ne postoje razlozi zbog kojih je bio određen. U ovom slučaju donosi se posebno rješenje, a žalba protiv rješenja ne zadržava njegovo izvršenje.

Pritvor će se ukinuti ako je optuženi oslobođen od optužbe ili je optužba odbijena osim iz razloga nenadležnosti suda ili ako je proglašen krivim, a oslobođen od kazne ili je osuđen samo na novčanu kaznu ili je uslovno osuđen ili je zbog uračunavanja pritvora kaznu već izdržao.

(3) Poslije izricanja prvostepene presude, pritvor može trajati najduže još devet mjeseci. Ako za to vrijeme ne bude izrečena drugostepena presuda kojom se prvostepena presuda preinačuje ili potvrđuje, pritvor će se ukinuti i optuženi pustiti na slobodu. Ako u roku od devet mjeseci bude izrečena drugostepena odluka kojom se prvostepena presuda ukida, pritvor može trajati najduže još godinu dana od izricanja drugostepene odluke.

[...]

VI. Dopustivost

26. U skladu s člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ima i apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

Dopustivost u odnosu na pravo na pravično suđenje

27. Apelant tvrdi da mu je pobijanim rješenjima povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka "6. stavak 1." Europske konvencije, kako je eksplicitno naveo u relevantnom dijelu apelacije. Ustavni sud primjećuje da u tekstu apelacije apelant ukazuje na povredu članka 6. st. 1, 2. i 3. Europske konvencije, ali u suštini u apelaciji ništa ne upućuje na navod o povredi prava na pretpostavku nevinosti, te apelacija očigledno pokreće pitanje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. st. 1. i 3. Europske konvencije.

28. U svezi s tim navodima, Ustavni sud podsjeća na to da je u svojoj praksi već usvojio jasno stajalište da se na pitanje ima li apelant ili hoće li imati pravično suđenje pred redovnim sudovima ne može odgovoriti dok je postupak u tijeku. U skladu s praksom Ustavnog suda i Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud), pitanje je li poštovano načelo pravičnog suđenja treba sagledati na temelju postupka u cjelini. S obzirom na složenost kaznenog postupka, eventualni procesni propusti i nedostaci koji se pojave u jednoj fazi postupka mogu biti ispravljeni u nekoj od narednih faza istog tog postupka. Slijedeći to, nije moguće, u načelu, utvrditi je li kazneni postupak bio pravičan dok se postupak pravomoćno ne okonča (vidi Europski

sud, Barbera, Meeseque i Jabardo protiv Španjolske, presuda od 6. prosinca 1988. godine, serija A, broj 146, stavak 68, i Ustavni sud, Odluka broj U 63/01 od 27. lipnja 2003. godine, točka 18, objavljena u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" broj 38/03).

29. U konkretnom slučaju kazneni postupak protiv apelanta još nije okončan. U svezi s tim, Ustavni sud primjećuje da pobijana rješenja o produljenju pritvora ne predstavljaju utvrđenje osnovanosti kaznene optužbe protiv apelanta, u smislu članka 6. Europske konvencije (vidi, mutatis mutandis, Ustavni sud, Odluka broj AP 3271/13 od 23. prosinca 2013. godine, točka 26, dostupna na www.ustavnisud.ba).

30. Imajući u vidu odredbe članka 18. stavak (3) točka 1) Pravila Ustavnog suda, prema kojima će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko je preuranjena, Ustavni sud zaključuje da je apelacija u odnosu na povredu prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije nedopuštena zbog čega je odlučeno kao u dispozitivu odluke.

Dopustivost u odnosu na pravo na slobodu i sigurnost osobe

31. U skladu s člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

32. U konkretnom slučaju predmet pobijanja apelacijom su rješenja Vrhovnog suda od 25. rujna i 11. srpnja 2017. godine, protiv kojih nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu, a apelacije su podnesene 5. listopada, odnosno 9. rujna 2017. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

33. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija u ovom dijelu ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

34. Apelant pobija navedena rješenja tvrdeći da su tim rješenjima povrijeđena njegova prava iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 5. i 13. Europske konvencije.

Pravo na slobodu i sigurnost osobe

35. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

d) Pravo na slobodu i sigurnost osobe.

36. Članak 5. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Svatko ima pravo na slobodu i sigurnost ličnosti. Nitko ne može biti lišen slobode osim u sljedećim slučajevima i sukladno postupku propisanom zakonom:

[...]

c. u slučaju zakonitog uhićenja ili pritvaranja osobe u svrhu njezinog dovođenja pred nadležnu zakonitu vlast zbog razumne sumnje da je počinila kazneno djelo, ili kada se to razumno smatra potrebnim kako bi se spriječilo počinjenje kaznenog djela ili bjekstvo nakon počinjenja kaznenog djela;

[...]

3. Svatko tko je uhićen ili pritvoren sukladno odredbama iz stavka 1. točka c) ovog članka izvodi se bez odgađanja pred suca

ili drugu službenu osobu zakonom ovlaštenu da vrši sudsku vlast, te ima pravo da mu se sudi u razumnom roku ili da bude pušten na slobodu do suđenja. Puštanje na slobodu može biti uvjetovano jamstvima da će se osoba pojaviti na suđenju.

4. Svatko tko je lišen slobode uhićenjem ili pritvaranjem ima pravo pokrenuti postupak u kojem će sud brzo odlučiti o zakonitosti njegova pritvaranja i naložiti puštanje na slobodu ako je pritvaranje bilo nezakonito.

[...]

37. Apelant, u suštini, smatra da su pobijana rješenja o produljenju pritvora nezakonita jer su izostali valjani razlozi i obrazloženja kako u pogledu osnovane sumnje tako i u pogledu posebnog razloga iz članka 197. stavak 1. točka g) ZKP.

38. Ustavni sud podsjeća na to da, prema praksi Europskog suda, osnovanost sumnje na kojoj se mora temeljiti uhićenje čini bitan element zaštite od proizvoljnog uhićenja i lišavanja slobode propisanog člankom 5. stavak 1. točka c) Europske konvencije. Osnovana sumnja da je počinjeno kazneno djelo zahtijeva postojanje nekih činjenica ili informacija koje bi uvjerile objektivnog promatrača da je moguće da je osoba koja je u pitanju počinila kazneno djelo (vidi Europski sud, *Fox, Campbell i Hartley protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 30. kolovoza 1990. godine, serija A, broj 182, stavak 32, *O'Hara protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 16. listopada 2001. godine, Izvješća presuda i odluka 2001-X, stavak 34, i *Stepuleac protiv Moldavije*, presuda od 6. studenog 2007. godine, aplikacija broj 8207/06, točka 68). Pri tome, Ustavni sud ukazuje na to da u trenutku određivanja pritvora ne mora biti sa sigurnošću utvrđeno da je kazneno djelo zaista i počinjeno, te ne mora biti utvrđena njegova priroda. Konačno, shodno članku 5. stavak 1. Europske konvencije, zakonitost pritvora ocjenjuje se na temelju domaćeg zakona, odnosno mora imati pravnu osnovu u domaćem zakonu, s tim da lišavanje slobode mora biti u skladu sa svrhom članka 5. Europske konvencije, tj. osoba koja je u pitanju mora biti zaštićena od proizvoljnosti (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 5842/10 od 20. travnja 2011. godine, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba).

39. Dalje, Ustavni sud ukazuje da odredbe članka 5. stavak 3. Europske konvencije zahtijevaju da je osoba lišena slobode u skladu s člankom 5. stavak 1.c) Europske konvencije, tj. da je lišavanje "zakonito" u smislu navedenoga članka i da obuhvaća podjednako i proceduralnu i materijalnu zaštitu takvih osoba. Europski sud je zaključio da poštovanje članka 5. stavak 3. Europske konvencije zahtijeva da sudska vlast preispita sva pitanja u svezi s pritvorom, te da odluku o pritvoru donese pozivajući se na objektivne kriterije predviđene zakonom. Pri tome je postojanje osnovane sumnje da je osoba lišena slobode počinila kazneno djelo za koje se tereti *conditio sine qua non* za određivanje ili produljenje pritvora, ali to nakon određenog vremena nije dovoljno, već se mora procijeniti postoje li za pritvor relevantni i dovoljni razlozi (vidi Europski sud, *Trzask protiv Poljske*, presuda od 11. srpnja 2000. godine, aplikacija broj 25792/94, stavak 63). Stoga je najprije potrebno utvrditi nastavljaju li druge osnove na kojima se temelji sudska odluka opravdavati lišavanje slobode, te kada su takve osnove "relevantne" i "dovoljne", jesu li javne vlasti ispoljile "posebnu marljivost" u vođenju postupka (vidi Europski sud, između ostalih, *Idalov protiv Rusije* [GC], br. 5826/03, stavak 140, 22. svibanj 2012. godine).

40. Nadalje, opravdanost pritvora procjenjuje se s obzirom na okolnosti konkretnog slučaja i njegove specifičnosti. Produljenje mjere pritvora bit će opravdano ukoliko postoje stvarni razlozi koji upućuju na postojanje općeg (javnog) interesa koji je tako važan i značajan da usprkos presumpciji nevinosti preteže nad načelom poštovanja slobode pojedinca (vidi Europski

sud, *Buzadji protiv Moldove*, presuda od 5. srpnja 2016. godine, stavak 90). Obveza sudske vlasti jeste da ispita sve razloge "za" i "protiv" i da s tim u svezi dâ razloge i obrazloženja (vidi Europski sud, *Aleksanyan protiv Rusije*, presuda od 5. lipnja 2009. godine, stavak 179).

41. Ustavni sud, također, ukazuje na praksu Europskog suda koji je zaključio da je pri odlučivanju o opravdanosti određivanja ili produljenja pritvora protiv osumnjičenoga ili optuženoga težina kaznenog djela koje mu se stavlja na teret svakako relevantan element za odlučivanje. Stoga, Europski sud prihvaća da ozbiljnost optužbi i težina zapriječene kazne predstavljaju inicijalni rizik koji nadležni organi mogu opravdano uzeti u obzir. Međutim, Europski sud je istodobno naglasio da ozbiljnost i težina optužbi ne može biti argument koji, sam po sebi, može opravdati produljenje pritvora (vidi Europski sud, *Ilikov protiv Bugarske*, presuda od 26. srpnja 2001. godine, aplikacija broj 33977/96, st. 80-81), već da je neophodno u takvim slučajevima utvrditi i postoje li drugi razlozi koji takvu odluku opravdavaju. Također, Europski sud je istakao i da produljenje pritvora može biti opravdano u datom slučaju samo ako postoje naročite okolnosti koje ukazuju da postoji opravdan javni interes koji, usprkos presumpciji nevinosti, preteže nad pravom na poštovanje slobode pojedinca (*idem*, stavak 84).

42. Dakle, apelant je pobio rješenja o produljenju pritvora koja su donijeta nakon potvrđivanja optužnice, odnosno nakon izricanja prvostupanjske presude, a iz osnove članka 197. stavak 1. točka g) ZKP. U tom smislu, Ustavni sud mora najprije navesti da je Odlukom Ustavnog suda AP 2886/17 od 11. listopada 2017. godine (dostupna na www.ustavnisud.ba) utvrđena povreda apelantovog prava na slobodu i sigurnost osobe. U navedenoj odluci Ustavni sud je istakao (u točki 45): "Dovodeći navedene stavove u vezu s činjenicama konkretnog predmeta, Ustavni sud, prije svega, primjećuje da domaće zakonodavstvo priznaje pojam narušavanja javnog reda kao neposrednu posljedicu nekog kaznenog djela. Dalje, Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi prilikom ispitivanja postojanja posebnog pritvorskog razloga iz članka 197. stavak 1. točka g) ZKPRS ukazali na visinu propisane kazne zatvora za predmetno kazneno djelo (kao objektivnog uvjeta za postojanje tog pritvorskog razloga), na način izvršenja kaznenog djela, njegove posljedice po oštećenu, te na činjenicu da apelant i oštećena B. K., kao i njihove obitelji, rodbina i prijatelji žive u Banjoj Luci, pa da između njih može doći do pojačanih tenzija koje mogu rezultirati narušavanjem javnog reda." U točki 47. navedene odluke, a nakon što je ispitao standarde organa Europske konvencije, Ustavni sud je zaključio: "U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da redovni sudovi nisu niti jednim argumentom ukazali da postoji stvarna prijetnja narušavanju javnog reda u smislu navedenih stavova Europskog i Ustavnog suda, već su iznijeli samo pretpostavku da bi puštanje apelanta na slobodu predstavljalo stvarnu opasnost za narušavanje javnog reda pri čemu su propustili utvrditi postojanje navedenih okolnosti u vremenu relevantnom za određivanje pritvora i pri čemu nisu naveli kojim radnjama i dešavanjima će se odigrati narušavanje javnog reda i mira. Samim tim, prema stavu Ustavnog suda, u potpunosti je izostala analiza okolnosti relevantnih za konkretnu situaciju u pogledu postojanja stvarne prijetnje za narušavanje javnog reda, budući da sama pretpostavka da će, zbog činjenice da apelant i oštećena B. K., kao i njihove obitelji, rodbina i prijatelji žive u Banjoj Luci, doći do narušavanja javnog reda sama po sebi nije dovoljna za određivanje pritvora iz ovog pritvorskog razloga." Slijedom navedenoga, Ustavni sud je zaključio da su utemeljeni apelantovi navodi da mu je pobijanim rješenjima povrijeđeno pravo iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. stavak 1. točka c) i stavak 3. Europske konvencije u odnosu na zaključak redovnih sudova da su se stekli i razlozi za određivanje pritvora iz članka 197. stavak 1. točka g) ZKP.

43. Imajući u vidu navedenu odluku Ustavnog suda AP 2886/17, te da je nakon rješenja koje je pobijano apelacijom u navedenom predmetu AP 2886/17, u kojoj je utvrđena povreda, redovni sud u kontinuitetu dva puta produljio protvor apelantu pozivajući se na istu osnovu (članak 197. stavak 1. točka g) ZKP), dajući identične razloge, Ustavni sud nalazi da je pobijanim rješenjima u konkretnom slučaju povrijeđeno apelantovo pravo garantirano člankom II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 5. Europske konvencije, odnosno da rješenja ne sadrže valjane i jasne razloge, tj. analizu okolnosti relevantnu za konkretnu situaciju u pogledu postojanja stvarne prijetnje za narušavanje javnog reda, što je dovoljno da se utvrdi povreda, bez razmatranja apelantovih daljnjih navoda.

44. Stoga, Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju povrijeđeno apelantovo pravo na slobodu i sigurnost osobe iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. stavak 1.c) i stavak 3. Europske konvencije.

45. Najzad, Ustavni sud podsjeća na to da je u svojoj dosadašnjoj praksi usvojio stav da, s obzirom na temporalni karakter rješenja o određivanju, odnosno produljivanju mjere pritvora, u situaciji kada utvrdi da je lišavanje slobode apelanta po pobijanoj odluci redovnog suda rezultiralo povredom prava na slobodu i sigurnost osobe, ali da je u trenutku donošenja odluke Ustavnog suda lišavanje slobode prema pobijanim odlukama isteklo, dovoljno da utvrdi povredu ustavnog prava i ukaže na učinjene propuste u postupku određivanja mjere pritvora (vidi, između ostalih, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4531/15 od 8. prosinca 2015. godine, točke 68. i 69. s referencama na relevantnu praksu Ustavnog suda, dostupna na www.ustavnisud.ba). Stoga, u konkretnom slučaju Ustavni sud utvrđuje samo deklaratornu povredu u odnosu na pobijano rješenje Vrhovnog suda broj 11 0 K 019836 17 Kž 5 od 11. srpnja 2017. godine. Međutim, imajući u vidu da je (apelacijom AP 4162/17) pobijeno Rješenje Vrhovnog suda broj 11 0 K 019836 17 Kž 6 od 25. rujna 2017. godine koje je na snazi, Ustavni sud smatra da je potrebno ukinuti rješenje i predmet vratiti Vrhovnom sudu koji je dužan po žurnom postupku, a najkasnije tri dana od dana dostave ove odluke, donijeti novo rješenje poštujući standarde iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. Europske konvencije, kao što je navedeno u ovoj odluci. Ustavni sud zaključuje i da je navedena odluka dovoljna satisfakcija apelantu za utvrđenu povredu.

46. Imajući u vidu zaključak u pogledu utvrđene povrede apelantovog prava na slobodu i sigurnost osobe, Ustavni sud ne nalazi da je potrebno dodatno ispitati apelantov navod o povredi članka 13. Europske konvencije.

VIII. Zaključak

47. Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. stavak 1. točka c) i stavak 3. Europske konvencije kada su redovni sudovi propustili navesti konkretne okolnosti koje opravdavaju zaključak da bi puštanje apelanta na slobodu rezultiralo izvanrednim okolnostima uslijed stvarne (ne apstraktne) prijetnje narušavanju javnog reda u smislu odredaba iz članka 197. stavak 1. točka g) ZKP.

48. Na temelju članka 18. stavak (3) točka I), članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

49. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mirsad Čeman, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број **АП 3808/17**, рјешавајући апелацију **Слободана Марковића**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 став (3) тачка л), члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Мирсад Ћеман, председник
Мато Тадић, потпредседник
Златко М. Кнежевић, потпредседник
Валерија Галић, судија
Миодраг Симовић, судија
Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 15. новембра 2017. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Дјеломично се усваја апелација **Слободана Марковића**.

Утврђује се повреда права на личну слободу и безбједност из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 став 1 тачка ц) и став 3 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у дијелу оспорених рјешења Врховног суда Републике Српске број 11 0 К 019836 17 Кж 5 од 11. јула 2017. године и број 11 0 К 019836 17 Кж 6 од 25. септембра 2017. године која се односе на постојање посебног притворског разлога из члана 197 став 1 тачка г) Закона о кривичном поступку Републике Српске.

Укида се Рјешење Врховног суда Републике Српске број 11 0 К 019836 17 Кж 6 од 25. септембра 2017. године.

Предмет се враћа Врховном суду Републике Српске који је дужан да по хитном поступку, а најкасније у року од три дана од дана достављања ове одлуке, донесе нову одлуку у складу с чланом II/3д) Устава Босне и Херцеговине и чланом 5 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Врховном суду Републике Српске да, у складу с чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од пет дана од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одбацује се као недопуштена апелација **Слободана Марковића** поднесена против рјешења Врховног суда Републике Српске број 11 0 К 019836 17 Кж 5 од 11. јула 2017. године и број 11 0 К 019836 17 Кж 6 од 25. септембра 2017. године у односу на наводе о кршењу права из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода због тога што је преурањена.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Слободан Марковић (у даљњем тексту: апелант) из Бање Луке, којег заступа адвокат Миљкан Пуцар, поднио је 8. септембра 2017. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Рјешења Врховног суда Републике Српске (у даљњем тексту: Врховни суд) број 11 0 К 019836 17 Кж 5 од 11. јула 2017. године. Апелација је заведена под бројем АП 3808/17.

2. Апелант је 5. октобра 2017. године поднио апелацију Уставном суду против Рјешења Врховног суда број 11 0 К

019836 17 Кж 6 од 25. септембра 2017. године. Апелација је заведена под бројем АП 4162/17.

II. Поступак пред Уставним судом

3. С обзиром на то да је апелације поднио исти апелант, а у обје се оспоравају рјешења којима је апеланту продужен притвор, Уставни суд је, на основу члана 32 Правила Уставног суда, одлучио да апелације споји и води један поступак под бројем АП 3808/17.

4. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Врховног суда, Окружног суда у Бањој Луци (у даљњем тексту: Окружни суд) и од Окружног јавног тужилаштва у Бањој Луци (у даљњем тексту: Тужилаштво) затражено је да доставе одговор на апелације.

5. Позвани су доставили одговоре.

III. Чињенично стање

6. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

7. Окружни суд је донио Рјешење број 11 0 К 019836 17 Кж 6 од 30. јуна 2017. године којим је утврдио да нису престали разлози за притвор апеланту, одређени рјешењем Окружног суда од 7. децембра 2016. године, због кривичног дјела тешко убиство у покушају из члана 148 став 1 у вези с чланом 20 Кривичног закона Републике Српске (у даљњем тексту: КЗ), који је продужен рјешењем Окружног суда од 30. децембра 2016. године, а након потврђивања оптужнице рјешењем од 9. марта 2017. године, због притворских основа из члана 197 став 1 тачка г) Закона о кривичном поступку Републике Српске (у даљњем тексту: ЗКП), тако да притвор може да траје до изрицања првостепене пресуде, а најдуже двије године од потврђивања оптужнице, уз обавезну двомјесечну контролу притвора.

8. Окружни суд наводи да је основана сумња да је апелант починио наведено кривично дјело утврђена у рјешењу о одређивању притвора, у рјешењу о продужењу притвора, те у рјешењу о продужењу притвора након потврђивања оптужнице, а заснива се на доказима прикупљеним у току истраге. Окружни суд је сматрао да нема околности нити чињеница које би указивале на оправданост укидања притвора у овој фази кривичног поступка и које би указивале и довеле у сумњу даље егзистирање основане сумње као општег услова за продужење притвора оптуженом.

9. Дакле, суд је утврдио да се нису промијениле околности од времена доношења рјешења о притвору, те да околности у неизмијењеном облику и даље егзистирају, чиме је оправдана примјена мјере притвора по успостављеном притворском основу прописаном у члану 197 став 1 тачка г) ЗКПРС.

10. Окружни суд је навео да околности које карактеришу начин извршења кривичног дјела чине неопходним да се апелант и даље задржи у притвору. Наиме, апеланту се ставља на терет извршење кривичног дјела убиство у покушају за које се може изрећи казна затвора 10 година или већа казна, а начином извршења тога дјела (апелант је дјело испланирао, маскирао се, понио је дрвену палицу дужине 73 цм, блокирао је оштећеној покретање возила у подземној гаражи зграде у којој држи свој ауто, напао је у раним јутарњим часовима и задао јој више удараца у предјелу главе, у два наврата је покушао угурати у гедек возила, припремио је и комад платна који је свезао оштећеној преко уста и носа, те је обухватио рукама главу оштећене и њоме је ударао више пута од бетонску подлогу) исказао је безобзирност и упорност, а довршетак радње оптуженог прекинула су два грађанина која су га спријечила у покушају

убиства оштећене. Све наведене околности су околности које ово кривично дјело чине посебно тешким, а када се имају у виду и посљедице извршења кривичног дјела, тешке тјелесне повреде које је оштећена у предметном догађају задобила. Дакле, апелант је задао више удараца оштећеној у виталне дијелове тијела-главу, дрвеном палицом, средством подобним да се оштећена лиши живота, те је након извршења кривичног дјела покушао да побегне с лица мјеста, међутим, у томе су га спријечили присутни грађани, а све у настојању да прикрије извршење кривичног дјела. Све наведено, према ставу Окружног суда, дјело чини тако тешким, а апеланта тако опасним и поприма значај посебних околности које се могу сматрати ванредним, тако да би пуштање апеланта на слободу могло резултирати стварном пријетњом нарушавању јавног реда на подручју Бање Луке, гдје је дјело извршено и гдје живе оштећена, њен син, рођаци и пријатељи, као и апелант, његови рођаци и пријатељи, између којих би могло да дође до појачаних тензија, па и сукоба. Слиједом наведеног, у конкретним околностима предметног случаја указује се неопходним да се оптужени и у даљем току овог кривичног поступка задржи у притвору због егзистирања притворских разлога из члана 197 став 1 тачка г) ЗКП.

11. Врховни суд је донио Рјешење број 11 0 К 019836 17 Кж 5 од 11. јула 2017. године којим је одбио апелантову жалбу.

12. Испитујући оспоравано рјешење у дијелу који се оспорава жалбом, те по службеној дужности, у смислу одредбе члана 320 у вези с чланом 338 ЗКП, Врховни суд је дао своје разлоге за одлучење. Врховни суд се позвао на одредбу члана 202 став 1 ЗКП којом је регулисано да се контрола оправданости притвора одређеног или продуженог након потврђивања оптужнице врши истеком свака два мјесеца од дана доношења посљедњег рјешења о притвору. При томе законом није прописано да ту контролу у фази главног претреса врши искључиво судско вијеће пред којим се води главни претрес, како се то жалбом сугерише, па слиједом тога, када се контрола оправданости притвора обавља ван рочишта за главни претрес, онда је за доношење одлуке, на основу одредби члана 24 став 5 ЗКП, надлежно вијеће састављено од троје судија, које према овој законској одредби одлучује о жалбама против рјешења када је то одређено овим законом и доноси друге одлуке ван главног претреса (ванрасправно вијеће). Дакле, када законом није изричито прописана функционална надлежност суда, онда је за доношење одлука ван главног претреса, у смислу цитиране законске одредбе, надлежно ванрасправно вијеће. Због тога је неоснован жалбени приговор заснован на тврдњи да је оспоравано рјешење донијело ненадлежно судско вијеће.

13. Врховни суд наводи и да се у склопу аргумената којима се оспорава постојање основане сумње да је апелант починио кривично дјело убиство у покушају из члана 148 став 1 у вези с чланом 20 КЗРС за које се терети потврђеном оптужницом, што представља општи услов за егзистирање притвора према притворском разлогу из члана 197 став 1 тачка г) ЗКПРС, жалбом тврди да чињенични опис дјела у диспозитиву оптужнице не одражава наведену правну квалификацију дјела, те да ту правну квалификацију не потврђују ни докази на које се позива оспоравано рјешење, сугеришући да би се евентуално могло радити о кривичном дјелу из члана 156 став 1 КЗРС (тешка тјелесна повреда у основном облику).

14. Детаљно испитујући овај навод на стр. 2 и 3 рјешења, Врховни суд закључује да је задовољен стандард основане сумње, односно да докази прикупљени у фази истраге, приложени уз оптужницу, пружају довољно основа за сумњу да је апелант починио наведено кривично дјело, а

правилност закључка није доведена у сумњу ни доказима спроведеним на главном претресу (налаз и мишљење вјештака медицинске струке), који није довео у питање стандард сумње на којима се заснива оптужница.

15. У односу на посебни притворски разлог из члана 197 став 1 тачка г) ЗКП, Суд је истакао да је апелант указивао на произвољност при доношењу овог закључка, као и да је заснован на претпоставкама, те да образложење није јасно, конкретно и објективизовано. Врховни суд је закључио да су у образложењу првостепеног рјешења дати јасни и прецизни разлози за закључак о постојању ванредних околности услјед којих би апелантов боравак на слободи резултирао стварном пријетњом нарушавању јавног реда и мира, а правилност таквог закључка није доведена у сумњу доказима на које жалба указује (изјаве оштећене и њене породице и апелантове супруге), јер они не потврђују тезу одбране о одсуству тензија у односима између породица. Врховни суд је навео да све околности изнијете у оспораваном рјешењу у вези с начином и околностима под којима је дјело извршено, као и посљедице, указују на висок степен друштвене опасности почињеног дјела и његовог извршиоца и представљају ванредне околности таквог карактера које указују да би пуштање на слободу резултирало стварном пријетњом нарушавању јавног реда.

Рјешења након изрицања првостепене пресуде

16. Окружни суд је донио Рјешење број 11 0 К 019836 17 К од 11. септембра 2017. године којим је апеланту продужио притвор из притворских разлога прописаних одредбом члана 197 став 1 тачка г) ЗКП, тако да притвор према том рјешењу може да траје до упућивања оптуженог на издржавање казне затвора, а најдуже девет мјесеци од дана изрицања првостепене пресуде. Истим рјешењем одређено је да ако за то вријеме не буде изречена другостепена пресуда којом се првостепена пресуда преиначава или потврђује, притвор ће се укинути и апелант пустити на слободу. Ако у року од девет мјесеци буде изречена другостепена одлука којом се првостепена одлука укида, притвор може да траје најдуже још једну годину од изрицања другостепене одлуке, с тим што ће се притвор укинути увијек истеком изречене казне.

17. У образложењу пресуде наведено је да је апелант пресудом Окружног суда проглашен кривим због кривичног дјела убиство у покушају из члана 148 став 1 у вези с чланом 20 КЗ и осуђен на казну затвора у трајању од пет година, у коју је урачунато вријеме проведено у притвору док притвор буде трајао. Одлучујући о тужиоцевом приједлогу, Окружни суд је навео да сматра да је и даље неопходно задржати апеланта у притвору имајући у виду начин и околности под којима је дјело почињено. Наиме, имајући у виду првостепену пресуду, односно да је апелант проглашен кривим за извршење кривичног дјела убиство у покушају, за које се може изрећи казна затвора најмање пет година, те начин извршења дјела, исказану безобзирност и упорност, као и то да су довршетак апелантове радње прекинула два грађанина која су га спријечила у покушају убиства оштећене, чине ово кривично дјело посебно тешким, поготово када се имају у виду и посљедице извршења кривичног дјела, односно повреде које је оштећена задобила у предметном догађају. Дакле, апелант је задао више удараца оштећеној у виталне дијелове тијела средством подобним за лишење живота, те је након извршења кривичног дјела покушао да побегне с лица мјеста, међутим, у томе су га спријечили присутни грађани. Све наведено дјело чини тако тешким, а апеланта тако опасним и поприма значај посебних околности које се могу сматрати ванредним, тако да би пуштање апеланта на слободу могло да резултује стварном

пријетњом нарушавању јавног реда на подручју Бање Луке, гдје је дјело извршено и гдје живе оштећена, њен син, рођаци и пријатељи, као и апелант, његови рођаци и пријатељи, између којих би могло да дође до појачаних тензија, па и сукоба, према ставу Окружног суда. Слиједом наведеног, у конкретним околностима предметног случаја указује се неопходним да се апелант и у даљњем току кривичног поступка задржи у притвору због егзистирања притворских разлога из члана 197 став 1 тачка г) ЗКП.

18. Врховни суд је донио Рјешење број 11 0 К 019836 17 Кж 6 од 25. септембра 2017. године којим је апелантову жалбу изјављену против рјешења од 11. септембра 2017. године одбио као неосновану.

19. У образложењу је наведено да је правилан закључак првостепеног суда, односно да је испуњен објективни услов из члана 197 став 1 тачка г) ЗКП, као и да из детаљног образложења првостепеног суда произилази да начин и околности под којима је дјело учињено чине дјело тако тешким да би апелантово пуштање на слободу проузроковало ванредне околности које би представљале стварну пријетњу нарушавању јавног реда. Врховни суд је нашао да нису основани супротни наводи жалбе којима се тврди да нису испуњени услови за продужење притвора по том основу јер се притвор из тог притворског основа може продужити и када постоји велик степен извјесности да ће до поремећаја јавног реда доћи ако би оптужени био пуштен на слободу, а суд је оцијенио да се ради о таквом случају.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

20. Апелант у апелацијама указује на повреду члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине, члана 6 Европске конвенције и члана 13 Европске конвенције. Апелант је у апелацији АП 3808/17 најприје указивао на повреду права на правично суђење, те је навео да му је било ускраћено да присуствује сједници вијећа које је одлучивало о жалби. Такође, апелант је навео да вијеће које је донијело одлуке није судеће вијеће, тј. да је поступало неовлашћено вијеће. Надаље, у односу на рјешење о продужењу притвора апелант указује да се само препisuју разлози из ранијих рјешења, да нису узети у обзир искази свједока (оштећене, породице оштећене и апелантове породице), као и да није на правилан начин испитана његова жалба изјављена против првостепеног рјешења. Апелант је веома опширно проблематизовао постојање основане сумње, и то погрешном квалификацијом дјела, затим чињенице и утврђења вјештака, те је указивао на то да се суд ослања на претпоставку да ће јавност бити узнемирена. Апелант је навео да се рјешење заснива на одредби члана 197 став 1 тачка г) ЗКП, коју суд тумачи погрешно, екстензивно и произвољно, без образложења ванредних околности због чега се рјешење не може испитати. Апелант све наведено веома опширно образлаже у апелацији. Такође, апелант наводи да је поступак дискриминаторски, односно да Тужилаштво има "посебан третман у односу на одбрану", те истиче да суд доводи у питање стандард једнакости страна у поступку и једнакости оружја, указујући на то да су у односу на приједлоге Тужилаштва рокови у којима одлучује краћи и усваја их. Апелант истиче да никада није кажњаван, да је породичан и миран човјек.

21. У апелацији АП 4681/17 апелант је поново указао да су оспорена рјешења о продужењу притвора и то након изрицања првостепене пресуде незаконита, паушална, донесена без образложеног приједлога Тужилаштва зашто је

потребно продужити притвор, без конкретизације и без уважавања исказа свједока, као и да суд није на адекватан начин испитао апелантове жалбене приговоре. Апелант опет понавља да суд угрожавања јавног реда из одредбе члана 197 став 1 тачка г) ЗКП подводи под ванредне околности, иако се ради о два потпуно одвојена појма. Такође, апелант проблематизује чињенице, односно наводи да Врховни суд погрешно потврђује неутврђене чињенице (палица од 73 цм, ударање главом оштећене од бетонску подлогу и остало у опису околности случаја, као и самог апеланта). Апелант наводи да образложење није дало ни разлоге о постојању основане сумње. Апелант опет проблематизује правну квалификацију кривичног дјела. Према његовом мишљењу, поступак је дискриминаторски. Апелант је 9. новембра 2017. године послао допис Уставном суду којим је обавијестио Уставни суд да је још увијек у притвору и након Одлуке Уставног суда АП 2886/17 у којој је утврђена повреда апелантовог права на личну слободу и безбједност, те тражи пуштање из притвора одмах. Такође, апелант тражи накнаду нематеријалне штете у износу од 10.000,00 КМ, јер је "Уставни суд утврдио да је апелант без основа у притвору провео два мјесеца".

б) Одговор на апелацију

22. Врховни суд је навео да је апелација неоснована, да је апелант имао могућност жалбе и да нису повријеђена његова права како истиче.

23. Окружни суд је у одговору на апелацију навео да је у оспореном рјешењу од 11. јула 2017. године утврђено да нису престали разлози за притвор апеланту, за шта је дато образложење, те да је апелација неоснована и да нису повријеђена апелантова права.

24. Тужилаштво је у одговору најприје указало да је апелант првостепеном пресудом проглашен кривим, да оспорена рјешења садрже ваљане разлоге у погледу основане сумње, као и посебног притворског разлога, те да је правилно оцијенено да апелантовим пуштањем на слободу егзистира пријетња јавном реду. Стога је предложено да се апелација одбије као неоснована.

V. Релевантни прописи

25. **Закон о кривичном поступку Републике Српске** ("Службени гласник Републике Српске" број 53/12) у релевантном дијелу гласи:

Разлози за притвор

Члан 197.

(1) Ако постоји основана сумња да је одређено лице учинило кривично дјело, притвор се против тог лица може одредити:

[...]

2) у ванредним околностима, ако је ријеч о кривичном дјелу за које се може изрећи казна затвора од десет година или тежа казна, а које је посебно тешко с обзиром на начин извршења или посљедице кривичног дјела, ако би пуштање на слободу резултирало стварном пријетњом нарушавања јавног реда.

[...]

Притвор након потврђивања оптужнице

Члан 202.

Притвор се може одредити, продужити или укинути и након потврђивања оптужнице. Контрола оправданости притвора се врши по истеку свака два мјесеца од дана доношења посљедњег рјешења о притвору. Жалба против овог рјешења не задржава његово извршење.

[...]

*Одређивање притвора након изрицања пресуде**Члан 203.*

Када изрекне пресуду на казну затвора, суд ће оптуженом одредити притвор, односно притвор ће се продужити ако постоје разлози из члана 197. став 1. т. а), в) и з) овог закона, а оптуженом који се налази у притвору укинуће притвор ако за притвор више не постоје разлози због којих је био одређен. У овом случају доноси се посебно рјешење, а жалба против рјешења не задржава његово извршење.

Притвор ће се укинути ако је оптужени ослобођен од оптужбе или је оптужба одбијена осим из разлога ненадлежности суда или ако је проглашен кривим, а ослобођен од казне или је осуђен само на новчану казну или је условно осуђен или је због урачунавања притвора казну већ издржао.

(3) Послије изрицања првостепене пресуде, притвор може трајати најдуже још девет мјесеци. Ако за то вријеме не буде изречена другостепена пресуда којом се првостепена пресуда преиначује или потврђује, притвор ће се укинути и оптужени пуштити на слободу. Ако у року од девет мјесеци буде изречена другостепена одлука којом се првостепена пресуда укида, притвор може трајати најдуже још годину дана од изрицања другостепене одлуке.

[...]

VI. Допустивост

26. У складу с чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд има и апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

Допустивост у односу на право на правично суђење

27. Апелант тврди да му је оспореним рјешењима повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана "б став 1" Европске конвенције, како је експлицитно навео у релевантном дијелу апелације. Уставни суд примјећује да у тексту апелације апелант указује на повреду члана 6 ст. 1, 2 и 3 Европске конвенције, али у суштини у апелацији ништа не упућује на навод о повреди права на претпоставку невиности, те апелација очигледно покреће питање из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 ст. 1 и 3 Европске конвенције.

28. У вези с тим наводима, Уставни суд подсјећа на то да је у својој пракси већ усвојио јасно становиште да се на питање да ли апелант има или да ли ће имати правично суђење пред редовним судовима не може одговорити док је поступак у току. У складу с праксом Уставног суда и Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд), питање да ли је поштован принцип правичног суђења треба сагледати на основу поступка у цјелини. С обзиром на сложеност кривичног поступка, евентуални процесни пропусти и недостаци који се појаве у једној фази поступка могу да буду исправљени у некој од наредних фаза истог тог поступка. Слиједећи то, није могуће, у принципу, утврдити да ли је кривични поступак био правичан док се поступак правоснажно не оконча (види Европски суд, *Barbera, Meeseque и Jabardo против Шпаније*, пресуда од 6. децембра 1988. године, серија А, број 146, став 68, и Уставни суд, Одлука број У 63/01 од 27. јуна 2003. године, тачка 18, објављена у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине" број 38/03).

29. У конкретном случају кривични поступак против апеланта још није окончан. У вези с тим, Уставни суд примјећује да оспорена рјешења о продужењу притвора не представљају утврђење основаности кривичне оптужбе

против апеланта, у смислу члана 6 Европске конвенције (види, *mutatis mutandis*, Уставни суд, Одлука број АП 3271/13 од 23. децембра 2013. године, тачка 26, доступна на www.ustavisud.ba).

30. Имајући у виду одредбе члана 18 став (3) тачка л) Правила Уставног суда, према којима ће се апелација одбацити као недопуштена уколико је преурањена, Уставни суд закључује да је апелација у односу на повреду права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције недопуштена због чега је одлучено као у диспозитиву одлуке.

Допустивост у односу на право на личну слободу и безбједност

31. У складу с чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако је поднесена у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

32. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом су рјешења Врховног суда од 25. септембра и 11. јула 2017. године, против којих нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону, а апелације су поднесене 5. октобра, односно 9. септембра 2017. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда, јер не постоји неки формални разлог због којег апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

33. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација у овом дијелу испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

34. Апелант оспорава наведена рјешења тврдећи да су тим рјешењима повријеђена његова права из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и чл. 5 и 13 Европске конвенције.

Право на личну слободу и безбједност

35. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

д) Право на личну слободу и безбједност.

36. Члан 5 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Свако има право на слободу и безбједност личности. Нико не може бити лишен слободе осим у сљедећим случајевима и у складу са поступком прописаним законом:

[...]

ц. у случају законитог хапшења или притварања лица у сврху његовог довођења пред надлежну закониту власт због разумне сумње да је починило кривично дјело, или када се то разумно сматра потребним како би се спрјечило почињење кривичног дјела или бјекство након почињења кривичног дјела;

[...]

3. Свако ко је ухапшен или притворен у складу с одредбама из става 1 тачка ц) овог члана изводи се без одлагања пред судију или друго службено лице овлашћено законом да врши судску власт, те има право да му се суди у разумном року или да буде пуштен на слободу до суђења.

Пуштање на слободу може бити условљено јемствима да ће се лице појавити на суђењу.

4. Свако ко је лишен слободе хапшењем или притварањем има право да покрене поступак у коме ће суд брзо одлучити о законитости његовог притварања и наложити пуштање на слободу ако је притварање било незаконито.

[...]

37. Апелант, у суштини, сматра да су оспорена рјешења о продужењу притвора незаконита јер су изостали ваљани разлози и образложења како у погледу основане сумње тако и у погледу посебног разлога из члана 197 став 1 тачка г) ЗКП.

38. Уставни суд подсјећа на то да, према пракси Европског суда, основаност сумње на којој се мора заснивати хапшење чини битан елемент заштите од произвољног хапшења и лишавања слободе прописаног чланом 5 став 1 тачка ц) Европске конвенције. Основана сумња да је почињено кривично дјело захтијева постојање неких чињеница или информација које би убиједиле објективног посматрача да је могуће да је лице које је у питању починило кривично дјело (види Европски суд, *Fox, Campbell и Hartley против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 30. августа 1990. године, серија А, број 182, став 32, *O'Hara против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 16. октобра 2001. године, Извјештаји пресуда и одлука 2001-X, став 34, и *Stepuleac против Молдавије*, пресуда од 6. новембра 2007. године, апликација број 8207/06, тачка 68). При томе, Уставни суд указује на то да у тренутку одређивања притвора не мора бити са сигурношћу утврђено да је кривично дјело заиста и почињено, те не мора бити утврђена његова природа. Коначно, сходно члану 5 став 1 Европске конвенције, законитост притвора оцјењује се на основу домаћег закона, односно мора имати правни основ у домаћем закону, с тим да лишавање слободе мора да буде у складу са сврхом члана 5 Европске конвенције, тј. лице које је у питању мора да буде заштићено од произвољности (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број АП 5842/10 од 20. априла 2011. године, доступна на интернет-страници Уставног суда www.ustavnisud.ba).

39. Даље, Уставни суд указује да одредбе члана 5 став 3 Европске конвенције захтијевају да је лице лишено слободе у складу с чланом 5 став 1.ц) Европске конвенције, тј. да је лишавање "законито" у смислу наведеног члана и да обухвата подједнако и процедуралну и материјалну заштиту таквих лица. Европски суд је закључио да поштовање члана 5 став 3 Европске конвенције захтијева да судска власт преиспита сва питања у вези с притвором, те да одлуку о притвору донесе позивајући се на објективне критеријуме предвиђене законом. При томе је постојање основане сумње да је лице лишено слободе починило кривично дјело за које се терети *conditio sine qua non* за одређивање или продужење притвора, али то након одређеног времена није довољно, већ се мора процијенити да ли за притвор постоје релевантни и довољни разлози (види Европски суд, *Trzaska против Пољске*, пресуда од 11. јула 2000. године, апликација број 25792/94, став 63). Стога је најприје потребно утврдити да ли други основи на којим се заснива судска одлука настављају оправдавати лишавање слободе, те када су такви основи "релевантни" и "довољни", да ли су јавне власти испољиле "посебну марљивост" у вођењу поступка (види Европски суд, између осталих, *Idalov против Русије* [ГЦ], бр. 5826/03, став 140, 22. мај 2012. године).

40. Надаље, оправданост притвора процјењује се с обзиром на околности конкретног случаја и његове специфичности. Продужење мјере притвора биће оправдано уколико постоје стварни разлози који упућују на постојање

општег (јавног) интереса који је тако важан и значајан да успркос пресумпцији невиности претеже над принципом поштовања слободе појединца (види Европски суд, *Buzadji против Молдове*, пресуда од 5. јула 2016. године, став 90). Обавеза судске власти јесте да испита све разлоге "за" и "против" и да с тим у вези да разлоге и образложења (види Европски суд, *Aleksanyan против Русије*, пресуда од 5. јуна 2009. године, став 179).

41. Уставни суд, такође, указује на праксу Европског суда који је закључио да је при одлучивању о оправданости одређивања или продужења притвора против осумњиченог или оптуженог тежина кривичног дјела које му се ставља на терет свакако релевантан елемент за одлучивање. Стога, Европски суд прихвата да озбиљност оптужби и тежина запријећене казне представљају иницијални ризик који надлежни органи могу оправдано узети у обзир. Међутим, Европски суд је истовремено нагласио да озбиљност и тежина оптужби не може бити аргумент који, сам по себи, може оправдати продужење притвора (види Европски суд, *Ilijkov против Бугарске*, пресуда од 26. јула 2001. године, апликација број 33977/96, ст. 80-81), већ да је неопходно у таквим случајевима утврдити и да ли постоје други разлози који такву одлуку оправдавају. Такође, Европски суд је истакао и да продужење притвора може да буде оправдано у датом случају само ако постоје нарочите околности које указују да постоји оправдан јавни интерес који, упркос пресумпцији невиности, претеже над правом на поштовање слободе појединца (*idem*, став 84).

42. Дакле, апелант је оспорио рјешења о продужењу притвора која су донесена након потврђивања оптужнице, односно након изрицања првостепене пресуде, а из основа члана 197 став 1 тачка г) ЗКП. У том смислу, Уставни суд мора најприје да наведе да је Одлуком Уставног суда АП 2886/17 од 11. октобра 2017. године (доступна на www.ustavnisud.ba) утврђена повреда апелантовог права на личну слободу и безбједност. У наведеној одлуци Уставни суд је истакао (у тачки 45): "Доводећи наведене ставове у везу с чињеницама конкретног предмета, Уставни суд, прије свега, примјећује да домаће законодавство признаје појам нарушавања јавног реда као непосредну посљедицу неког кривичног дјела. Даље, Уставни суд запажа да су редовни судови приликом испитивања постојања посебног притворског разлога из члана 197 став 1 тачка г) ЗКПРС указали на висину прописане казне затвора за предметно кривично дјело (као објективног услова за постојање тог притворског разлога), на начин извршења кривичног дјела, његове посљедице по оштећену, те на чињеницу да апелант и оштећена Б. К., као и њихове породице, родбина и пријатељи живе у Бањој Луци, па да између њих може доћи до појачаних тензија које могу резултирати нарушавањем јавног реда." У тачки 47 наведене одлуке, а након што је испитао стандарде органа Европске конвенције, Уставни суд је закључио: "У конкретном случају Уставни суд запажа да редовни судови нису нити једним аргументом указали да постоји стварна пријетња нарушавању јавног реда у смислу наведених ставова Европског и Уставног суда, већ су изнијели само претпоставку да би пуштање апеланта на слободу представљало стварну опасност за нарушавање јавног реда при чему су пропустили да утврде постојање наведених околности у времену релевантном за одређивање притвора и при чему нису навели којим радњама и дешавањима ће се одиграти нарушавање јавног реда и мира. Самим тим, према ставу Уставног суда, у потпуности је изостала анализа околности релевантних за конкретну ситуацију у погледу постојања стварне пријетње за нарушавање јавног реда, будући да сама претпоставка да ће,

због чињенице да апелант и оштећена Б. К., као и њихове породице, родбина и пријатељи живе у Бањој Луци, доћи до нарушавања јавног реда сама по себи није довољна за одређивање притвора из овог притворског разлога." Слједом наведеног, Уставни суд је закључио да су основани апелантови наводи да му је оспореним рјешењима повријеђено право из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 став 1 тачка ц) и став 3 Европске конвенције у односу на закључак редовних судова да су се стекли и разлози за одређивање притвора из члана 197 став 1 тачка г) ЗКП.

43. Имајући у виду наведену одлуку Уставног суда АП 2886/17, те да је након рјешења које је оспорено апелацијом у наведеном предмету АП 2886/17, у којој је утврђена повреда, редовни суд у континуитету два пута продужио притвор апеланту позивајући се на исти основ (члан 197 став 1 тачка г) ЗКП), дајући идентичне разлоге, Уставни суд налази да је оспореним рјешењима у конкретном случају повријеђено апелантово право гарантовано чланом II/3д) Устава Босне и Херцеговине и чланом 5 Европске конвенције, односно да рјешења не садрже ваљане и јасне разлоге, тј. анализу околности релевантну за конкретну ситуацију у погледу постојања стварне пријетње за нарушавање јавног реда, што је довољно да се утврди повреда, без разматрања апелантових даљњих навода.

44. Стога, Уставни суд закључује да је у конкретном случају повријеђено апелантово право на личну слободу и безбједност из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 став 1.ц) и став 3 Европске конвенције.

45. Најзад, Уставни суд подсјећа на то да је у својој досадашњој пракси усвојио став да, с обзиром на темпорални карактер рјешења о одређивању, односно продужавању мјере притвора, у ситуацији када утврди да је лишавање слободе апеланата по оспореној одлуци редовног суда резултирало повредом права на личну слободу и безбједност, али да је у тренутку доношења одлуке Уставног суда лишавање слободе према оспореним одлукама истекло, довољно да утврди повреду уставног права и укаже на учињене пропусте у поступку одређивања мјере притвора (види, између осталих, Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број АП 4531/15 од 8. децембра 2015. године, тачке 68 и 69 с референцама на релевантну праксу Уставног суда, доступна на www.ustavnisud.ba). Стога, у конкретном случају Уставни суд утврђује само деклараторну повреду у односу на оспорено рјешење Врховног суда број 11 0 К 019836 17 Кж 5 од 11. јула 2017. године. Међутим, имајући у виду да је (апелацијом АП 4162/17) оспорено Рјешење Врховног суда број 11 0 К 019836 17 Кж 6 од 25. септембра 2017. године које је на снази, Уставни суд сматра да је потребно да укине рјешење и предмет врати Врховном суду који је дужан да по хитном поступку, а најкасније три дана од дана достављања ове одлуке, донесе ново рјешење поштујући стандарде из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 Европске конвенције, као што је наведено у овој одлуци. Уставни суд закључује и да је наведена одлука довољна за задовољство апеланту за утврђену повреду.

46. Имајући у виду закључак у погледу утврђене повреде апелантовог права на личну слободу и безбједност, Уставни суд не налази да је потребно додатно испитати апелантов навод о повреди члана 13 Европске конвенције.

VIII. Закључак

47. Уставни суд закључује да постоји кршење права из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 став 1 тачка ц) и став 3 Европске конвенције када су редовни судови пропустили да наведу конкретне околности које оправдавају

закључак да би пуштање апеланта на слободу резултирало ванредним околностима услјед стварне (не апстрактне) пријетње нарушавању јавног реда у смислу одредаба из члана 197 став 1 тачка г) ЗКП.

48. На основу члана 18 став (3) тачка л), члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

49. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мирсад Ђеман, с. р.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 3808/17**, rješavajući apelaciju **Slobodana Markovića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. stav (3) tačka l), člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Mirsad Ćeman, predsjednik
Mato Tadić, potpredsjednik
Zlatko M. Knežević, potpredsjednik
Valerija Galić, sutkinja
Miodrag Simović, sudija
Seada Palavrić, sutkinja
na sjednici održanoj 15. novembra 2017. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Djelomično se usvaja apelacija **Slobodana Markovića**.

Utvrđuje se povreda prava na ličnu slobodu i sigurnost iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1. tačka c) i stav 3. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u dijelu osporenih rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske broj 11 0 K 019836 17 Kž 5 od 11. jula 2017. godine i broj 11 0 K 019836 17 Kž 6 od 25. septembra 2017. godine koja se odnose na postojanje posebnog pritvorskog razloga iz člana 197. stav 1. tačka g) Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske.

Ukida se Rješenje Vrhovnog suda Republike Srpske broj 11 0 K 019836 17 Kž 6 od 25. septembra 2017. godine.

Predmet se vraća Vrhovnom sudu Republike Srpske koji je dužan da po hitnom postupku, a najkasnije u roku od tri dana od dana dostavljanja ove odluke, donese novu odluku u skladu s članom II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 5. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Vrhovnom sudu Republike Srpske da, u skladu s članom 72. stav (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od pet dana od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija **Slobodana Markovića** podnesena protiv rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske broj 11 0 K 019836 17 Kž 5 od 11. jula 2017. godine i broj 11 0 K 019836 17 Kž 6 od 25. septembra 2017. godine u odnosu na navode o kršenju prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda zbog toga što je preuranjena.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Slobodan Marković (u daljnjem tekstu: apelant) iz Banje Luke, kojeg zastupa advokat Miljkan Pucar, podnio je 8.

septembra 2017. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 11 0 K 019836 17 Kž 5 od 11. jula 2017. godine. Apelacija je zavedena pod brojem AP 3808/17.

2. Apelant je 5. oktobra 2017. godine podnio apelaciju Ustavnom sudu protiv Rješenja Vrhovnog suda broj 11 0 K 019836 17 Kž 6 od 25. septembra 2017. godine. Apelacija je zavedena pod brojem AP 4162/17.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

3. S obzirom na to da je apelacije podnio isti apelant, a u obje se osporavaju rješenja kojima je apelantu produžen pritvor, Ustavni sud je, na osnovu člana 32. Pravila Ustavnog suda, odlučio da apelacije spoji i vodi jedan postupak pod brojem AP 3808/17.

4. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda, Okružnog suda u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Okružni sud) i od Okružnog javnog tužilaštva u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Tužilaštvo) zatraženo je da dostave odgovor na apelacije.

5. Pozvani su dostavili odgovore.

III. Činjenično stanje

6. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

7. Okružni sud je donio Rješenje broj 11 0 K 019836 17 Kv 6 od 30. juna 2017. godine kojim je utvrdio da nisu prestali razlozi za pritvor apelantu, određeni rješenjem Okružnog suda od 7. decembra 2016. godine, zbog krivičnog djela teško ubistvo u pokušaju iz člana 148. stav 1. u vezi s članom 20. Krivičnog zakona Republike Srpske (u daljnjem tekstu: KZ), koji je produžen rješenjem Okružnog suda od 30. decembra 2016. godine, a nakon potvrđivanja optužnice rješenjem od 9. marta 2017. godine, zbog pritvorskih osnova iz člana 197. stav 1. tačka g) Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske (u daljnjem tekstu: ZKP), tako da pritvor može trajati do izricanja prvostepene presude, a najduže dvije godine od potvrđivanja optužnice, uz obaveznu dvomjesečnu kontrolu pritvora.

8. Okružni sud navodi da je osnovana sumnja da je apelant počinio navedeno krivično djelo utvrđeno u rješenju o određivanju pritvora, u rješenju o produženju pritvora, te u rješenju o produženju pritvora nakon potvrđivanja optužnice, a zasniva se na dokazima prikupljenim u toku istrage. Okružni sud je smatrao da nema okolnosti niti činjenica koje bi ukazivale na opravdanost ukidanja pritvora u ovoj fazi krivičnog postupka i koje bi ukazivale i dovele u sumnju daljnje egzistiranje osnovane sumnje kao općeg uvjeta za produženje pritvora optuženom.

9. Dakle, sud je utvrdio da se nisu promijenile okolnosti od vremena donošenja rješenja o pritvoru, te da okolnosti u neizmijenjenom obliku i dalje egzistiraju, čime je opravdana primjena mjere pritvora po uspostavljenom pritvorskom osnovu propisanom u članu 197. stav 1. tačka g) ZKPRS.

10. Okružni sud je naveo da okolnosti koje karakteriziraju način izvršenja krivičnog djela čine neophodnim da se apelant i dalje zadrži u pritvoru. Naime, apelantu se stavlja na teret izvršenje krivičnog djela ubistvo u pokušaju za koje se može izreći kazna zatvora 10 godina ili veća kazna, a načinom izvršenja toga djela (apelant je djelo isplanirao, maskirao se, ponio je drvenu palicu dužine 73 cm, blokirao je oštećenoj pokretanje vozila u podzemnoj garaži zgrade u kojoj drži svoj auto, napao ju je u ranim jutarnjim satima i zadao joj više udaraca u predjelu glave, u dva navrata ju je pokušao ugurati u gepek vozila, pripremio je i komad platna koji je svezao oštećenoj preko usta i nosa, te je obuhvatio rukama glavu oštećene i njome je udarao više puta od betonsku podlogu) iskazao je bezobzornost i upornost, a dovršetak radnje optuženog prekinula su dva građanina koja su ga spriječila

u pokušaju ubistva oštećene. Sve navedene okolnosti su okolnosti koje ovo krivično djelo čine posebno teškim, a kada se imaju u vidu i posljedice izvršenja krivičnog djela, teške tjelesne povrede koje je oštećena u predmetnom događaju zadobila. Dakle, apelant je zadao više udaraca oštećenoj u vitalne dijelove tijela-glavu, drvenom palicom, sredstvom podobnim da se oštećena liši života, te je nakon izvršenja krivičnog djela pokušao da pobjegne s lica mjesta, međutim, u tome su ga spriječili prisutni građani, a sve u nastojanju da prikrije izvršenje krivičnog djela. Sve navedeno, prema stavu Okružnog suda, djelo čini tako teškim, a apelanta tako opasnim i poprma značaj posebnih okolnosti koje se mogu smatrati vanrednim, tako da bi puštanje apelanta na slobodu moglo rezultirati stvarnom prijetnjom narušavanju javnog reda na području Banje Luke, gdje je djelo izvršeno i gdje žive oštećena, njen sin, rođaci i prijatelji, kao i apelant, njegovi rođaci i prijatelji, između kojih bi moglo da dođe do pojačanih tenzija, pa i sukoba. Slijedom navedenog, u konkretnim okolnostima predmetnog slučaja ukazuje se neophodnim da se optuženi i u daljnjem toku ovog krivičnog postupka zadrži u pritvoru zbog egzistiranja pritvorskih razloga iz člana 197. stav 1. tačka g) ZKP.

11. Vrhovni sud je donio Rješenje broj 11 0 K 019836 17 Kž 5 od 11. jula 2017. godine kojim je odbio apelantovu žalbu.

12. Ispitujući osporavano rješenje u dijelu koji se osporava žalbom, te po službenoj dužnosti, u smislu odredbe člana 320. u vezi s članom 338. ZKP, Vrhovni sud je dao svoje razloge za odlučivanje. Vrhovni sud se pozvao na odredbu člana 202. stav 1. ZKP kojom je regulirano da se kontrola opravdanosti pritvora određenog ili produženog nakon potvrđivanja optužnice vrši istekom svaka dva mjeseca od dana donošenja posljednjeg rješenja o pritvoru. Pri tome zakonom nije propisano da tu kontrolu u fazi glavnog pretresa vrši isključivo sudsko vijeće pred kojim se vodi glavni pretres, kako se to žalbom sugerira, pa slijedom toga, kada se kontrola opravdanosti pritvora obavlja van ročišta za glavni pretres, onda je za donošenje odluke, na osnovu odredbi člana 24. stav 5. ZKP, nadležno vijeće sastavljeno od troje sudija, koje prema ovoj zakonskoj odredbi odlučuje o žalbama protiv rješenja kada je to određeno ovim zakonom i donosi druge odluke van glavnog pretresa (vanraspravno vijeće). Dakle, kada zakonom nije izričito propisana funkcionalna nadležnost suda, onda je za donošenje odluka van glavnog pretresa, u smislu citirane zakonske odredbe, nadležno vanraspravno vijeće. Zbog toga je neosnovan žalbeni prigovor zasnovan na tvrdnji da je osporavano rješenje donijelo nenadležno sudsko vijeće.

13. Vrhovni sud navodi i da se u sklopu argumenata kojima se osporava postojanje osnovane sumnje da je apelant počinio krivično djelo ubistvo u pokušaju iz člana 148. stav 1. u vezi s članom 20. KZRS za koje se tereti potvrđenom optužnicom, što predstavlja opći uvjet za egzistiranje pritvora prema pritvorskom razlogu iz člana 197. stav 1. tačka g) ZKPRS, žalbom tvrdi da činjenični opis djela u dispozitivu optužnice ne odražava navedenu pravnu kvalifikaciju djela, te da tu pravnu kvalifikaciju ne potvrđuju ni dokazi na koje se poziva osporavano rješenje, sugerirajući da bi se eventualno moglo raditi o krivičnom djelu iz člana 156. stav 1. KZRS (teška tjelesna povreda u osnovnom obliku).

14. Detaljno ispitujući ovaj navod na str. 2. i 3. rješenja, Vrhovni sud zaključuje da je zadovoljen standard osnovane sumnje, odnosno da dokazi prikupljeni u fazi istrage, priloženi uz optužnicu, pružaju dovoljno osnova za sumnju da je apelant počinio navedeno krivično djelo, a pravilnost zaključka nije dovedena u sumnju ni dokazima provedenim na glavnom pretresu (nalaz i mišljenje vještaka medicinske struke), koji nije doveo u pitanje standard sumnje na kojima se zasniva optužnica.

15. U odnosu na posebni pritvorski razlog iz člana 197. stav 1. tačka g) ZKP, Sud je istakao da je apelant ukazivao na proizvoljnost pri donošenju ovog zaključka, kao i da je zasnovan

na pretpostavkama, te da obrazloženje nije jasno, konkretno i objektivizirano. Vrhovni sud je zaključio da su u obrazloženju prvostepenog rješenja dati jasni i precizni razlozi za zaključak o postojanju vanrednih okolnosti uslijed kojih bi apelantov boravak na slobodi rezultirao stvarnom prijetnjom narušavanju javnog reda i mira, a pravilnost takvog zaključka nije dovedena u sumnju dokazima na koje žalba ukazuje (izjave oštećene i njene porodice i apelantove supruge), jer oni ne potvrđuju tezu odbrane o odsustvu tenzija u odnosima između porodica. Vrhovni sud je naveo da sve okolnosti iznijete u osporavanom rješenju u vezi s načinom i okolnostima pod kojima je djelo izvršeno, kao i posljedice, ukazuju na visok stepen društvene opasnosti počinjenog djela i njegovog izvršioca i predstavljaju vanredne okolnosti takvog karaktera koje ukazuju da bi puštanje na slobodu rezultiralo stvarnom prijetnjom narušavanju javnog reda.

Rješenja nakon izricanja prvostepene presude

16. Okružni sud je donio Rješenje broj 11 0 K 019836 17 K od 11. septembra 2017. godine kojim je apelantu produžio pritvor iz pritvorskih razloga propisanih odredbom člana 197. stav 1. tačka g) ZKP, tako da pritvor prema tom rješenju može trajati do upućivanja optuženog na izdržavanje kazne zatvora, a najduže devet mjeseci od dana izricanja prvostepene presude. Istim rješenjem određeno je da ako za to vrijeme ne bude izrečena drugostepena presuda kojom se prvostepena presuda preinačava ili potvrđuje, pritvor će se ukinuti i apelant pustiti na slobodu. Ako u roku od devet mjeseci bude izrečena drugostepena odluka kojom se prvostepena odluka ukida, pritvor može trajati najduže još jednu godinu od izricanja drugostepene odluke, s tim što će se pritvor ukinuti uvijek istekom izrečene kazne.

17. U obrazloženju presude navedeno je da je apelant presudom Okružnog suda proglašen krivim zbog krivičnog djela ubistvo u pokušaju iz člana 148. stav 1. u vezi s članom 20. KZ i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od pet godina, u koju je uračunato vrijeme provedeno u pritvoru dok pritvor bude trajao. Odlučujući o tužiočevom prijedlogu, Okružni sud je naveo da smatra da je i dalje neophodno zadržati apelanta u pritvoru imajući u vidu način i okolnosti pod kojima je djelo počinjeno. Naime, imajući u vidu prvostepenu presudu, odnosno da je apelant proglašen krivim za izvršenje krivičnog djela ubistvo u pokušaju, za koje se može izreći kazna zatvora najmanje pet godina, te način izvršenja djela, iskazanu bezobzirnost i upornost, kao i to da su dovršetak apelantove radnje prekinula dva građanina koja su ga spriječila u pokušaju ubistva oštećene, čine ovo krivično djelo posebno teškim, pogotovo kada se imaju u vidu i posljedice izvršenja krivičnog djela, odnosno povrede koje je oštećena zadobila u predmetnom događaju. Dakle, apelant je zadao više udaraca oštećenoj u vitalne dijelove tijela sredstvom podobnim za lišenje života, te je nakon izvršenja krivičnog djela pokušao da pobjegne s lica mjesta, međutim, u tome su ga spriječili prisutni građani. Sve navedeno djelo čini tako teškim, a apelanta tako opasnim i poprima značaj posebnih okolnosti koje se mogu smatrati vanrednim, tako da bi puštanje apelanta na slobodu moglo rezultirati stvarnom prijetnjom narušavanju javnog reda na području Banje Luke, gdje je djelo izvršeno i gdje žive oštećena, njen sin, rođaci i prijatelji, kao i apelant, njegovi rođaci i prijatelji, između kojih bi moglo da dođe do pojačanih tenzija, pa i sukoba, prema stavu Okružnog suda. Slijedom navedenog, u konkretnim okolnostima predmetnog slučaja ukazuje se neophodnim da se apelant i u daljnjem toku krivičnog postupka zadrži u pritvoru zbog egzistiranja pritvorskih razloga iz člana 197. stav 1. tačka g) ZKP.

18. Vrhovni sud je donio Rješenje broj 11 0 K 019836 17 Kž 6 od 25. septembra 2017. godine kojim je apelantovu žalbu izjavljenu protiv rješenja od 11. septembra 2017. godine odbio kao neosnovanu.

19. U obrazloženju je navedeno da je pravilan zaključak prvostepenog suda, odnosno da je ispunjen objektivni uvjet iz člana 197. stav 1. tačka g) ZKP, kao i da iz detaljnog obrazloženja prvostepenog suda proizlazi da način i okolnosti pod kojima je djelo učinjeno čine djelo tako teškim da bi apelantovo puštanje na slobodu prouzrokovalo vanredne okolnosti koje bi predstavljale stvarnu prijetnju narušavanju javnog reda. Vrhovni sud je našao da nisu osnovani suprotni navodi žalbe kojima se tvrdi da nisu ispunjeni uvjeti za produženje pritvora po tom osnovu jer se pritvor iz tog pritvorskog osnova može produžiti i kada postoji velik stepen izvjesnosti da će do poremećaja javnog reda doći ako bi optuženi bio pušten na slobodu, a sud je ocijenio da se radi o takvom slučaju.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

20. Apelant u apelacijama ukazuje na povrede člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 6. Evropske konvencije i člana 13. Evropske konvencije. Apelant je u apelaciji AP 3808/17 najprije ukazivao na povredu prava na pravično suđenje, te je naveo da mu je bilo uskraćeno da prisustvuje sjednici vijeća koje je odlučivalo o žalbi. Također, apelant je naveo da vijeće koje je donijelo odluke nije sudeće vijeće, tj. da je postupalo neovlašteno vijeće. Nadalje, u odnosu na rješenje o produženju pritvora apelant ukazuje da se samo prepisuju razlozi iz ranijih rješenja, da nisu uzeti u obzir iskazi svjedoka (oštećene, porodice oštećene i apelantove porodice), kao i da nije na pravilan način ispitana njegova žalba izjavljena protiv prvostepenog rješenja. Apelant je veoma opširno problematizirao postojanje osnovane sumnje, i to pogrešnom kvalifikacijom djela, zatim činjenice i utvrđenja vještaka, te je ukazivao na to da se sud oslanja na pretpostavku da će javnost biti uznemirena. Apelant je naveo da se rješenje zasniva na odredbi člana 197. stav 1. tačka g) ZKP, koju sud tumači pogrešno, ekstenzivno i proizvoljno, bez obrazloženja vanrednih okolnosti zbog čega se rješenje ne može ispitati. Apelant sve navedeno veoma opširno obrazlaže u apelaciji. Također, apelant navodi da je postupak diskriminirajući, odnosno da Tužilaštvo ima "poseban tretman u odnosu na odbranu", te ističe da sud dovodi u pitanje standard jednakosti strana u postupku i jednakosti oružja, ukazujući na to da su u odnosu na prijedloge Tužilaštva rokovi u kojima odlučuje kraći i usvaja ih. Apelant ističe da nikada nije kažnjavan, da je porodičan i miran čovjek.

21. U apelaciji AP 4681/17 apelant je ponovo ukazao da su osporena rješenja o produženju pritvora i to nakon izricanja prvostepene presude nezakonita, paušalna, donijeta bez obrazloženog prijedloga Tužilaštva zašto je potrebno produžiti pritvor, bez konkretizacije i bez uvažavanja iskaza svjedoka, kao i da sud nije na adekvatan način ispitao apelantove žalbene prigovore. Apelant opet ponavlja da sud ugrožavanje javnog reda iz odredbe člana 197. stav 1. tačka g) ZKP podvodi pod vanredne okolnosti, iako se radi o dva potpuno odvojena pojma. Također, apelant problematizira činjenice, odnosno navodi da Vrhovni sud pogrešno potvrđuje neutvrđene činjenice (palica od 73 cm, udaranje glavom oštećene od betonsku podlogu i ostalo u opisu okolnosti slučaja, kao i samog apelanta). Apelant navodi da obrazloženje nije dalo ni razloge o postojanju osnovane sumnje. Apelant opet problematizira pravnu kvalifikaciju krivičnog djela. Prema njegovom mišljenju, postupak je diskriminirajući. Apelant je 9. novembra 2017. godine poslao dopis Ustavnom sudu kojim je obavijestio Ustavni sud da je još uvijek u pritvoru i nakon Odluke Ustavnog suda AP 2886/17 u kojoj je utvrđena povreda apelantovog prava na ličnu slobodu i sigurnost, te traži puštanje iz pritvora odmah. Također, apelant traži naknadu nematerijalne

štete u iznosu od 10.000,00 KM, jer je "Ustavni sud utvrdio da je apelant bez osnova u pritvoru proveo dva mjeseca".

b) Odgovor na apelaciju

22. Vrhovni sud je naveo da je apelacija neosnovana, da je apelant imao mogućnost žalbe i da nisu povrijeđena njegova prava kako ističe.

23. Okružni sud je u odgovoru na apelaciju naveo da je u osporenom rješenju od 11. jula 2017. godine utvrđeno da nisu prestali razlozi za pritvor apelantu, za šta je dato obrazloženje, te da je apelacija neosnovana i da nisu povrijeđena apelantova prava.

24. Tužilaštvo je u odgovoru najprije ukazalo da je apelant prvostepenom presudom proglašen krivim, da osporena rješenja sadrže valjane razloge u pogledu osnovane sumnje, kao i posebnog pritvorskog razloga, te da je pravilno ocijenjeno da apelantovim puštanjem na slobodu egzistira prijetnja javnom redu. Stoga je predloženo da se apelacija odbije kao neosnovana.

V. Relevantni propisi

25. **Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 53/12) u relevantnom dijelu glasi:

Razlozi za pritvor

Član 197.

(1) Ako postoji osnovana sumnja da je određeno lice učinilo krivično djelo, pritvor se protiv tog lica može odrediti:

[...]

g) u vanrednim okolnostima, ako je riječ o krivičnom djelu za koje se može izreći kazna zatvora od deset godina ili teža kazna, a koje je posebno teško s obzirom na način izvršenja ili posljedice krivičnog djela, ako bi puštanje na slobodu rezultiralo stvarnom prijetnjom narušavanja javnog reda.

[...]

Pritvor nakon potvrđivanja optužnice

Član 202.

Pritvor se može odrediti, produžiti ili ukinuti i nakon potvrđivanja optužnice. Kontrola opravdanosti pritvora se vrši po isteku svaka dva mjeseca od dana donošenja posljednjeg rješenja o pritvoru. Žalba protiv ovog rješenja ne zadržava njegovo izvršenje.

[...]

Određivanje pritvora nakon izricanja presude

Član 203.

Kada izrekne presudu na kaznu zatvora, sud će optuženom odrediti pritvor, odnosno pritvor će se produžiti ako postoje razlozi iz člana 197. stav 1. t. a), v) i g) ovog zakona, a optuženom koji se nalazi u pritvoru ukinuće pritvor ako za pritvor više ne postoje razlozi zbog kojih je bio određen. U ovom slučaju donosi se posebno rješenje, a žalba protiv rješenja ne zadržava njegovo izvršenje.

Pritvor će se ukinuti ako je optuženi oslobođen od optužbe ili je optužba odbijena osim iz razloga nenadležnosti suda ili ako je proglašen krivim, a oslobođen od kazne ili je osuđen samo na novčanu kaznu ili je uslovno osuđen ili je zbog uračunavanja pritvora kaznu već izdržao.

(3) Poslije izricanja prvostepene presude, pritvor može trajati najduže još devet mjeseci. Ako za to vrijeme ne bude izrečena drugostepena presuda kojom se prvostepena presuda preinačuje ili potvrđuje, pritvor će se ukinuti i optuženi pustiti na slobodu. Ako u roku od devet mjeseci bude izrečena drugostepena odluka kojom se prvostepena presuda ukida, pritvor može trajati najduže još godinu dana od izricanja drugostepene odluke.

[...]

VI. Dopustivost

26. U skladu s članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ima i apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

Dopustivost u odnosu na pravo na pravično suđenje

27. Apelant tvrdi da mu je osporenim rješenjima povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana "6. stav 1." Evropske konvencije, kako je eksplicitno naveo u relevantnom dijelu apelacije. Ustavni sud primjećuje da u tekstu apelacije apelant ukazuje na povredu člana 6. st. 1, 2. i 3. Evropske konvencije, ali u suštini u apelaciji ništa ne upućuje na navod o povredi prava na pretpostavku nevinosti, te apelacija očigledno pokreće pitanje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3. Evropske konvencije.

28. U vezi s tim navodima, Ustavni sud podsjeća na to da je u svojoj praksi već usvojio jasno stanovište da se na pitanje ima li apelant ili hoće li imati pravično suđenje pred redovnim sudovima ne može odgovoriti dok je postupak u toku. U skladu s praksom Ustavnog suda i Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), pitanje je li poštovan princip pravičnog suđenja treba sagledati na osnovu postupka u cjelini. S obzirom na složenost krivičnog postupka, eventualni procesni propusti i nedostaci koji se pojave u jednoj fazi postupka mogu biti ispravljeni u nekoj od narednih faza istog tog postupka. Slijedeći to, nije moguće, u principu, utvrditi je li krivični postupak bio pravičan dok se postupak pravosnažno ne okonča (vidi Evropski sud, *Barbera, Meeseque i Jabardo protiv Španije*, presuda od 6. decembra 1988. godine, serija A, broj 146, stav 68, i Ustavni sud, Odluka broj U 63/01 od 27. juna 2003. godine, tačka 18, objavljena u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" broj 38/03).

29. U konkretnom slučaju krivični postupak protiv apelanta još nije okončan. U vezi s tim, Ustavni sud primjećuje da osporena rješenja o produženju pritvora ne predstavljaju utvrđenje osnovanosti krivične optužbe protiv apelanta, u smislu člana 6. Evropske konvencije (vidi, *mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka broj AP 3271/13 od 23. decembra 2013. godine, tačka 26, dostupna na www.ustavnisud.ba).

30. Imajući u vidu odredbe člana 18. stav (3) tačka l) Pravila Ustavnog suda, prema kojima će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko je preuranjena, Ustavni sud zaključuje da je apelacija u odnosu na povredu prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije nedopuštena zbog čega je odlučeno kao u dispozitivu odluke.

Dopustivost u odnosu na pravo na ličnu slobodu i sigurnost

31. U skladu s članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

32. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom su rješenja Vrhovnog suda od 25. septembra i 11. jula 2017. godine, protiv kojih nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu, a apelacije su podnesene 5. oktobra, odnosno 9. septembra 2017. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

33. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija u ovom dijelu ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

34. Apelant osporava navedena rješenja tvrdeći da su tim rješenjima povrijeđena njegova prava iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 5. i 13. Evropske konvencije.

Pravo na ličnu slobodu i sigurnost

35. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

d) Pravo na ličnu slobodu i sigurnost.

36. Član 5. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Svako ima pravo na slobodu i sigurnost ličnosti. Niko ne može biti lišen slobode osim u sljedećim slučajevima i u skladu sa zakonom propisanim postupkom:

[...]

c. u slučaju zakonitog hapšenja ili pritvaranja osobe u svrhu njezinog dovođenja pred nadležnu zakonitu vlast zbog razumne sumnje da je počinila krivično djelo, ili kada se to razumno smatra potrebnim kako bi se spriječilo počinjenje krivičnog djela ili bjekstvo nakon počinjenja krivičnog djela;

[...]

3. Svako ko je uhapšen ili pritvoren u skladu s odredbama iz stava 1. tačka c) ovog člana izvodi se bez odgađanja pred sudiju ili drugu službenu osobu ovlaštenu zakonom da vrši sudsku vlast, te ima pravo da mu se sudi u razumnom roku ili da bude pušten na slobodu do suđenja. Puštanje na slobodu može biti uvjetovano jamstvima da će se osoba pojaviti na suđenju.

4. Svako ko je lišen slobode hapšenjem ili pritvaranjem ima pravo pokrenuti postupak u kome će sud brzo odlučiti o zakonitosti njegovog pritvaranja i naložiti puštanje na slobodu ako je pritvaranje bilo nezakonito.

[...]

37. Apelant, u suštini, smatra da su osporena rješenja o produženju pritvora nezakonita jer su izostali valjani razlozi i obrazloženja kako u pogledu osnovane sumnje tako i u pogledu posebnog razloga iz člana 197. stav 1. tačka g) ZKP.

38. Ustavni sud podsjeća na to da, prema praksi Evropskog suda, osnovanost sumnje na kojoj se mora zasnivati hapšenje čini bitan element zaštite od proizvoljnog hapšenja i lišavanja slobode propisanog članom 5. stav 1. tačka c) Evropske konvencije. Osnovana sumnja da je počinjeno krivično djelo zahtijeva postojanje nekih činjenica ili informacija koje bi uvjerile objektivnog posmatrača da je moguće da je lice koje je u pitanju počinilo krivično djelo (vidi Evropski sud, *Fox, Campbell i Hartley protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 30. augusta 1990. godine, serija A, broj 182, stav 32, *O'Hara protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 16. oktobra 2001. godine, Izvještaji presuda i odluka 2001-X, stav 34, i *Stepuleac protiv Moldavije*, presuda od 6. novembra 2007. godine, aplikacija broj 8207/06, tačka 68). Pri tome, Ustavni sud ukazuje na to da u trenutku određivanja pritvora ne mora biti sa sigurnošću utvrđeno da je krivično djelo zaista i počinjeno, te ne mora biti utvrđena njegova priroda. Konačno, shodno članu 5. stav 1. Evropske konvencije, zakonitost pritvora ocjenjuje se na osnovu domaćeg zakona, odnosno mora imati pravni osnov u domaćem zakonu, s tim da lišavanje slobode mora biti u skladu sa svrhom člana 5. Evropske konvencije, tj. lice koje je u pitanju mora biti zaštićeno od proizvoljnosti (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 5842/10 od 20. aprila 2011. godine, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba).

39. Dalje, Ustavni sud ukazuje da odredbe člana 5. stav 3. Evropske konvencije zahtijevaju da je lice lišeno slobode u skladu s članom 5. stav 1.c) Evropske konvencije, tj. da je lišavanje "zakonito" u smislu navedenog člana i da obuhvata podjednako i proceduralnu i materijalnu zaštitu takvih lica. Evropski sud je zaključio da poštovanje člana 5. stav 3. Evropske konvencije zahtijeva da sudska vlast preispita sva pitanja u vezi s pritvorom, te da odluku o pritvoru donese pozivajući se na objektivne kriterije predviđene zakonom. Pri tome je postojanje osnovane sumnje da je lice lišeno slobode počinilo krivično djelo za koje se tereti *conditio sine qua non* za određivanje ili produženje pritvora, ali to nakon određenog vremena nije dovoljno, već se mora procijeniti da li za pritvor postoje relevantni i dovoljni razlozi (vidi Evropski sud, *Trzaska protiv Poljske*, presuda od 11. jula 2000. godine, aplikacija broj 25792/94, stav 63). Stoga je najprije potrebno utvrditi da li drugi osnovi na kojim se zasniva sudska odluka nastavljaju opravdavati lišavanje slobode, te kada su takvi osnovi "relevantni" i "dovoljni", da li su javne vlasti ispoljile "posebnu marljivost" u vođenju postupka (vidi Evropski sud, između ostalih, *Idalov protiv Rusije* [GC], br. 5826/03, stav 140, 22. maj 2012. godine).

40. Nadalje, opravdanost pritvora procjenjuje se s obzirom na okolnosti konkretnog slučaja i njegove specifičnosti. Produženje mjere pritvora bit će opravdano ukoliko postoje stvarni razlozi koji upućuju na postojanje općeg (javnog) interesa koji je tako važan i značajan da usprkos presumpciji nevinosti preteže nad principom poštovanja slobode pojedinca (vidi Evropski sud, *Buzadji protiv Moldove*, presuda od 5. jula 2016. godine, stav 90). Obaveza sudske vlasti jeste da ispita sve razloge "za" i "protiv" i da s tim u vezi dâ razloge i obrazloženja (vidi Evropski sud, *Aleksanyan protiv Rusije*, presuda od 5. juna 2009. godine, stav 179).

41. Ustavni sud, također, ukazuje na praksu Evropskog suda koji je zaključio da je pri odlučivanju o opravdanosti određivanja ili produženja pritvora protiv osumnjičenog ili optuženog težina krivičnog djela koje mu se stavlja na teret svakako relevantan element za odlučivanje. Stoga, Evropski sud prihvata da ozbiljnost optužbi i težina zapriječene kazne predstavljaju inicijalni rizik koji nadležni organi mogu opravdano uzeti u obzir. Međutim, Evropski sud je istovremeno naglasio da ozbiljnost i težina optužbi ne može biti argument koji, sam po sebi, može opravdati produženje pritvora (vidi Evropski sud, *Ilijkov protiv Bugarske*, presuda od 26. jula 2001. godine, aplikacija broj 33977/96, st. 80-81), već da je neophodno u takvim slučajevima utvrditi i da li postoje drugi razlozi koji takvu odluku opravdavaju. Također, Evropski sud je istakao i da produženje pritvora može biti opravdano u datom slučaju samo ako postoje naročite okolnosti koje ukazuju da postoji opravdan javni interes koji, usprkos presumpciji nevinosti, preteže nad pravom na poštovanje slobode pojedinca (*idem*, stav 84).

42. Dakle, apelant je osporio rješenja o produženju pritvora koja su donijeta nakon potvrđivanja optužnice, odnosno nakon izricanja prvostepene presude, a iz osnova člana 197. stav 1. tačka g) ZKP. U tom smislu, Ustavni sud mora najprije navesti da je Odlukom Ustavnog suda AP 2886/17 od 11. oktobra 2017. godine (dostupna na www.ustavnisud.ba) utvrđena povreda apelantovog prava na ličnu slobodu i sigurnost. U navedenoj odluci Ustavni sud je istakao (u tački 45): "Dovodeći navedene stavove u vezu s činjenicama konkretnog predmeta, Ustavni sud, prije svega, primjećuje da domaće zakonodavstvo priznaje pojam narušavanja javnog reda kao neposrednu posljedicu nekog krivičnog djela. Dalje, Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi prilikom ispitivanja postojanja posebnog pritvorskog razloga iz člana 197. stav 1. tačka g) ZKPRS ukazali na visinu propisane kazne zatvora za predmetno krivično djelo (kao objektivnog uvjeta za postojanje tog pritvorskog razloga), na način izvršenja krivičnog djela,

njegove posljedice po oštećenu, te na činjenicu da apelant i oštećena B. K., kao i njihove porodice, rodbina i prijatelji žive u Banjoj Luci, pa da između njih može doći do pojačanih tenzija koje mogu rezultirati narušavanjem javnog reda." U tački 47. navedene odluke, a nakon što je ispitao standarde organa Evropske konvencije, Ustavni sud je zaključio: "U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da redovni sudovi nisu niti jednim argumentom ukazali da postoji stvarna prijetnja narušavanju javnog reda u smislu navedenih stavova Evropskog i Ustavnog suda, već su iznijeli samo pretpostavku da bi puštanje apelanta na slobodu predstavljalo stvarnu opasnost za narušavanje javnog reda pri čemu su propustili da utvrde postojanje navedenih okolnosti u vremenu relevantnom za određivanje pritvora i pri čemu nisu naveli kojim radnjama i dešavanjima će se odigrati narušavanje javnog reda i mira. Samim tim, prema stavu Ustavnog suda, u potpunosti je izostala analiza okolnosti relevantnih za konkretnu situaciju u pogledu postojanja stvarne prijetnje za narušavanje javnog reda, budući da sama pretpostavka da će, zbog činjenice da apelant i oštećena B. K., kao i njihove porodice, rodbina i prijatelji žive u Banjoj Luci, doći do narušavanja javnog reda sama po sebi nije dovoljna za određivanje pritvora iz ovog pritvorskog razloga." Slijedom navedenog, Ustavni sud je zaključio da su osnovani apelantovi navodi da mu je osporenim rješenjima povrijeđeno pravo iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1. tačka c) i stav 3. Evropske konvencije u odnosu na zaključak redovnih sudova da su se stekli i razlozi za određivanje pritvora iz člana 197. stav 1. tačka g) ZKP.

43. Imajući u vidu navedenu odluku Ustavnog suda AP 2886/17, te da je nakon rješenja koje je osporeno apelacijom u navedenom predmetu AP 2886/17, u kojoj je utvrđena povreda, redovni sud u kontinuitetu dva puta produžio protvor apelantu pozivajući se na isti osnov (član 197. stav 1. tačka g) ZKP), dajući identične razloge, Ustavni sud nalazi da je osporenim rješenjima u konkretnom slučaju povrijeđeno apelantovo pravo garantirano članom II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 5. Evropske konvencije, odnosno da rješenja ne sadrže valjane i jasne razloge, tj. analizu okolnosti relevantnu za konkretnu situaciju u pogledu postojanja stvarne prijetnje za narušavanje javnog reda, što je dovoljno da se utvrdi povreda, bez razmatranja apelantovih daljnjih navoda.

44. Stoga, Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju povrijeđeno apelantovo pravo na ličnu slobodu i sigurnost iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1.c) i stav 3. Evropske konvencije.

45. Najzad, Ustavni sud podsjeća na to da je u svojoj dosadašnjoj praksi usvojio stav da, s obzirom na temporalni

karakter rješenja o određivanju, odnosno produžavanju mjere pritvora, u situaciji kada utvrdi da je lišavanje slobode apelanta po osporenoj odluci redovnog suda rezultiralo povredom prava na ličnu slobodu i sigurnost, ali da je u trenutku donošenja odluke Ustavnog suda lišavanje slobode prema osporenim odlukama isteklo, dovoljno da utvrdi povredu ustavnog prava i ukaže na učinjene propuste u postupku određivanja mjere pritvora (vidi, između ostalih, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4531/15 od 8. decembra 2015. godine, tačke 68. i 69. s referencama na relevantnu praksu Ustavnog suda, dostupna na www.ustavnisud.ba). Stoga, u konkretnom slučaju Ustavni sud utvrđuje samo deklaratornu povredu u odnosu na osporeno rješenje Vrhovnog suda broj 11 0 K 019836 17 Kž 5 od 11. jula 2017. godine. Međutim, imajući u vidu da je (apelacijom AP 4162/17) osporeno Rješenje Vrhovnog suda broj 11 0 K 019836 17 Kž 6 od 25. septembra 2017. godine koje je na snazi, Ustavni sud smatra da je potrebno da ukine rješenje i predmet vrati Vrhovnom sudu koji je dužan da po hitnom postupku, a najkasnije tri dana od dana dostavljanja ove odluke, donese novo rješenje poštujući standarde iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. Evropske konvencije, kao što je navedeno u ovoj odluci. Ustavni sud zaključuje i da je navedena odluka dovoljna satisfakcija apelantu za utvrđenu povredu.

46. Imajući u vidu zaključak u pogledu utvrđene povrede apelantovog prava na ličnu slobodu i sigurnost, Ustavni sud ne nalazi da je potrebno dodatno ispitati apelantov navod o povredi člana 13. Evropske konvencije.

VIII. Zaključak

47. Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava iz člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 1. tačka c) i stav 3. Evropske konvencije kada su redovni sudovi propustili da navedu konkretne okolnosti koje opravdavaju zaključak da bi puštanje apelanta na slobodu rezultiralo vanrednim okolnostima uslijed stvarne (ne apstraktne) prijetnje narušavanju javnog reda u smislu odredaba iz člana 197. stav 1. tačka g) ZKP.

48. Na osnovu člana 18. stav (3) tačka 1), člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

49. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mirsad Čeman, s. r.

KAZALO

SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO BOSNE I HERCEGOVINE

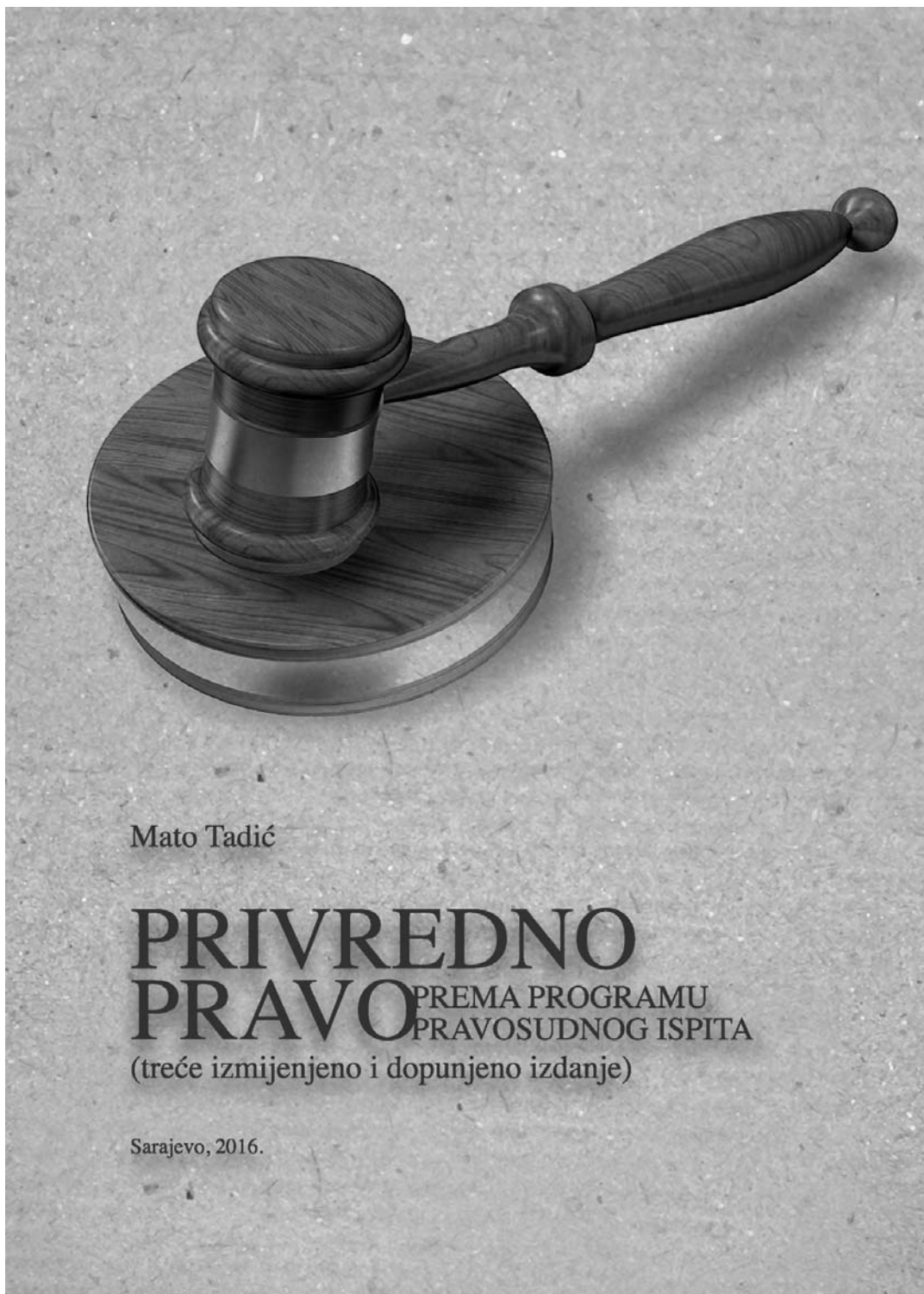
1231 Odluka o zaključivanju i potvrđivanju broja upisanih birača u Središnji birački popis za prijevremene izbore za načelnika Općine Glamoč sa stanjem na dan 27.11.2017. godine u 24.00 sata (hrvatski jezik)

Одлука о закључивању и потврђивању броја уписаних бирача у Централни бирачки списак за пријевремене изборе за начелника Општине Гламоц са стањем на дан 27.11.2017. године у 24.00 часа (српски језик)

Odluka o zaključivanju i potvrđivanju broja upisanih birača u Centralni birački spisak za prijevremene izbore za načelnika Općine Glamoč sa stanjem na dan 27.11.2017. godine u 24.00 sata (bosanski jezik)	2	1242	Odluka o imenovanju suca Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik)	18
KONKURENCIJSKO VIJEĆE BOSNE I HERCEGOVINE			Odluka o imenovanju sudije Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (srpski jezik)	18
1232 Zaključak broj UP 02-26-3-029-5/17 (hrvatski jezik)	2	1243	Odluka o imenovanju suca u Općinski sud u Tuzli (hrvatski jezik)	19
Zaključak broj UP 02-26-3-029-5/17 (srpski jezik)	4		Odluka o imenovanju sudije u Općinski sud u Tuzli (bosanski jezik)	19
Zaključak broj UP 02-26-3-029-5/17 (bosanski jezik)	7	1244	Odluka o imenovanju suca u Općinski sud u Tuzli (hrvatski jezik)	20
AGENCIJA ZA SIGURNOST HRANE BOSNE I HERCEGOVINE			Odluka o imenovanju sudije u Općinski sud u Tuzli (srpski jezik)	20
1233 Rješenje o imenovanju rukovodećeg državnog službenika (hrvatski jezik)	9		Odluka o imenovanju sudije u Općinski sud u Tuzli (bosanski jezik)	20
Rješenje o imenovanju rukovodećeg državnog službenika (srpski jezik)	9	1245	Odluka o imenovanju dodatnog suca u Općinski sud u Tuzli (hrvatski jezik)	21
Rješenje o imenovanju rukovodećeg državnog službenika (bosanski jezik)	10		Odluka o imenovanju dodatnog sudije u Općinski sud u Tuzli (bosanski jezik)	21
VISOKO SUDBENO I TUŽITELJSKO VIJEĆE BOSNE I HERCEGOVINE			1246 Odluka o imenovanju dodatnog suca u Općinski sud u Tuzli (hrvatski jezik)	22
1234 Odluka o prestanku mandata (hrvatski jezik)	10		Odluka o imenovanju dodatnog sudije u Općinski sud u Tuzli (srpski jezik)	22
Odluka o prestanku mandata (srpski jezik)	11		Odluka o imenovanju dodatnog sudije u Općinski sud u Tuzli (bosanski jezik)	22
Odluka o prestanku mandata (bosanski jezik)	11	1247	Odluka o imenovanju dodatnog suca u Općinski sud u Živinicama (hrvatski jezik)	23
1235 Odluka o prestanku mandata (hrvatski jezik)	12		Odluka o imenovanju dodatnog sudije u Općinski sud u Živinicama (srpski jezik)	23
Odluka o prestanku mandata (srpski jezik)	12		Odluka o imenovanju dodatnog sudije u Općinski sud u Živinicama (bosanski jezik)	23
Odluka o prestanku mandata (bosanski jezik)	12	1248	Odluka o prestanku mandata (hrvatski jezik)	24
1236 Odluka o prestanku mandata (hrvatski jezik)	12		Odluka o prestanku mandata (srpski jezik)	24
Odluka o prestanku mandata (srpski jezik)	12		Odluka o prestanku mandata (bosanski jezik)	24
Odluka o prestanku mandata (bosanski jezik)	13	1249	Odluka o prestanku mandata (hrvatski jezik)	25
1237 Odluka o imenovanju tužitelja u Kantonalno tužiteljstvo Unsko-sanskog kantona (hrvatski jezik)	13		Odluka o prestanku mandata (srpski jezik)	25
Odluka o imenovanju tužioca u Kantonalno tužilaštvo Unsko-sanskog kantona (srpski jezik)	13	1250	Odluka o prestanku mandata (bosanski jezik)	26
Odluka o imenovanju tužioca u Kantonalno tužilaštvo Unsko-sanskog kantona (bosanski jezik)	14		Odluka o imenovanju stručnog suradnika u Općinski sud u Bugojnu (hrvatski jezik)	26
1238 Odluka o imenovanju suca u Općinski sud u Banovićima (hrvatski jezik)	14		Odluka o imenovanju stručnog suradnika u Općinski sud u Bugojnu (srpski jezik)	27
Odluka o imenovanju sudije u Općinski sud u Banovićima (srpski jezik)	14	1251	Odluka o imenovanju stručnog saradnika u Općinski sud u Bugojnu (bosanski jezik)	27
Odluka o imenovanju sudije u Općinski sud u Banovićima (bosanski jezik)	15		1252 Odluka o imenovanju dodatnog suca u Kantonalni sud u Tuzli (hrvatski jezik)	27
1239 Odluka o imenovanju suca u Općinski sud u Bugojnu (hrvatski jezik)	15		Odluka o imenovanju dodatnog sudije u Kantonalni sud u Tuzli (srpski jezik)	28
Odluka o imenovanju sudije u Općinski sud u Bugojnu (srpski jezik)	15		Odluka o imenovanju dodatnog sudije u Kantonalni sud u Tuzli (bosanski jezik)	28
Odluka o imenovanju sudije u Općinski sud u Bugojnu (bosanski jezik)	16	1253	Odluka o imenovanju dodatnog suca u Osnovni sud u Sokocu (hrvatski jezik)	28
1240 Odluka o imenovanju tužitelja u Kantonalno tužiteljstvo Unsko-sanskog kantona (hrvatski jezik)	16		Odluka o imenovanju dodatnog sudije u Osnovni sud u Sokocu (srpski jezik)	28
Odluka o imenovanju tužioca u Kantonalno tužilaštvo Unsko-sanskog kantona (srpski jezik)	16		Odluka o imenovanju dodatnog sudije u Osnovni sud u Sokocu (bosanski jezik)	29
Odluka o imenovanju tužioca u Kantonalno tužilaštvo Unsko-sanskog kantona (bosanski jezik)	17	1254	Odluka o imenovanju suca u Okružni sud u Bijeljini (hrvatski jezik)	29
1241 Odluka o imenovanju suca u Općinski sud u Tuzli (hrvatski jezik)	17			
Odluka o imenovanju sudije u Općinski sud u Tuzli (srpski jezik)	17			
Odluka o imenovanju sudije u Općinski sud u Tuzli (bosanski jezik)	17			

	Одлука о именовању судије у Окружни суд у Бијелини (српски језик)	29	Одлука о именовању тужиоца у Кантонално тужилаштво Херцеговачко-неретванског кантона (српски језик)	35
	Odluka o imenovanju sudije u Okružni sud u Bijeljini (bosanski jezik)	30	Odluka o imenovanju tužioca u Kantonalno tužilaštvo Hercegovačko-neretvanskog kantona (bosanski jezik)	35
1255	Odluka o imenovanju suca u Osnovni sud u Bijeljini (hrvatski jezik)	30	1261 Odluka o imenovanju tužitelja u Kantonalno tužiteljstvo Kantona Sarajevo (hrvatski jezik)	36
	Одлука о именовању судије у Основни суд у Бијелини (српски језик)	30	Одлука о именовању тужиоца у Кантонално тужилаштво Кантона Сарајево (српски језик)	36
	Odluka o imenovanju sudije u Osnovni sud u Bijeljini (bosanski jezik)	31	Odluka o imenovanju tužioca u Kantonalno tužilaštvo Kantona Sarajevo (bosanski jezik)	36
1256	Odluka o imenovanju suca u Općinski sud u Sarajevu (hrvatski jezik)	31	1262 Odluka o imenovanju tužitelja u Kantonalno tužiteljstvo Kantona Sarajevo (hrvatski jezik)	37
	Одлука о именовању судије у Опћински суд у Сарајеву (српски језик)	31	Одлука о именовању тужиоца у Кантонално тужилаштво Кантона Сарајево (српски језик)	37
	Odluka o imenovanju sudije u Općinski sud u Sarajevu (bosanski jezik)	32	Odluka o imenovanju tužioca u Kantonalno tužilaštvo Kantona Sarajevo (bosanski jezik)	37
1257	Odluka o imenovanju suca u Općinski sud u Sarajevu (hrvatski jezik)	32	1263 Odluka o produženju mandata dodatnoj sutkinji u Kantonalnom sudu u Zenici (hrvatski jezik)	38
	Одлука о именовању судије у Опћински суд у Сарајеву (српски језик)	32	Одлука о продужењу мандата додатној судији у Кантоналном суду у Зеници (српски језик)	38
	Odluka o imenovanju sudije u Općinski sud u Sarajevu (bosanski jezik)	33	Odluka o produženju mandata dodatnoj sudiji u Kantonalnom sudu u Zenici (bosanski jezik)	38
1258	Odluka o imenovanju suca u Općinski sud u Sarajevu (hrvatski jezik)	33		
	Одлуку о именовању судије у опћински суд у сарајеву	33	USTAVNI SUD	
	Odluka o imenovanju sudije u Općinski sud u Sarajevu (bosanski jezik)	33	BOSNE I HERCEGOVINE	
1259	Odluka o imenovanju suca u Općinski sud u Velikoj Kladuši (hrvatski jezik)	34	1264 Odluka broj AP 2193/15 (hrvatski jezik)	38
	Одлука о именовању судије у Општински суд у Великој Кладуши (српски језик)	34	Одлука број АП 2193/15 (српски језик)	44
	Odluka o imenovanju sudije u Općinski sud u Velikoj Kladuši (bosanski jezik)	34	Odluka broj AP 2193/15 (bosanski jezik)	51
	Одлука о именовању судије у Опћински суд у Великој Кладуши (српски језик)	34	1265 Odluka broj AP 2303/15 (hrvatski jezik)	57
	Odluka o imenovanju sudije u Općinski sud u Velikoj Kladuši (bosanski jezik)	34	Одлука број АП 2303/15 (српски језик)	62
1260	Odluka o imenovanju tužitelja u Kantonalno tužiteljstvo Hercegovačko-neretvanskog kantona (hrvatski jezik)	35	Odluka broj AP 2303/15 (bosanski jezik)	69
			Odluka broj AP 3808/17 (hrvatski jezik)	74
			Одлука број АП 3808/17 (српски језик)	80
			Odluka broj AP 3808/17 (bosanski jezik)	85

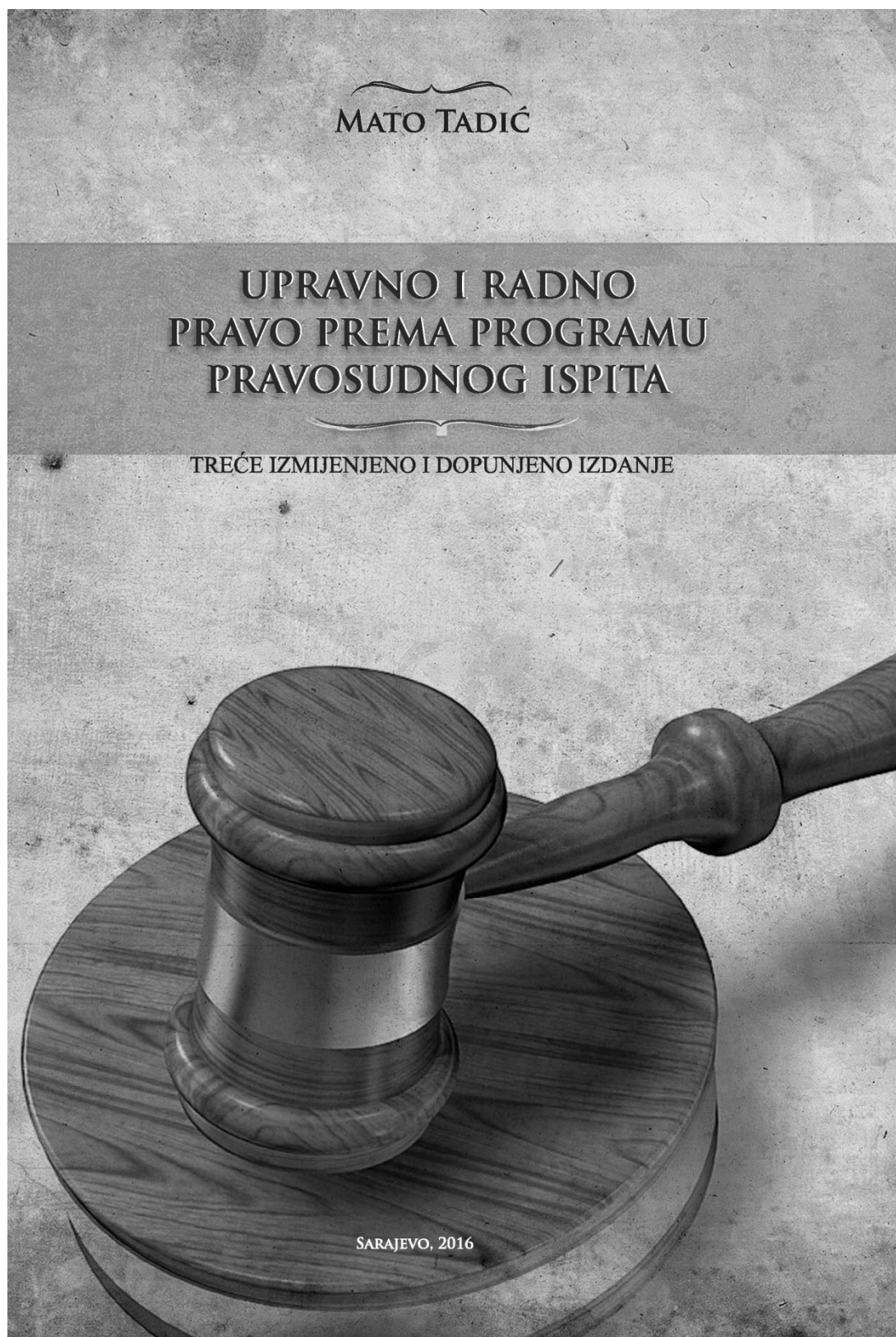

Mato Tadić

PRIVREDNO PRAVO

PREMA PROGRAMU
PRAVOSUDNOG ISPITA
(treće izmijenjeno i dopunjeno izdanje)

Sarajevo, 2016.

JP NIO Službeni list BiH
Dž. Bijedića 39, Sarajevo
Bosna i Hercegovina

tel/fax: ++387 33 722 079
722 054
722 041
e-mail: prodaja@sllist.ba
www.sluzbenilist.ba

službena glasila 2016.

Nakladnik: Ovlaštena služba Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Trg BiH 1, Sarajevo - Za nakladnika: tajnik Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Bojan Ninković - Priprema i distribucija: JP NIO Službeni list BiH Sarajevo, Džemala Bijedića 39/III - Ravnatelj: Dragan Prusina - Telefoni: Centrala: 722-030 - Ravnatelj: 722-061 - Pretplata: 722-054, faks: 722-071 - Oglasni odjel: 722-049, 722-050 faks: 722-074 - Služba za pravne i opće poslove: 722-051 - Računovodstvo: 722-044, 722-046 - Komercijala: 722-042 - Pretplata se utvrđuje polugodišnje, a uplata se vrši UNAPRIJED u korist računa: UNICREDIT BANK d.d. 338-320-22000052-11, VAKUFKA BANKA d.d. Sarajevo 160-200-00005746-51, HYPO-ALPE-ADRIA-BANK A.D. Banja Luka, filijala Brčko 552-000-00000017-12, RAIFFEISEN BANK d.d. BiH Sarajevo 161-000-00071700-57 - Tisak: GIK "OKO" d.d. Sarajevo - Za tiskaru: Mevludin Hamzić - Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se 20 dana od izlaska glasila.

"Službeni glasnik BiH" je upisan u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 731.

Upis u sudski registar kod Kantonalnog suda u Sarajevu, broj UF/I - 2168/97 od 10.07.1997. godine. - Identifikacijski broj 4200226120002. - Porezni broj 01071019. - PDV broj 200226120002. Molimo pretplatnike da obvezno dostave svoj PDV broj radi izdavanja poreske fakture.

Pretplata za II polugodište 2017. za "Službeni glasnik BiH" i "Međunarodne ugovore" 120,00 KM, "Službene novine Federacije BiH" 110,00 KM.

Web izdanje: <http://www.sluzbenilist.ba> - godišnja pretplata 240,00 KM